

Йосип ГАНИЧ

ШАШКИ НА ЗАКАРПАТТІ

*Консультант – Михайло РІШКО,
голова Федерації шашок Закарпаття*

ББК Д 829 (4УКР)

Г - 34

УДК 910.4

Книга охоплює всю Географію (13 районів) шаашкового бoмoнду Закарпаття, нарисовo відстежує 109 біографій палких шаашкістів з цікавими світлинами, малюнками на веселу шаашкову тематику.

Адже саме вони - ентузіасти і любителі, фанати і кандидати в майстри непоміченою на перший погляд діяльністю пишуть і торуюють шаашкову доріжку реальної історії розвитку цього захоплюючого інтелектуального двoбoю.

ISBN 978-966-8269-24-2

© Йосип Ганич, 2011

© Карпатська Вежа, 2011

ПЕРЕДМОВА

Нині з'являються в світ багато оригінальних та цікавих видань, в яких автори намагаються донести до широкого загалу чи то історичний розвиток, чи то глибинні національні традиції, чи то роль особистості в цих процесах.

Я не намагаюсь бути оригінальним, але відносячись до палких прихильників здорового способу життя, до людей, котрі свої вподобання примножують і розвивають, спілкуючись із однодумцями, не міг встояти

перед вирішенням складної та відповідальної місії – дослідити, систематизувати та відтворити рукописно історію розвитку шашкового спорту в нашому краї.

Шашки – спорт древній. Не виключено, що древніший навіть за шахи. Але шашки залишаються як би мертвими без участі їх палких прихильників. То ж в своєму дослідженні я намагався історію розвитку шашкового спорту в Закарпатті показати в тісному поєднанні із біографічними нарисами ярих прихильників і сподвижників цього виду спорту. Бо ж саме вони – ентузіасти і любителі, фанати і кандидати в майстри, вболівальники і прихильники цієї чудової гри сприяли як становленню, так і розвитку обласної федерації шашок та її регіональних осередків. Саме вони своєю непомітною на перший погляд діяльністю пишуть і торують шашкову доріжку і слугують як би літописцями реальної історії розвитку цього захоплюючого інтелектуального двобою.

Книга охоплює всю географію (13 районів) шашкового бомонду Срібної Землі. В цьому сенсі для більшості любителів спорту, які вміють і люблять думати, книга буде корисною і вгамує пізнавальний голод читачів-гурманів. Адже видання нарисово відстежує 109 біографій палких шашкістів, містить 106 малюнків на веселу, шашкову тематику. Читач матиме можливість ознайомитись з 220 фото, в т.ч. 100 кольорових. На розсуд

любителів спортивної тематики шашкові анекдоти та шашкова азбука.

При підготовці книги, я не обмежувався лише запозиченими інформаціями із друкованих джерел, але й звертався за порадою, коментарями до провідних шашкістів області: О. Студеняка, М. Рішка, С. Савки, В. Гриценка, Г. Плавайки, А. Вайди, М. Дикуна, В. Туртаєва, М. Гапака, що дало в цілому отримати зрілий плід інтелектуальної роботи.

І насамкінець. За погодженням із моїми добровільними помічниками і істинними патріотами краю, цей збірник ми присвячуємо 65-річчю возз'єднання Закарпаття із матір'ю Україною.

*З вдячністю за розуміння
та підтримку, автор Йосип Ганич*

Примітки до послідуєчого матеріалу книги

1. Біографіям шашкістів передуює перелік їх перемог в змаганнях. Часто, щоб не повторюватись, упускаємо слово «шашкових».

2. Якщо в книзі йдеться про здобутки шашкістів у міжнародних шашках, то обумовлюємо назвою «шашки – 100». У всіх інших випадках слід розуміти російські шашки, тобто «шашки – 64».

3. Філософські, моральні, естетичні, етичні аспекти шашкового життя висвітлюються не поокремо, а через нариси біографій кращих шашкістів Закарпаття.

ЧИМ ПРИВАБЛЮЮТЬ НАС ШАШКИ?

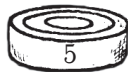
Простотою. Вони двокольорові, однакові по розміру, правила гри легкі для запам'ятовування, доступні і цікаві, як дітям, так й дорослим. Тому у шашки грають на перерві в учбових закладах, організаціях, підприємствах, в парках і навіть на ринках.

Складністю. Кожний шашковий хід має свою логіку, і часом треба прорахувати чимало варіантів, щоб знайти найбільш оптимальний. Виграє партію гравець, який добре зіграв у дебюті і міттельшпілі, також в ендшпілі. І, накінець, є багато книг, які вчать гри на клітчатому полі. Щоб освоїти частину з них, потрібно бути настирливим, щиро любити шашки. Виникає питання: «Чи можливо досягнути успіху без знань теорії?! Очевидно, є шашкові самородки, які шляхом систематичних тренувальних двобоїв домоглися призових місць в турнірах. Це ужгородці Бейла Філіп, Юрій Вайда, Василь Федорка; у Тячеві – Василь Дьордай; Перечині – Мирослав Бодак та Ярослав Волошин; Довгому – Надія Кривдник. Проте, шашковими грандами Срібної Землі змогли стати лише знавці теорії і практики: Олександр Студеняк, Володимир Гриценко, Степан Савка, Михайло Рішко, Володимир Шопя, Сільвія Марковці, Галина Віхніна та інші.

Для шашкової гри характерна проблемність. Кожним своїм ходом партнери створюють один одному проблемну ситуацію, а пошук відповідного ходу – це початок мислення. Систематичні ігрові тренування виховують теоретичне мислення, розширяють його «пропускну» здатність, роблять навчання легким, вирішують проблему перевантаження. Гра виховує всі якості і перш за все: мислення, волю, самостійність, уважність, пам'ять, реакцію, швидке переключення уваги, вміння в голові перевірити результати припущених дій.

Демократичністю. Всі шашки рівнозначні, кожній надана рівна можливість «вибитись в люди».

Крім того, вони відчайдушні бійці. Мені подобається їх принцип: ходити тільки вперед. В житті так поступати удасться далеко не всім і далеко не завжди. Хоча частенько бувають випадки, коли дійсно неможна відступати, оступитися – не дозволяє совість, достоїнство, гордість.

Гра підпорядкована правилам, які виховують справедливість, чесність, повагу до партнера і його прав.

Характер боротьби привчає до самообмеження, спонукає довільно управляти собою. Ось виток дисципліни, яка як риса характеру народжується і закріплюється тільки в практичній діяльності.

Маленькою моделлю життя. Дійсно, завдяки неперервній зміні ситуацій на дошці, гравцю, навіть в одній партії удається пережити значно більше всіляких психічних процесів, настроїв і емоцій, ніж в повсякденному житті.

В грі дуже наглядно і красномовно проявляється людська сутність. Комуś цілком байдужі поразка і перемога – так буває і в житті з людьми пасивними, які ухиляються від відповідальності, від прийняття конкретних рішень, від боротьби; хтось хворобливо переживає всі моменти двою, його гризе пустий гонор, марнолюбство; хтось тверезо зважає свої можливості і тримає себе в руках, не дивлячись на безвихідність свого положення – це важливо і в житті.

Цікаво простежити, як ведуть себе гравці після шашкових баталій на підприємствах, в організаціях, дома! Один замикається, то червоніє, то блідніє, і тільки по цьому можна догадатись про його переживання. Інший кричить в голос, схоплює себе за голову, лає себе на чому світ стоїть. Третій журить противника! Були випадки, коли люди не справляючись з власними почуттями, попросту перекидали дошку, розкидували шашки і виходили, довго не могли заспокоїтись, годинами подолати в собі досаду. А щасливчик, який виграв хорошу партію, на цілий тиждень заряджався гарним настроєм. Виходить, якщо невинні дерев'яні чи пластмасові кружечки можуть визвати такий приплив почуттів, значить не такі вже вони безвинні, значить в них прихована невідома сила, що притягає самих різних людей, самих різних по віку і соціальному стану.

І ще, життя створено так, що люди однакових інтересів тягнуться один до одного, кучкуються, створюють формальні чи неформальні клуби по інтересах. Це в повній мірі відноситься і до шашкістів. І тут, можливо, на перше місце виходить не так

отриманий від гри адреналін, як притягальна сила людських взаємовідносин. Про це ми неодноразово чуємо від колег.

Отже, шашки дозволяють людям повніше розкрити свої здібності, утвердитися як особистість, доказати свою перевагу, повніше відчувати чарівність життя! І це прекрасно!

ШАШКИ. ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ

Прадавні витоки шашкової гри ведуть нас в Стародавній Єгипет. Під час розкопок на славнозвісному «полі пірамід» в Єгипті була виявлена гробниця споруджена для Меркнера – наближеного фараона Тету. Із розпису на стінах гробниці видно, що три пристрасті володіли Меркнером – полювання, рибна ловля і шашки.

Правління фараона Тету відносять до 3000 року до нашої ери. Із цього виходить, що вік шашкової гри цілком солідний – не менше п'яти тисяч років.

Стародавність шашок засвідчує надписи і рисунки на пам'ятниках Єгипту, Халдеї, Трої, а також унікальними шашковими дошками часів фараонів, що зберігаються в Луврському, Британському та інших музеях. Недаремно шаховий чемпіон світу Єм. Ласкер, великий знавець багатьох ігор,

сказав: «Шашкова гра – мати шахової і достойна мати». Сам він чудово грав у шашки.

Утворена в часи пресивої давнини інтелектуальна гра шашки – стала частиною загальнолюдської культури. Завдячуючи впливу

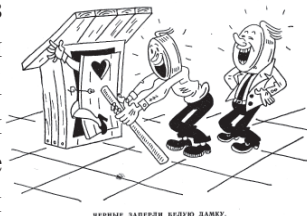
Риму, шашки поширилися по всіх підкорених йому країнах в Європі, Азії і Африці, проникли вони і до сусідів переможених Римом народів. На території бувшого Радянського Союзу вони були відомі вже в III–IV ст. В епоху феодалізму серед семи чеснот лицарського виховання була також гра в шашки. На початку XIX ст. для позначення шашкової гри, в основному, вживались назви «тавлей», «шашки». Д. Саргін припускав, що слова «шашки» появились пізніше слова «тавлей»

і стало вживатись для гри з «дальнобійною» дамкою.

Вважаються помилковими думки про те, що шашки були грою простонароддя. Не треба забувати, що саме за шашковою дошкою

помер Іван Грозний. Високо цінив шашки і добре грав у них Петро Перший. Він навіть ввів їх в програму своїх знаменитих асамблей, затверджених указом від 26 листопада 1718 року. До речі, з часів Петра Першого правила в російські шашки залишаються незмінними, якщо не брати до уваги побутове правило «фук». Також, тут ми зустрічаємось із заключенням – «полоненням» – сил супротивника. Чимало гравців і донині вважають особливим здобутком закінчити гру із запиранням шашок суперника. Це доказує, що народ переніс своє розуміння воєнного мистецтва на гру: адже для руського воїна полон завжди був великою ганьбою.

Можна продовжити тему участі видатних людей у шашковій грі. Згадаймо, як Суворов у хвилину відпочинку намагався «заперти» свого денщика. Ось декілька строк із поеми Костянтина Симонова «Суворов»:

Бывает – примостив лучину,
В ночном шлафроке, босиком,
Сев по-турецки на овчину,
Играет в шашки с денщиком.
«Опять ты, Прошка, пересилишь,
Опять мне в дамках не бывать...»
«Тут нужен ум, Лексан Василич,
Ведь это вам не воевать.
Ну проигрались, что за горе?
По нынешним годам в фаворе
Те, кто умеет в поддавки...»

В шашки грали російські класики Гавріїл Державін, Вісаріон Белінський, Микола Гоголь, Лев Толстой. Приводимо уривок роману «Війна і мир»:

«... Якщо би полководці керувались розумними причинами, здавалось, що для Наполеона було б ясно, що продвинувшись за дві тисяч верств і приймаючи битву з ймовірною випадковістю втрат четверті армії, він йшов на вірну смерть; і так само зрозуміло повинно було бути Кутузову, що, приймаючи бій і також

ризикуючи втратити четвертину армії, він напевно втратить і Москву. Для Кутузова це було математично ясно, як ясно те, що якщо в шашках у мене менше одною шашкою і я буду розмінюватись, я напевно програю і тому розмінюватись не повинен.

Коли у противника шістнадцять шашок, а у мене чотирнадцять, то я тільки на одну восьму слабший за нього; а коли я розмінююсь тринадцятою шашками, то він буде втричі сильнішим за мене».

Відомо, як серйозно відносились до шашок творці марксистсько-ленінської теорії: Карл Маркс і Володимир Ленін. А також Чарльз Дарвін, Жан-Жак Русо, Франсуа Вольтер, Фредерік Шопен. Великий польський поет Адам Міцкевич написав поему «Шашки». Пропонуємо читачу 16 рядків з 214 в поемі (переклад з польської О. Кумера):

«А если оттепель не даст, или жара,
Иль холод вечера нам выйти со
двора,
Что помешает нам найти себе
забаву?
Игрой себя развлечь наш ум имеет
право.
Не той, которая до полночи томит
Нам тело брренное, а ум при этом
спит, —
Так развлекается гуляк толпа
пустая,
То кости по столу, то карты
рассыпая:
Корыстью низкою руководим
игрок,
Исход игры слепой определяет рок.
Чей ум живой, чей дух способнее
к паренью,
Тем шашки лучшее доставят
развлечение.
Любимая игра владык в былое
время,

Повсюду в наши дни любимы
шапки теми,
Кто шумным играм враг, корыстью
не влеком,
Проводит за столом досуг в кругу
своем...»

Матінка-Україна дала путівку в життя багатьом знаменитим шашкістам. Уродженець Києва Ісер Куперман – 5-ти разовий чемпіон світу по міжнародних шашках. В світову шашкову еліту увійшли Борис Бліндер, Сергій Натов, Зіновій Цирик, Володимир Каплан, Марат Коган, Юрій Шмідт, Сергій Корхов. Зустрітися з ними за шашковою дошкою вважалось великою честю. Шашкова збірна України неодноразово виходила переможцем в командному чемпіонаті Радянського Союзу.

Нашого читача, зрозуміло, більше цікавить історія розвитку шашок рідного краю. Автор цих рядків ознайомився з виданнями на російській, українській мовах 1920–1945 років. Це газетні підшивки: «Наука», «Карпатська правда», «Правда», «Русская земля», «Працююча молодь», «Голос життя», «Наш путь», «Карпатський голос», «Подкарпатський вісник». Відпечатаного слова «шашки» не знайдено. Це можна пояснити двома причинами. Першу знаходимо в газеті «Голос життя» від 17.V.1938 року у статті «Потребуємо спорт».

— «Тисячі молодого покоління на Підкарпатті є худокровне, ненормальне або туберкульозне. Це все тому, що молодь, по-перше, не має відповідної поживи, а по-друге, тому, що вона не має змоги розвивати своє тіло спортом. Дотепер на Підкарпатті є тільки мала кількість спортивних клубів у містах, в яких займаються тільки сини багатих міщан і мала частина студентів. При тім, тисячі селянської і робітничої молоді окрім гри в свинку не знає, що то спорт».

Шашки були привнесені в наш край з приходом радянської влади. Слова «руські шашки» говорять самі за себе. Це і є другою причиною, чому не є повідомлень про цю настільну гру в Підкарпатті.

Першу згадку про шашки знайдено в «Закарпатській правді» від 12.09.1945 року при таких обставинах:

– «Серед зеленого лісу, недалеко Чинадієва, красується розкішна віла – замок Шенборна. На її базі відкрито перший на Закарпатській Україні будинок відпочинку.

Для культурної розваги відпочиваючих створюються ігри – теніс, волейбол та інше, а також придбано шахмати, шашки».

Після встановлення радянської влади на Закарпатті, більш широко пропагується масовий спорт. Вже в 1946 році є повідомлення (газета «Закарпатська правда») про утворення шахово-шашкових секцій в клубі профспілок, при Невицькій сільській раді та інших населених пунктах.

Очевидно, що і перші офіційні змагання, як в особистому так і в командному заліку проводились вже в кінці 50-их років. Згадує Михайло Гапак.

– ...Шахи і шашки навчився грати в десять років (1945 р.). Запам'ятались і перші змагання по шашках між командами Тур'я-Пасіцької і Тур'я-Реметівської шкіл (1947 р.).

Зрозуміло, що шашкісти команд (і я в тому числі) були самоучками. Тематичної спортивної літератури на той час не було. Правда, був ще один шлях підвищення якості гри. Він полягав в удосконаленні гри з більш досвідченими шашкістами. І дійсно із-за відсутності власних кадрів на Закарпатті, з Радянської України приїхали спеціалісти різноманітних галузей народного господарства. Серед них були і любителі шашок з певною спортивною кваліфікацією: І. Петрашин, Б. Кудрявський, В. Поліщук, В. Чинякін, В. Баранчиков, О. Григор'єв та інші.

Також слід зауважити, що з кожним роком населення нашого краю мало змогу збільшувати контакти з жителями Радянського Союзу, що теж мало позитивний вплив на розвиток спорту. В 1954 р., в Ужгороді я зустрівся і програв ленінградському майстру з шашок 1:2.

Неоціниму роль у розвитку шахово-шашкового руху м. Ужгорода зіграло відкриття в 1949 році по вул. Духновича, 2 шахово-шашкового клубу. Першим його директором був В. Лендел, який мав помічника і працювали вони на платній основі».

Газета «Прапор перемоги» (м. Мукачево) від 26.03.1950 р. писала:

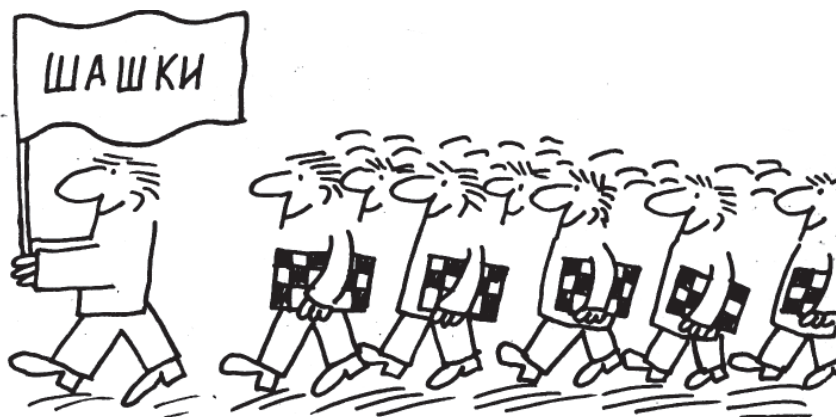
– В чемпіонаті міста з шашок серед учнів, перші три місця поділили між собою студенти сільськогосподарського технікуму Євген Янута, Андрій Перчак і Василь Логойда.

Так закарпатці поступово, з любов'ю освоювали просту і в той же час замислювату шашкову гру, яка з часом по праву називатиметься «народною».

Наприкінці жовтня 1944 р. радянські війська звільнили с. Т.Пасіку. Для відпочинку встановили палатки. Дітям було цікаво поспілкуватись з ними. Одному з них воїн подарував книжку (вид. 1928р.), яка збереглась у М.Гапака.

РАЙОНИ ЗАКАРПАТТЯ

УЖГОРОДСЬКИЙ

Серед факультетів Ужгородського університету проведено турнір з шахів і шашок. Перше місце посів колектив фізикоматематичного факультету.

11.1954

В Дубрівській семирічній школі відбувся шашковий турнір на особисту першість піонерської дружини. В турнірі взяло участь понад шістьдесят піонерів та піонерок.

Серед хлопців першість у змаганні зайняв секретар комсомольської організації школи Василь Ковач. Серед дівчат – учениця 5-го класу Єлизавета Король.

02.1955 р.

Проведена першість Ужгороду серед навчальних закладів. Перемогла команда музучилища.

03.1955 р.

В командній першості обласного центру, переможцем вийшов Ужгородський університет. Найкращий результат у студента Маргітича.

04.1955 р.

В м. Ужгороді проведено шашковий кваліфікаційний турнір. Відмінних результатів домогся учень вечірньої школи № 9 Є. Балог. Він отримав перемогу над 15-тю гравцями.

04.1955 р.

На першості Русько-Комарівецької середньої школи з шашок чемпіоном школи став Йосип Брейчик, серед дівчат – Єва Мікловці.

04. 1955 р.

Зустріч ужгородських і мукачівських шашкистів.

Трофімов (Ужгород) – Махлинець (Мукачево) 1:0.

Гапак (Ужгород) – Косенков (Мукачево) 1:0

Матч відповідь

Махлинець (Мукачево) – Ярош (Ужгород) 1:0

Косенков (Мукачево) – Кевер (Ужгород) 0:1.

08.1955 р.

Клуб облпрофради приймав шашковий турнір серед дітей молодшого віку. Перше місце зайняв четвертокласник школи № 4 Степан Лелеканич.

09.1965 р.

В других сільських спортивних іграх Закарпатської області з шашок, команда Ужгородського району завоювала друге місце.

03.1966 р.

В змаганні на першість Ужгородського району серед шашкистів учнівської молоді переможцем виявилися учні Струмківської десятирічки.

В особистому заліку першим став М. Митровка Великолазівської СШ.

02.1967.

Ужгородський винрадгосп приймав фінальні змагання на першість Ужгородської районної ради ДСТ «Колгоспник» з шашок. Перемогла команда Ужгородського райоб'єднання

«Сільгосптехніка», друге і третє місця посіли спортсмени Великолазівського винрадгоспу та команда колгоспу «Червона зірка»

03.1967 р.

270 учнів Русько-Комарівецької СШ взяло участь у першості школи з шашок.

Серед хлопчиків 3–4 класів чемпіоном став учень 3-го класу Степан Лялька, а серед дівчат – учениця 4-го класу Марія Жирош. Чемпіоном школи серед учнів 8–10 класів стали Стпан Фатула з 8-го «а» та Ганна Фединець з 9-го класу.

02.1968 р.

В с. Холмок проходив фінал першості Ужгородської ДСТ «Колгоспник» з шашок. Чемпіоном стали працівники Великодобрянського СТ.

04.1969 р.

В клубі Середнянського швейного цеху Ужгородської текстильно-галантерейної фабрики проведена першість з шашок в залік зимової спартакіади. Перше місце виборов Ф.Ф. Повхан. Серед жінок – М.Й. Савчин – нач. ВТК.

02.1976 р.

75 шашкістів, представників 25 колективів фізкультури, взяло участь в зимовій спартакіаді Ужгорода. Найсильнішими виявились представники взуттєвої фабрики та комбінату побутового обслуговування.

03.1976 р.

При ЖЕКу № 2 проведена першість Ужгороду з шашок серед дітей та підлітків. В особистій номінації переможцями стали Степан Спех, Юрій Довжик, Вячеслав Харченко та Надія Токар.

02.1978 р.

В клубі с. Середнє проведена першість Ужгородської райради спортивного товариства «Колос» з шашок в залік зимової

спартакіади, присвяченої 60-й річниці Великого Жовтня.
Чемпіоном стала команда райміжколгоспбуду.

09.1978 р.

В Хусті змагалися шашкісти профтехучилищ області. Столяр
Ужгородського училища № 6 І. Цигика виявився найсильнішим
серед чоловіків.

09.1979 р.

РОМАНТИК

У першому турі командної першості України, яка проходила в Кіровограді, молоду і недосвідчену команду Закарпатської області жереб звів з шахістами Одеської області на чолі із претендентом на світову шахову корону в ті часи, міжнародним гросмейстером Єфімом Геллером. На першій дошці проти гросмейстера грав нікому невідомий ужгородець першорозрядник Людвіг Чабіна.

Перед початком зустрічі я, як капітан команди, просив Людвіга протриматись хоча би відведені йому за регламентом дві години. Ніхто з нас не сумнівався у результаті зустрічі. Звичайно, виграв гросмейстер, тому довгий час ніхто з нас на першу дошку не звертав увагу. Закінчився перший контроль часу. Зіграно чотири години, а Геллер продовжує сидіти біля дошки, охопивши голову руками. Ми зомліли. На шахівниці стоїть стовідсотково вигране нашим товаришем закінчення. Два зайві прохідні пішаки при малій кількості фігур без будь-якого клопоту проходять у ферзі. Поразка гросмейстера неминуха. І в цю мить Людвіг пропонує нічию. Геллер здивовано погоджується і тисне партнерові руку.

– Що сталося? Чому не довів гру до логічного завершення? – запитую.

– Я уявив, як республіканські газети «смакуватимуть» мою випадкову перемогу і мені стало шкода Єфіма Петровича, на творчості якого вчився і продовжую вчитись, – відповів Людвіг.

Пів зайвих очка нас все одно не рятували, бо всі інші партії одеським майстрам ми в той день програли. Благородний вчинок Л. Чабіни не залишився непоміченим. Учасники змагання ще довго згадували його, а Людвіг став героєм дня. То була моральна перемога над самим собою.

У 60–70-х роках серед шахістів Закарпаття мало хто міг сперечатись з ним у гостроатакуючому стилі гри. Якщо захоплював ініціативу, до кінця її не віддавав, не зупиняючись перед прорахованими і нерідко інтуїтивними жертвами. В пам'яті шахістів і уболівальників старшого покоління він залишився

безкомпромісним романтиком за шаховою дошкою, веселою і оптимістичною людиною в житті. Умів розвеселити друзів завжди припасеним новим анекдотом чи дотепною історією, як правило, із свого невдалого особистого життя. Боляче переживав розлучення з двома дружинами з однаковим іменем – Роза. Хоч признавав, що винуватцем сімейних трагедій був сам. Після другого розлучення пройшло кілька років. Якось зустрічаємося в шаховому клубі:

– Що скажеш, якщо одружуся утретє?

– Буду радий за тебе, – відповідаю. – Тобі вже під сорок. Починай нормальне життя, бо зайві чарки до добра не приведуть.

Ми були майже однолітками і добрими друзями. Тому ділилися найпотаємнішими особистими новинами і цінували поради один одного.

– Мене намагалися познайомити з гарною жінкою, але коли почув її ім'я, категорично відмовився. Уяви, вона теж Роза.

Мої вмовляння не допомогли. Людвіг залишився сам і через кілька років помер одинаком. Цю історію, яка не має відношення до шахів, я пригадав, вишукуючи у власному архіві матеріали про шахові досягнення Людвіга Чабіни. Не покидає відчуття, якби влаштував особисте життя, міг би жити і ще довго радувати своїх уболівальників іскрометними комбінаціями. Його успіхи за шаховою дошкою вагомі. Ось найголовніші з них: 1958 рік – третє місце в чемпіонаті області та обласної Ради «Авангард», 1959 – чемпіонат області – 2 місце. 1961 р. – кращий шахіст Ужгорода, 1962 р. – 3 місце в першості області і **чемпіон Закарпаття з шашок. Унікальний випадок. Людвіг, як сам розповідав, випадково потрапив на обласний шашковий турнір і без особливих зусиль відразу зайняв перше місце. Це був перший і останній успіх, бо більше ніколи в змаганнях шашкістів участі не приймав.** 1964 р. – кращий шахіст Ужгорода, 2 місце в першості області, 1966 рік – чемпіон Облради «Спартак», 1967 р. – 3 місце в першості області. У 1961, 1966, 1970 і 1971 роках завойовував почесне звання чемпіона Закарпатської області. Останній його успіх на обласному рівні – бронзова нагорода чемпіонату Закарпаття в 1976 році. Багаторазовий учасник командних і особистих республіканських змагань. Разом із

чотириразовим чемпіоном Закарпаття Л. Візінгером, Л. Чабіна був другим, найбільш успішним шахістом області, не рахуючи тих, що продовжують виступати в змаганнях до цього часу.

Від редакції: Статтю «Романтик» передруковано з книги К. Найпавера «Фігури закарпатської шахівниці». Вона не дуже вписується в наш шашковий матеріал, але повнішої інформації про другого чемпіона області з шашок (1952 р.) у нас не має.

НАСТАВНИК УЖГОРОДСЬКИХ ШАШКІСТІВ БАРАНЧИКОВ Василь Дмитрович

Бронзовий призер чемпіонату області 1952 р. Найсильніший шашикіст серед працівників торгівлі. Входить в п'ятірку найсильніших шашикістів області 1952–1972 рр.

Народився 18 травня 1918 року в м. Брянка Ворошиловградської (Луганської) області в сім'ї шахтаря.

Після закінчення середньої школи у 1937 році поступив у Миколаївський Державний педагогічний інститут за спеціальністю «Математика», який закінчив у 1941 році.

Після закінчення вузу, враховуючи поганий зір і не будучи військовозобов'язаним, працював у Ворошиловградській області: в Карпінській міській раді депутатів трудящих – старшим інспектором, завідувачим бюро по обліку і розподілу робочої сили, начальником конторально-облікового бюро. З листопада 1945 року – завідувачий районного торгового відділу при Брянській районній раді депутатів трудящих, потім – старший контролер обласного контрольно-облікового бюро Ворошиловградського обласного торгового відділу, інспектор по торгівлі Ворошиловградської Державної інспекції по торгівлі.

Працюючи у Ворошиловградській області, Баранчиков В.Д. розпочав активно займатися шашками, приймав участь у районних і обласних змаганнях з цього виду спорту.

За направленням Головного управління Державної торгової інспекції міністерства торгівлі СРСР Баранчиков В.Д. закінчив курси підвищення кваліфікації державних інспекторів по торгівлі в м. Львові.

Під час навчання познайомився з Касачевською Любов'ю Леонтіївною, яка за направленням міністерства торгівлі УРСР з 1946 року працювала начальником сектору організації і техніки радянської торгівлі Закарпатського обласного торгового відділу в м. Ужгороді і також навчалася на курсах. Пізніше вони одружилися.

Після цього Баранчиков В.Д. у 1950 році переїхав до дружини в м. Ужгород, де в березні 1951 року у них народився син Сергій.

Баранчиков В.Д. працював начальником торгового відділу, заступником директора Ужгородського міськзмішторгу, а після реорганізації установи до виходу на пенсію у 1979 році – заступником директора Ужгородського об'єднання «Продтовари». Заочно закінчив Львівський торгово-економічний інститут. Помер у 1980 році.

Під час роботи на Закарпатті Баранчиков В.Д. активно займався шашками, регулярно виступав у різних турнірах, любив допомагати початківцям-шашкістам, був призером чемпіонатів Закарпатської області з шашок.

ТИХІ ХОДИ – ГУЧНІ ПЕРЕМОГИ **САВКА Степан Юрійович (кмс)**

Чемпіон Ужгорода 1983, 1984, 1987, 1989, 1992 рр.

Перший чемпіон області по шашках-100 1981 р.

Чемпіон України в I, III, IV розиграшах Кубка переможців областей по переписці 1988, 1991, 1992 рр.

Чемпіон області 2004 р.

Нагороджений 67 грамотами, дипломами, з них 32 – I місце, 20 – II і 15 – III місце.

Часом можна бачити ужгородця пенсійного віку, який проходить шлях від району з.д. вокзалу (тут проживає) до пл. Егана, де його донька має присадибну ділянку. І мало хто знає,

що він (вона) проминулись з триразовим чемпіоном України по російських шашках по переписці Степаном Савкою.

Небагатослівний, скромний, він у молоді роки спочатку полюбив шашки, а пізніше закохався у гарненьку дівчину Марійку. І що важливо, одна любов другій не були завадою. Марійка змирися з тим, що Степан міг годинами гризти шашкову теорію, набувати

досвіду в практичній грі. А скільки часу і нервової енергії забирала переписка. Але все по порядку...

Степан Юрійович народився 18 серпня 1947 р. в с. Андріївка Ужгородського району. Його дядько був завідувачим клубом. Тому, на відміну від інших сільських дітей, він більше притримувався біля цієї культурної установи, де і навчився грати в шашки. Згодом, практикувався у школі, вдома. В Армії (служив у морській авіації) розв'язував шашкові задачки, які публікувались у військових виданнях. Будучи від природи кмітливим, він більше надіявся на самого себе, і власним розумом без тренера, досягав шашкових вершин. З 1969 року постійно живе в м. Ужгороді, працює столяром. Захищає кольори спортивного товариства «Колос», як працівник міжколгоспбуду.

Ради справедливості потрібно сказати, що хоч спортивні товариства на Закарпатті були організовані ще у 50–60 рр. («Колос», «Спартак», «Буревісник», «Авангард», «Червона зірка») – шахово-шашкові клуби були великою рідкістю. Змагання проводились час від часу. А оскільки шашкова гра ставала народною, шашкісти організовували змагання між собою по переписці. Лідером серед шашкістів-переписників Срібної землі був Степан Савка, який у 1979 році завоював звання чемпіона області в цьому, одному з цікавіших видів шашкових змагань.

Ось що розповів нам Степан Юрійович на цю тему.

– «Кожна область України мала шашкового старосту, який організовував першість області. Регіональним переможцям надавалось право грати в чемпіонаті України по переписці».

Скептики скажуть: найшов про що писати – про нудну гру, відповідь на ходи треба чекати тижнями, а переписуватися місяцями... І будуть неправі.

Цей вид заочного змагання, я рахую, має свої незаперечні переваги.

По-перше, тут розкривають свої творчі здібності любителі затяжної гри. Адже після кожного надісланого ходу можна заново глибоко проаналізувати ситуацію на дошці, зважити всі «за» і «проти». При очній же зустрічі таку можливість партнери отримують тільки після відкладення партії.

По-друге, всі партії граються одночасно. При 16-ти учасниках і круговій системі, кожний з кожним грає по дві партії – білими і чорними.

Скажу чесно: спочатку це мене злякало. Але потім, після декількох ходів, я зрозумів, що в цьому наразі є і своя чарівність: уявляєш себе сеансером, розигруєш наразі для прикладу 16 різних дебютів, зацікавлено намагаєшся вести всі партії до перемоги, насолоджуєшся різноманітністю змінних позицій, розвивається логічне мислення, точний розрахунок і інтуїція.

Накінець, немаловажне значення в такому турнірі має просте спілкування людей, які проживають в різних куточках України. Адже ми не тільки обмінюємося ходами, але повідомляємо коротко про себе, про своє місто і т.д. Тобто стаємо друзями.

І ще я подумав, а скільки у нас є шашкістів, які по стану здоров'я не можуть виїжджати на очні змагання, одиноких людей, кому просто ні з ким дома грати. Мені стало ніколи нудьгувати, поскільки всі вечори зайняті шашковою перепискою, і життя стало більш насиченим, живим і цікавим.

Савка Степан Юрійович є неординарною особистістю. Посудіть самі: досягнув вершин у грі по переписці; чемпіон Закарпаття, як в шашках-100, так і в шашках-64; виходив переможцем шашкових конкурсних задач. Тепер, з досягненням пенсійного віку, він має здобутки на присадибній ділянці. У нього кращі сорти персиків, яблук, груш, черешень, збирає гарні врожаї брюсельської капусти, перцю, помідор, бобових.

м/с О. Абрамов (Вінниця)
кмс С. Савка (Ужгород)
фінал України 1997–98 рр.
по переписці

1. cd4	fg5	2. bc3	gf6
3. cb4	gh4	4. bc5	dxh4
5. axc5	ba5	6. gf4	fg5
7. cb6	axc5	8. dxh6	ab4
9. ba7	ed6	10. dc3	bxh2
11. exc3	de7	12. cb2	cb6
13. axc5	dxh2	14. exc1	gxe3
15. fxd4	ed6	16. ba3	hg5
17. dc5	dxh4	18. axc5	bc7
19. ab2	hg7	20. bc3	gf4
21. cd4	gf6	22. cd2	hg3
23. dc3	gf2	24. qxe7	fxh2x

м/с О. Муравецький (Одеса)
кмс С. Савка (Ужгород)
командна першість міст 1982 р.

1. ed4	dc5	2. fe3	cd6
3. cb4	fg5	4. gf2	ba5
5. dxh6	axc7	6. bc3	gf6
7. bc5	dxh4	8. axc5	gh4
9. ab2	hg7	10. cd4	fg5
11. bc3	gf6	12. cb2	cb6
13. gf4	dc7	14. fg3	hxf2
15. exg3	gh4	16. fe5	hxf2
17. exg1	fg7	18. gf2	ba5
19. ba3	hg5	20. ab4	gh4
21. hg3	gh6	22. exg7	hxf8
23. gf4	cb6	24. de3	ed6
25. cxe7	fxh6x		

НЕ СТАРІЮТЬ СЕРЦЕМ ВЕТЕРАНИ

ТУРТАЄВ Віктор Іванович

*В командному складі (з О.Їжаком)
чемпіони ДСТ «Авангард» 1986 р.*

*Чемпіон області з шашок-100 1998,
2008, 2009 рр.*

*Бронзовий призер чемпіонату області
з шашок-100 2003, 2006, 2007 рр.*

Володар кубка Белея 2010 р.

*28 разів ставав переможцем
різноманітних міських та обласних
турнірів, 34 разів здобував другі місця, 30
– треті.*

Віктор Туртаєв народився 14 січня 1937 р. в м. Дніпропетровську. Батько загинув 5.02.1945 р. у Великій Вітчизняній війні, на території Польщі. В 1948 році переїхали з мамою в м. Ужгород. Навчався в СШ № 3, яку закінчив у 1954 р. З шкільних років полюбляв займатись спортом: легкою атлетикою, волейболом і ... шашками. Завойовував звання чемпіона школи по шашках. Його наставником по грі на клітчатому полі був відомий у 50-тих роках шашкіст, представник Бакинської шашкової школи Чинякін Володимир Федосійович. За його порадою поступив у 1954 р. у Львівський політехнічний інститут. Тут брав активну участь в спортивному і громадському житті колективу. У складі студентського загону в 1956 р. допомагав збирати врожай на цілині (Казахстан, Павлоградська обл.). Нагороджений Почесною грамотою обласного комітету ЛКСМ.

По закінченню навчання у ЛПІ був направлений на роботу в Узбекистан у Чирчикський філіал інституту азотної промисловості (1959 р.). Тут організував ряд турнірів серед працівників інституту. В 1960 р. зайняв друге місце по шашках-100 м. Чирчика. Одночасно виступав у змаганнях по легкій атлетиці. Був чемпіоном Ташкентської області по киданню спису. Брав участь (1960 р.) у збиранні бавовни в голодному степу. В 1962 р. повернувся на постійне проживання у м. Ужгород.

В ці роки на Закарпатті, населення якого завжди страждало від нестачі роботи, створювались ряд підприємств. Віктор Іванович приймає безпосередню участь в організації заводу «Ужгородприлад», який був відкритий 1 січня 1963 року. Тут пропрацював 38 років на різних керівних посадах. З 1972 по 1980 рр. вибирався звільненим профспілковим лідером підприємства, а також членом президіуму обкома профспілки працівників машино- і приладобудування.

Про повагу робітників заводу до свого лідера говорить такий факт. У 2008 році автор цих рядів, разом з Віктором Івановичем «за стопкою чаю», на проспекті, вели розмову. З вибаченням, до нас підійшла людина літніх років.

– Перепрошую, Вікторе Івановичу, Ви мене, напевно, не впізнаєте. Я працював слюсарем на заводі «Ужгородприлад», – Ви очолювали профспілкову організацію. Хочу засвідчити, що ми робітники Вас поважали і тому мені приємно тут зустрітись з Вами.

Віктор Туртаєв, будучи активним спортсменом, мав здобутки в різних видах спорту: легкій атлетиці, волейболі, багатоборстві ГПО. Захоплювався гірським туризмом. В його активі сходження на вершини Кавказу, Паміру (1974, 1975 рр.). Цікаво б знати, чи є в області особистості, які б були чемпіонами краю в різних видах спорту. Наш герой серед них. Він – чемпіон області по шашках-100 і по киданню спису (1962 р.).

Зрозуміло, що альфою і омегою в спортивному житті були і залишаються шашки. Він успішно грає, як в шашки-100, так і в шашки-64. Бере участь в республіканських конкурсах вирішенні шашкових композицій. Призер конкурсів республіканського

ШШК і редакцій газет «Спортивна газета» (1991 р.), «Ленінська молодь» (1965 р.), «Закарпатська правда» (1963, 1964 рр.), «Одесские известия» (1981 р.). Вів шашкову рубрику в газеті «Срібна Земля», неодноразово публікувався в республіканській газеті «Ладья».

За активну шашкову, сподвижницьку роботу, шашкісти краю в 2001 р. обирають

І дійсно, першу публікацію про Віктора Туртаєва читаємо на сторінках мукачівської газети «Прапор Перемоги» у вересні 1967 р.: «На спартакіаді «За працю й довголіття», що її проводить товариство «Авангард» кращі результати серед шашкістів показав Віктор Туртаєв із збірної приладобудівників підприємств.

ВІКТОР ТУРТАЄВ ПРО ГРУ У СТОКЛІТКОВІ ШАШКИ

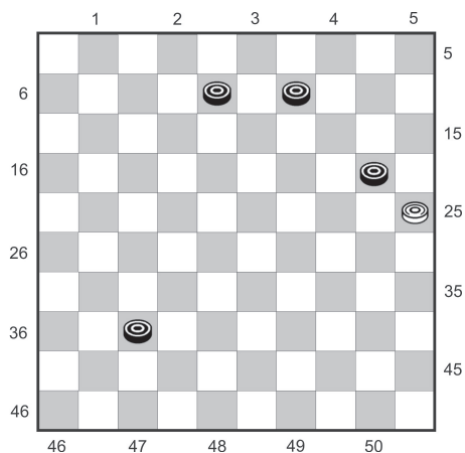
По-перше, баталії проходять на стоклітковій дошці (50 ігрових полів). Під час запису партії користуються цифровою нотацією. З кожного боку у грі беруть участь по 20 шашок. А по-друге, є три відзначних правил, які в основному характеризують цю чудову гру. Усі вони торкаються ходу з узяттям.

На цій діаграмі хід чорних. Вони повинні бити. Якщо керуватися правилами шашок «64», то у чорних можливі три ударних хода: а) 43:36; б) 43:3; в) 26:19. Зрозуміло, що найбільше вигідний із них – б) 43:3. Проте за правилами стокліткових шашок вибирати не можна. Не дозволяє перше відзначне правило: – при декількох можливостях удару обов’язково бити у тому напрямку, де б’ється найбільша кількість шашок (правило більшості).

Отже, чорним доводиться бити 1... 26:19 (три шашки), хоч це програє із-за відповіді 2.8:48х.

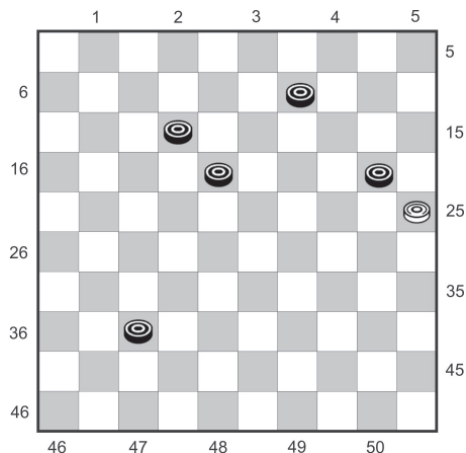
Діаграма № 2

У цій позиції білі повинні бити, і їх проста при цьому попадає на дамочне поле. Що ж відбудеться? Чи перетвориться вона у дамку? Тут – ні! Про це каже друге відзначне правило. Якщо проста з удару потрапляє на дамочне поле і може як проста бити далі, то вона, не зупиняючись, продовжує бити, але залишається простою.

Отже: білі повинні бити 1.25:12, але не далі, через те, що їх шашка залишилась простою. Тому чорна шашка 37 зберігається, іде у дамки, і партія закінчується у нічию.

Діаграма № 3

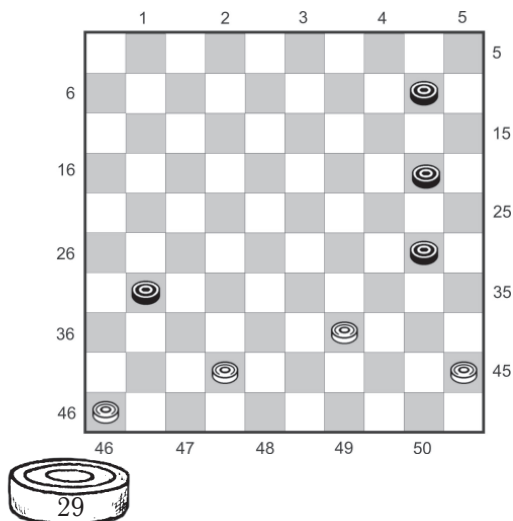

У наданому положенні знов біла проста б'є, потрапляючи на дамочне поле. Проте тут на полі 8 не має чорної шашки. Що ж відбуватиметься? Чи перетвориться біла проста у дамку і чи поб'є усю решту шашок чорних? У дамку – так, але побити усю решту шашок не вдасться. Це роз'яснює третє відзначне правило.

Якщо проста з удару потрапляє на дамочне поле, а далі їй як простій бити нічого, вона зупиняється і перетворюється у дамку. Ця дамка одержує дамочні права тільки після відповідного ходу супротивника. Отже: білі повинні бити 1.25:3 – проста перетворюється у дамку. Зараз роблять хід чорні: 1... 37-41. І лише після цього біла новонароджена дамка може побити 2.3:26. Нічия.

А зараз наведемо позицію, яка трапилась у партії поміж кмс В. Туртаєвим і Г. Плавайко. В. Туртаєв грав білими.

Діаграма № 4

1. 46-41. Чорні вирішили напасти на білу шашку 41. 1... 31-36.
2. 42-38! Чорні б'ють 2...36:47 (третє правило відзначення).
3. 39-34! 47:40 (правило більшості). 4.45:5х.

МАЙСТЕР З РИГИ – ЧЕМПІОН ЗАКАРПАТТЯ

Віктор ТУРТАЄВ про Станіслава Прибегу

Цікаві речі відбувались в Радянському Союзі. Величезна держава сприяла внутрішній еміграції. Чимало трудлюбивих українців, шукаючи заробітку, опинились в Сибіру видобувати нафту. Частина з них залишилась працювати по сьогоднішній день. Є приклади зміни місця проживання по сімейних обставинах. Шашкова історія нашого краю теж має характерний приклад. Так, дівчина з Ужгородського району під час підвищення кваліфікації (кулінарна справа) в м. Ризі познайомилась з місцевим токарем Станіславом Прибегою. Покохались, і симпатична дівчина додому повернулась з столичним хлопцем. Як пізніше виявилось, Стасік (так його називали ужгородці) –

Зліва направо: Ю.Хотін, С.Шароді, В.Туртаєв, С.Прибега, С.Савка ...

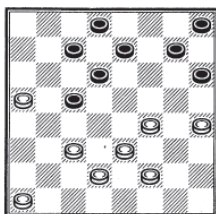
бронзовий призер по шашках м. Риги, майстер спорту. Слід відмітити, що шашки в Ризі користувались популярністю. Саме тут друкувався всесоюзний журнал «Шашки» як на російській так і на латишській мовах.

На Закарпатті Станіслав Прибега бере активну участь в спортивному житті обласного центру. В 1985 р. виборює звання чемпіона Ужгороду, а в слідуючому 1986 р. робить дубль, ставши чемпіоном міста та Срібної Землі.

На жаль, Станіслав не зміг пристосуватись до життя на селі, де потрібно було постійно допомагати в сільськогосподарських роботах і проживши 2 роки на Закарпатті, повернувся до мамі в Ригу.

Чемпионат ЛатвССР,
1988 г.

С. Прибега — У. Бетхерс

1. **ab2 cb4**. На 1... gf6 или 1... ef6 следовало 2. hg5 f:h4 3. cd4, и у белых большое преимущество.

2. **ba3 dc5** 3. **fg3!**. Выигрывал 3. hg5!, поскольку после 3... cd6 4. cd4 dc7 5. a:c3 у черных нет выжидательного хода, а на 3... ef6 4. g:e7 d:f6 решает 5. fg5 f:h4 6. cd4 X.

3... **gf6** 4. **ab6**. Если 4. cd4, то 4... cb6 5. a:c7 d:b6 6. fe5 ba5 7. d:b6 a:c7 8. e:g7 h:f6 9. a:c5 ed6 10. c:g5 h:h2 с ничьей.

4... **c:a7** 5. **c:a5**. Точнее 5. a:c5 cb6 6. cd4 dc7 7. fe5 ed6 с ничьей.

5... **cb6** 6. **a:c7 d:b6** 7. **dc3 ed6** 8. **cb4 bc5** 9. **ba5 fe5** 10. **ab6 ed4** 11. **bc7!!**. Ничью приносил удар 11. ab4! d:f2 12. b:d4 и т. д.

11... **d:b8** 12. **ab4 c:a3** 13. **e:c5 ab2**, и черные выиграли.

МОМЕНТ ІСТИНИ

РІШКО Михайло Михайлович (кмс)

Бронзовий призер обласного шашкового фестивалю Закарпаття, 1980 р. Срібний призер в особистому чемпіонаті області 1981, 1994 рр.

Бронзовий призер чемпіонату області 1986 р. Чемпіон Закарпаття 1983, 1997, 1998, 2002, 2003, 2006, 2008, 2011 рр.

Чемпіон Ужгорода 2001, 2003 рр.

Чемпіон Закарпаття з шашок-100 1995, 2000 рр.

Виборов «Золотий дубль» (чемпіон + володар Кубка) 1997, 1998, 2002, 2006, 2008 рр.

Володар Кубка області 1988, 1997, 1998, 2000, 2002, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009 рр.

Чемпіон області зі швидких шашок 2006–2008 рр.

В складі команди вибороли командний Кубок області та командний чемпіонат Закарпаття 2007, 2008, 2010 рр.

Переможець всесоюзного турніру «Харківська весна – 1992 р».

Срібний призер першості Уккрази товариства «Спартак» 2002 р.

Шосте місце на I Всеукраїнській профспілковій спартакіаді 1998 р.

З Галиною Віхніною у парі 7 разів ставали чемпіонами області серед ветеранів Закарпаття, шість разів вигравали першість Львівської залізниці.

Автобіографія

Народився 1 листопада 1954 р. у гірському, живописному селі Драгово Хустського району, в сім'ї службовців. Мати – бухгалтер, батько – завгосп.

З 1961 по 1968 рр. навчався у середній школі с. Драгово. До навчання призвичаївся не зразу, адаптація у початкових (1–2 кл.) пройшла болісно: важко давалася арифметика. Ініціативу проявила мама – Марта Василівна, бухгалтер за професією. Вона знайшла до мене підхід, і шкільна справа пішла по висхідній. Надалі проблем зі школою не виникало, оскільки свідомо почав оволодівати азами шкільних предметів.

Наскільки пам'ятаю, вже з 8–9 років уперше почав грати в шашки. Першим моїм учителем була мама. Майже завжди мене обігрувала, бувало, що за день могли зіграти понад 20-ти партій. Звичайно, що ігрові навички та первісні знання не пройшли марно і збереглися у тайниках дитячої пам'яті. Правда, я ще тоді, в силу незрілого характеру, не вмів програвати і часто ображався. З часом усе згладжувалося, але любов до шашок у душі залишилась.

По закінченні 8 класу поступив у Хустське медучилище (1968 р.). Навчатися у цьому закладі було хоч і важко, проте цікаво. Навчально-учбовий процес знаходився на високому рівні. Престиж медучилища визначався високою кваліфікацією викладачів і грамотним викладанням предметів. Тут продовжив вдосконалювати гру в шашки. Це стало можливим, поскільки шашки були дуже популярними і конкуренція у змаганнях завжди була гострою. Мені вдавалось з великими зусиллями в особистій першості серед хлопців по медучилищу потрапляти до призової трійки. Згодом, пізніше, на третьому курсі прийшли і результати: команда Хустського медучилища, у складі якої я виступав, уперше виграла обласну першість серед медучилищ нашого краю (5 команд). У 1971–72 рр. наша команда виграла першість м. Хуста з шашок з поміж спеціальних середніх закладів.

Ясна річ, що після завершення професійної підготовки у медучилищі в 1973 р., дещо підняв і свій шашковий рівень.

Рік попрацював фельдшером у с. Вільшани, обласній психлікарні.

З 1974 по 1976 рр. – служба в лавах Радянської Армії колишнього Союзу. Армійську службу проходив у Групі Радянських військ у Німеччині. Мені пощастило: після карантину потрапив до м. Єрфурту, де і пропрацював фельдшером в армійському госпіталі. Служба і робота вимагали значного

напруження фізичних і моральних сил. Ці два роки випадають із шашкового досвіду.

Після демобілізації у 1976 р., того ж року вдалося поступити на елітний медичний факультет тодішнього УЖДУ (перейменованій в УжНУ).

Навчався з 1976 по 1982 рр. Цей проміжок часу був дуже цікавим і насиченим у всіх відношеннях: загальний кругозір, нове коло знайомств, пізнання культурних традицій міста, відвідання художніх виставок картин Бокшая, Ерделі, Сапатюка, Манайла, Микити, концерти органної музики, і – безумовно шашки. – та якщо усе скласти і зібрати до купи, тоді і справджується дивовижне втілення «Закону великих чисел» і магічної трансформації у новій його реальності чи якості. Так чи інакше, але 6 років студентського життя докорінно змінили загальноосвітній і життєвий світогляд.

Про шашкову сторону я детально описав в іншому ракурсі. Якщо в Хусті я проходив перші шашкові університети, то в Ужгороді пройшов перші курси підвищення шашкової кваліфікації.

З 1982 по 1988 рр. не менш цікавий період професійної діяльності, коли почав працювати лікарем Хустської ЦРЛ на 0,5 ставки. Основну ставку мав у Хустському медучилищі, де працював викладачем. Колектив медучилища був досить організованим і дружнім. Мої колеги по роботі уміли все: працювати, спілкуватися і гарно відпочивати. Звичайно застрільником багатьох добрих і важливих справ цього поважного закладу був тодішній директор Пацкан Олександр Васильович. Незабутні і дуже приємні враження залишились у моєму серці від цього колективу.

Щодо шашок, то вони в Хусті не культивувались належним чином. Найбільш відомими були КМС Михайло Бучок, Іван Чепка – викладач культосвітнього училища. З ними часто грав і спілкувався. На жаль, обоє відійшли у вічність.

Запам'ятались тоді і часті виїзди на змагання у м. Тячів, де місцеві лідери шашкісти як Стойко В.Ф., Студеняк О.Ю., Кошілко М.М., Немеш В.В. вже тоді показували високі зразки організації спортивних змагань. Протягом декількох років впроваджувалася

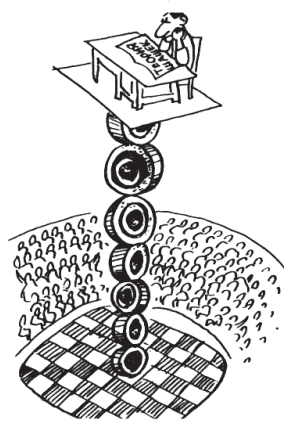
ця традиція, саме завдяки їй район (найбільший по кількості населення в області) підготував понад 30 відомих шашкістів-розрядників. Я в тому часі вже був кандидатом в майстри, мав певні здобутки і тому мене часто запрошували на усілякі турніри. В особистому чемпіонаті області (1986 р., Мукачево) виборов III-є місце. Конкуренція була дуже гострою, і склад учасників вирізнявся високою кваліфікацією шашкістів.

Незабутнім в моєму житті є період 1989–1993 рр. Він пов'язаний з проходженням клінічної ординатури у м. Харкові на базі Українського інституту вдосконалення лікарів. Без перебільшення саме тут, у цьому незвичайно красивому, інтелектуальному місті я пройшов вищу школу професійної майстерності у медицині і шашках. Як не парадоксально, але жодного разу ні до ні після Харкова не доводилось найбільш повно, цілісно і гармонійно поєднувати фахову діяльність лікаря і заняття улюбленою грою.

Проте, настали важкі часи розрухи, безладу і хаосу після розпаду СРСР (кінець вісімдесятих і початок 90-х років). По приїзду в 1993 році, протягом 3-ох місяців був безробітним. Згодом, влаштувався працювати асистентом кафедри післядипломної підготовки лікарів УжНУ, яку щойно відкрили. Тут трудився з 1993 по 2004 рр.

Протягом цього часу налагоджував роботу з місцевими шашкістами, сформувавши в 1995 році місцевий осередок.

На жаль, після Харкова, де я мав справу з професіоналами вищого гатунку, Ужгород та ужгородці справили на мене гнітюче враження. Потрібен був час певної реадaptaції. І лише через 2–3 роки слухняно і достойно прийняв виклик долі. Зрозуміло, що з висоти теперішнього часу такий поворот не видається зараз дивовижним, або тим більше – драматичним. Скоріше, це була ностальгія за активним і прагматичним життям великого міста, де ти затребуваний на 100–150 відсотків свого потенціалу.

Про розвиток шашкового спорту в Ужгороді:

1) період 1977 по 1982 рр.

В 1976 році, демобілізувавшись з лав Радянської Армії і поступивши на перший курс медичного факультету, після певної акліматизації в обласному центрі, почав серйозно цікавитись шашковою грою. Це було нескладно, адже у центрі міста на Корзо функціонував шахово-шашковий клуб, у якому завжди булолюдно, можна було зустрітись з місцевими шашкістами, які після роботи приходили, щоб пограти. Так, я тоді вперше познайомився з Станіславом Клином, Іваном Шароді, Володимиром Чмиром, Іваном Вогар, Степаном Лоцовим. Особливо запам'ятався Володимир Чмир, фотограф за професією, працював у редакції, доброзичливий і товариський, надзвичайний любитель шашок. З ним я зіграв найбільше любительських партій. Після зіграних партій у клубі, він часто запрошував до себе в офіс, в якому бувало просиджували за грою до півночі. Очевидно, такі зустрічі мені стали у пригоді, щоб набути певного ігрового досвіду.

У 1978 р. познайомився зі Степаном Савкою. З його допомогою налагодив зв'язки з відомими вже тоді шашкістами Віктором Туртаєвим, Юрою Хотіним, Володимиром Ченякіним. Приблизно з того часу стали практикуватись офіційні турніри. Зокрема, в чемпіонатах міста приймало участь не менше 20–24 чоловік. В той час шашковий спорт у місті був на підйомі, любителів цієї гри було чимало. Спортивний ентузіазм, як і життєвий інтерес з боку любителів гри на клітчатому полі був високим. Тоді директору клубу Прокопишину Василю не потрібно було кожного гравця запрошувати, досить було одного оголошення і люди збирались миттю.

Запам'яталась дружня зустріч шахістів і шашкістів міст Мукачева та Ужгорода, де я уперше виступав на такому високому рівні. Це було справжнє свято, в якому прийняло участь близько 70 чоловік. Шашкісти виступали на 15 дошках. Степан Савка виступав на першій дошці (він уже в той час був кмс), я – на десятій. Ужгородці тоді виграли. Згодом Степан Савка запропонував зіграти в командному чемпіонаті України по переписці (1978–1979 рр.). Погодившись, не пожалкував, адже

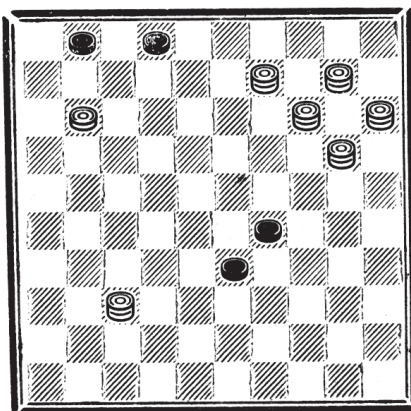
це теж додало шашкових знань, друзів за межами області, підкорити рубіж першого розряду.

У 80-ті роки престижними були обласні шахово-шашкові фестивалі, щось подібне до сьогоднішніх спартакіад, але набагато цікавіші і більш масові. Мій дебют в аналогічному фестивалі 1979 р. виявився скромним – 10 місце в особистому заліку. Цей фестиваль запам'ятався тим, що Юрій Хотін з Ужгорода уперше завдав поразки в особистій зустрічі Олександру Студеняку. Це було справжньою сенсацією, адже п. Студеняк тоді «звучав» і його авторитет серед шашкістів області був надзвичайно високим. Тоді зрозумів і реально усвідомив, наскільки незрілою була моя гра на фоні блискучих виступів Студеняка, Ціглера, Гриценка, Мишанича, Хотіна. Монополістами у шашках на обласному рівні були саме ці шашкісти. Конкуренцію їм могли скласти хіба що Василь Стойка (Тячівський район), Степан Савка (м. Ужгород). Однак, по силі і досвіду Студеняк Олександр вирізнявся з-поміж усіх. На мою думку другим йшов Ціглер з м. Мукачево (виїхав до США), далі – Гриценко В., Їжак О., Стойка В.

Потрібно відзначити, що виступи місцевих шашкістів не обмежувались лише чемпіонатами міста, кубковими турнірами. Кожний з ужгородців приймав участь у турнірах різних спортивних товариств: «Колос», «Спартак», «Буревісник», «Локомотив», тощо. Зрозуміло, що при такому насиченні любителі мали доступ і залюбки виступали в турнірах різного гатунку.

Десь на початку 1980-го року шашкісти Ужгороду отримали поповнення – ми вперше побачили Володимира Короля, якому тоді виповнялось лише 12 років, але грав не по роках, зріло, а також Миколу Середіна. Ці хлопці вже тоді показували неабиякий рівень гри, були обізнані з дебютною теорією, грати з ними було цікаво і корисно.

**2599. Н. СЕРЕДИН (Ужгород)
Н. ПУСТЫННИКОВ (Тихвин)**

Запереть простую

Після відносно невдалих виступів, я почав серйозно вивчати теорію, розв'язував кінцівки журналу «Шашки», який виходив щомісяця. Очевидно, такий підхід був корисним для тренування пам'яті, рахунку, розуміння гри в цілому.

У 1980 р., виступаючи на обласному фестивалі за команду освіти разом з кмс В. Стойкою, ми зайняли у підсумку перше місце, випередивши головних конкурентів – медиків.

На фестивалі 1981 р. ми повторили цей результат вдруге. В особистому заліку тоді переміг кмс Василь Стойка, я був другим, на третьому місці кмс Юрій Хотін. За підсумками цього фестивалю, мене було залучено до складу збірної команди Закарпаття, яка повинна була виступати у м. Одесі, на республіканському фестивалі. Склад нашої команди мав такий вигляд: кмс О. Студеняк, кмс В. Стойка, кмс О. Їжак, Ір. М. Рішко. На зборах, що тривали 10 днів, ми розміщались на базі готелю «Світанок». Ось де я награвся досхочу і трохи підняв свій рівень гри.

Слід відмітити, що загальний рівень організації шашкових турнірів та забезпечення їх були дуже ґрунтовні. Любителі, що приймали участь, були звільнені від роботи із збереженням

платні. Можливо, не варто було б коментувати цей факт, адже і так зрозуміло, чому був високий ентузіазм серед спортсменів. Країна жила повноцінним життям, у якому було належне місце культурному дозвіллю і спорту.

Ми непогано виступили в 1981 р. в Одесі, потрапивши до першої десятки загальнокомандного заліку. Отже, вклад ужгородців у кінцевому результаті виявився пристойним. Мені вдалось набрати 5 очок з 10 можливих, тим самим виконав норматив кмс.

У тому ж 1981 р. зайняв почесне третє місце в особистому чемпіонаті області. Чемпіоном тоді став кмс Ф. Мишанич, на другому кмс С. Савка.

Запам'ятались кубки міста, які проводились за олімпійською системою. Тоді дуже сильно грав 13-річний В. Король. Він

обігрував часто досвідчених кандидатів, відчував і грамотно будував позицію. У 1981 та 1982 рр. мені вдалось у фіналі перемогти В. Короля і завоювати почесний трофей.

2) Період 1993–2002 рр.

1993-й рік пройшов виключно у руслі розв'язання проблем побутового і професійного характеру. Не приймав участі в жодних змаганнях, оскільки такі не проводились. Пишу про це цілком серйозно та з усією відповідальністю. Після успішного працевлаштування у м. Ужгороді, я регулярно відвідував шахово-шашковий клуб, але любителів шашок там майже не було, хіба що по неділях ми зустрічались зі С. Савкою, Ю. Хотіним і могли пограти.

... Настали важкі часи для нашої країни, і шашкістів, – зокрема. Відійшли у небуття ужгородські шашкісти: Шароді, Вогар, Васишин. Остаточо «зав'язав» з цією грою В. Король, який працював у послідуочі роки міліціонером. Ряди любителів поріділи, але залишились лідери, досвідчені гравці: Ю. Хотін, В. Семенов, С. Савко, С. Лоцов, В. Туртаєв. Правда, не було серед них організатора, який би спробував щось змінити на краще.

1994-ий рік вніс пожвавлення. Весною проходила міжгалузева спартакіада профспілок, у якій приймало участь аж шість команд!?! Половина з них була неукмплектована. Навіть медики, за яких виступав кмс О. Студеняк і я, не зуміли виставити жінку. Однак, як кажуть росіяни, «нет худа без добра»: це не завадило успішно провести і виграти турнір. Про це пам'ятає і М. Кичера, який виступав тоді в парі з В. Туртаєвим. Серед призерів, здається, тоді були команди держустанов та освіти.

Після тривалої перерви поновив виступи в особистому чемпіонаті області, який відбувся того ж року в м. Ужгороді. Виступив непогано, зайнявши друге місце. Чемпіоном області тоді став кмс В. Шопа (с. Лавки, Мукачівський район).

З 1995 р. відновились чемпіонати міста. Тоді виділявся своєю активністю В. Семенов, який очолював міський осередок. Непогано йому асистував у цьому В. Єськов (інструктор спортивного товариства «Україна»). Протягом декількох років вони організовували ряд цікавих турнірів, як по місту, так і по лінії відомчих товариств. У цих змаганнях поперемінно переможцями ставали В. Семенов, Ю. Хотін і я.

Сенсаційним був чемпіонат міста 1997 р., у якому Степан Лоцов, мабуть уперше (на жаль), і востаннє завоював перше місце, перемігши усіх своїх суперників і показав абсолютний результат.

Намітилися певні зрушення у плані інформаційного зв'язку і популяризації шашкової гри по м. Ужгороду. Активними зусиллями В. Туртаєва ініційовано рубрику на сторінках газети «Срібна Земля». Це було дуже важливо для шашкової громади в цілому, оскільки ця подія демонструвала відновлення популярності шашок. Отже, для справедливості відзначу, що рівень 70–80-х років для нас як тоді, так і зараз лишається недосяжним. Протягом декількох років аж до 2003 року щотижня публікувались цікаві позиції, партії відомих майстрів СРСР; було проведено декілька конкурсів. Зрештою – це і дало свої плоди. Шашкісти усе частіше почали навідуватись до клубу, охоче грали в турнірах.

У 1997 р. мені поталанило вдруге стати чемпіоном області. Восени того ж року виграв Кубок області.

1998 р. став аналогією моїх виступів 1997 року. У чемпіонаті міста 1998 р. успішно виступив В. Семенов, який зайняв перше місце. Степан Савка опинився на другому, на третьому Юрій Хотін.

У вересні 1998 р. було організовано виїзд збірної команди Закарпаття для участі у Всеукраїнській спартакіаді профспілок з 10 видів спорту. До складу збірної запросили і мене. Змагання проходили в м. Києві. В турнірі з шашок приймало участь 36 спортсменів (2 гросмейстри, 16 майстрів, решта – кандидати у майстри спорту та першорозрядники) майже з усіх областей України. Шашкові двобої тривали протягом 4-ох днів. У підсумку я зайняв 5-те місце і приніс команді залікові очки.

Наступний 1999-ий рік був досить сприятливим. Так, у травні, в рамках I Всеукраїнської спартакіади серед команд областей в м. Алушті, я виступав за збірну Закарпаття разом з кмс Галиною Віхніною, кмс Надією Кривдик, кмс Василем Бочкарем і кмс Павлом Скубою. Підсумок змагань – невтішний (24 місце). Але у першому турі стали авторами сенсації – у виснажливому поєдинку подолали збірну команду Кримської області з рахунком 3:2. Найбільш вдало тоді виступила Галина Віхніна, яка в особистому заліку поділила 3–5 місця, випередивши багатьох досвідчених майстрів.

Непогано виступила Надія Кривдик на «стоклітках».

Галина Віхніна ще й досі згадує цей турнір, наскільки він був масовим і видовищним, став справжнім святом для його учасників. Чудові розміщення, якісне харчування, спілкування з шашкістами, відпочинок на березі моря – це важко забути, але приємно згадати!

Спортивний сезон 2000 та 2001 рр. ужгородські шашкісти регулярно відзначали участю у чемпіонатах, першістю «Уккради України». Активно тоді співпрацював з нами Валерій Єськов.

У чемпіонаті Ужгорода 2000 р., до речі, на фініші виявилися два переможці: кмс Ю. Хотін і я. Додатковий мікротурнір не виявив переможця. Тоді головний суддя В. Прокопишин визнав обох переможцями. Далі були В. Семенов та Степан Савка.

На жаль, треба визнати, що явка у міських турнірах була дуже низькою. Рідко вдавалось організувати масові змагання, здебільшого у турнірах приймало участь 10–12 чоловік. Одного разу, в 2001 р. було аж 20 спортсменів. Це вже було певне досягнення.

Два - три офіційні турніри на рік – так тривало до 2003 р. Після обрання нового голови обласної федерації восени 2002 р. ситуація у шашковому житті області та міста кардинально змінилася.

Чотири шашкові партії Михайла Рішка з власним коментарем.

Партії, що подаються до книги, відбирались за такими критеріями: зіграні в серйозних турнірах, враховувалась якість партії, оригінальні, тактичні ідеї, або стратегічний план зреалізовані в грі, а також спортивне значення у цілому.

1. В. Кузьмічов – М. Рішко

1. cb4	de5	Партія зіграна в 1992 р. у 10 березневому всесоюзному турнірі «Харківська весна», у якій мені вдалось обіграти кмс з м. Тольяті Кузьмічова. Цей поєдинок був вирішальним у кінцевому розподілі місць. Адже після цього виграшу, я випередив Кузьмічова в турнірі і став переможцем.
2. ef4	ed6	
3. bc3	fg5	
4. ba5	gxe3	
5. dxf4	bc5	
6. fe3	gf6	
7. gh4	exg3	
8. hxf2	hg5!	
9. cd4	hg7	
10. dxb6	axc5	
11. ef4	gxe3	У партії зустрівся оригінальний план з тимчасовою жертвою шашки, після чого, оволодівши центром чорні не без зусиль довели партію до перемоги. Суперник виявився дуже сильним і грав безпомилково!
12. fxb6	ba7	
13. ab2	axc5	
14. cd2	fe7	
15. gf2	fg5	
16. bc3	de5	
17. hg3	gh6	
18. gh4	ef6x	
19. cb4	cb6!	
20. axc7	gxb6	
21. bxf4	gxxg1x	

2. М. Рішко – М. Ігнатоля

Особистий Кубок області 1998 р.

1cd4dc5 2dc3fe5?!

Зустрілась «Система Іванова» у дебюті «Відіграш»

Чорні обирають дуже гостре продовження, проте, мало
рекомендоване в теорії.

3dxf6 qxe5 4cb4 cd6 5ef4hg7

6cd2 gf6 7ba5!! fg5

Білі начебто попались на комбінацію, однак це лише на перший
погляд

8axc7 gxc1 9gh4 dxb6

10. hg5 hxf4 11. ed2 cxe3

12. fxa5x.

Ця перемога дозволила мені стати володарем Кубка Закарпаття.

3. Рішко – Похвалітов

кмс

мс

(Закарпатська обл.) – (Автономна республіка Крим)

Командний чемпіонат України 1999 р.

Цей турнір мав дуже високий статус і проводився уперше в
Алушті.

У першому турі команда у складі 5 чол. (3 чол. + 2 жінки: 3 дошки
– шашки-64, 2 – шашки-100). Зустрічались з кримчанами. У
складі кримчан виступали 2 майстри спорту.

За нашу команду: В. Бочкар, Г. Віхніна, П. Скуба, Н. Кривдик і я.

Цю зустріч забути неможливо, адже ми виступаючи не
найсильнішим складом уперше зуміли у драматичному поєдинку
обіграти титулованих суперників з результатом 3:2.

Закарпаття

Крим

1-а дошка 1:0

жінка на «64» 1:0

2-а 0:1

чол. – «100» 1:0

Найбільший внесок у перемогу зробили жінки. Останньою і завершальною партією у цій зустрічі була Г. Віхніної з кримчанкою, де Галя зіграла у прекрасному стилі і принесла команді бажану перемогу.

Ми тоді уперше грали за системою мікроматчів.

Це був другий поєдинок. Перший завершився унічію.

1. hf4 c7-h2

«Літаючі шашки»

До цього турніру мені, ще не доводилось грати за цією системою. Адаптувався по ходу турніру.

2. fe5! dxf4

Вдало знайдений другий хід 2fe5 – Це «Ключ» до системи

3. gxe5 fxd4

4. cxe5 bc7

5. ab4 ed6

6. ef4 ba5

Сторони визначились у своїй стратегії.

7. de3 axc3

Білі оволоділи центром, чорні грають «від захисту» сильніше 6...bc5

8. bxd4 fe7

9. cd2 ab6

10. dc3 ef6

11. ab2 fg5

Здається, стратегія чорних торжествує. Центр білих пов'язаний, чорні зайняли активні флангові поля.

12. ba3 gh4

13. fg3 hxf2

Цей хід різко міняє характер гри.

14. exg3 gf6

15. exg7 hxf6

16. fe5! dxb6

Простим тактичним ударом білі завершують поєдинок на свою користь.

17. axa7 hxf4

18. ab8x

3. М. Рішко – М. Максименко

Матчева зустріч Ужгород – Стрий

1. cd4 hg5	2. gf4 gh6
3. hg3 dc5	4. gh4 ed6
5. bc3 fe5	6. dxf6 gxe7

«Зворотня гра Бодянського»

7. ab2 ba5	
8. cd4 cb4	
9. axc5 dxb4	
10. bc3 ba3	11gh2! У партії створилась важлива і характерна позиція,
11... cd6	12. de5! від правильної оцінки залежить план гри.
Білі першими виступають у центрі:	
12. ...dc5	
13. ef6 exg5	
14. hxf6 cb4	
15. hg3 ab6	
16. ed4 ba7	
17. gh4 bc5	
18. dxb6 axc5	
19. fe3 cd4	
20. sxe5	У важкій позиції чорні жертвують шашку,
20... bc3	щоб прорватись у дамки (вимушено).
21. dxb4 axc3	
22. ed6 hg5	22...cb2 спростовується шляхом 23fg5x
23. fxh6 cb2	
24. ef4 ba1	
25. fg5 axg7	
26. de7x	

МОМЕНТ ІСТИНИ

Щоб надати особливої ваги якомусь дійству (предмету), у росіян є вираз «краеугольный камень...», із заходу на цю тему переключували слова «альфою і омегою...» Наголошуючи на важливості роботи, яку проводить Михайло Рішко, на думку

приходить українське слово – самопожертва. Посудить самі, здібний лікар, який закінчив клінічну ординатуру в м. Харкові, викладач Хустського медучилища відходить від досягнутого і присвячує своє життя організації шашкового руху на Закарпатті. Причому, робить це професійно, що є для нього важливішим, ніж створення сімейного затишку. Особливо не обтягуючи себе побутовими проблемами, повністю віддає себе його величності – шашкам.

Шашки для Михайла Михайловича – це не просто різнокольорові кружечки, а інструмент для досягнення мети. Сама гра – то не просто народна забава, а мала копія людського життя. Під час двобою на клітчатому полі проглядаються темпераменти, характери спортсменів. Інколи можна судити про вартісність людини, адже вона за короткий строк може показати свою сутність, що часом пізнається протягом всього життя.

Михайло Рішко більше всього захоплюється оригінальними ідеями. Любить гостру, напружену гру і в дійсності багато його партій завершувались несподіваними і ефективними комбінаціями. Саме витончене розуміння позиції дозволяє йому розглядати в простій, на перший погляд, розстановці шашок контури грядущих комбінацій. Якщо додати сюди ще й намагання кожну партію вести красиво і захоплююче не тільки для себе й суперника, але й для болільників, то можна сміливо віднести Михайла Михайловича до прихильників романтичного стилю гри.

За останні роки помітно збагатились партії дебютів шашкової гри. Зросла техніка аналізу, що дозволила на більш високому рівні перепроверити раніше забраковані системи. Займаючись цим питанням, Михайло Рішко в домашньому аналізі нерідко відновлює «добропорядність» раніше забракованих продовжень. Намагається розібратись в кожній позиції, говорячи словами поета «дойти до самої суті», впіймати момент істини.

Спостерігаючи за грою шашкістів краю, він краще інших може зафіксувати в пам'яті цікавий момент гри. Після закінчення двобою, відновити його, зробити аналіз з відповідними висновками.

Любов Михайла Михайловича до шашок не є одностороннім рухом. Шашки так само віддячують йому за його старання. На початку біографії зафіксовані досягнення нашого лідера. Вони можуть порівнюватись лише із здобутками Олександра Студеняка. Шашкісти Закарпаття вже давно визнали обидвох «де факто» майстрами цієї прекрасної гри. Вони стали кращими із кращих не тільки завдяки фанатичній любові до інтелектуальної гри, але й завдяки високій освіченості, високій культурі, розвинутому філософському мисленню. Правда, Михайло Рішко відносить себе не до фанатів, а до максималістів. Можливо й так... Життя ще попереду, як і майбутні перемоги!

МАЙСТЕР ЕНДШПІЛЯ

СЕМЕНОВ Володимир Матвійович (кмс)

Чемпіон Ужгорода 1991, 1998, 2000, 2002, 2009, 2010 рр.

Чемпіон області: 2001 р., 2009 р. (по швидких щашках).

І місце серед працівників автомобільного транспорту Срібної Землі 1991–1994 рр.

І місце в обласній спартакиаді СТП «Спартак»–2002 р.

І місце в VII спартакиаді ветеранів спорту – 2001 р.

І місце серед працівників державних установ – 2001 р.

І місце в обласній спартакиаді працівників охорони здоров'я – 2007 р.

З 66 Грамот, Свідоцтв, Дипломів: 30 – І місце, 12 – II-их місце, 13 – III місце.

Володимир Семенов народився 26.XII.1948 р. в м. Ужгороді. Середню освіту отримав навчаючись в школі № 8. Військову службу пройшов у Білорусії. З 1968 р. – професійний шофер із стажем 45 років. Основні місця роботи: автопарк, станція переливання крові.

Любов до шашок привив йому співробітник, уродженець Іршавщини, п. Вашкеба. Під час однієї з тренувальних партій з колегою по роботі (1976 р.), до них випадково завітав уже відомий шашкіст Степан Лоцов. У товариському двобої з ним Володимир переміг. Оцінивши належну гру суперника, Степан Лоцов запросив молодого гравця в шахово-шашковий клуб, який на той час знаходився по вул. Суворова.

Тут Володимир Матвійович познайомився з директором Василем Прокопишиним, уже знайомими на той час шашкістами Віктором Туртаєвим, Степаном Савкою, Іваном Дьордяєм, Юрою Хотіним, пізніше – Михайлом Рішком. В зустрічі з ними, за

шашковою дошкою, набирался досвіду. А з кінця 70-их років бере участь у багатьох турнірах. Про його здобутки говорять численні грамоти, похвальні листи, дипломи. По роду своєї роботи, він є маловийїзним – це по-перше. По-друге, щоб потрапити на обласну першість, потрібно було виграти відбірковий турнір. У 1976 році, вигравши такий турнір, отримує I спортивний розряд.

На чемпіонат області потрапляє 1990 року, в якому посів IV місце, що є чималим досягненням шашкіста. В 1991 р. здобуває звання чемпіона області з шашок-64, 2009 р. – звання чемпіона Закарпаття з швидких шашок.

Кожному шашкісту притаманний певний стиль гри. Хтось добре обізнаний з теорією дебютів, хтось більше використовує набутий досвід практичної гри і т.п. Володимир Семенов є одним з найсильніших знавців гри в ендшпілі. Любить і сам пофілософствувати на цю тему:

– «Шашковий ендшпіль... Скільки таємничості закладено в ньому. З його труднощами стикаються всі без винятку шашкісти, бо ця частина партії потребує від гравців далекого і вірного розрахунку. Неточність, допущена в дебюті і огріхи в середині партії не завжди мають вирішальне значення. Помилка в ендшпілі зводить нанівець всі попередні зусилля.

Досвід гри в закінченні переконує, що навіть у самих простих на вид позиціях – чимало несподіваного. Нюанси ендшпіля воістину безмежні».

Володимир Матвійович, продовжуючи цю тему, приводить приклад фінальної гри чемпіонату міста (1991 р.) з Юрою Хотіним, де останньому потрібно було вигравати дві партії (білим і чорним кольорами). І лише філігранна гра в ендшпілі допомогла йому стати чемпіоном.

Хотін	Білі:	проті bd, d4	D f8, h6
Семенов	Чорні:	П h8	D c3

Інший приклад вирішальної зустрічі з Степаном Савкою, який протягом всієї партії мав перевагу, а закінчення Володимир провів блискуче, звівши партію у нічию.

Савка	Білі	П d2 e1	Df4
Семенов	Чорні	П a5, d7, e6, h4	

Володимир Семенов вміє складати шашкові етюди, любить розв'язувати шашкові композиції, які друкуються в газеті «Срібна Земля», за що неодноразово був відзначений редколегією, залишається одним з найсильніших знавців ендшпіля в області. І ще, з набутим досвідом щиро ділиться з шашкістами краю, за що справедливо заслуговує їхньої поваги.

Чемпіонат Ужгорода, 2009 р.

Семенов (кмс) – Повх (кмс)

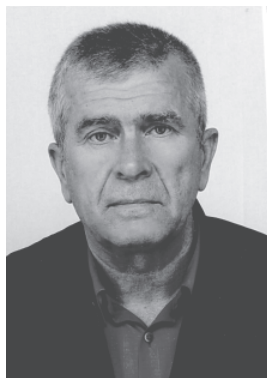
1. cb4	ba5
2. bc5	dxb4
3. axc5	fg5
4. bc3	gf6
5. ab2	gh4
6. ba3	hg7
7. ab4	cd6
8. ed4	fg5
9. de3	bc7
10. gf4	cb6
11. cb2	gf6
12. ba3	fe5
13. dxf6	bxb2
14. axc1	axc3
15. fg7	ef6
16. gxc7	dxb6
17. fe5x	

БАРВИ СПОРТИВНОГО ЗАВЗЯТТЯ

МІНЕЦЬ Василь Васильович (кмс)

*Чемпіон Ужгорода 2005 р.
Володар кубка Ужгорода 2008 р.
Срібний та бронзовий призер чемпіонату
Ужгорода 2003, 2009 рр.
В складі команди Ужгорода, срібний призер
чемпіонату області 2008 р.*

Народився 2 травня 1942 р. в м. Ужгород. В 1966 р. закінчив середню школу № 3. Перед юнаком спортивної статури постало питання, як у класика: «Що робити?» У школі вчився непогано. Поступив на фізико-математичний факультет УжНУ. Тут настигла служба в Армії. Два роки навчання у вузі, комунікабельність, захоплення спортом дались взнаки. Йому присвоїли звання старшини, хоч в армії залишайся на надстрокову! Як не як – місто Харків, та й війська радіотехнічні... Проте, любов до рідного Ужгорода перемогла. В місті над Ужем залишилась не тільки рідня, але й багато друзів по спорту. Потрібно сказати, що принцип змагальності, закладений ще в шкільні роки, не полишав його. Василь Мінець може грати «на рівні» в настільний теніс, футбол, волейбол, гандбол. Поза конкуренцією був баскетбол. Тут, на площадці, він – «вогонь і полум'я». Всього два бали не доставало членам його команди до присвоєння їм звання кандидатів у майстри. Грав у «баскет» за команду УжНУ, товариства «Спартак», «Динамо».

Василь Васильович – учасник спартакіади народів СРСР, першості та кубка України у складі команди – неодноразовий чемпіон міста та області. Свій останній матч на баскетбольному майданчику зіграв у свої 50 років.

В біографії кращих шашкістів нашого краю траплялись спортсмени, які мали досягнення у футболі і на клітчатому полі. В цьому плані Василь Васильович, як баскетболіст є приємним винятком. Якщо в ігрових видах спорту він отримував фізичне навантаження, то в шашках – інтелектуальне. Його участь в

змаганнях за шашковою дошкою завжди придавало турніру особливої ваги, бо спортсмен, як правило, показував високі результати. Без сумніву, що серед ужгородських шашкістів, він займає поважне місце. В нього своє бачення гри, він честолюбивий. Вміє знаходити правильне рішення у важких позиціях. Добре грає в міттельшпілі, дотримується правил спортивної етики. Василь Мінець є прикладом освіченого, ерудованого спортсмена з високою культурою поведінки.

Р.С. Василь Мінець не обмежений спектром спортивних досягнень. В нього гарна сім'я. З жінкою Тетяною в злагоді прожили 40 років. Виростили двох синів Юрка та Олександра. Радуються 4-м онукам.

Чемпіонат Ужгороду, 2005 р.

Мінець (кмс) –	Туртаєв (кмс)
1. cb4	fe5
2. ef4	gf6
3. de3	fg5
4. bc5	bx d4
5. exc5	dx b4
6. axc5	gx e3
7. fx.f6	ex g5
8. bc3	gh4
9. gf2	hg7
10. ab2	hg5
11. cd2	gh6
12. cd4	fe7
13. fe3	hx f2
14. ex g1	gh4
15. gf2	ef6
16. fe3	hg5
17. hg3	h: f2
18. ex g3	gh4
19. gf4	fg5
20. fxh 6	hg3

21. bc3	gh2
22. cd6	cxe5
23. dxb6	hg1
24. hg 7	g:a1
25. gh8x	

ПЕРШОРОЗРЯДНИК, ЩО СТРИМКО ПРОГРЕСУЄ

ПОВХ Віктор Петрович

2009 р. – бронзовий призер чемпіонату області з шашок-100.

2010 р. – бронзовий призер відкритої першості м. Мукачева.

За період 2007–2009 рр. нагороджений 11 грамотами за 2–3 місце у змаганнях міського та обласного турнірів.

Учасник збірної Ужгорода, зокрема в турнірах Стрий – Ужгород, Мукачево – Ужгород.

Народився 16.XII. 1966 р. в м. Ужгород. У 1984 р. закінчив школу № 7. Навчання продовжив на економічному факультеті УжНУ, який закінчив 1992 року. Військову повинність відслужив у Білорусії. Працює столяром на механічному заводі. На цьому ж підприємстві полюбив і навчився грати в шашки. Як правило, двобої на клітчаному полі відбувались під час обідніх перерв.

Віктор Повх намагається грати нестандартно, творчо, тим самим є грозою визнаних лідерів. Добре бачить шашкову дошку, даючи добровільно противнику намертво звязати один, а потім і другий фланг. Але, як відомо, у зв'язках лишається ходів не тільки той, кого звязали, але й той, хто звязав. Як в народній сміховинці.

- Ведмідя спіймав!!
- Веди його сюди!
- Та він не йде,
- Тоді, сам іди.
- Та, він не відпускає.

Віктор Петрович має гарну сім'ю. Може служити взірцем поєднання родинних та спортивних інтересів без шкоди одного другому. Товариський. Скромний. Природа обдарувала його приємним голосом. Всі ці прекрасні риси характеру сприяють росту його авторитету в шашковому осередку.

P.S. Під час роботи автора над книгою (2009, 2010 рр.) Віктор Петрович виграв ряд турнірів. Зокрема, кубок Ужгороду, бронзовий призер відкритого чемпіонату Мукачева (26 учасників, 19 КМС), тим самим підтвердивши норму кандидата в майстри. Вітаємо!

Відкритий чемпіонат Мукачева (2010 р.)

В. Повх (Ужгород)
В. Дьордй (Тячево)

В. Гриценко (Свалява)
В. Повх (Ужгород)

1. cb4 de5
2. ba5 bc5
3. ef4 ed6
4. bc3 fg5
5. cb4 gxe3
6. dxf4 gf6
7. cd2 fg7
8. ab2 fg5
9. dc3 gxe3
10. fxf6 gxe5
11. gf4 exg3
12. hxf4 hg7
13. ed2 gf6
14. de3 ab6
15. gh2 fg5

1. cd4 fg5
2. bc3 gf4
3. gxe5 dxf4
4. exg5 hxf4
5. ab4 bc5
6. bxd6 exe3
7. fxd4 gf6
8. ab2 fg7
9. gf2 de7
10. fg3 ed6
11. gxe5 dxf4
12. ef2 fe5
13. dxf6 gxe5
14. fe3 hg7
15. exg5 gh6

16. cd4 gh4
 17. bc3 hg3
 18. de5 de7
 19. fg5 dxd2
 20. bxf8 dxb4
 21. axa7 hxf4
 22. fh6 cd6
 23. hxe3x

16. cb4 hxf4
 17. de3 fxd2
 18. ce3 ab6
 19. bc3 cd6
 20. ba5 bc5
 21. ef4 exg3
 22. hxf4 bc7
 23. cb4 cxa3
 24. fg5 ab2x

ОБЕРІГАТИ СВОЮ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ

ВАЙДА Юрій Васильович (І розряд)

2008 р. – переможець міського турніру до дня Збройних сил України.

2009 р. – володар Кубка Ужгорода.

Нагороджений п'ятьма грамотами за призові місця в міських турнірах.

Народився 02.04.1971р. в с. Жорнава Великоберезнянського району. Закінчив місцеву школу, а згодом Ставнянську СШ. Служив у Армії в Красноярську.

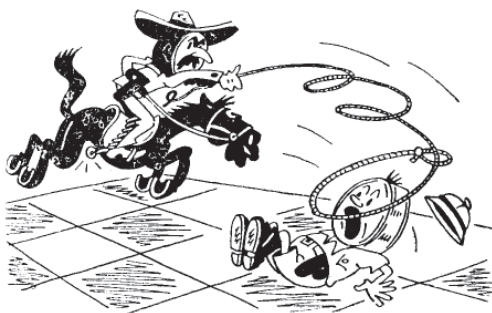
Юрій Васильович ще з дитинства мав нахил до занять спортом. Шахи почав грати в другому класі. В шостому класі юні шахісти Жорнави стають чемпіонами серед учнів Великоберезнянського району. Без програшу зіграв на першій дошці Юрій Вайда. Крім шахів, захоплюється футболом. Грає за юнацьку команду с. Ставного, яка в 1987 р. посідає друге місце серед 18-ти команд області.

В дорослому віці, вже проживаючи в м. Ужгороді, не полишає шахову гру. На його прикладі пересвідчуємося, наскільки шахісти швидше і ефективніше адаптуються до гри в шашки. Займаючись в шашковому осередку обласного центру, він за три роки виконав

норму першого розряду. Поступово його гра набуває кандидатського забарвлення. При тому, спортсмен зовсім не знайомий із шашковою теорією. Гра на клітчатому полі його настільки захоплює, що він може зіграти підряд 15 партій в товариських зустрічах. Шашки стали для нього нормою життя, частинкою самотньої індивідуальності.

В статті «Чим приваблюють нас шашки» читаємо, що вони є маленькою моделлю життя. Продовжуючи цю тезу необхідно знати, що тільки ми самі можемо визначити, чи в повній мірі реалізований наш потенціал, або навпроти, в чому була допущена помилка. Нам, а не нашим батькам, колегам, друзям робити оцінку того, наскільки ми щасливі. Треба

слухати своє серце, приймаючи рішення, адже ми знаємо себе краще, ніж хто-небудь інший. Можливо, наш душевний комфорт значно більше залежить від гри в шашки, як від швидкої кар'єри чи виховання дітей. Потрібно обережати свою індивідуальність, як це робить, на нашу думку, Юрій Вайда.

Турнір до Дня Незалежності
Семенов (кмс) – Вайда (І розр.) м. Ужгород, 2009 р.

1.	ab4	ba5
2.	ed4	ab6
3.	fe3	hg5
4.	ba3	dc5
5.	bx d6	exc5
6.	gf4	gh6
7.	ab2	ba7
8.	ef2	gh4
9.	fg3	hxf2
10.	ab4	cxa3
11.	dc5	bx d4
12.	cxg7	fx d4

13. dc3	hxf6
14. cxg7	ab4
15. hg3	ab6
16. gh2	bc5
17. fe5	cb6
18. gh8	hg5
19. bc3	bx d2
20. cxe3	cb4
21. ed6	gf4
22. cxe7	fxh6x

ЛЮБЛЮ ГРАТИ В ШАШКИ

ГРЕБЧЕНКО Іван Павлович (І розряд)

Учасник міських турнірів, в яких посідає місця у верхній половині турнірної таблиці. 29.XII 2010 р. виграв перед-новорічний ужгородський турнір (12 учасників).

Народився 9.XI.1948 р. на Сумщині. Закінчив середню школу, відслужив строкову службу в лавах Радянської Армії. Навчання продовжив у Москві, де отримав вищу юридичну освіту. 32 роки працював у право-

охоронних органах м.Запоріжжя, Києва і Закарпаття. З 1995 року викладає юридичні дисципліни в Ужгородському Державному університеті. На пенсію вийшов у званні полковника, є заслуженим юристом України.

Фраза Івана Павловича «Люблю грати в шашки» – це не просто словесний набір. Вона має, якщо хочете не тільки практичне підґрунтя, але й філософський підтекст. Чи може невпевнений у собі шашкіст сформувати в собі імідж лідера? «Не тільки може

– думає Іван Гребченко – але й повинен». Любимий девіз американців «Стань тим, ким ти можеш стати». Ось деякі роздуми на цю тему.

Акцент перший. Є чимало шашкістів, які частіше терплять невдачу ніж виграють. Частина з них залишають регулярні заняття в клубах, приходять рідко, приписавши собі вирок нездібного шашкіста. Чернишевський колись писав «Що робити?» Прислухаємось до слів славетних людей. Знаменитий футболіст Пеле говорив: «Для того, щоб навчитися пинати м'яч, потрібно його просто пинати». Тут вступає в дію закон великих чисел: «Не вдається з першого разу, вдається з двадцятого».

Шашкіст повинен себе налаштувати, що для отримання перемог потрібно подружитися з поразками. Невдача – це наша сама любима подружка, яка предвіщує колосальний успіх. Не треба завчасно ставити на собі хрест.

Адже тільки через подолання труднощів людина стає великою.

Акцент другий. Кожний шашкіст повинен поспілкуватись з більш успішним, і взяти на озброєння його принципи і методику (якщо вони йому близькі). Ніщо не може замінити практичної гри з сильними шашкістами. Причому, запис партії з послідовним аналізом обов'язкові.

Акцент третій. Хто грає в шашки? Ще в XIX ст. на сторінках газет та журналів дискусувалось питання: «Чи є гра в шашки грою простолюття?» Був зроблений висновок, що шашки полюбили всі прошарки населення, що шашки є народною грою.

Та сама картина і в XXI ст. Зокрема, в Ужгороді із 20-ти постійних членів осередку є викладач ВУЗу, вчителі, лікар, інженер, економіст, робітники різних професій.

Іван Гребченко полюбив шашки ще в шкільні роки. Продовжив грати під час проходження військової служби та навчання у Москві. Згодом, поскільки серйозна робота вийшла на перший план, повернувся до любимого захоплення вже будучи на заслуженому відпочинку (2005 р.). В даний час, викладаючи у вузі і пропагуючи гру в шашки серед студентів, робить неоцінимо

заслугу для розвитку шашок на Закарпатті. Зокрема, студенти природничо-гуманітарного коледжу ЗакДУ на змаганнях юнаків зайняли в 2009 р. перше місце.

Акценти Івана Гребченко повністю поділяє керівництво Закарпатської федерації шашок.

Турнір до Дня Перемоги м. Ужгород, 2009 р.

Гребченко (І розр.) – Ганич (кмс)

1.cb4	fe5	16.ed2	de5
2.bc5	bx d4	17.gf2	ed6
3.exc5	dx b4	18.cxe7	fx d6
4.axc5	cb6	19.dc5	fg3
5.de3	bx d4	20.cxe7	gx e1
6.exc5	gf6	21.ef8	ab6
7.bc3	hg7	22.ed4	ef2
8.gh4	hg5	23.bc5	fg1
9. fe3	gh6	24.cxa7x	
10.cd2	dc7		
11.ed4	cb6		
12.ab2	bc7		
13.ba3	ba5		
14.de3	cd6		
15.ab4	ef4		

І ШВЕЦЬ, І ЖНЕЦЬ, І НА ДУДІ ГРАВЕЦЬ

СТАН Іван Васильович

Із автобіографії

Народився 15 грудня 1960 року в с. Колодне Тячівського району в сім'ї селян. У 1976 р. закінчив Колоднлянську восьмирічну школу на відмінно. Навчання продовжив у Хустському медичному училищі.

В 1980 році, отримавши диплом фельдшера, був прийнятий в Тячівську районну лікарню на посаду медичної сестри. Два послідовні роки проходив дійсну строкову службу у військовій частині м. Ачинськ (Російська Федерація).

З вересня 1982 року по червень 1987 р. – студент юридичного факультету Київського державного (нині Національного) університету ім. Т.Г. Шевченка. Отримав диплом з відзнакою за спеціальністю правознавство, кваліфікація юрист. Наказом міністра оборони присвоєно військове звання – лейтенант.

Після закінчення ВУЗу працює в м. Ужгороді на різних посадах: стажист народного судді, помічник прокурора, слідчий Ужгородської транспортної прокуратури. З 2003 р. обраний на посаду судді апеляційного суду Закарпатської області безстроково.

Від редакції

Колись класики марксизму-ленінізму говорили, що при комунізмі люди більше цінуватимуть час, ніж гроші. На прикладі Івана Васильовича шашкісти Ужгорода упевнюються, наскільки з роками набуває ваги кожна хвилина. Так, навчаючись у Київському університеті, працюючи медичною сестрою в лікарні, займаючи різні посади юриста, він набував чималого досвіду в роботі, що в кінцевому плані вилилось до обрання його на відповідальну посаду судді апеляційного суду Закарпатської області.

Іван Васильович одружений. Причому, майбутню дружину Ольгу придивив собі в рідному селі Колодне. Сімейне подружжя виростило доньку Нелю та сина Віктора, які успішно навчаються в навчальних закладах Ужгорода.

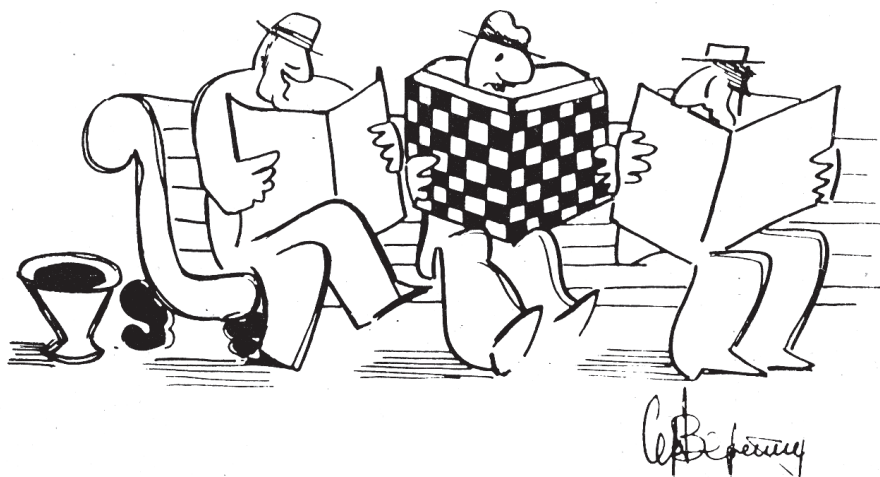
Дружить Іван Стан із спортом. Численні публікації про здоровий спосіб життя, він не тільки читає, але й постійно підтримує свій фізичний тонус. В молоді роки, займаючись боротьбою самбо, лише трішки не дотягнув до звання кандидата в майстри. Все життя любив гру в футбол. Тепер, коли «стукнуло 50», продовжує двічі на тиждень підтримувати спортивну форму в спортзалі «Юність».

Особлива розмова про інтелектуальний вид спорту – шашки. Першим спаринг-партнером був для нього старший брат. Першокласник Іванко важко переносив програш, навіть плакав. Так, помаленьки формувався характер. Навчаючись на юридичному факультеті Київського університету, поступово завойовував лідерські позиції в шашковій грі, згуртовуючи

навколо себе команду. В той час між факультетами проводились різноманітні змагання. Шашкова команда (2+1) включала в своєму складі дівчину. Благо, що їх команду підсилила першорозрядниця. Це дало їм змогу щороку займати призові місця.

В Ужгороді Іван Васильович періодично грає в шахи і шашки. Лише у 2010 р., по рекомендації І.П. Гребченко, приходить на заняття до шашкістів. Любителі інтелектуальної гри радо сприйняли поповнення своїх рядів. По-перше, навіть на обласному рівні в нашій дружині немає професіонального судді. Вони навіть жартують, що Іван Васильович судячи і шашкові змагання буде суддею в квадраті. По-друге, їм імпонує комунікабельність, урівноваженість, дружелюбність, висока культура Івана Стана.

В Статуті Федерації шашок України записано, що вона (Федерація) забезпечує правовий і соціальний захист шашкістів, тренерів, інших фахівців. Шашкісти області мають надію, що з приходом досвідчених висококваліфікованих спеціалістів І.П. Гребченко. І.В. Стана вони зможуть отримати допомогу в розв'язанні соціальних проблем.

Стосовно шашкової гри Івана Васильовича, то тут справжністю є народна приказка: «Кожен Іван має свій план». Він добре бачить поле, грає цупко, розуміє гру, йому ще бракує шашкового досвіду.

**Турнір до дня Захисника Вітчизни
2011 р. м. Ужгород**

І роз. І. Стан — кмс Й. Ганич

1. cd4	dc5
2. bc3	fg5
3. cb4	gh4
4. bxd6	exc5
5. gf4	cd6
6. dc3	gf6
7. cb4	ba5
8. dxb6	axc7
9. ab2	fg5
10. bc3	hg7
11. cb2	ab6
12. ba5	de5
13. fxd6	cxe5
14. axc7	dxb6
15. ef4	exg3
16. hxf4	gxe3
17. fxd4	fe7
18. ab4	ba5
19. bc5	gf6
20. gf2	hg5
21. fg3	hxf2
22. exg3	ed6
23. cxe7	fxd8
24. ba3	de7
25. de5	gf4
26. ed6	нічия

В ПОЄДНАННІ ІНТЕЛЕКТУ І ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

ГРИЦИЩЕ Еміл Федорович (І розряд)

Найсильніший шашикіст АТП 1973–1983 рр.

Учасник обласних шахових фестивалів, на яких показував результат І спорт. розряду.

Народився 19.02.1952 р. в с. Андріївка Ужгородського району. Вже з дитячих років мав нахил до занять спортивними іграми. Зимом та в негожі дні відвідував клуб, де грав у шахи і шашки. Весною, як тільки зійшов сніг, він разом з однолітками вже були на зеленій полянці. І як завжди лунали веселі вигуки: «забив – незабив», «гол не гол», «була одинадцятка або не було одинадцятки».

Проїшли роки і любов як до шашок, так і до футболу, не полишають Еміла Федоровича. Набувши практики шашкової гри в лавах Радянської Армії в м. Тернополі, демобілізувавшись, постійно грає за рідне підприємство АТП. Додають до його майстерності шашкові двобої з такими авторитетами як О. Студеняк, М. Дикун, М. Рішко, Ю.Хотін та інші.

В 1999 р. Еміл Грицище в с. Коритняни організовує фізкультурно-спортивний клуб «Поступ», який в основному пропагує як дитячий так і ветеранський футбол. На черзі створення шашкової секції для дітей.

Запитуємо Еміла Федоровича, як йому вдається поєднувати шашки і футбол, адже вони такі неоднорідні?

– Шашки, як і футбол є народною грою. Згадаймо, як в роки радянської влади на кожному підприємстві, колгоспі, організації у вільний від роботи час, грали в шашки. Систематично проводились змагання з цього виду спорту. Українські шашкісти були неодноразовими чемпіонами Радянського Союзу. Правда, слід сказати, що в Закарпатті російські шашки прийшли значно пізніше, в 1945 році. Можливо тому в нашому регіоні є лише один майстер спорту, що не відображає справжньої сили наших

шашкістів. Закарпатці люблять грати в шашки ще по причині, що вони є грою інтелектуальною. Між іншим, не пам'ятаю серед своїх друзів-шашкістів, щоб злословили, або зловживали алкоголем. Це культурний прошарок і мені здається, що шашковий інтелект до певної міри сприяє і розвиває в людині інтелігентність.

Про футбол багато говорити не стану, бо в ньому розбираються всі. Можливо тому наша головна команда СК «Закарпаття» в останні роки не має чим похвалитись. Проте, слід сказати, що футбол – це гра атлетична, потребує фізичної підготовки. Але, я говорю своїм молодим майбутнім футболістам, що вони мусять під час гри думати, мати певний інтелект. Інакше високого класного футболу їм не бачити. В той же час і шашкісти повинні мати фізичну підготовку. Ось так...

Турнір до Дня Ужгорода 2007 р.

Грицище (І розр.) – Клин (І розр.)

1.cb4	fg5
2.bc5	bxd4
3.exc5	dx b4
4.axc5	gf4
5.gxe5	ef6
6.ed6	cxe5
7.ba3	dc7
8.ab4	fe7
9.ab2	cb6
10.de3	bxd4
11.exc5	bc7
12.ba5	ef4
13.ba3	fg5
14.cd2	gf6
15.dc3	ed6
16.cxe7	fxd8
17.cd4	hg7
18.ab4	de7
19.bc5	gf6
20.fg3x	

СПОРТИВНІ ЗДОБУТКИ УЖГОРОДСЬКОГО УТОГУ

ХОТІН Юрій Юрійович

В 60–90-ті роки ХХ ст. серед шашкістів-любителів ужгородського УТОГУ було чимало здібних гравців. Проте, найбільшу спортивну підготовку демонстрував Юрій Хотін. Шашкіст творчого плану він часом по майстерності перевищував неодноразового чемпіона Мукачева Михайла Ігнатолу. Його постать відносять до сузір'я гравців першої шашкової генерації: О. Студеняк, В. Гриценко, Е. Ціглер. В 1977 р. виступав за збірну Закарпаття на Всеукраїнському шашковому фестивалі. «В шашкових двобоях протягом 3-ох років ніхто не перемагав Олександра Студеняка. Вперше це вдалося Юрію Хотіну», – згадує Михайло Рішко.

Не дивлячись на фізичну ваду, в нього була добра енергетика, часто усміхнений, він приваблював шашкістів до спілкування через відповідні рухи. Будучи фізично розвинутим, вміло катався на лижах, добре грав у більярд. З ним було весело, природа наділила його комунікабельністю, життєлюбством. Ці гарні риси якимось чином передавались і на шашки. У 80-ті роки він був асом комбінаційного стилю гри та імпровізації. Вершиною творчих здобутків дворазового чемпіону міста Юрія Хотіна можна вважати його виступ на всесоюзних змаганнях. Ось як писала газета «Закарпатська правда» 7 грудня 1991 р.

– «У місті Івано-Франківську відбулась командна першість СРСР з російських шашок серед глухих. У ній взяли участь представники 9 республік, Москви та Санкт-Петербурга. За кожну команду грали 4 чоловіки й одна жінка.

Чемпіоном країни стала команда України, в склад якої входив ужгородець Ю. Хотін. Наш земляк на четвертій дошці зайняв перше місце (8 очок з 10-ти). Команда Росії та Білорусії посіли відповідно друге і третє місце».

На жаль, Юрій Хотін передчасно пішов з життя, залишивши яскравий слід в пам'яті друзів-шашкістів.

Першість Ужгорода, 1976 р.

Хотін – Лоцов

1. cd4	dc5
2. dc3	fg5
3. cb4	gf6
4. bxd6	exc5
5. bc3	gh4
6. gf4	cd6
7. ab2	fg5
8. de5	bc7?
9. ab4!	cxa3
10. ed4	gxc5
11. cb4	dxh4
12. bxb8	bc5
13. bxg3	hg5
14. gb8	hg7
15. bc3	fe7
16. cb4	cd4
17. ba5	dc3
18. ed2	cxc3
19. hxc5x	

Відкрита першість
шахово-шашкового клубу,
1978 р. м. Ужгород
Король – Хотін

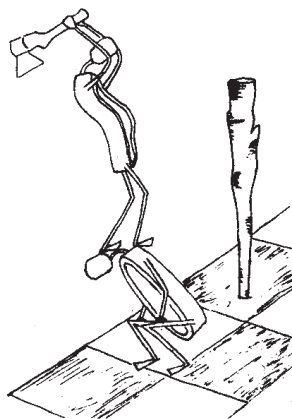
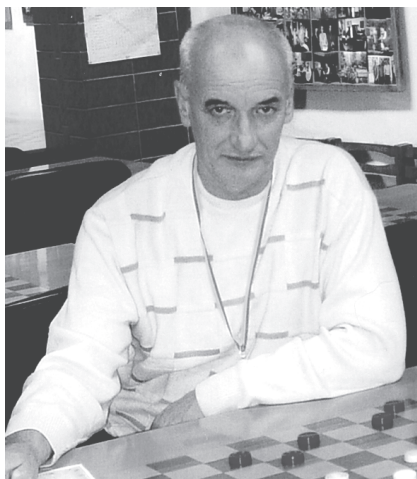
1. cd4	dc5
2. dc3	fg5
3. cb4	gh4
4. bxd6	exc5
5. bc3	gf6
6. cb2	cd6
7. cb4	fg7!
8. ba5	de5!
9. axc7	dxh6
10. bc3	bc7
11. gf4	exg3
12. hxf4	cd6!
13. ab2?	fe5
14. dxh6	gxc3
15. gh2	ba5
16. hxf4	hg5!
17. fxh6	de5
18. ef4	exg3
19. fe3	gh2
20. ef4	hg1
21. fe5	hg3
22. ef6	ab4!
23. cxa5	ab6
24. axc7	gf2
25. exg3	cb4
26. a: c5	gxe1x

ДЬОРДЯЙ Іван Іванович (кмс)

Народився 1956 року в с. Угля Тячівського району. По причині слабого слуху навчався у школі-інтернаті м. Хуст. Пізніше поступив в Ужгородське училище глухих, яке закінчив у 1972 році по професії столяр.

Шашки полюбив ще з шкільного віку. Навчив його грати батько. А згодом грав з друзями, вчителями. Маючи від природи нахил до інтелектуального виду спорту, він часто перемагає своїх противників за шашковою дошкою. На відміну від Ю. Хотіна, високих здобутків досягає пізніше, у 90-их роках. Зокрема, два рази стає чемпіоном Ужгорода (1988, 1990 рр.). Бере активну участь як в особистих так і командних змаганнях, проведених по лінії УТОГу, часто захищаючи спортивну честь області в Криму, Одесі і т.п. В особистому заліку посідав 4-е місце по Україні.

З повагою до нього відносяться ужгородські шашкісти. Вони запрошують його на різноманітні змагання. У 2009 р. Іван Дьордяй у складі команди збірної міста стає чемпіоном області. Йому притаманні такі риси спортсмена як цілеспрямованість, честлюбство, непосидючість. Він завжди дотримується ігрової дисципліни. Коли «впіймає» свою гру, то важко з ним змагатись. Івана Дьордяя можна віднести до категорії «міцних середняків». І як би гра не пішла, його участі завжди раді учасники турнірів.

Чемпіонат області, 1982 р.
Дьордй – Зварич

1. cb4	fe5
2. bc5	bxd4
3. exc5	dxnb4
4. axc5	ef4
5. gxe5	cb6
6. cd6	exc5
7. fe3	gf6?
8. exg7	hxf6
9. bc3	ba5
10. hg3	bc7
11. ab2	cb4
12. ed4!	ba3
13. de5!	bxd4
14. cxe5	de7
15. bc3	fg7
16. ef2	ef6
17. cd4!	cb6
18. de3	ab4
19. gh4	bc5
20. dxnb6	fxd4
21. exc5	bxd6
22. fg3	axc5
23. cb2	axc1
24. gf4	cxc5
25. hxc8x	

ПРОФСПІЛКОВИЙ ЛІДЕР, ПОЛІГЛОТ

Філіп Адальберт Адальбертович (І розр.)

Любить грати в шашки, може вигравати і в кандидатів у майстри.

В офіційних турнірах участі не приймає.

Народився 17 лютого 1947 р. в с. Сторожниця Ужгородського району із запрограмованим життєвим кредом – постійність. Він – корінний житель цього мальовничого села, тут закінчив школу, тут і оженився. З жінкою Марією мають сина Олександра, доньку Діану і внучку Даніелу, яка вже в 11 років має успіх у великому тенісі.

Як і більшість хлопців радянської доби, Адальберт в юності здобув професію, навчаючись в училищі, пройшов військову службу. Професія – майстер по ремонту побутової техніки, служба – в авіації (цікаво, що чимало шашкістів служили саме в авіації). А ще в молодості захоплювався футболом, граючи за команду рідного села.

Адальберт Філіп з 1970 р. працює в сфері обслуговування. Його систематично обирають профспілковим лідером. Може розмовляти угорською, словацькою, українською, російською і чеською мовами. Серед любителів шашок він – єдиний поліглот. А у шашки грає 40 років. Будучи комунікабельним, має чимало друзів. В майстерню, де він працює, часто навідуються Ємеріх Томчаній, Василь Мінець, Володимир Семенов, Іван Стегун, Василь Федорка та інші. Їх завжди приємним голосом чи усмішкою зустрічають Адальберт та його напарник Володимир Резнік.

Для шашкістів Ужгорода, майстерня по ремонту електроприладів є неформальним місцем зустрічі любителів пограти в шашки. Розміщена в центральній частині міста (пл. Петефі), отримала назву «Підвал». Часто чуєш від шашкістів:

- Гніздо, гніздо! Я дупло!
- Ти куди прямуєш?
- До Бийли, у «Підвал»!

Ну що ж: «Шашковий тренінг підвищує нашу майстерність, сприяє емоційній розрядці!»

БУТИ ЖІНКОЮ – ОЗНАЧАЄ ПЕРЕМАГАТИ

ВІХНІНА Галина Вікторівна (кмс)

1993, 1994, 1998 рр. – чемпіонка області.

1991, 2003, 2004, 2005, 2008, 2009 рр. – переможець обласних спартакіад серед ветеранів фізичної культури і спорту по шашках.

2008 р. – переможець обласного турніру (с. Тур'я-Ремета) пам'яті Олексія Белея.

2002, 2003, 2006, 2007, 2009 рр. – перші місця у фінальних змаганнях

обласних спартакіад працівників закладів і установ освіти.

1999, 2008, 2009 рр. – перші місця у фінальних змаганнях з шашок міжгалузевих спартакіад профспілок.

1991 р. – переможець новорічного конкурсу з розв'язання шашкових позицій.

2001 р. – перше місце з шашок у фінальній частині сільських спортивних ігор Закарпатської області (с. Петрово).

Чемпіонка області в складі команди 2009, 2010 рр.

Семиразовий переможець традиційних спартакіад серед трудових колективів Львівської залізниці 1997–2010 рр.

Нагороджена за спортивні досягнення 76 грамотами.

Народилася 22.07.1951 р. в Свердловській області Російської Федерації. Коли їй виповнилось 8 років, померли батьки, і тітка відвезла її в школу-інтернат (м. Одеса). Серед однолітків була популярною гра в шашки. Навчилась грати і Галинка. Будучи

заповзятою, вона з часом стала обігравати однокласниць, а згодом і старших за віком. Десятирічку закінчила 1968 року, а в слідуєчому році поступила на історичний факультет Ужгородського Державного університету.

Навчаючись на денному відділенні, постійно відчувала матеріальні нестатки. Щоб якось зводити кінці з кінцями, влаштувалась на роботу в службу сервізу. Приміщення, в якому вона приймала замовлення, знаходилось на «Проспекті». Тут же, в паралельній кімнаті, навчав дітей грати в шашки відомий на той час тренер Володимир Чинякін. Якось, випадково, він запропонував Галині Віхніній зіграти з ним. Коли студентка невинпадково в нього виграла, запропонував їй виступити на першості України серед жінок.

Чемпіонат республіки проходив у м. Одесі (1971 р.). Галина Віхніна показала посередній результат. Проте «бальзамом на душу» була її перемога над минулорічною чемпіонкою, що носило сенсаційний характер.

Після «обкатки» в найголовнішому турнірі України, Галина Вікторівна удосконалює свою гру в шахово-шашковому клубі, розміщеному по улиці Суворова (тепер Корзо). Тут зустрічається з такими сильними шашкістами як Степан Савка, Віктор Туртаєв, Михайло Рішко та інш. Поглиблює свої знання вивченням шашкової літератури. Бере участь як в особистих, так і командних змаганнях в містах Ризі, Одесі, Мелітополі. З 1971 р. по 1983 рік Галина Віхніна одноосібний шашковий лідер серед жінок області. З 1984 р. по сьогоднішній день вона входить в еліту найсильніших шашкістів Закарпаття.

Здобутки на спортивній ниві нашої героїні набувають ще більшої ваги, після того, як нам стає відомо, що вони досягнуті при не дуже сприятливих умовах життя.

Галина Вікторівна виходить заміж, будучи студенткою вузу. Народжує сина Андрія. По направленню працює один рік в с. Богдан-Луги Рахівського району, 6 років – в с. Пацканьово Ужгородського району, 16 років у «Закарпатбуді», 15 років вчителем у школі № 14 м. Ужгород. Якщо

знати, що в 1984 р. розійшлась з чоловіком, має постійну проблему з житлом, то буде зрозумілим, яка перед нами сильна жінка з непростою долею.

Голова обласної шашкової федерації Михайло Рішко знає Галину Вікторівну більше 30 років. Будучи шашковими лідерами Срібної Землі, вони в складі команди неодноразово захищали честь нашого регіону і потрібно сказати – небезуспішно. Михайло Михайлович так відзивається про неодноразову чемпіонку області:

– В складі команди є надійним партнером. Дуже відповідальна. Маючи великий ігровий досвід, розвинуте спортивне честолюбство, показує високий клас гри. Галина Вікторівна – гравець строго позиційного плану, має глибокі знання дебютів, наіграні позиції. Їй притаманна глибока інтуїція. В міттельшпілі грає сильніше, слабше – в ендшпілі.

Турнір, присвячений Дню Конституції (2008 р.)

Кичера (кмс) – Віхніна (кмс)

1.cd4	de5
2.bc3	ed6
3.ef4	bc5
4.dxb6	axc5
5.cb4	fg5
6.ba5	gxe3
7.f:b6	ba7
8.ab2	axc5
9.gf4	e:g3
10.hxf4	gf6
11.bc3	de7
12.cb4	hg7
13.gh2	cd4
14.dc3	dxh2
15.bc5	dxh4
16.axa1	fg5
17.ed2	gxe3
18.dxf4	gf6
19.cd2	fg5
20.de3	gh4
21.fe5	hg5
22.ef6	ed6
23.fe7	gf4x

УНІВЕРСАЛЬНА СПОРТСМЕНКА ЗАВОДУ «УЖГОРОДПРИЛАД»

КАСАТКІНА Людмила Едуардівна (кмс)

1983 р. – I місце в чемпіонаті обкому профспілок працівників машино- і приладобудування серед жінок.

1989–90 рр. нагороджена 3-ма Дипломами газети «Прапор перемоги» за успішну участь в розв'язуванні шашкових етюдів і комбінацій.

1990 р. – III місце в чемпіонаті області серед жінок.

2006 р. – III місце в чемпіонаті області серед жінок.

2006 р. – II місце у змаганні з шашок за програмою XVI обласної міжгалузевої спартакіади профспілок.

2008 р. – II місце в обласній спартакіаді ветеранів спорту з шашок серед жінок.

2008 р. – II місце в командному чемпіонаті області з шашок.

Народилась 7.05.1954 р. в м. Ужгород. У 1971 р. закінчила середню школу № 4. Продовжила навчання в Івано-Франківському інституті нафти й газу по спеціальності інженер-механік. Закінчила ВУЗ у 1980 році. 25 років працювала інженером на заводі «Ужгородприлад», з 1996-го по 2010 рр. – в обласній санепідемстанції.

Будучи ще юною дівчинкою, закохалась у спорт, любов до якого пронесла через усе життя. Згадує, як лідер легкоатлетів Закарпаття, Йосип Голінка вчив її азам королеви спорту. Проте, більше до вподоби їй були ігрові види спорту. Так, в 17 років її запрошують виступати за жіночу футбольну команду Ужгородської взуттєвої фабрики. Грає центровим нападником. Спортивні здібності молодій дівчині помітив спорторганізатор заводу «Ужгородприлад», відомий воротар Белічко. Запропонував

Людмилі працевлаштування на завод «Ужгородприлад». Так і сталося. Молодій дівчині сподобалась робота на підприємстві. Тут вона отримала можливість займатись в післяробочий час в різних спортивних секціях. Про широкий діапазон спортивних вподобань Людмили Едуардівни свідчать такі факти:

– 1971–73 рр. баскетболістки заводської команди тричі виборюють перші місця в галузевому чемпіонаті машино- і приладобудівників;

– 1975 р. команда Ужгородприладу по настільному тенісу – чемпіон галузі;

– 1978 р. заводська волейбольна команда повторила успіх баскетболісток, ставши найсильнішою в галузі машино- і приладобудуванні.

Наша героїня активна учасниця заводських спортивних команд. За спортивні здобутки нагороджена 29 дипломами, грамотами та свідоцтвами.

В житті є якісь змінні величини, а є постійні. Такою постійною величиною для Людмили Касаткіної були і залишаються шашки. Про її вміння грати, ужгородські кандидати в майстри говорять: «Її голими руками не візьмеш».

Любов до спорту Людмили Едуардівни передались і сину Андрію, який вчиться у футбольному класі школи № 20. Хай йому щастить!

Кубок Федерації (2009 р.).

кмс Людмила Касаткіна – кмс Віктор Бойко
Ужгород Мукачево

1. cb4	fg5
2. bc5	bxd4
3. exc5	dx b4
4. axc5	cb6
5. de3	bxd4
6. exc5	gh4
7. cd2	gf6
8. bc3	bc7
9. ab2	fg7
10. cd4	cb6

11. de3 ⁶	fg5
12. bc3	gf6
13. ed2	fe5
14. dxf6	bxb2
15. dc3	bxd4
16. exc5	gf4
17. gxe5	exg5
18. ed6	hg7
19. hg3	gf6
20. de7	fe5
21. ef8x	

ШАШКИ – КРИШТАЛЬ ДУШІ МОЄЇ **ПИЛИПЧЕНКО Олена Василівна (І розряд)**

1992, 1997 рр. – І місце у складі команди на змаганнях з шашок міжгалузевої спартакіади профспілок області.

2000 р. – І-е місце у змаганнях з шашок обласної спартакіади за програмою VII зльоту ветеранів фізичної культури і спорту.

2010 р. в складі команди чемпіонка області серед працівників держустанов і держслужбовців.

Нагороджена 22 грамотами. Свідоцтвами. Дипломами за здобуті І, ІІ, ІІІ місця в різноманітних змаганнях.

Пилипченко Олена Василівна народилася 8.11.1950 р. у с. Колочава Міжгірського району на Закарпатті. В сім'ї був ще старший брат Іван та молодші сестри Марія і Ганна. Закінчила з відзнакою (срібна медаль) Колочавську середню школу. У шкільні роки охоче брала участь в різних спортивних заходах школи.

Навчаючись на фізичному факультеті Ужгородського університету, спеціалізувалась на кафедрі біофізики. Закінчивши навчання у 1973 р., влаштовується працювати на завод

«Ужгородприлад» регулювальницею апаратури. (Місце роботи не змінювала до пенсії). Достатньо активно включалась у громадське життя колективу заводу. Зокрема, брала участь у шахово-шашкових змаганнях, неодноразово ставала чемпіонкою підприємства, входила до складу галузевої команди з шашок.

Одружилась в 1973 році. З чоловіком Володею має дочку Ганну, сина Юрія та внуків Сашу і Антона.

Свій вік можна прожити по-різному. Перетворити його на гонитву за примарним щастям, вбачаючи його в багатстві, і при цьому залишатися рабом вічного невдоволення: мало! Чи просто нарікати на долю, яка обійшла стороною чи відвернулася, не помітивши благородного серця й високих достоїнств. І знов-таки прожити життя у скнінні й зітханнях. А можна натрапити на дивний корч, чимось схожий на дивоптаха, чи осьминога, забутись очима на перламутровій веселці, що розцвіла на камені, а потім чаклувати довгими годинами над знахідкою в тиші усамітнення і, вслухаючись у пришвидшене калатання серця, бути... на сьомому небі від щастя. Напевно, в цьому є свій секрет, не для кожного доступний.

У Олени Василівни є також секрет, ім'я його вабляючої сили – шашки. Чому їй подобається грати в шашки? Тому, що це боротьба. Боротьба думок, боротьба оцінок, боротьба індивідуальностей. І потім: ось здається, все логічно, правильно, і раптом – вибух! Комбінація! Всупереч всякій логіці, а як красиво. Граєш, противник тебе ось-ось перемаже, поставить на коліна. Та дзуськи! Ти все передбачила. Все, як вона суперниця, і ще більше! Комбінація, перемога! А це таке задоволення... Шашки – кришталь душі моєї!

Кубок Федерації (2010 р.)

кмс М. Дикун – І р. О. Пилипченко
с. Тарасівка м. Ужгород

1. cb4	de5
2. ba5	ed6
3. bc3	fg5
4. gh4	ef4
5. hxf6	gxe5

6. exg5	hxf4
7. cb4	hg7
8. dc3	bc5
9. ed2	gh6
10. de3	fxd2
11. cxe1	hg5
12. ab2	fg7
13. bc3	gf6
14. fe3	ef4
15. cd4	fxg2
16. cxe3	gh4
17. dxb6	axc5
18. ef2	fe5
19. ed4	exc3
20. bxd2	de5
21. fe3	ed4
22. gf2	hg3
23. hxf4	de3
24. dxd6	cxe1 x

ЮНА НАДІЯ УЖГОРОДЩИНИ

ЛЕГАН Євгенія Михайлівна

Срібний призер області серед учнівської молоді 2010 р.

Бронзовий призер турніру «Надія Карпат» 2009 р.

У складі команди Ужгородського району, на командному чемпіонаті області посіла 4-е місце 2010 р.

Народилася 1 грудня 1994 р. Корінна жителька с. Кам'яниця Ужгородського району. Навчається в 10-му класі. Не дивлячись на свої 16-ть, має широкий спектр захоплень. До 8-го класу вчилася танців у хореографа Людмили Петрецької. Пробоє свої

сили в поезії. Її наставниця, завідувач малою академією літературознавства, журналіст Марія Пан-Салай. І, зрозуміло – шашки. Тут на підмозі тренер кмс Михайло Гапак.

Хтось придумав, що дівчина з довгими волоссями має короткий розум... Напевно, якийсь заздрісник, таких чимало на Закарпатті. Кажуть: «Це в нашому менталітеті...».

А ще не забуваймо, що Євгенія – юна надія Ужгородщини, проживає неподалік від Невицького замку. Пам'ятаємо легенду про Погань-дівча... З іншого боку до Кам'яниці тулиться чудова гора Плішка. А ще поруч – колишня дача Хрущова... І це ще не все. Близенько знаходиться улюблений в минулому студентський профілакторій «Скалка», мальовничі береги якого омивають води Ужа. А ви говорите – «Шашки», коли дівчині – 16-ть...

Ну, що ж – «Хай щастить у всьому!»

ДИРЕКТОР ШАХОВО-ШАШКОВОГО КЛУБУ ПРОКОПИШИН Василь Юлійович

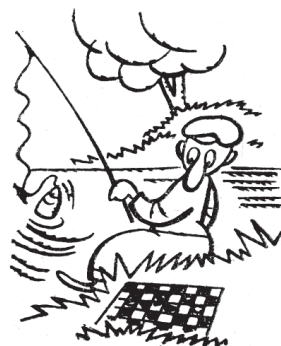
Шановний читачу! Книжечка, яку ти читаєш, була б недостатньою, як би коротко не згадати про постать Василя Прокопишина. Пишучи про нього, на думку приходять популярні в Закарпатті слова «Най-най», бо... Службу військову прослужив не де небудь, а на північному флоті в авіації. Він не просто шахіст, а майстер ФІДЕ. Виступає в змаганнях не тільки на теренах України, але й в шаховій лізі Угорщини. Фахівець в судійстві. Ще в роки радянської влади

обслуговував всесоюзні змагання серед профспілок та жінок. Пізніше був арбітром на турнірі в Празі. Може похвалитись і риболовними трофеями – щукою 2,5 кг, коропом – 8 кг. Він знаючий грибар.

Проте, на нашу думку, найвагомішим у нього є талант педагога. Працюючи дитячим тренером з шахів, може проводити

заняття з учнями різної вікової категорії, причому їх кількість доходить до 40 чоловік. Впоратись з ними без хисту вчителю не так легко. На допомогу Василю Юлійовичу приходить природне уміння володіти собою – будучи строгим і справедливим, мати глибоку ерудицію. Окрім спеціальних, теоретичних шахових задачок, на заняттях можна почути до речі влучний приклад з мультфільму, класичної дитячої літератури, культурного надбання. Такий зважений, комплексний підхід заохочує дітей до занять і дає позитивний результат. Наприклад, найтитолованішим його вихованцем є 20-літній гросмейстер Захар Єфименко.

Директорує Василь Прокопишин давно: з 1979 р. – в клубі, що знаходився у центральній частині старого міста по вул. Суворова (тепер Корзо), з 1988 р. – в спорткомплексі «Юність». Шашкісти Ужгорода вдячні керівнику клубу, адже 30 років вони можуть без перешкод отримувати насолоду від прекрасної шашкової гри, підвищувати свій спортивний рівень, а також брати участь не тільки в міських, але й в обласних змаганнях.

P.S. Василь Прокопишин корінний ужгородець, народився 9 лютого 1959 р. Жінка, Марта Миколаївна – старший викладач ПТУ. Син закінчив на відмінно школу № 12 та історичний факультет УжНУ – кандидат у майстри з шахів.

Василь Юлійович патріот міста. Відвідує театральні вистави. Радуються оновленим архітектурним формам обласного центру. Коли в шашкістів обласні змагання, цікавиться, як заграли ужгородці...

Чемпіони Ужгорода

1982 Володимир Король
1983 Степан Савка
1984 Степан Савка
1985 Станіслав Прибега
1986 Станіслав Прибега
1987 Степан Савка
1988 Іван Дьордяй
1989 Степан Савка
1990 Іван Дьордяй
1991 Володимир Семенов
1992 Степан Савка
1993 Юрій Хотін
1997 Степан Лоцов
1998 Володимир Семенов
1999 Юрій Хотін
2000 Володимир Семенов
2001 Михайло Рішко
2002 Володимир Семенов
2003 Михайло Рішко
2005 Василь Мінець
2008 Йосип Ганич
2009 Володимир Семенов
2010 Володимир Семенов
2011 Михайло Кичера

Володарі кубка Ужгорода

1981 Михайло Рішко
1982 Михайло Рішко
1985 Степан Савка
1986 Степан Савка
1987 Іван Дьордяй
1990 Юрій Хотін
1998 Юрій Хотін
2008 Василь Мінець
2009 Юрій Вайда
2010 Михайло Кичера

Місця проведення ужгородцями шашкових поєдинків

Вул. Духновича, 2 1951–1960 рр. (на 2-ому поверсі)

Будинок офіцерів, Будинок культури облпрофради, парк ім. Горького 1961–1978 рр.

Вул. Корзо, парк ім. Горького 1979–1987 рр.

Спорткомплекс «Юність» 1988–2010 рр.

Ще любляють шашкісти позмагатись на любительському рівні (пл. Возз'єднання. Майстерня електротоварів). 1986-2010рр.

вул. Духновича, 2, 1951–1960 рр.

пл. Возз'єднання. Майстерня електротоварів

вул. Корзо

парк ім. Горького 1979–1987 рр.

М.Рішко

С.Савка

В.Туртаєв

В.Семенов

В.Мінець

В.Повх

І.Гребченко

володарі кубка Закарпаття. Зліва направо: М.Кичера, Г.Віхніна, М.Рішко

Л.Касаткіна

Ів. Дьордай (зліва)

О.Пилипченко

МУКАЧІВСЬКИЙ РАЙОН

В першості м. Мукачева з шашок серед учнів, перші три місця поділили між собою студенти сільськогосподарського технікуму Євген Янута, Андрій Перчак і Василь Логойда.

03.1950 р.

Чемпіонами Великолучківської середньої школи з шашок стали Михайло Цифра, серед дівчат Ганна Козар.

02.1951 р.

В першості міста серед студентів на перше місце вийшов студент сільгосптехнікуму Траль, другий Василь Логойда.

03.1951 р.

При бібліотеці с. Жуково працює шашковий гурток. Після тривалих регулярних занять відбулися змагання на першість села. Шашкіст Василь Білей завоював перше місце. На друге місце вийшов Василь Басараб.

04.1951 р.

При бібліотеці с. Кузьмино працює шахово-шашковий гурток. В змаганні на першість села кращим виявився шашкіст І. Кіштулинець.

05.1951 р.

В гуртожитку педучилища проведено шашковий турнір. Першим вийшов В. Дутко.

07.1951 р.

Серед школярів Мукачівського району проведені шашкові змагання. Кращими виявились учні семирічної школи с. Баркасово: Степан Колесар і Єва Нанаші.

04.1952 р.

При бібліотеці с. Іванівці проведений шашковий турнір колгоспної молоді. Із 16 учасників перше місце завоював Ілля Стерчо.

04.1952 р.

У будинку піонерів відбувся шашковий турнір, в якому взяли участь 254 учні III–VI кл. міських шкіл. Перше місце зайняв учень шостого класу середньої школи № 19 Віктор Петрашков, 2-е і 3-є місце зайняли відповідно Олександр Шевченко і Костянтин Железнов.

10.1956 р.

На першості району з шашок змагалися 14 команд з низових колективів фізкультури. Найсильнішими шашкістами виявилися представники колгоспу «Шлях до комунізму» (Нове Давидково).

04.1960 р.

Два дні проходила матчова зустріч між спортсменами Львова і Мукачева з шашок. Перемогли львів'яни.

07.1962 р.

10 сільських колективів фізкультури взяли участь в зимовій спартакіаді товариства «Колгоспник» на Мукачівщині. Серед шашкістів найсильнішими виявились представники плодоконсервного заводу.

02.1965 р.

У Великих Лучках відбулися змагання з шашок, в яких взяли участь команди восьмирічних шкіл Мукачівського району. Найкраще підготовленими виявилися учні Лецовицької восьмирічки. Друге місце посіли шашкісти з Лавок, третє – лалівці.

03.1965 р.

У Великих Лучках відбулися змагання на першість восьмирічних шкіл району з шашок.

Перше місце в командному заліку з шашок зайняли представники Чинадіївської восьмирічки, друге – учні з Лецовиці. Третє місце поділили між собою спортсмени Руськівської, Лавківської і Страбичівської шкіл.

В особистій першості серед дівчат перемогла представниця Обавської восьмирічки Марія Віщак, а серед хлопців – чинадіївець Володимир Сабо.

01.1966 р.

В залік зимової спартакіади школярів району проведено змагання з шашок. Першими стали шашкісти Чинадієва, в складі яких був призер других сільських спортивних ігор України першорозрядник Віктор Сабов.

02.1967 р.

В районних змаганнях вчителів Мукачівщини серед шашок найкращими виявились представники Станівської середньої школи Михайло Тороні та Ганна Токар.

03.1967 р.

На спартакіаді «За працю й довголіття», що її проводить товариство «Авангард», кращий результат показав шашкіст Віктор Туртаєв із збірної приладобудівних підприємств. З жінок тільки мукачівка Ірина Муска жодного разу не склала зброї і стала чемпіонкою спартакіади.

09.1968 р.

В змаганні приладобудівників області найкраще виступила шашкістка Мукачева Раїса Дамська.

03.1969 р.

Проведено спартакіаду райради «Колос». Чемпіонами стали шашкісти Новодавидкова.

Серед чоловіків чемпіонське звання виборов спортсмен Кальницького радгоспу Степан Русин. Друге місце посів його товариш по команді Степан Свида, третє – працівник райвідділення «Сільгосптехніка» Юрій Біша.

Серед жінок впевнено переграла всіх своїх суперниць Марія Желізняк з артілі «Радянська Армія».

04.1969 р.

В спартакіаді з шашок працівників лісової і деревообробної промисловості найсильнішими стала Мукачівська експериментальна лижна фабрика. В особистому заліку чемпіоном став Орест Данько.

02.1972 р.

В Мукачеві відкрито шахово-шашковий клуб на 36 місць. Його можна назвати обласним шаховим центром. Велику роботу за обсягом проводить його директор Й.М. Сатмарі.

06.1976 р.

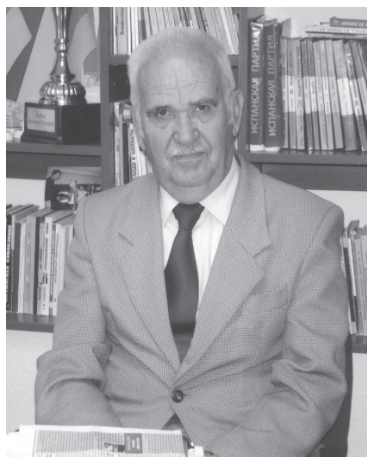
В мукачівському шахово-шашковому клубі проведена першість області з шашок.

Найбільшого успіху домогся вчитель Лохівської середньої школи Ернест Ціглер, який набрав 15,5 очків із сімнадцяти можливих. На пів-очка відстав від чемпіона працівник Ужгородського райміжколгоспбуду Степан Савка, третій призер – працівник Мукачівського УПП УТОС Михайло Бедь.

06.1978 р.

ФУНДАТОР ЗАКАРПАТСЬКИХ ШАШОК ПОЧЕСНИЙ ПРЕЗИДЕНТ ОБЛАСНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ З ШАШОК

СОТМАРІ Йосип Михайлович

Радісною подією для закарпатських шахістів і шашкістів завершився 1975 рік. Спільними зусиллями міськвиконкому, районної ради спортивного товариства «Локомотив» і громадськості у центрі Мукачева гостинно розчинив двері шахово-шашковий клуб. Ось що писав з приводу цієї неординарної події в культурно-громадському житті другого за розміром міста області кореспондент газети «Молодь Закарпаття» О. Матяцко. «... треба почати з того, що в області досі не було підготовлено майстра з шахів (додаємо і шашок). Це і не дивно – донедавна у нас не було відповідного клубу, де б могли відточувати майстерність майбутні grosмейстери. А це рівнозначно, скажімо, тому, що готувати плавців без басейну або футболістів без футбольного поля. Прокурені мисливські клуби,

що діють в деяких містах, де найчастіше «стукаються» в доміно, важко назвати відповідним місцем для виховання шахістів (шашкістів) високого класу. І от в Мукачеві відкрився клуб на 36 місць, який одразу став популярним серед мукачівців. Та й не дивно, що вечорами, а особливо в суботу і неділю, тут ніде голці впасти – цілі черги утворюються біля столів, за якими проводяться бліцпартії. Отже, у місті з'явився ще один заклад, де можна корисно провести час».

Після смерті М. Локкера найбільшим авторитетом серед мукачівських шахістів користувався шаховий тренер Палацу піонерів Й. Сотмарі. Його й було призначено директором щойно відкритого клубу. Про кращу кандидатуру годі було й мріяти. Кандидат у майстри спорту, суддя республіканської категорії, досвідчений тренер-методист 25 років очолював шахово-шашкове життя в Мукачеві, а згодом і в області. Виховав чимало шахістів (шашкістів) – розрядників. Та головна його заслуга не в цьому. Сотні дітей і підлітків, відвернувшись від вулиці. По-батьківськи піклувався їх навчанням і поведінкою. Особистим прикладом учив вихованців культури, порядності, вмінню тримати слово, з повагою ставитися до старших, до переможених суперників. У шахових і шашкових змаганнях іноді трапляються

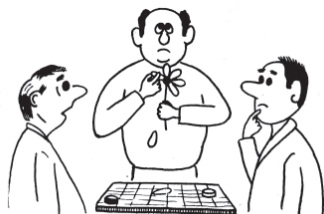

Рис. И. Головни

дрібні конфлікти: хтось неправильно переключив годинника, некоректними діями заважає супернику тощо. Якщо змагання судив Йосип Михайлович, а запрошували його на суддівства турнірів різних рангів – від колективів фізкультури до першостей України і Радянського Союзу, усі знали: конфліктів не буде. Запорукою чесної гри завжди був підтягнутий, ввічливий, ерудований знавець шахового і шашкового кодексу, рішучий головний суддя. Для нього безперечно дотримання шахово-шашкової етики було нормою. За весь період діяльності на посаді директора Йосип Сотмарі керував також шахово-шашковим відділом міської газети «Прапор перемоги». За радянських часів Всесоюзний комітет фізкультури і спорту майже щорічно проводив конкурси на краще висвітлення гри на клітчатому полі

на сторінках міських і районних газет. У 80-х роках «Прапор перемоги» два роки поспіль виходив переможцем серед багатьох тисяч подібних газет з усього Радянського Союзу.

Особливо вдячні Йосипу Михайловичу шашкісти. Адже до 1977 року змагання з шашок проводились нерегулярно, часом носили хаотичний характер. Вони не культивувались як спорт. У

Верхній ряд зліва направо:

К.Середін, Скуба, Савка, Гонець, Ігнатюля, Халявка

Нижній ряд зліва направо:

Король, Белей, Рішко, Сатмарі, Їжак, Плавайко, Дикун

спортивних фестивалях з представників шахів і шашок утворювалась одна команда (5 чоловік – 3 шахісти, 2 шашкісти). Команди-переможці оцінювались за підсумками гри в шахи і шашки. Важко було з усіх команд об'єктивно визначити кращого шашкіста в особистому плані.

Йосип Сотмарі, починаючи з 1977 року, запровадив чемпіонат області з шашок. Ось як писала на цю тему тячівська газета «Червона трибуна» (1977 р.).

...»Чемпіонат області з шашок відбувся в м. Мукачеві. Великого успіху добився кандидат в майстри спорту із Солотвина – О. Студеняк (14 перемог і лише 3 нічії).

Другий і третій призери – мукачівські першорозрядники Є. Ціглер з «Колоса» та авангардівець А. Їжок».

Можна з упевненістю сказати, що протягом 25-ти річного перебування Йосипа Михайловича на посаді директора мукачівського клубу, він добровільно звалив на свої плечі координацію, управління та організацію шашкового руху на Закарпатті. Період з 1977 по 2000 рік в шашковому спорті можна назвати мукачівським.

Аналізуючи пройдений шлях шашкістами області, на пам'ять приходить віковична тема про роль особистості в історії розвитку людства. На прикладі чудових організаторських здібностей, високої ерудиції нашого героя, бачимо як багато може зробити талановита людина. Будучи у витоків шашкового спорту Срібної Землі, він зумів надати йому цілеспрямованого вигляду, більше популярності, культивувати шашкову гру як спорт. Навіть у найважчі часи розрухи, вміло тримав руку на пульсі гри. Не дав померти шашкам, заохочував спортсменів-любителів до гри. Його авторитет непересічної людини був маяком, як для молодого, так і для зрілого шашкіста. Представники адміністрації приймаючи рішення стосовно організації змагань по шахах і шашках, завжди рахувались із думкою Йосипа Сотмарі.

Р.С. Пройшли роки, чимало води сплигло Латорицею. Напруга керівної роботи, тонка справа суддійства далися взнаки. Йосип Михайлович пережив серцевий напад, згодом вийшов на заслужений відпочинок. У 2001 році переїхав на постійне місце проживання до дочки в Угорщину. Грає в шахи у вищій угорській лізі. Часто приїжджає в Мукачево, і, звичайно, відразу навідується до шахово-шашкового клубу.

НЕФОРМАЛЬНИЙ ФУНДАТОР, ЯКИЙ ЗАКЛАВ ПІДВАЛИНИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ «ШКОЛИ» ШАШКІСТІВ

ЇЖАК Олександр Олексійович

*Зліва направо: О.Ціглер,
В.Грищенко, О.Студеняк, О.Їжак*

*Срібний призер чемпіонату області 1977 р.
Чемпіон м. Мукачева
1978, 1979, 1981, 1982,
1986, 1989 рр. Срібний
призер чемпіонату
області по шашках-100
1982, 1993 рр. Бронзовий
призер чемпіонату
області по шашках-100
1984, 1988 рр.*

Чемпіон Закарпаття 1990 р.

Володар Кубка Закарпаття 1992, 1993 рр.

В роки радянської влади на Закарпатті працювало ряд підприємств з чисельністю 3 тис. і більше чоловік. Для масштабів Срібної Землі це були великі підприємства. До них належав і завод «Мукачівприлад». Тільки інженерно-технічних працівників тут було більше 300 чол. А отримати посаду майстра відділу технічного контролю міг лише технічно обдарований інженер з високим IQ. Таким виявився Олександр Їжак.

Для спортсменів області Олександр Олексійович є особливо колоритною постаттю. Протягом 1975–1993 рр. він входить в трійку найсильніших шашкістів краю. У 1981 р. в складі збірної Закарпаття бере участь на шашковому фестивалі в м. Одесі. Разом з О. Студеняком, В. Стойкою, М. Рішком посідають 10-те місце серед найсильніших команд України. Грамотний, цікавий, товариський, ерудований – він притягує до себе шашкістів. Навколо його групувались любителі позмагатись за клітчастою дошкою. Можна з упевненістю сказати, що Олександр Їжак, хоч і неформально, але перший в Закарпатті мав своєрідну школу

шашкістів. Його учнями вважали та вважають себе кандидати в майстри М. Ігнатоля, В. Бочкар, В. Бойко, В. Шопа, М. Кичера, Г. Плавайко. Не дивлячись на особисту багату шашкову бібліотеку, він працює над власними розробками дебютів. Зокрема, Михайло Рішко унаслідував дебют з начальним ходом gf4, Михайло Кичера послуговується в грі його розробкою зворотної міської партії.

На жаль, Олександра Їжака вже немає серед нас, проте він залишився в нашій пам'яті яскравою особистістю.

Чемпіонат області, 1984 р.

М. Мукачево

кмс О. Їжак — кмс С. Савка

1. gf4	ba5
2. cb4	ahc3
3. dxb4	fg5
4. bc5	dxh6
5. ahc5	gf6
6. bc3	gh4
7. ab2	fg5
8. cd2	hg7
9. cb4!	cb6?
10. dc3!	bxd4
11. cxe5	dc7
12. ba3	ef6
13. ed6!!	cxg3
14. hxf	4ab6
15. fe5	fxd4
16. exa7	fe7
17. bc5	gf6
18. cb6	fe5
19. bc7	bxd6
20. ab8x	

НАЛАШТОВАНІСТЬ НА ПЕРЕМОГУ

ІГНАТОЛЯ Михайло Михайлович (кмс)

1984 р. – володар кубка Мукачєва.

1987 р. – чемпіон області з блискавичних шашок.

1986, 1987, 1989, 1991, 1994, 1995 рр. – володар кубка Закарпаття.

2000 р. – чемпіон області.

1984, 1990, 1991, 1992 рр. – чемпіон області з шашок-100.

1988, 1989 рр. – срібний призер чемпіонату області.

1997 р. – срібний призер чемпіонату області з шашок-100.

1987 р. – бронзовий призер чемпіонату області.

1987, 1995, 1998 рр. – чемпіон Мукачєва.

Народився 17.X.1956 р. в с. Лавки Мукачівського району. Закінчив середню школу. Згодом створив сім'ю. З жінкою Наталією виростили сина Михайла. Був хорошим сім'янином.

Здобувши в молодості професію електрика, став кваліфікованим спеціалістом. Працював на заводі «Стройіндустрії», а згодом в Мукачівській центральній лікарні.

Згадує Григорій Федорчук (шовгор).

– Професія електрика завжди була затребованою. Близькі, знайомі, знайомі знайомих, друзі користувалися послугами професіонала. І як буває серед наших русинів, розрахунок був: «Раз, дякую». Частіше всього пригощали...

Михайло Михайлович був закоханий у природу, адже виріс у селі, особливо любив збирати гриби. Чимало друзів першу інформацію про їх появу отримували саме від нього.

Проте, всі його захоплення не йдуть в порівняння з його любов'ю до шашок. Цю гру він любив як то кажуть у народі «всіма фібрами душі». Будучи учнем О. Їжака, грав з ним часто,

він був дуже оригінальним шашкістом. Грав гостро і нешаблонно. Змагатися з ним було цікаво, бо весь час ставив під час гри проблеми. Завжди був у пошуку. Під час турніру можна було потрапити на його домашню заготовку. Одного разу провів 8-ми ходову комбінацію. Серед плеяди мукачівських шашкістів його можна назвати найяскравішим гравцем, в той же час був добрим і щирим.

22 квітня 2002 року Ігнатоля Михайло Михайлович помер при загадкових обставинах.

Турнір «Золота осінь», м. Мукачево, 1987 р.

кмс М. Ігнатоля — кмс В. Шопи

1. gf4	fg5
2. cb4	gf6
3. bc3	bc5
4. ba5	gh4
5. cb2!	fe5
6. cb4	exg3
7. hxf4	ef6
8. ab6!	cxc3
9. bxb6	axc5
10. ab4	cxa3
11. fg5	hxf4
12. exc5	dc7!
13. de3	fe7
14. ef4	cd6!
15. cb6!	Ba7
16. fe5!!	axc5
17. exc7	cb4
18. cd2x	

ВІКТОР ДМИТРОВИЧ БОЙКО В ШАШКИ ГРАЄ «БОЙКО»

2007 р. – чемпіон області з шашок-100.

2002, 2009 рр. – III місце в чемпіонатах області з шашок-100.

В різноманітних турнірах м. Мукачева посідав II місце 4-ри, III-ті – 6 разів.

1986 р. – переможець новорічного шашкового конкурсу «Канікули», організованого газетою «Прапор Перемоги».

Народився 27.XII.1939 р. в м. Свердловську Луганської області. Проживає в Закарпатті (м. Мукачево) з 1946 р. Військову службу проходив у м. Баку (Азербайджан). Його трудова діяльність навіює на філософський роздум.

Зазвичай, кожна людина народжується з якимось талантом. Якщо той талант вчасно виявити і розвивати, то дана особистість буде на «своєму місці» і буде щасливою. Природою обумовлено так, що ми всі різні і в той же час один одному потрібні. Адже навіть мільйонери не можуть обійтися без послуг сантехніка, будівельника і т.д. Віктор Дмитрович оволодів спеціальністю столяра, пилорамника, шофера, слюсаря, штукатура, в останній час дизайнера. В народі про таких говорять «майстри на всі руки». Тепер він ще й кандидат в майстри з шашок. А полюбив цю гру з 1982 року, працюючи на Мукачівській лижній фабрики (15 р. стажу). Як правило, грали під час перекурів, обідньої перерви. Будучи кмітливим, швидко набирал досвіду, а згодом став одним з кращих заводських шашкістів. Справжню ігрову закалку пройшов у шахово-шашковому клубі, де зустрічався з такими сильними шашкістами, як О. Їжак, В. Зварич, Г. Плавайко, В. Шопя.

Віктора Дмитровича можна віднести до учнів О. Їжака. Завдяки своєму вчителю, він якісно покращив свою гру. Поступово стає гравцем позиційного плану, який не уникає і тактичного мислення, що робить його відмінним спаринг-партнером. Має добротну дебютну підготовку. По своїй природі є людиною надзвичайно скромною, старанною. Він – відповідальний шашкіст.

Відкрита першість Мукачева, 1984 р.
кмс В. Зварич — кмс В. Бойко

1. cd4	hg5
2. gf4	gh6
3. hg3	gh4
4. dc5	bx d4
5. exc5	dx b4
6. axc5	fg7!
7. bc3	fg5
8. ab2	gxe3
9. fxd4	hxf2
10. gxe3	gf6
11. ef2	fg5
12. fg3	gh4!
13. ba3	hxf2
14. exg1	hg5
15. de3	hg7
16. gf2	gh6
17. cd2	cb6!
18. fg3	bc7
19. gf4	cd6!!
20. ab4	ba5
21. de5	gh4x

ПАМ'ЯТЬ НА СЛУЖБІ ШАШКІСТА

Василь Іванович БОЧКАР

*Чемпіон Мукачева 1988,
1990, 1993 рр.*

*Чемпіон Закарпаття 1994,
1995 рр.*

*Срібний призер області
1996р.*

*Бронзовий призер області
1992 р.*

*Бронзовий призер області з
блискавичних шашок 1989.*

*Чемпіон області з шашок-
100 1999 р.*

*Бронзовий призер області з шашок-100 1993, 1994, 1996,
2002рр.*

Народився 9 січня 1950 р. в с. Чинадієво. Закінчив Мукачівський кооперативний технікум. Трудове життя пов'язав з лижною фабрикою та заводом залізобетонних конструкцій.

Є чимало шашкістів області, які хотіли б досягти шашкових вершин Василя Бочкаря – неодноразового чемпіона області та м. Мукачева, переможця багатьох турнірів. Його можна віднести до другої генерації шашкістів, які заявили про себе в кінці 70-их років. Це, зокрема, В. Бойко, І. Тодор, О. Белей, М. Ігнатоля, М. Рішко. Вже в ті часи було започатковано проведення шашкових турнірів «Золота осінь». Саме в них прийшли успіхи до нашого героя. Особистість Василя Бочкаря справила враження серйозного, товариського, перспективного шашкіста. Його також можна віднести до одного з перших учнів О. Їжака. Він добре знає дебюти. Зокрема, вільно себе почуває в міській, гри Бодянського, Каулена... Є гравцем різнопланового характеру. Ось як пише газета «Прапор Перемоги» від 1 грудня 1990 р. «У міському шахово-шашковому клубі завершилися фінальні ігри особистого чемпіонату Мукачева з російських шашок. Перше, друге, третє місця розподілили між собою відповідно О. Їжак, А. Вайда, В. Бочкар.

Після фінальних ігор відбувся бліц-турнір. Тут відзначився Василь Бочкар, який набрав 9 очок з 11 можливих».

Якщо наш шашкіст в грі досягнув переваги, то за звичай домагається перемоги. Прикладом може служити його двобій з В. Гриценко, в якому він по-майстерськи, по-крупичях зміг реалізувати свою незначну перевагу.

Від далеких 80-их пройшли роки, Василь Бочкар став пенсіонером. Ще й тепер його участь в турнірах заставляє суперників мобілізуватись на гру, адже «легкої прогулянки» не буде... Запитуємо його: «Як вдалося Вам зберегти шашкову пам'ять?».

— Зрозуміло, що з віком пам'ять поступово слабшає. Інколи, вдома покладеш якусь річ, згодом треба витратити півгодини, щоб її відшукати. Мені здається, що з усіх людських органів, голова найменше досліджена, адже тут пов'язано з підсвідомістю. Пам'ятаю, ще в радянські часи були виняткові випадки, коли молоді хлопці, щоб не продовжувати службу в армії, постійно скаржились на головні болі і поодиноким вдавалось комісуватись...

Що стосується пам'яті шашкістів, то тут має місце постійний тренінг. Наша голова залишає в пам'яті те, що їй найбільше треба. А як інакше пояснити дванадцятку перемогу в чемпіонаті області (2010 р.) 65-річного Олександра Студеняка, прекрасну гру в солідних шашкових турнірах 68-річного Володимира Гриценко...

В своїх книгах відомий психолог Дейл Карнегі називав повторення «другим законом пам'яті». Він приводить такий приклад: «Тисячі студентів-мусульман знають напам'ять Коран», і це завдяки багаторазовим повторенням».

Від редакції: В додаток до теми публікуємо переклад з російської статті «Пища для ума», надрукованої в журналі «Домашний очаг» (2010 р. № 2).

— Ми часто думаємо, що поживну функцію для мозку виконує читання книг, розмови із спеціалістами, власні роздуми і духовні

пошуки. Однак, як стверджують вчені, все прагматичніше. Нашому мозку як повноцінній частині тіла потрібна їжа в прямому значенні. Де ж нам знайти найбільш корисні продукти для роботи наших звивин?

1. Риба. 100 г морепродуктів у день, по дослідженню спеціалістів, допомагають збільшити швидкість реакції, а значить, підсилити помітно роботу мозку. Секрет у високому вмісті йоду, який покращує ясність розуму, і жирних кислотах (знаходяться в рибі) – вони регулюють рівень холестерину в крові і покращують роботу судин.

2. Червоне вино. Вчені із Університета Джона Хопкінса стверджують, що цей напій підвищує імунітет нервових клітин мозку. Однак важливо знати міру, інакше мозок, навпаки, стане деградувати.

3. Оливкове масло є джерелом мононенасичених жирних кислот. Італійські вчені замітили, що жителі Середземномор'я, де повсюдно вживають цей продукт, з віком менше схильні до інтелектуальних порушень.

4. Томати містять лікопен – антиоксидант, який допомагає позбавитися від вільних радикалів, які пошкоджують клітини мозку і приводять до недоумкуватості.

5. Яблука. Учені з Університета Массачусетса вияснили, що речовини. Які є в яблучному сокові, попереджують втрату пам'яті і зниження інтелекту. Така дія обумовлена високим вмістом антиоксидантів. Тому фрукти допомагають зосередитися на роботі, а також зберігати ясність думок на протязі всього робочого дня.

6. Брокколи – джерело вітаміну К, який покращує роботу мозку.

7. Чорніка (яфіна) містить сильні антиоксиданти антоціаніни, які захищають мозок від вікових захворювань. Як стверджують медики, любителі цієї ягоди можуть похвалитися доброю пам'яттю і координацією рухів. Справа в тому, що хімічні сполуки, які є в чорніці, покращують еластичність стінок кровоносних судин і благотворно впливають на кров'яний тиск.

8. Фітомедицина. Останні дослідження вчених доказують, що в деяких відділах мозку клітин продовжують оновлюватися практично протягом всього життя. Однак їм потрібне регулярне

ціленаправлене підживлення. Одним з таких компонентів є спеціальний екстракт *Ginkgo biloba*.

Турнір «Золота осінь», м. Мукачево, 1985 р.

В. Бочкар – В. Мадзар

Мукачево В. Бичків

1. cd4	dc5
2. bc3	ba5
3. dxb6	axc5
4. gf4!	ed6
5. hg3!	fe5
6. cb2	ed4
7. cxe5	hg5
8. fxh6	dxh2
9. bc3	cd6
10. cb4	axc3
11. dxb4	gf6
12. ab2	ba7
13. bc3	de7
14. cd4	hg7
15. dxb6	axc5
16. ed4	cxe3
17. fxd	4de5
18. dc5	ef4
19. cd6	exc5
20. bxd6	fe5
21. de7	fxd6
22. hxc5x	

БЕДЬ Михайло Юрійович, інвалід по зору, унікальний спортсмен

1971 р. – IV місце в кубку області з шашок.

1978 р. – бронзовий призер чемпіонату області.

1980, 1996 рр. – чемпіон Мукачєва.

1989 р. – володар Кубка Мукчєва.

1990 р. – III місце в кубку області.

2010 р. – учасник збірної Мукачєва.

Брав участь в чемпіонаті України серед УТОС. З 42 учасників посів 15 місце.

Народився 22.09.1952 р. в с. Буковець Міжгірського району.

Інвалід зору. Проживав у селі до 10 років. Закінчив спецшколу у м. Мукачєві, Львівську спецшколу-інтернат для незрячих дітей. З 1971 по 2010 рр. працює в Мукачівському учбово-виробничому підприємстві УТОС. Одружений. З жінкою Ганною мають доньку Наталію. Раді внукові Мирославу.

Шашкісти області, які вперше приходили на змагання в місто над Латорицею, дивувались інтелігентній незрячій людині, яка, маючи ігральну дошку із заглибинами, прекрасно грала в цю древню гру. В мізку його голови шашкова дошка і нотації ніби сфотографовані. Фіксуються як свої, так і ходи противника. Додатково Михайло Юрійович контролює свій мозок ще й руками, намагаючи шашки. Його дії здавались неймовірно-феноменальними.

На відкритому чемпіонаті Мукачєва, жереб звів автора цих рядків з Михайлом Бєдьом. Підготувавши «ловушку», думав, чи помітить? Помітив. Як результат, моя позиція погіршилась і я програв партію (додається).

Результат партії вирішують помилки. Клас гравця в тому, щоб помітити ці не завжди кидаючіся в очі неточності противника і знайти технічні можливості їх реалізувати. Необхідно тренувати свій мозок, щоб привчати себе до довгої і напруженої роботи. До певної міри це вдалося Михайлу Юрійовичу.

Серед членів обласної шашкової федерації, є дві особистості, які мають звання кандидатів у майстри як з шахів, так і з шашок. Одним з них є Михайло Бедь, інвалід зору.

Турнір присвячений Дню Конституції червень 2010 р.

Й. Ганич — М. Бедь

1. cb4	de5	17.	gh4	de5
2.ba5	ed6	18.	fxd6	cxe5
3.ef4	fg5	19.	de3	d:f2
4.bc3	gxe3	20.	exg3	gf6
5.dxf4	gf6	21.	cd2	ed4
6.ab2	fg5	22.	de3	d:f2
7.cb4	gxe3	23.	gxe1	fe5
8.fxf6	fg7	24.	ed2	ed4
9.bc3	gxe5	25.	dc3	dx b2
10.cd4	exc3	26.	axc1	bc7
11.bxd2	hg7	27.	cd2	ab6
12.gf2	de5	28.	de3	bc5
13.fe3	ed4	29.	ef4	cd4
14.exc5	bxd4	30.	hg5	de3
15.gf4	de7	31.	fxd2	hxf4x
16.hg3	ed6			

Чемпіонат Мукачева 23 жовтня 1982 р.

М. Бедь	—	О. Їжак	
1.cd4 fg5		16. cd2 bc7	
2.dc5 dxb4		17. de3 cd6	
3.axc5 bxd4		18. cxe7 fxd8	
4.exc5 gh4		19. ed4 de7	
5.gf4 gf6		20. dc5 ef6	
6.de3 fg5		21. ab4 fe5	
7.bc3 hg7		22. ba5 gf4	
8.ab2 ed6		23. ab6 ed4	
9.cxe 7 fxd6		24. cxg5 axc5	
10.ba3 gf6		25. gf6 cb4	
11.cb4 dc5		26. ed2 hg5	
12.bxd6cxcg 3		27. fg7 gf4	
13.gxf4 de7		28. gh8 fg3	
14.fe5 fxd4		29. ha1 gxc3	
15.exc5 ef6		30. axd 4 і чорні	
		здалися.	

ЛЮДИНА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

ПЛАВАЙКО Георгій Дмитрович (кмс)

1983, 1987, 1988, 1993, 2000, 2005 рр. — чемпіон Закарпаття з стокліткових шашок.

1984, 1989, 1990, 1991, 1992, 2004, 2009 рр. — срібний призер чемпіонату Закарпаття з шашок-100.

1998, 2008 рр. — бронзовий призер чемпіонату Закарпаття з шашок-100.

Учасник ІХ фіналу Чемпіонату України з шашок-100 по листуванню (1987 р.), зайняв 13 місце.

Учасник півфіналів Чемпіонатів України з шашок-100.

Переможець міжнародних конкурсів по розв'язанню шашкових задач 1983 та 1987 рр., м. Рига (Латвія).

1984, 1985 рр. – чемпіон м. Мукачева.

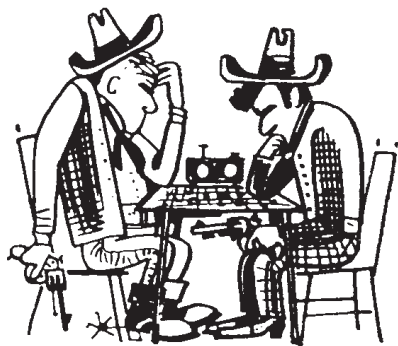
Народився 12.09.1956 р. в с. Синяк Мукачівського району. В 1974 р. закінчив Чинадіївську середню школу, 1976 р. – Мукачівський кооперативний технікум, 1982 р. – Ужгородський Державний (тепер Національний) університет по спеціальності економіст. Трудову діяльність розпочав у 1976 році електриком санаторію «Синяк». Навчання у ВУЗі дало йому змогу оволодіти економічними знаннями. В 1984 р. Георгія Плавайка призначають на посаду заступника головного лікаря санаторію «Синяк» з економічних питань. На цій посаді працював до 1999 року. Останні десять років – директор ТзОВ «Святий Рафаел».

Георгій Дмитрович одружений, має двох дітей. Разом з жінкою Ганною (іконописцею) люблять малювати картини. А ще захоплюється художнім кольоровим фотографуванням.

Проте, найбільшою притягальною силою для нього стали шашки. Вони засіли в його голові надовго і заповнили чималий куточок щедрої душі. Зацікавився ними ще в 6-ому класі. Спочатку перемігав однокласників, згодом – старшокласників. Захищав на змаганнях спортивну честь рідної Чинадіївської середньої школи. Перебуваючи з 1964 по 1969 рр. в лікарні, де проходив оздоровчий курс, мав змогу як теоретично, так і практично засвоювати премудрості цієї гри. По місцю роботи в санаторії «Синяк», завжди знаходились любителі позмагатись (інколи проводив сеанс одночасної гри). Вже тут виявляються його організаторські здібності. Адже, комусь здається, що провести змагання – це примітивно-просто. Так може думати лише той, хто цього не робив. Насправді організація їх потребує чималих зусиль і досвіду: обрати затишне місце для проведення та зручний час для відпочиваючих, подати інформацію по місцевому радіомовленню та шляхом оголошення, підібрати спортивний інвентар, попередньо підготувати відповідні таблиці та

призи для учасників, мати шашковий кодекс і т.п. Все це Георгій Плавайко робив досконало, і не тільки в санаторії, але й вже будучи обраним головою як міського, так і районного шашкового осередку. Слід визнати, що з його приходом у мукачівський шахово-шашковий клуб, як громадського лідера, оживилося шашкове життя не тільки серед місцевих, але й обласних шашкістів. З його ініціативи відновлюється добра слава м.

Мукачева, як центру проведення змагань, тим самим продовжуються традиції, започатковані Йосипом Сотмарі.

В особистому плані, Георгій Дмитрович має найвищі шашкові здобутки в області, граючи в міжнародні шашки. На запитання, чому саме міжнародні, а не російські шашки, отримуємо відповідь:

– В шахмати весь світ грає по уніфікованих правилах. Історія шашок склалась інакше: існують десятки національних різновидностей цієї гри. Ми звикли до шашок, які називаються «російськими». На цій же 64-клітковій дошці німці та італійці грають по своїх правилах, англосакси – по своїх і називають цю гру «чекерс», в турецьких шашках в початковій позиції білі і чорні шашки займають дві перші горизонталі, як шахматні фігури, і ходять аналогічно пішкам (а дамки як ладї). В Голандії, Франції, Бельгії грають на стоклітковій дошці, в Канаді – на 144-клітковій. Щоб проводити світові чемпіонати, в кінці XIX ст. «шашковим есперанто» були вибрані стокліткові шашки, які з тих пір називаються міжнародними.

Георгій Плавайко багаторазовий чемпіон області з міжнародних шашок, людина високої культури, спонсорує розвиток шашкового руху Срібної Землі, першим в регіоні став використовувати комп'ютер як для особистої гри, так і для інформування громадськості, володіє німецькою мовою, є людиною європейського спрямування.

Плавайко
Закарпатська обл.
кмс

—

Абдураманов
Херсонська обл.
майстер спорту

Турнір:	Півфінал Чемпіоната України
Місце проведення:	Ворошиловград (Луганськ)
Дата:	1988.04.08
Білі:	Плавайко
Чорні:	Абдураманов
Результат:	Білі виграли

1	32–28	18–23
2	33–29	23x32
3	37x28	19–24
4	39–33	14–19
5	44–39	20–25
6	29x20	25x14
7	41–37	19–24
8	37–32	14–19
9	46–41	10–14
10	41–37	13–18
11	34–30	18–23
12	30–25	8–13
13	40–34	12–18
14	34–29	23x34
15	39x30	18–23
16	31–27	17–21
17	45–40	2–8
18	50–45	21–26
19	37–31	26x37
20	42x31	8–12
21	47–42	12–18
22	43–39	7–12
23	49–43	14–20
24	25x14	9x20
25	30–25	4–9

26	25x14	9x20
27	39-34	5-10
28	31-26	20-25
29	43-39	15-20
30	42-37	10-15
31	37-31	11-17
32	48-43	3-9
33	27-21	16x27
34	31x11	6x17
35	36-31	1-7
36	31-27	9-14
37	34-29	23x34
38	39x30	25x34
39	40x29	24-30
40	35x24	19x30
41	29-23	18x29
42	33x35	20-24
43	45-40	14-19
44	43-39	15-20
45	40-34	20-25
46	39-33	7-11
47	27-21	11-16
48	34-29	16x27
49	29x20	25x14
50	32x21	19-24
51	38-32	13-18
52	32-27	14-19
53	21-16	18-23
54	27-22	23x32
55	22x11	12-17
56	11x22	32-37
57	16-11	19-23
58	11-7	37-42
59	7-1	23-28
60	1-29	28x17
61	29x15	42-48
62	15-10	48-25

63	33–29	25–3
64	10–32	3–25
65	29–24	25–3
66	24–19	3–9
67	32–38	чорні здалися.

АНАЛІЗ ПАРТІЇ

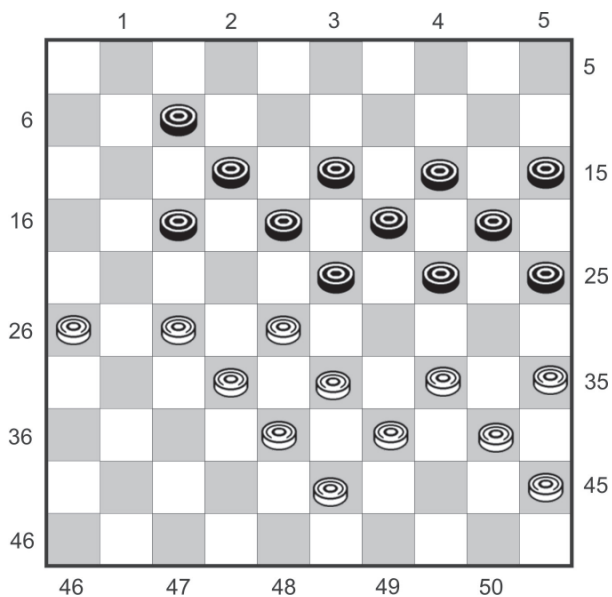
Чорні зробили помилковий хід 36... 09–14?

На що послідувало 37. 34–29 23х34 38. 39х30 25х34
39. 40х29

і чорні вимушені віддати шашку.

Якщо чорні ходять 39. ... 07–11

Тоді 40. 43–39 11–16 41. 27–22 18х27 42. 32–21
 16х27 43. 35–30 24х35 44. 28–23 19х28 45. 33х11 і білі
 виграють.

Шляховецький – Плавайко
Фінал

Турнір:	IX Чемпіонат України по переписці
Місце проведення:	ПЕРЕПИСКА
Дата:	1985–1987 роки
Тур:	6
Білі:	Шляховецький А., мс Харків
Чорні:	Плавайко Г., кмс Закарпаття
Результат:	Чорні виграли

1	31–27	17–21
2	33–28	19–23
3	28x19	14x23
4	39–33	10–14
5	34–30	14–19
6	33–28	20–24
7	44–39	11–17
8	37–31	5–10
9	31–26	10–14
10	50–44	14–20
11	38–33	24–29
12	33x24	20x29
13	39–33	29x38
14	42x33	15–20
15	36–31	20–24
16	30–25	23–29
17	43–38	18–23
18	44–39	7–11
19	47–42	12–18
20	25–20	24x15
21	33x24	19x30
22	35x24	17–22
23	28x19	22–28
24	32x12	21x34
25	40x29	8x17
26	19x8	2x13

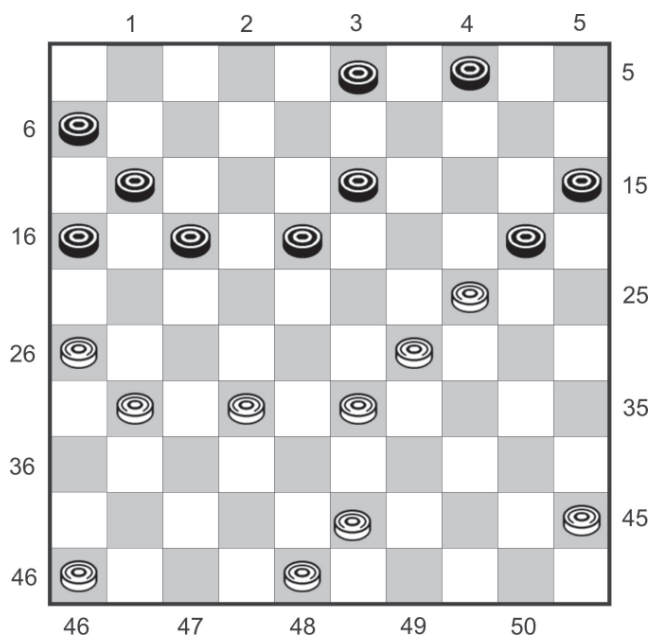
27	42–38	1–7
28	41–37	7–12
29	38–33	9–14
30	49–43	12–18
31	37–32	14–20
32	32–28	17–21
33	26x17	11x22
34	28x17	16–21
35	17x26	18–23

АНАЛІЗ ПАРТІЇ

Білі зробили помилковий хід 32. 32–28?
а потрібно було 43–38

Чорні відповіли комбінацією:

32. ... 17–21! 33. 26x17 11x22 34. 28x17 16–21
35. 17x26 18–23! І білі здались.

ДИРЕКТОР ШКОЛИ В ШАШКИ ГРАЄ КЛАСНО

ШОПА Володимир Юрійович (кмс)

*Чемпіон Закарпаття
1996, 1999 рр.*

*Чемпіон області з
блискавичних шашок 2009 р.*

*Бронзовий та срібний
призер чемпіонату області з
шашок-100 1995, 1996 рр.*

*Чемпіон Мукачева 1991,
1994, 1997, 1999, 2000, 2002,
2003, 2004, 2005, 2007, 2009
рр.*

Володар Кубка Закарпаття 1997, 2000 рр.

*З середини 90-их по 2010 рр. вважається найсильнішим
шашкістом Мукачева та Мукачівського району.*

Народився 1 березня 1956 р., є корінним жителем с. Лавки Мукачівського району. Маючи вищу освіту (закінчив історичний факультет Львівського державного університету), постійно працює на керівних посадах освітянської ниви: методистом Мукачівського відділу освіти, заступником директора та директором Лохівської ЗОШ I–III ступенів.

У 70–80-ти роки центр шашкового життя знаходився у м. Мукачево. Тоді цей регіон був багатий на яскравих гравців: О. Їжак, М. Ігнатоля, В. Бочкар, Г. Плавайко. Згодом до них приєднався В. Шоп. Наявність такої плеяди прекрасних спортсменів, розташування шахово-шашкового клубу в центрі міста (а Мукачево в порівнянні з Ужгородом ближче до середини краю), кваліфіковане суддівство Й. Сатмарі, а пізніше О. Федіва, наявність сучасного спортінвентаря та технічних засобів – сприяло більш масовій участі представників цього виду спорту в різноманітних турнірах. Кількість шашкістів, як правило, коливалось в межах 20–25 чоловік. Це в основному представники Перечинського, Ужгородського, Свалявського, Іршавського, Виноградівського, Тячівського і звісно Мукачівського районів.

Та, який би склад учасників не був, присутність таких спортсменів як О. Студеняк, В. Гриценко, М. Рішко, В. Шопи надавало турнірам особливого шарму. Часто основне суперництво точилось саме між цими шашкістами і переможця відділяло одне або півочка.

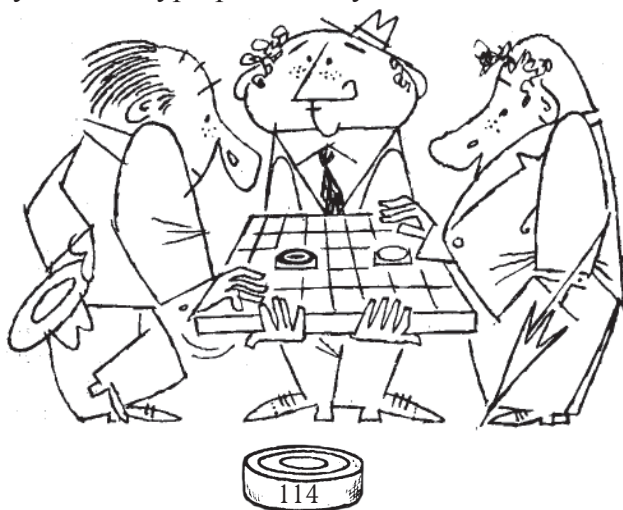
Ось як відзивається про іменитого суперника голова закарпатської федерації з шашок Михайло Рішко.

– «Шопи Володимир – лідер мукачівської школи шашкістів області, входить до еліти найсильніших спортсменів Закарпаття. Починав грати у 80-их роках повільно, але упевнено. Він – яскравий прихильник класичного, позиційного стилю. У цьому плані поступається хіба що О. Студеняку, в якого більший ігровий досвід.

З ним важко грати як в ігровому, так і в психологічному аспекті. Солідні знання теорії Володимир Юрійович непогано втілює у своїй практичній грі. Непогано відчувається при розігруванні багатьох дебютних схем. Знавець дебютів «Кіл», «Зворотній кіл», «Косяк», особливо «Міської» та «Зворотної міської», має свої розробки.

Глибокі знання у поєднанні зі спортивним характером, тонким відчуттям небезпеки роблять його практично невразливим у грі з будь-яким суперником. На відміну від багатьох шашкістів він серйозно працює, непоганий аналітик.

Особливо цінним у його спеціальній підготовці наявні глибоке стратегічне мислення, позиційна інтуїція, які базуються на багатому досвіді турнірних виступів.

Цей перелік був би неповним, якби не згадати його неперевершену майстерність у «бліцових» партіях. Тут йому рівних немає. Згадаймо його яскраву перемогу в особистому чемпіонаті Закарпаття з блискавичних шашок у 2009 р. в м. Ужгороді. Він показав абсолютний результат – 24 очки з 24-ох можливих.

Сподіваюсь, що у недалекому майбутньому Володимир Шопа ще не раз порадує нас творчою та успішною грою. Його інтелектуальний і фізичний ресурс далеко не вичерпані. І в цьому у мене немає жодних сумнівів».

В. Бойко (кмс) – В. Шопа (кмс)
Мукачево Мукачево
Зворотний кіл
2008 р.

1.	cb4	hg5
2.	gh4	gh6
3.	ba5	gf4
4.	exg5	hxf4
5.	bc3	hg7
6.	ab2	bc5
7.	fg3	ab6
8.	gxe5	dx4
9.	gf2	gh6
10.	fe3	fe5
11.	exg5	hxf4
12.	ef2	fg7
13.	fe3	gh6
14.	cxg5	hxf4
15.	cb4	ef6
16.	bx4	fg5
17.	hxd4	cxelx

Міжгалузева обласна спартакіада профспілок 2001 р.

В. Шопа (кмс) – М. Рішко (кмс)
М. Мукачево м. Ужгород

1.	cb4	fe5
2.	bc3	ef4
3.	gxe5	dx4
4.	exg5	hxf4
5.	cb2	bc5
6.	bx4	exc5
7.	cb4	ab6
8.	bx4	cxe5
9.	ab4	fe7
10.	ba5	bc7
11.	ba3	ed6
12.	ab2	de7?
13.	ab4	gf6
14.	ba3	hg7
15.	fg3	gh6
16.	gf2	fe3
17.	dx4!	fg5
18.	fe3	gh4
19.	ed2	hx4
20.	bc5	exg3
21.	hxf4	dx4
22.	axa7	de3
23.	dc3	exg5
24.	ab8	cb6
25.	axc7	gf4
26.	cd8x	

МАЙСТЕР БЛІЩУ

СКУБА Павло Іванович (кмс)

Є чимало любителів інтелектуальної гри, які полюбляють грати в шахи і шашки. З роками переважає одне захоплення, якому вони приділяють більше уваги. В Павла Скуби не так. Йому скоро на пенсію, а він кмс «баш на баш», «фіфті-фіфті». Ну, що ж: «Повірили...». Як не погодитись з солідною людиною, котра 40 років (народився 2 червня 1952 р.) працює на одному й тому ж підприємстві – «Мукачівський верстатобудівний завод ім. Кірова». Є корінним жителем с. Кольчино і прикладом в родинному плані: з жінкою Мартою виховали доньку Ларису, сина Павла, радіють двом онукам.

Шахіст Павло Іванович має більше здобутків у бліцових турнірах. Входив до складу збірної м. Мукачева на змаганнях в сусідній Угорщині. В шахах – він міцний першорозрядник. Можливо, домігся б більшого, як би не зайнятість роботою. У шаховому клубі знають, якщо Павло Скуба вільний від обов'язкової роботи, він на змаганнях буде! Так само можна сказати і про шашкові змагання. Кандидат у майстри з шашок Павло, як і в шахи, грає з юних років. Щоб показати його досягнення з багаторічного захоплення, ми взяли 10 років (1980–1990 рр.). Джерело – мукачівська газета «Прапор перемоги».

1980 р. Завершилися фінальні змагання особистої першості Мукачева з шашок. В змаганні взяло участь 16 спортсменів. Турнір виявив нових здібних шашкістів. Це Павло Скуба і 15-ти річний Ю. Дзямко.

1981 р. Павло Скуба – переможець турніру з нагоди Всесоюзного дня залізничника.

1982 р. Розіграно кубок міської федерації. Переможцем вийшов слюсар-електромонтажник заводу ім. Кірова Павло Скуба.

1983 р. В чемпіонаті Мукачева з шашок-100 третім призером став Павло Скуба.

1984 р. Розіграно першість обласної ради ДСТ «Колос». Бронзовий призер – Павло Скуба.

1985 р. Проведено чемпіонат Мукачева з блискавичної гри. Павло Скуба у безкомпромісній грі – третій.

1986 р. В Мукачеві проведено відкриту першість шахово-шашкового клубу з шашок. Павло Скуба – третій.

1987 р. На особистому чемпіонаті області з шашок-100 (блискавична гра) перше місце здобув Павло Скуба. В цьому ж році він також виграв турнір до свята Перемоги.

1988 р. На особистому чемпіонаті області з шашок-100 (блискавична гра) Павло Скуба – найсильніший.

По підсумках шашкових змагань за 1988 рік Павлу Скубі вручено перехідний Кубок.

З 1982 по 1987 рр. Павло Іванович постійно надсилає правильні відповіді у вирішенні шашкових комбінацій, етюдів, задач надрукованих газетою «Прапор перемоги».

Якщо повернемося до якості гри нашого героя в теперішній час, то потрібно навести приклад, що в 2010 році на шашковому змаганні серед ветеранів області, що відбулись у с. Петрово Виноградівського р-ну, команда Мукачева, яку очолив Павло Скуба, зайняла перше місце.

ГРА В ШАШКИ ВРЯТУВАЛА МЕНІ ЖИТТЯ

Григорій Анатолійович ФЕДОРЧУК (кмс)

2009 р. – III місце в обласному турнірі пам'яті трагедії Чорнобильської АЕС

Активний учасник мукачівського шашкового осередку.

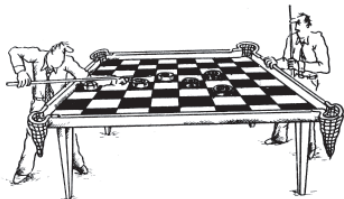
В різноманітних міських турнірах посідає місця у верхній частині таблиці.

2010 р. – учасник збірної Мукачева на зустрічі з шашкістами м. Ужгорода.

Народився 5.X.1951 р. в Прикарпатті. В зв'язку з ранньою смертю батьків, навчався в школі-інтернаті, а згодом закінчив профтехучилище в м. Івано-Франківську. Направлення на роботу отримав у м. Мукачево, де працював монтажником. Свою трудову діяльність пов'язав із заводом будіндустрії, трикотажною фабрикою, пивзаводом.

Ще в молоді роки життя піднесло йому чималі сюрпризи. Зокрема, при раптовій зустрічі з свійською твариною, отримує великий переляк. Важко повірити, але побороти цей страх допомогла Григорію гра в шашки. Полюбивши цю народну гру, він настільки емоційно віддавався їй, що згодом виділений адреналін заглушив страх. Як бачимо, і таке буває в житті.

В 1972 році Григорій Федорчук познайомився з симпатичною дівчиною, яка навчалась у м. Мукачеві, Марійкою. Майбутня

дружина запросила його через рік в рідне село Лавки на Паску. Як виявилось, її брат Михайло Ігнатоля, у 70-их роках входив у когорту сильніших закарпатських шашкістів. Він і

приводить свого шовгора у шахово-шашковий клуб. З того часу для Григорія Анатолійовича розпочались уже більш серйозні шашкові двобої. Він знайомиться з шашковою елітою Мукачева і не тільки.

Григорій Федорчук добре відчуває шашкову позицію, особливо в міській, зворотньо-міській партіях. Ще повністю не розкрив свій ігровий потенціал. Шашкісти області поважають його за доброзичливість, толерантність, високу культуру, поважне ставлення до своїх колег. Сам він є цікавим співрозмовником:

– Чим можемо виміряти задоволення, яке отримуємо від життя? Піднесеними вигуками, яскравими враженнями, щирим здивуванням... Що може подарувати такі емоції? Гарний захід сонця, далека подорож, визнання в коханні... Мені, наприклад, ніщо не приносить стільки радості, як спілкування з цікавими, розумними, пристрасними до шашок людьми. Досвід, який отримуєш при цьому, дійсно безцінний. Ти починаєш дивитись на світ іншими очима, відкриваєш для себе звичні предмети з несподіваної сторони, помічаєш в собі недоліки, хочеш стати кращим.

Відкрита першість м. Мукачева (2008 р.)

кмс І. Дьордай	–	кмс Г. Федорчук
с. Ракошино		м. Мукачево

1. cd4	de5
2. gf4	exg3
3. hxf4	ba5
4. bc3	cb6
5. ab2	fe5
6. dxf6	gxxg3
7. fxh4	ef6
8. ef4	fg7
9. de3	bc5
10. ed2	ab6
11. fg5	hxf4
12. exe7	dxg6
13. cd4	cxe3
14. dxf4	fe5
15. fxd6	bc5
16. dxb4	axa1 x

НАЙСИЛЬНІША ШАШКІСТКА МУКАЧІВЩИНИ

АЛЬОШИНА Варвара Петрівна

*Чемпіонка Закарпаття
серед жінок 1989 р.*

*В складі команди м.
Мукачева, чемпіонка командної
першості області 2009 р.*

*За останні 30 років є
найкращою шашкісткою
Мукачівщини.*

Народилася 15 січня 1947 р.
в с. Кольчино. В шахи і шашки
грає з дитинства. Любов до цих
інтелектуальних ігор зберегла
протягом всього життя. Шахам
приділяла більше уваги – багаторазовий призер обласних
першостей і спартакіад, чемпіонка міста над Латорицею; шашкам
– меншу увагу, вони для Варвари Петрівни більше як хобі.

Хоча жіночі шахи та шашки в нашій області помітно
поступаються перед чоловічими щодо масовості, рівня гри, все
ж окремі представниці прекрасної статі виступають досить
пристойно. Серед них, безумовно і наша героїня. Причому,
тримати марку кращої спортсменки в двох спортивних номінаціях
мало кому вдається. Варвара Петрівна є тут гарним прикладом
для молодих спортсменок.

Шашкові турніри завжди хочеться порівняти з театральними
виставами, які відрізняються як по драматургії, так і по підборі
акторського ансамблю. Але, на відміну від вистави, розв'язка
шашкової вистави непередбачувана. Це добре знає пані Варвара,
адже вона 11 років працює помічницею директора мукачівського
шахово-шашкового клубу. Обслуговуючи сотні різноманітних
шахово-шашкових турнірів, вона була неодноразовим свідком
сплесків як позитивних так і негативних людських емоцій.

Варвара Альошина відноситься до категорії людей, яку багато
років знають шахісти та шашкісти. Вони поважають її за сумління

в організації змагань, порядність, культуру, інтелігентність. Проте, не всі знають про її гарну родину: брат Іван Петрович Уста, відомий журналіст, довгий час працював редактором обласної газети «Новини Закарпаття»; разом з чоловіком Олегом виростили трьох діточок, радуються чотирьом онукам.

До дня народження Варвари Петрівни редакцією книги підготовлено витяг з газети «Прапор перемоги» 20-ти річної давності.

Чемпіонка Варвара Альошина

Найсильніші шашкістки області зустрілися у фінальному турнірі, щоб виявити чемпіонку 1989 року. Краще за всіх виступила комірниця верстатобудівного заводу Варвара Альошина, яка стала чемпіонкою нинішнього року.

(Автор статті в газеті И. Ревай, 1989 р.).

МУКАЧІВСЬКИЙ САМИЙ, САМИЙ...

15 серпня 2010 р. в м. над Латорицею в готелі «Інтурист» відбувся шашковий турнір. На думку учасників, він виявився найкращим за всю історію проведення подібних змагань і став справжнім святом для любителів цієї інтелектуальної гри. Відкритий чемпіонат Мукачева зібрав 26 провідних шашкістів Закарпаття, з них 19 кандидатів у майстри спорту. Ужгород представляли Віктор Туртаєв, Йосип Ганич, Віктор Повх; Перечин – Михайло Кичера; Мукачівці виступили повним складом на чолі з своїми лідерами Георгієм Плавайко та Володимиром Шопою; в когорті тячівців приємно було бачити ветерана, неодноразового чемпіона області Олександра Студеняка; іршавчани прибули групою вихованців шашкового клубу «Вікторія» з своїм тренером Анатолієм Вайдою; як завжди, бажаними на шашкових баталіях представники Виноградівщини з головою місцевого осередку Василем Тиводаром; цікаво було зустрітись з ветеранами народної гри сваявчанином

Володимиром Гриценко та Олександром Горзовим з с. Білки Іршавського району.

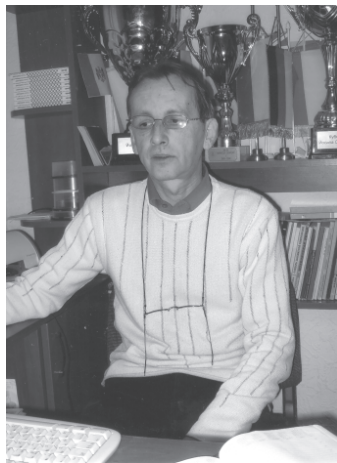
Змагання проходили за швейцарською системою в 9 турів з регламентом по 15 хвилин плюс 5 секунд на хід. До спекотної погоди додалися гарячі баталії на ігрових дошках. Шашкові двобої показали гостру, безкомпромісну гру. Після 7–8 турів лідирувала «шашкова королева Закарпаття» Сільвія Марковці (17 років). Лише в останньому турі, після зустрічі з більш досвідченим Олександром Студеняком, поступилась йому першим місцем. Сильний склад учасників відбився і на підсумковій таблиці, де різниця між першим і десятим місцем всього одне очко. Якщо додати, що в турнірі взяв участь майстер спорту з м. Стрий Ігор Ганяк, то переможці заслуговують ще більшої похвали. Особливо слід відзначити наймолодшого шашкіста з команди м. над Ужем – Віктора Повха. В упертій боротьбі він завоював бронзову медаль, тим самим вдруге підтвердив норму кандидата в майстри.

Проведення відкритої першості Мукачева з шашок вже стало доброю традицією в спортивному житті нашого краю. Продумані, якісно організовані змагання сприяють більш масовій участі в них любителів гри на клітчатому полі. І на цей раз турнір удався завдяки організаторській роботі лідера мукачівських шашкістів Георгія Плавайка, головного судді змагань Олександра Федіва, спонсорській допомозі Йосипа Реша та народного депутата України Василя Петьовки.

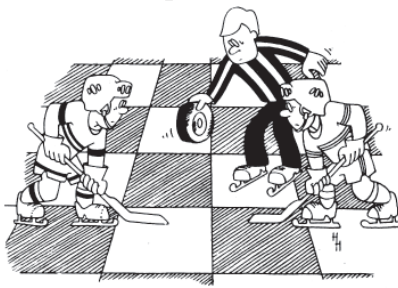

**ЩИРИЙ ДРУГ ШАШКІСТІВ,
Директор Мукачівського шахово-шашкового клубу
ФЕДІВ Олександр Євгенович**

У 2001 р. багаторічний директор клубу, людина пенсійного віку Йосип Сотмарі, виїжджав до Угорщини на постійне місце проживання. Поставало питання гідної заміни на цю престижну громадську посаду. Йосип Михайлович довго не задумувався. По багатьох критеріях на цю посаду підходив його учень Олександр Федів – ексчемпіон області по шахах, людина з вищою математичною освітою, гарний сім'янин, комунікабельний, конкретний в справах, висококультурний, прекрасний суддя. Так і сталося. Олександр Євгенович вже 10 років успішно працює на цьому поприщі.

Шашкісти області із задоволенням приїжджають на змагання в місто над Латорицею. Для того є декілька причин: ближче до центру Срібної Землі, наявність інвентаря та технічних засобів, ділова дружна атмосфера, яка панує під час турнірних двобоїв, відмінне суддівство Олександра Федіва.

А ну-ка отними!

P.S.

Увага! Рекорд! 26 грудня 2010 р. на традиційному передноворічному турнірі в м. Мукачеві змагались 33 шашкісти, з них 22 КМС. Для міста над Латорицею це поки що неперевершений результат по масовості! Нагадаємо, що мукачівський серпневий турнір зібрав 26 учасників.

ВІДКРИТІ ЧЕМПІОНАТИ МУКАЧЕВА ТА ЙОГО ПЕРЕМОЖЦІ

1978	Олександр Їжак	м. Мукачево
1979	Олександр Їжак	м. Мукачево
1980	Михайло Бедь	м. Мукачево
1981	Олександр Їжак	м. Мукачево
1982	Олександр Їжак	м. Мукачево
1983	Володимир Гриценко	м. Свалява
1984	Георгій Плавайко	с. Синяк
1985	Георгій Плавайко	с. Синяк
1986	Олександр Їжак	м. Мукачево
1987	Михайло Ігнатоля	с. Лавки
1988	Василь Бочкар	с. Чинадієво
1989	Олександр Їжак	м. Мукачево
1990	Василь Бочкар	с. Чинадієво
1991	Володимир Шоп	с. Лавки
1992	Володимир Шоп	с. Лавки
1993	Василь Бочкар	с. Чинадієво
1994	Володимир Шоп	с. Лавки
1995	Михайло Ігнатоля	с. Лавки
1996	Михайло Бедь	м. Мукачево
1997	Володимир Шоп	с. Лавки
1998	Михайло Ігнатоля	с. Лавки
1999	Володимир Шоп	с. Лавки
2000	Володимир Шоп	с. Лавки
2001	Павло Скуба	с. Кольчино
2002	Володимир Шоп	с. Лавки
2003	Володимир Шоп	с. Лавки
2004	Володимир Шоп	с. Лавки
2005	Володимир Шоп	с. Лавки
2006	Михайло Рішко	м. Ужгород
2007	Володимир Шоп	с. Лавки
2008	Михайло Рішко	м. Ужгород
2009	Володимир Шоп	с. Лавки
2010	Олександр Студеняк	с. Солотвино

В.Бойко

Г.Плавайко

Грамоту отримує Г.Федорчук (зліва)

*Команда м.Мукачева - переможець обласного турніру (2009р.)
Зліва - направо: В.Бочкар, В.Альошина, В.Шопа, Г.Плавайко*

ТЯЧІВСЬКИЙ РАЙОН

В с. Буштино відкрито піонерський табір. Для дітей придбані настільні ігри: доміно, шашки, шахи.

В таборі відпочиває 120 дітей.

06.1946 р.

Серед учнів Дубівської СШ проведена першість школи з шашок. Перші три місця вибороли П. Савула, І. Дудла, І. Савула.

03.1958 р.

В першості райради ДСТ «Авангард» серед низових колективів по шашках найсильнішими виявились робітники райпромкомбінату Т. Пеневзі і вчитель Тячівської СШ № 1 Й. Тангел.

02.1960 р.

В конкурсі, організованому редакцією газети «Советское Закарпатье», по складанні шашкових задач, перше місце присвоєно робітнику Тересвянської МТС В. Штаневу.

01.1961 р.

Газетою «Закарпатська правда» організовано конкурс з розв'язування шашкових задач, композицій. Переможцями шашкового конкурсу стали В. Ляшко (с. Буштино), М. Ярош (м. Мукачево), А. Токарьов (м. Ужгород).

01.1963 р.

Місто Тячево прийняло в себе 4-ий обласний фестиваль сільських спортивних ігор. Помірятись своїми силами мали змогу також тячівські шахісти і шашкісти.

03.1970 р.

Працівник лікарні Солотвинського солерудника, лікар Олександр Студеняк прийняв участь в кваліфікаційному турнірі з шашок-100 в м. Ризі. Змагались учасники 9-ти спортивних товариств. Показавши кращий результат, Олександр Юрійовичу першому із закарпатців присвоєно звання кандидата в майстри.

09.1971 р.

В особистому заліку першості спортивного товариства «Колос», що проходив у м. Ужгороді, перше місце здобув лікар з с. Солотвина Олександр Студеняк.

03.1972 р.

Тячівські шашкісти в командному заліку зайняли третє місце на першості СТ «Колос». Турнір проходив в с. Іванівці Берегівського району.

03.1077 р.

Чемпіонат області з шашок відбувся в м. Мукачеві. Великого успіху добився кандидат в майстри спорту із Солотвина – О. Студеняк (14 перемог, 3 нічий).

09.1977 р.

Закінчилася особиста першість обласної ради ДСТ «Колос» з шашок серед чоловіків. В змаганнях взяло участь двадцять спортсменів.

В цікавих поєдинках хороших результатів домогся Михайло Дикун з Тарасівки, котрий виконав норматив кандидата в майстри спорту СРСР.

06.1981 р.

Протягом минулого тижня кипіла напружена боротьба з шашок в приміщенні Центру дитячої та юнацької творчості м. Тячів. У змаганнях взяли участь 17 спортсменів із 53 представників шашкового гуртка.

Лідерство захопив учень 7 класу ЗОШ І–ІІІ ст. № 1 м. Тячів Андрій Поп, який і став чемпіоном, набравши 13 очок з 15 можливих.

Друге місце з результатом 12,5 очка зайняв учень другої міської школи Петро Роман (7 кл.), третім (11,5 очок) був п'ятикласник Ярослав Ілляшко. Кращою серед дівчат була учениця 4-Б класу Наталія Єрошова, яка в цих змаганнях набрала 10 очок.

XI. 2003 р.

... Змагалися команди міських шкіл. Перше місце виборола команда ЗОШ № 2, друге – команда ЗОШ № 1, третьою була

ЗОШ № 3. За команду переможців виступали: шестикласник Ярослав Іляшко, Артем Ключник, Леся Василенко, Олександр Ладані, Наталія Єршова (5 кл.), Віталій Василенко (8 кл.).

01.2005 р.

ОРИГІНАЛЬНИЙ ШАШКІСТ з с. ТЕРЕСВИ

ПРИЙМАК Михайло Юрійович (кмс)

*Чемпіон Тячівського району
1963, 1964 рр.*

*Чемпіон галузевого обкому
профспілки працівників лісової
і деревообробної промисло-
вості 1969 р.*

*В складі команди праців-
ників лісової і деревообробної
промисловості, чемпіон облас-
ті серед галузових обкомів профспілок 1970 р.*

*Кращий шашкіст с. Тересви, п'ятиразовий учасник турніру
пам'яті Ватамана.*

Народився 30 жовтня 1939 р. в с. Тересва. Закінчив тут середню школу. Працював на Тересвянському деревообробному комбінаті, пенсіонер.

Шашки навчився грати в діда Користія – листоноші. Це був 1946 рік. Тоді хлопчик Михайло ходив у перший клас. З приходом радянської влади шашки набували популярності, недарма їх ще називають російськими. Перші успіхи прийшли під час служби в Армії. Три роки регулярних змагань, самопідготовка вивели його на рівень першого спортивного розряду. Михайло Юрійович – людина спортивного складу. В молоді роки сильно грав у футбол за команду рідного підприємства, не забував про шашки. Цікаво, що з роками потяг до улюбленої гри не згас, а навпаки посилювався. У святкові та вихідні дні кращі шашкісти району збираються на тячівському ринку. Тут можна «зрізатися» з Миколою Кошілкою

та Василем Дьордяєм з самого Тячева, Тарасом Поповичем з Руського Поля, Михайлом Дикуном з с. Тарасівка та іншими любителями.

Участь Михайла Приймака в змаганнях любого рівня надає певний настрій, створює своєрідну атмосферу. Михайло Юрійович є людиною балакучою та емоційною. Намагається прокоментувати свої поразки чи перемоги. Якщо програв, то була це звичайно випадковість, його позиція була кращою, і він це може доказати. Він має свій оригінальний трикутник Петрова, якого може показати бажаним. Йому, найстарішому шашкісту Тячівщини, дозволяють грати на своїй дошці, яку він приносить на кожне змагання.

Шашкісти краю завжди з повагою відносяться до емоційно піднесеного ветерана шашкової гри і полюбовно називають його Мішко-бачі. Для них він є тересвянським «самородком», який, переживши у свій час інсульт, знову повернувся долюбимій гри. Таку вірність шашкам не можна не поважати.

КЛАСИК ЗАКАРПАТСЬКИХ ШАШОК СТОЙКА Василь Федорович (кмс)

В.Стойка О.Студеняк

Переможець обласного шашкового фестивалю профспілкових організацій області 1980, 1981 рр.

Срібний призер чемпіонату області 1981 р.

Бронзовий призер чемпіонату області 1984 р.

Бронзовий призер відкритого чемпіонату Мукачеве 1989 р.

Переможець конкурсу розв'язання шашкових задач, опублікованих мукачівською газетою «Прапор перемоги» 1987, 1988 рр.

Його життя пов'язане з селом Угля Тячівського району. Тут у 1941 р. народився, закінчив середню школу, працював учителем

математики і тут на все життя полюбив шашкову гру. Штудіювання книг шашкових авторитетів І. Купермана, Л. Рамма, В. Литвиновича, В. Каплана і т.п. не пройшло безслідно. Він добре себе почуває в усіх дебютних варіантах. Глибокі пізнання шашкової теорії, математичне уміння рахувати можливі варіанти, виводять його в лідери шашкової гри 1975–1990 рр. на Тячівщині і не тільки. В спортивних змаганнях він може поступитися лише землякові Олександрю Студеняку. В 1981 р. Василь Стойка – учасник збірної області на шашковому фестивалі в м. Одесі. Згадує Михайло Рішко:

– Присутність Василя Федоровича у збірній краю було бажаним для всіх учасників команди. По-перше, у нього значні спортивні досягнення, по-друге, він має високі моральні якості. Природа обдарувала його глибокою порядністю, світлим розумом, знанням народного гумору, який завжди сприяє розрядці при напружених спортивних змаганнях. Поєднання спортивних і моральних якостей виводили його в неформальні лідери серед шашкістів різноманітних турнірів.

У 80-ті роки Василь Стойка разом з Олександром Студеняком організовують шашкові змагання як місцевого, так і обласного масштабу. Часом ці турніри проходять в найкращому ресторані м. Тячева. Належна організація, доброзичливість господарів, сприяли масовій участі в них шашкістів краю.

Михайло Рішко відносить Василя Стойку до патріархів закарпатської шашківниці. До певної міри його учнями можна назвати П. Яринича, П. Країлу. До здобутків Василя Федоровича слід віднести його участь в міжгалузевих профспілкових змаганнях, де він очолював освітянську команду. На протязі багатьох років ця команда не опускалась нижче третього місця. Суперники шашкових двобоїв відмічають високу культуру Василя Стойки. В грі він цупкий, але коректний і з повагою відноситься до кожного суперника.

Про його любов до шашок Михайло Рішко приводить такий приклад:

– Моє рідне село Драгово розташоване неподалік від с. Угля, в якій проживав Василь Стойка. Він мав у нашому селі родичів і коли приїжджав, то ми влаштовували шашкову зустріч, яка могла тривати 5 годин. А на дворі уже темно... Ось так...

СВІТОЧ ШАШКОВОГО ЗАКАРПАТТЯ СТУДЕНЯК Олександр Юрійович (кмс)

Перший в області кандидат в майстри спорту з шашок 1971 р.

Дванадцятиразовий чемпіон області з шашок 1977, 1982, 1984, 1985, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 2006, 2010 рр.

Переможець турніру пам'яті В.М. Ватамана 1998, 1999, 2001 рр.

Переможець республіканських змагань медичних працівників у м. Харкові, 1972 р.

Срібний призер республіканського фестивалю профспілок України, м. Одеса, 1977 р.

Бронзовий призер Всеукраїнської спартакіади працівників охорони здоров'я, м. Коктебель, 2004 р.

Переможець першості облради ДСТ «Колос», 1971 р.

62-разовий переможець конкурсів по розв'язуванню шашкових позицій.

9-разовий переможець обласних фестивалів профспілок з шашок.

Чемпіон відкритої першості Мукачева 2010 р.

Шашкісти Срібної Землі називають його «Кращим з кращих», «Першим з перших», «Родоначальником і класиком закарпатських шашок», «Патріархом шашок». Маючи великий досвід, глибоке знання теорії, високу культуру, інтелігентність, він уже 40 років є гарним прикладом для шашкістів краю. Олександр Юрійович умілий, грамотний організатор. За своє довге спортивне життя ініціював чимало турнірів. Чого вартий турнір пам'яті Ватамана, який є неофіційним чемпіонатом області, і збирає найбільше учасників.

В його активі вагомі перемоги, як в особистому, так і в командному складі, як в області, так й за її межами. Шашкісти краю мають за честь пограти з своїм колегою, наставником і гарною людиною. На думку автора книги, поетичні рядки

написані Бодянським – Шошину в повній мірі притаманні і Олександру Студеняку.

Тебе, шашист, волшебным словом
Могучий рок определил
Среди других, в искусстве новом
Быть силой первою из сил
И я, тобою удивленный,
Еще не знал до сей поры
Такой бесспорно вдохновенной,
Неподражаемой игры

ШАШКОВА АВТОБІОГРАФІЯ І НЕ ТІЛЬКИ

Народився 26 квітня 1945 р. на Рахівщині, в с. Кваси в багатодітній сім'ї. Нас було восьмеро дітей: шість братів і дві сестри. Батько працював на різних роботах, мати займалася сільським господарством.

В шашки мене навчив грати старший брат – Юрій, вчитель. На початку грав із ровесниками, примітивно переставляючи шашки, визнавав правило «фука». Дещо взнавав із шашкових відділів у періодиці. Але серйозно шашками почав займатися з 1962 р., коли поступив до Київського медичного інституту. Придбав декілька книг, виписав журнал «Шашки», почав грати за листуванням, брати участь в конкурсах розв'язування шашкових позицій. Набирав досвід і в практичній грі, грав у складі команди інституту на першостях вузів Києва з шашок. За результатами гри за листуванням виконав норму першого розряду.

Після закінчення інституту повернувся на Закарпаття, працював у Воловецькій райлікарні. Відразу включився в шашкове життя району, області. Уже на другий рік роботи, після перемоги на обласній спартакіаді профспілок, мене було командировано на республіканські змагання в Одесу. Там побачив багатьох шашкових знаменитостей України, зокрема Цірика, Становського, Корхова, Ціпеса і інших. Познайомився з цікавими людьми. Все це стало стимулом для подальшого більш глибокого вивчення гри. Продовжував вивчати теорію, грати за листуванням. А в 1971 р. прийняв участь в четвертому форумі шашкістів-заочників, який відбувся в Ризі. Там виконав норму

кандидата в майстри спорту і став першим в області шашкістом з таким званням.

В 1972 р. прийняв участь в Республіканських командних змаганнях медичних працівників з російських шашок, який відбувся в Харкові. Там мені пощастило зайняти перше місце на першій дошці. До речі, на другій дошці за нашу команду медиків грав Сокол Ю.І., хірург із Іршави.

В 70-х роках нерідко грав в чемпіонатах району, області, товариства «Колос», був неодноразовим чемпіоном області цього товариства.

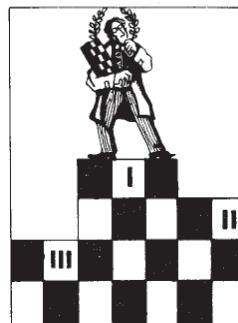
А з 1974 р. почалися шахово-шашкові фестивалі профспілок. Із проведених десяти фестивалей в області приймав участь в дев'яти. Сім разів займав перше і двічі – третє місце.

Їздив в Одесу у складі команди області майже на всі республіканські фестивалі профспілок України. В більшості випадків грав в масових турнірах, які проводились за швейцарською системою. В 1977 р. у масовому турнірі зайняв друге місце і на наступному фестивалі мене включили в так званий турнір майстрів, де змагання проводилось за круговою системою і можна було виконати норму майстра спорту. Виступив, як кажуть, так собі. В підсумку набрав –1. Але це вважалось задовільним і на черговому фестивалі мене знову включили в турнір майстрів. Результат був подібним до першого, до норми майстра мені було далеко. Відчувалось недостатнє знання теорії, відсутність досвіду гри з майстрами, глибоких власних розробок, без чого стати майстром спорту просто нереально.

З 1977 р. почали проводитись особисті чемпіонати області з російських шашок. За весь період участі в них 12 разів ставав чемпіоном області (один раз з О. Їжаком). Після 1992 р. з різних причин впродовж десяти років в чемпіонатах області не грав. А в 2004 р. вирішив повернутися до цих змагань і в тому році на особистому чемпіонаті області з російських шашок зайняв третє місце, а в 2006 р. – перше.

Пам'ятною подією для мене став чемпіонат Української РСР в 1982 р. Як чемпіон області, міг приймати участь в багатьох чемпіонатах України. Але скористався таким правом тільки один раз, вперше і востаннє, в 1982 р. Тоді чемпіонат УРСР з російських шашок проводився в Херсоні з 30 по 29 червня. В цьому змаганні приймали участь 40 чоловік, з них один гросмейстер і 24 майстри спорту.

Чемпіонат проводився за «швейцаркою» в дев'ять турів по системі мікро-матчів. На старті мені дуже повезло: набрав три очка з трьох можливих і став одноосібним лідером. Про це писала навіть «Спортивна газета». Але потім пішло... Заробив підряд три нулі. Закінчив змагання з 4,5 очками (50%) і зайняв 20–23 місце (серед 40 учасників). І третя спроба виконати норматив майстра спорту теж не вдалася. Більше спроб не робив.

В останні десять років граю мало. В основному виступаю в складі команди медиків на щорічних міжгалузевих спартакіадах профспілок області, де нерідко попадаю в призери. А 2004 р. мене включили в команду медиків області для участі в першій Всеукраїнській спартакіаді працівників охорони здоров'я, яка проходила в Криму (Коктебель) 15–17 вересня. Спартакіада проводилась з чотирьох видів спорту: гирі, легка атлетика (біг), настільний теніс і шашки. За свій виступ дуже переживав, боявся підвести команду, все таки я був найстаршим по віку в команді. Але, як кажуть, все обійшлося, зайняв третє місце (серед 21 учасника). А команда Закарпаття, до речі, в загальному заліку посіла друге (!) місце. (Приємно згадати, що на подібних змаганнях в далекому 1972 р. в Харкові, виступаючи на першій дошці за команду нашої області зайняв перше місце). Через два роки відбулася друга Всеукраїнська спартакіада працівників охорони здоров'я. Теж в Коктебелі. Мене знову запросили взяти участь. На цей раз зайняв 6-е місце. Цього разу приймали участь багато майстрів спорту. Як мені відомо, було чимало підставок. Але самим приємним було те, що команда області зайняла перше (!) місце. Це був триумф.

В останні роки почастишали районні змагання з 64-кл. шашок. На протязі останніх трьох (2007, 08 і 09) років зайняв перші місця. В 2008 р. на шашковому турнірі на честь м. Тячева теж зайняв перше місце.

Разом з Миколою Кошілкою (Тячево) виступив з ініціативою проведення шашкових турнірів пам'яті В. Ватамана в с. Діброва Тячівського району. Нас підтримала місцева влада. З 1998 р. проведено 11 таких змагань. В сімох з них брав участь: в трьох перемагав (в першому – разом з М. Кошілкою), в трьох – посідав друге, а в одному четверте місце.

Раніше багато грав за листуванням в самих різних турнірах. Вважаю, що це дало мені багато: заставило вивчати теорію, виконав перший розряд. До того гра за листуванням дала мені право і можливість взяти участь у форумі шашкістів-заочників (Рига, 1971 р.), де виконав норму кандидата в майстри спорту. Особливих досягнень у заочній грі не мав. Можу назвати лише перемогу у півфіналі першості УРСР за листуванням (5.02.1970 р. – 25.02.1971 р.) завдяки чому потрапив у фінал VI першості УРСР (1.05.1971 р. – 1.05.1972 р.) з російських шашок, де зайняв 15-е місце (із 32).

Хотів би відмітити, що в нас була спроба провести чемпіонат області за листуванням з російських шашок. Гра велася (1877–78 рр.), деякі учасники встигли закінчити свої партії. Але завершити змагання з різних причин не вдалося. Хоча ще до закінчення турніру було ясно, що переможцем став С. Савка (Ужгород). Мені це відомо, як старості турніру і учаснику. Думаю, можна вважати, що С. Савка – перший чемпіонат Закарпаття з російських шашок за листуванням, хоча і неофіційний.

Більше за листуванням не граю. В значній мірі цьому сприяла непорядність деяких учасників заочних змагань. Із-за чого приходилось часто ходити на пошту і розсилати повторні «заказні» листи, скаржитись старості турніру і т.п.

Грав, як правило, в російські шашки. Лише в 70-х роках грав у декількох турнірах з міжнародних шашок. В 1971 р. став переможцем першості облради ДСТ «Колос». На мій погляд, міжнародні шашки у нас в області не дуже популярні. Хоча з задоволенням розв'язую композиції на 100 кл. дощці.

Багато уваги і часу приділяв і приділяю розв'язуванню шашкових композицій, просто позицій із практичних партій. Це дозволяє в певній мірі тримати форму, особливо зараз, коли рідко граю за дошкою. Безперечно, немаловажним являється спортивний інтерес, боротьба за перемогу. Приймав участь у дуже багатьох конкурсах по розв'язуванні шашкових позицій, навіть важко точно сказати у скількох. Приблизно у 70, а близько у 60 з них – виходив переможцем або потрапляв у призери. Назву лише назву газет і журналів, в конкурсі яких брав участь: «Комсомольськое знамя», «Прапор перемоги» (Мукачево), «Світло Жовтня» (м. Павлоград Дніпропетровської обл.), «Спортивна газета», «Вечерняя Пермь», «Вечерняя Одесса», «Одесские известия», «Гласность» (Одеса), «Черноморский гудок», «Юг» (Одеса), «Варяг Пресс» (Пінськ), «Донской шашечный листок», «Срібна Земля», журнали «Шашки» (конкурси «Ваш ход!», «Необычное в рамках правил» і інші), «Шашечное обозрение» (Челябинск). Також брав участь у інших конкурсах: чемпіонаті Одеської області, Новополицька (Білорусь), відкритий чемпіонат Нижнього Тагіла і др. А двічі був учасником очних змагань розв'язувачів: перший раз на XIV чемпіонаті Латвійської РСР (Юрмала, 1984 р.), а вдруге – на змаганні в Києві (1991 р.), який проводив Республіканський шахово-шашковий клуб за результатами конкурсу «Спортивної газети». В обох змаганнях зайняв друге місце.

На завершення розповіді про шашки, хотів би сказати таке. Не знаю наскільки шашки розвивають логічне мислення, пам'ять, прагнення до перемоги, але вони прикрашають наше життя. Хто ними займається серйозно, більше не зможе їх покинути. Це в певному розумінні хронічна хвороба – надовго і всерйоз. Хоча ця гра забирає багато часу, але і дає немало. Завдяки шашкам я побував далеко за межами області. Брав участь в змаганнях в Києві. Одесі, Харкові, Запоріжжі, Мелітополі (Запорізька обл.), Хмельницькому, Херсоні, Ризі, Юрмалі. Познайомився з багатьма

цікавими людьми, знайшов друзів, товаришів. І все це завдяки нібито простій грі – шашкам. Хвала їм!

Крім шашок ще дуже люблю шахи. Захопився ними ще з шкільних років. Практичною грою не займався, за винятком любительських зустрічей. Хоча маю офіційно другий спортивний розряд, отримав його за результатами рішень конкурсів. Мій коник – це шахова композиція. Приймав і приймаю участь у самих різних конкурсах по розв'язуванню шахових композицій. Отримав багато грамот, призів. Серед них є унікальні. Наприклад, фотографії экс-чемпіонів світу Спаського і Петросяна з їх автографами. Грамоти. Дипломи з автографами гросмейстерів Штейна, Тайманова, Авербаха, Лілієнталя, Карпова, Кругіуса.

Робив спроби і сам складати шахові композиції. Опублікував біля двох десятків задач. Особливих відзнак за них не отримав. Бо майже всі задачі відносяться до так званих популярних.

Пам'ятною подією для мене стала участь в капітал-шоу «Поле чудес». Для того, щоб туди потрапити, необхідно було крім всього іншого скласти кросворд. Тут мені у пригоді стало захоплення шахами і шашками: кросворд склав на шахово-шашкову тему. Виступив у першій трійці, але невдало. Відразу ж випав з подальшої гри. Хоч це було давно – в 1991 р., але враження залишилися незабутні.

Звичайно, шахи і шашки – це захоплення у вільний час, а основне – робота. Після Волівця у 1969 р. мене було переведено у Солотвино Тячівського району в обласну алергологічну лікарню, де працюю завідуючим терапевтичним відділенням і по цей час. В лікарні займаюсь лікуванням хворих бронхіальною астмою, бронхітами в умовах мікроклімату соляних шахт місцевого солерудника на глибині 300 м. Займався науковою роботою, виступав на різних науково-практичних конференціях, опублікував ряд робіт з різних питань спелеотерапії. Маю вищу кваліфікаційну категорію. Нагороджений значком «Отличник здравоохранения».

Про творчий бік шашок – окремо.

Хотів би розповісти про мого друга, колегу, великого любителя шашок Станіслава Юрія Івановича. Ми познайомилися ще в 1969 році, в Волівці. Туди мене направили працювати в районну

лікарню після закінчення Київського інституту, а Юрій Іванович там уже працював хірургом. Через рік мене перевели в Солотвино, в обласну алергологічну лікарню. Скоро поблизу, у В. Бичкові опинився і Юрій Іванович. З тих пір ми часто зустрічаємось і завжди граємо в шашки. Такого любителя, шанувальника шашок я не зустрічав. Він готовий грати цілодобово, у нього завжди з собою в портфелі є комплект шашок. Хоча теорію гри не вивчав, практик сильний. Грає майже щодня. А у Великому Бичкові є з ким грати. Серед сильних гравців селища кандидати в майстри спорту Коперльос М. та Сидоряк О., Мадзар Д., Ковач М. Тому Станіслав Ю.І. має великий практичний досвід. У офіційних турнірах майже не приймав участь, за винятком першості селища, турнірів пам'яті В. Ватамана.

Для ілюстрації гри Станіслава Ю.І. приведу дві позиції, які трапились у любительських партіях, зіграних між нами. Діагр.

1. Білі – Станіслав Ю. Хід чорних.

Чорні зіграли необережно і... ef4? (треба було gf4)

Послідувало 2. cb6! fxb4 3. de5! І білі виграють у всіх варіантах: 3... axc7 4. exg7 hxf8

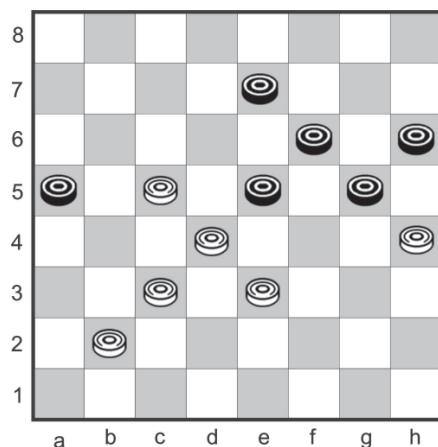
5. hxc3x або 3... fxd4 4. hxd8 a:c7 5. dxf6x

Якщо 2... axc7, то 3. cb4! fxd2 4. de5 І 5. hxc1x

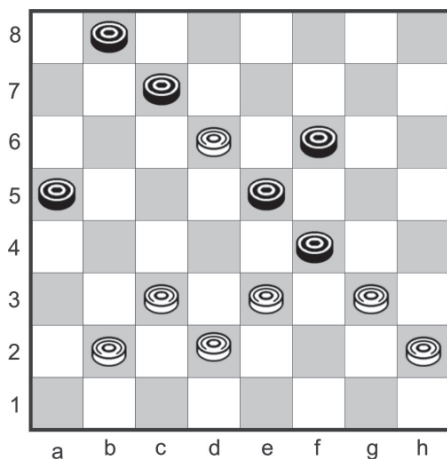
Білі: пр. b2, c3, c5, d4, e3, h4 (6)

Чорні: пр. a5, e5, e7, f6, g5, h6 (6)

Другий приклад. В партії Студеняк – Станіслав виникла така позиція (діагр. 2).

Хід чорних. Здається, що у них погано. Як їм продовжити?
Не проходить 1... cb6 із-за 2. ba3 ехс7 3. gxg7х

Здається не можна 1... fg5 із-за 2. gh4. А може спочатку 1... ab4 2. cxa5 і лише потім 2...fg5? Але послідує 3. ab6! (помилкою було б 3. gh4? На що чорні відповіли б 3...ed4. hxf6 cxg7.

Білі: пр. b2, c3, d2, d6, h2, g3 (6)

Чорні: пр. a5, b8, c7, e5, f4, f6 (6)

В партії чорні все таки пішли 1...fg5! У білих вимушена відповідь 2. gh4 (2. de7? ab4! 3. cxa5 cb6 4. axc7 bxf8; 2. ba3? gh4 3. de7 hxf2 4. ef8 fg1x) 2... ab4! 3. hxd4 cxe5 4. dxf6 ba3! І нічия, у білих самооблога. Цікаво, що якби у фінальній позиції на «f4» не було шашки чорних, то вони навіть виграли б.

На мій погляд, цікава, повчальна позиція на тему самооблоги.

Зараз Юрій Іванович продовжує працювати травматологом в селищній лікарні і, звичайно, грати в шашки. Побажаємо ж йому доброго здоров'я, радості, творчих удач за шашковою дошкою.

Серед нагород, які отримав в різних конкурсах розв'язань, найбільше ціную ту, яку отримав в конкурсі рішень позиції І. Купермана. А було це так.

Стоянов С.І., великий любитель шашок із Нижнього Тагіла (Росія), прислав мені журнал «Шашечное обозрение» № 1(3) за

Думаю, що отримати (як приз за перемогу) книги з дарчими надписами самого Купермана – семиразового чемпіону світу з міжнародних та багаторазового чемпіону СРСР з російських та міжнародних шашок, тим більше, що він давно виїхав за кордон, це не просто і велика честь.

пр. d4, e5, f6, g5, h6 (5)

І. Куперман – А. Дунаєвський

Хід білих.

Рішення: 1. 27–16!,

2. 35–40,

3. 33–28 23:32

(3... 22:33

4. 31:22

5. 38:16x)

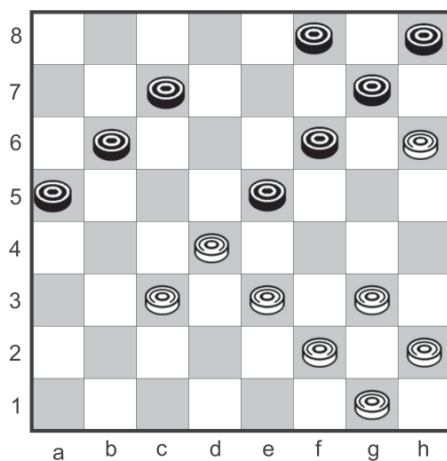
4. 41–37,

5. 42–37

6. 44–40,

7. 48x8,

8. 31x4x.

Білі: пр. 36, 41, 31, 47, 27, 42, 48, 38, 43, 33, 39, 44, 50, 35 (14)

Чорні: пр. 1, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 24 (14)

ШАШЕЧНЫЙ КРОССВОРД

«Шашки – мать шахмат, и достойная мать».
Эм. Ласкер, экс-чемпион мира по шахматам

По горизонтали: 5. Прозвище известного шашкиста позапрошлого века И.П. Селезнева. 6. Создание в игре реальной опасности для противника. 10. Наступление. 11. Промах в расчете вариантов, оценке позиции. 12. Один из шашечных центров на Украине. 15. Произведение шашечной композиции. 17. Соперник Чичикова по игре в шашки из «Мертвых душ» Н. Гоголя. 18. Заранее подготовленное усиление, новинка, сюрприз в варианте. 19. Русский шашкист. Известный своими трудами по истории шашек. 20. Имя Андрейко, неоднократного чемпиона мира по международным шашкам. 24. Известный в свое время киевский мастер спорта по шашечной композиции. 25. Одно из начал в русских шашках. 26. Разновидность комбинационного удара. 29. Прием, позволяющий попасть в дамки. 30. название шашек на Руси в прошлом. 31. Популярный дебют в русских шашках. 33. Изучение, разбор возможностей в позиции. 34. Элемент комбинации.

По вертикали:

1. Свод шашечных правил. 2. Дача вперед одной или нескольких шашек. 3. Сущность шашек. 4. Старинное название дамки. 7. Изъян в расположении шашек, предпосылка к проведению комбинации. 8. Страна, где распространены 144-кл. шашки. 9. Комбинационная идея в международных шашках. 13. Расположение шашек. 14. Умелое применение в типичных позициях способов игры. 16. Частичное побочное решение. 18. Харьковский мастер, тренер, автор книги «Шашки на стоклеточной доске». 21. Совокупность общих принципов и методов игры. 22. «Чертово...» – круговой удар в русских шашках. 23. Ходы для достижения определенной цели. 27. Александр ... – экс-чемпион мира по международным шашкам. 28. Отражение наступления. 31. Нынешняя столица государства,

в котором шашки были известны 5 тыс. лет назад. 32. Город, давший название дебютам, в разработку которых весомый вклад внесли шашисты этого города.

ОТВЕТЫ.

По горизонтали:

5. Хромой. 6. Угроза. 10. Атака. 11. Ошибка. 12. Одесса. 15. Этюд. 17. Ноздрев. 18. Шлиф. 19. Саргин. 20. Андрис. 24. Бень. 25. Вилочка. 26. Трап. 29. Прорыв. 30. Тавлеи. 31. Косяк. 33. Анализ. 34. Жертва.

По вертикали: 1. Кодекс. 2. Форa. 3. Игра. 4. Доведь. 7. Решето. 8. Канада. 9. Мостик. 13. Позиция. 14. Техника. 16. Дуаль. 18. Шмидт. 21. Теория. 22. Колесо. 23. Маневр. 27. Дыбман. 28. Защита. 31. Каир. 32. Киев.

IV Всесоюзный очный чемпионат заочников (1972 г.)

МС Л. Рамм (білі) – кмс О. Студеняк (чорні)
Дебют Кукуєва

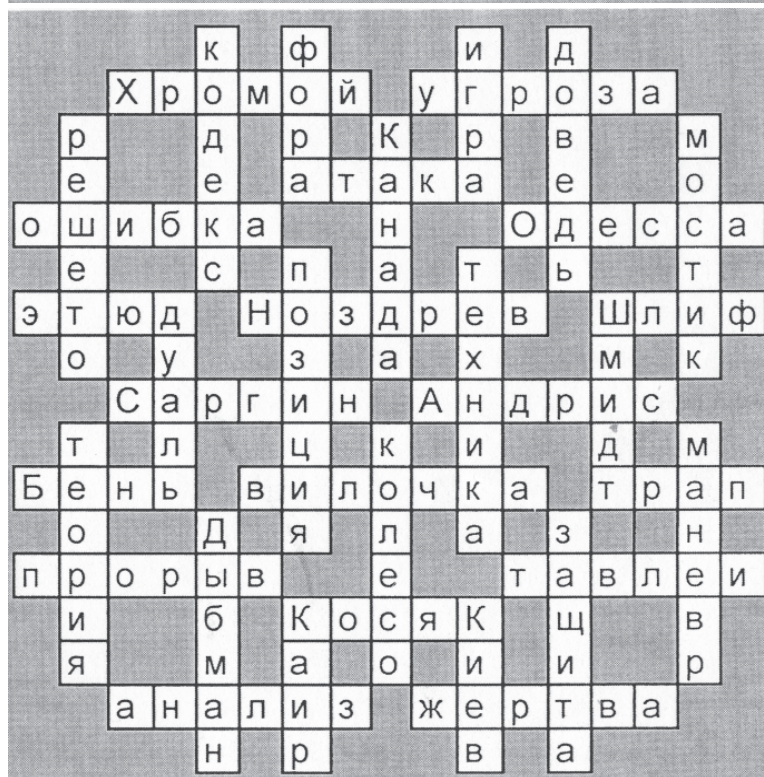
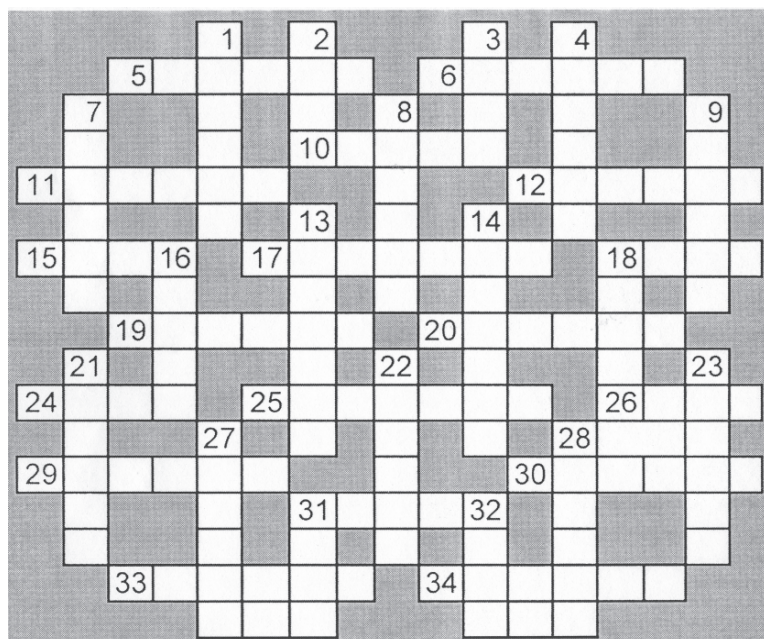
1. cb4 fg5 2. bc5 dxb4 3. axc5 bxd4 4. exc5 gf4 5. gxe5 cb6
6. cd6 exc5 7. hg3 cb4 8. gf4 fe7 9. bc3 ba5 10. fe3 gf6 11. exg7
hxf8 12. cd4 ab6 13. de5 hg7 14. gf2 gh6 15. fg3 ba3 16. gh4
ed6 17. dxc7 bxd6 18. ed4 bc5 19. dxb6 axc7 20. de3 fe7 21.
ed2 dc5 22. ab2 cb6 23. bc3 ba5 24. fg5 hxf4 25. exg5e f6 26.
gxe7 dxf6 27. de3 fe5 28. ef4 exg3 29. hxf2 ab4 30. cxa5 cd4.
Погодились на нічию.

Перший чемпіонат України (1983 г.)

МС А. Коган (білі) – КМС О. Студеняк (чорні)
Відмовлена гра Бодяньського

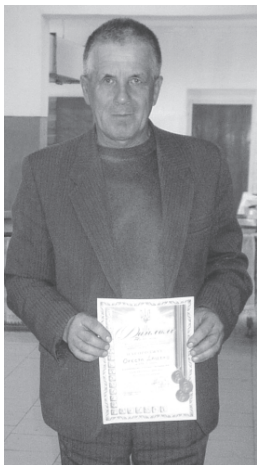
1. ab4 bc5 2. ba5 cb4 3. cd4 ba3 4. bc3 fg5 5. gh4 ab6 6. hxf6
exg5 7. hg3 gf6 8. gf4? de5! 9. fxd6 cxe5 10. axc7 dxb6 11. gh2
hg7 12. hg3 bc5 13. dxb6 bc7 14. bxd8 gh4 15. dg5 hxx2 16.
ed4 gh6! 17. dxf6 hg5 і невдовзі чорні реалізували свою перевагу.

ШАШКИ – 100. ЛЬВІВСЬКИЙ МАЙСТЕР НА ЗАКАРПАТТІ

ДАЦКО Орест Михайлович

Народився 1 вересня 1947 р. у Львівській області. В 1972 р. закінчив Львівський лісотехнічний інститут, отримав направлення на роботу в Тересвянський деревообробний комбінат. Тут працював на різних посадах: інженер-електромеханік, начальник метрологічної служби, нач. електроцеху, головний енергетик підприємства. В 1988 р. перейшов на роботу інспектором Закарпатського державного гірничого нагляду. На пенсії з 2006 р. Продовжує працювати в Закарпатському експертно-технічному центрі.

Пишучи про шашкові здобутки Ореста Дацко, на думку приходять відомі слова з шансона Шафутинського: «Любить так любить, летать так летать...». Адже в 13 років захопився шашками-64, у 16 – шашками-100. Захоплення останніми перемогли. Саме їм юнак приділяв чималу частину свого вільного часу. А попереду іспити в Львівський ВУЗ. Фортуна усміхнулась, здібний юнак поступив і продовжував серйозно займатись як навчанням, так і міжнародними шашками. Він шашковий лідер серед студентства. Відвідує міський шахово-шашковий клуб. Настирливість, воля до перемоги, дали позитивний результат. На четвертому курсі, в 1969 р. бере участь в півфіналі першості України з шашок-100. Відмінна гра і Орест Михайлович у 22 річному віці виконує норму майстра спорту.

Орест Дацко з 1972 р. проживає постійно на Закарпатті. В 1974 р. одружився. З жінкою Ганною мають двох дочок. Він не залишає шашки: з 1974 по 1988 рр. в газеті «Закарпатська правда» веде рубрику «Чемпіони світу на 100 клітках». На першості ДСТ «Авангард» (м. Мукачево, 46 учасників 1974 р.). Орест Михайлович показує другий результат.

На жаль, через відсутність часу Орест Дацко рідко бере участь в обласних змаганнях.

ЦІЛЕСПРЯМОВАНІСТЬ В ДОСЯГНЕННІ МЕТИ

ДИКУН Михайло Миколайович (кмс)

Кращий шашикіст Суровикинського училища. В складі його команди чемпіон Волгоградської області по ДСТ «Урожай», 1969 р.

Починаючи з 1976 р. і в кожному послідовному десяти-річчю ставав переможцем або призером різноманітних конкурсів по рішенням шахових композицій організованих газетами «Прапор перемоги», «Срібна Земля» і т.п.

Визнано кращий ендшпіль в чемпіонаті області 1983 р.

Переможець турніру облради ДСТ «Колос», 1984 р.

Володар кубку області 1999 р.

Переможець турніру пам'ята Ватамана, 2004 р.

В складі команди Тячівського району, чемпіон області 2005, 2006 рр.

Чемпіон області 2007 р.

Переможець обласного турніру пам'яті загиблих Чорнобильської АЕС, 2007 р.

Чемпіон області з блискавичних шашок, 2006 р.

Срібний призер:

Чемпіонату ДСТ «Колос», 1980 р.

Чемпіонату області по міжнародних шашках, а також блискавичної гри в шашки-100, 1982, 1983 рр.

Турніру «Золота осінь», м. Мукачево, 1986 р.

Чемпіонату області по міжнародних шашках 2003 р., російських шашок 2003, 2005 рр.

Турніру пам'яті Ватамана 2003, 2006 рр.

Командного чемпіонату області (в складі команди Тячівського району), 2007 р.

Чемпіонату області з швидких і блискавичних шашок, 2008р.

Бронзовий призер:

Чемпіонату ДСТ «Колос» 1979 р.

Чемпіонату області з блискавичної гри, 2005 р.

Турніру пам'яті Ватамана, 2007 р.

Особисто-командного кубку області, 2009 р.

За спортивні досягнення Михайло Дикун нагороджений 69 грамотами. Дві грамоти отримав за високі досягнення в праці електромеханіком засобів радіо та телебачення Тячівської РТО РТМ та багаторічну сумлінну працю по розвитку фізичної культури і спорту.

Народився 1 листопада 1949 року в с. Тарасівка (присілок Ваганино) Тячівського району. Батько Микола Іллч працював робітником вузькоколійки, якою вивозили ліс. Мама, Марія Михайлівна – домогосподарка.

Село Тарасівка розкинулось вздовж річки Терешулка, є надзвичайно живописним і має протяжність близько 10 км. Умовно розбите на шість присілків. Присілок Ваганино, в якому живе Михайло Миколайович, має мінеральне джерело, яке носить назву «Боркут», на основі якого побудовано базу відпочинку «Плай».

Михайло Дикун в 1964 році закінчив Тарасівську восьмирічну школу, в 1966 – Дубівську середню школу. Працював лісорубом у Тересвянському лісокомбінаті, згодом поступив у Суровікінське професійно-технічне училище Волгоградської області по спеціальності тракторист-машиніст широкого профілю, яке закінчив на відмінно в 1969 році. Працював на лісорозробках в Росії.

У 1988 році прийнятий на роботу в Закарпатський обласний радіо-телевізійний передавальний центр, де працює і зараз електромеханіком Дубівської телевізійної вишки.

В шашки полюбив грати, навчаючись у восьмирічці. Починаючи з 1962 р., самотужки оволодівав премудростями цієї прекрасної гри. Перші успіхи прийшли під час навчання в Суровікінському училищі, де виборов право грати за його збірну.

Домогтись успіху на шашковому поприщі було складно. В рідній Тарасівці не було належних спаринг-партнерів, до м. Тячева – далеченько, і йому прийшлося оволодіти шашковою літературою, яку всіляко примножував.

У 90-х роках, ознайомлюючись з газетними новинами шашкових змагань, автор цих рядків замітив, що в призерах часто повторюється прізвище «Дикун» з с. Тарасівка Тячівського району. Чи мене привабляло оригінальне прізвище, чи то що він з далекого села Тячівщини? Але в мене виникла думка всерйоз зайнятися таким видом інтелектуального спорту, як шашки:

– Якщо Михайло Дикун може успішно грати, то я житель районного центру (тоді жив у Перечині) з вищою освітою, чом не можу?

Запобігаючи вперед скажу, що спортивна доля неодноразово зводила нас, як в офіційних, так і в любительських іграх. І все ж, загальний рахунок наших двобоїв на користь Михайла Миколайовича.

Вперше зустрівся з Михайлом Дикунем на першості області в м. Хуст. Турнір тривав два дні і було достатньо часу навести знайомство. Михайло справив на мене враження зосередженої, серозної, цілеспрямованої людини. Причому, якщо треба було підтримати компанію, то він залюбки вступав у долю, і в цьому був надзвичайно щирим. У нього не було таких «закадичних» друзів, але хто йому імпонував, то мені здається – надовго.

Після хустського турніру ми неодноразово зустрічаємось. Мене приваблює ще одна риса його характеру – непримиримість до неправдивих поступків. Але, як часто буває, що правда буває як з одного боку суперечки, так і з другого. Істина повинна бути одна. Михайло Дикун завжди енергійно відстоює свою думку, і на поступки йде дуже неохоче.

Шашкісти краю поважають свого соратника за його відданістьлюбимій грі. Адже, проживаючи за 45 км від районного центру, через нерегулярне автобусне сполучення, йому часом приходится долати 15 км пішки, а буває і в непогоду...

Незважаючи на ці обставини, він рідко пропускає шашкові турніри. Причому, близько 90 процентів змагань їздить за свій кошт.

Будучи одним із самих ревливих прибічників шашкової гри, непогано знає теорію, є прихильником творчого стилю. Часом розіграє маловідомі, заплутані варіанти, інтуїтивно будуючи план гри. Під час двобою спортивний, цупкий веде боротьбу до останнього ходу. Вміє як захищатись, так і нападати.

Останні роки, подібно Петру І, Михайло Миколайович намагається прорубати вікно до шашкового життя України. Потрібно визнати, що по ряду причин закарпатські шашкісти (виняток учні Іршавщини) рідко беруть участь в турнірах за межами області. Заповзято, знов таки за свої заощадження, Михайло Дикун намагається

достойно представляти наші шашки. Ось географія останніх виступів:

- 2007 р. – учасник півфіналу України з шашок-64, м. Львів;
- 2007 р. – учасник кубку України в Дніпропетровську, Х місце;
- 2007 р. – суддя фіналу чемпіонату України (с. Опака Львівської області, санаторій «Смерічка»);
- 2008 р. – чемпіонат України по блискавичних і швидких шашках, м. Херсон, VII місце;
- 2008 р. – півфінал України, м. Євпаторія;
- 2008 р. – особисто-командний кубок України, м. Івано-Франківськ;
- 2009 р. – особисто-командний кубок України, м. Львів;
- 2009 р. – півфінал України, м. Євпаторія;
- 2009 р. – чемпіонат Європи серед ветеранів, 18 місце;
- 2010 р. – чемпіонат України з швидких шашок, VIII місце;
- 2010 р. – чемпіонат світу серед ветеранів по блискавичній грі, 14 місце.

І ще, Михайло Миколайович має багату шашкову бібліотеку, якій може позаздрити любий з нас. Серед книг є такі, які не купиш в Києві на Петрівці. До речі, його зібрання послужило і при підготовці нашого видання. Власник предоставив 170 газет з інформаціями про шашкове життя краю, за що висловлюємо йому щиро вдячність.

P.S. Під час роботи над книгою Михайлу Дикуну виповнилось 60 років. Щиро вітаємо іменинника, бажаємо міцного здоров'я, радості, повторити чемпіонство Закарпаття, а також вдалих виступів на теренах України.

ЗАКАРПАТСЬКИЙ ШАШКОВИЙ ГРАФ МОНТЕ КРІСТО ЧЕРБАНИК Михайло Юрійович (кмс)

Бронзовий призер особистого чемпіонату області з шашок 2006 р.

Бронзовий призер чемпіонату області з блискавичної гри 2007 р.

Бронзовий призер турніру пам'яті Ватамана 2007 р.

Входить у п'ятірку найсильніших шашкістів Тячівщини 2005–2010 рр.

Народився 3 серпня 1947 р. в с. Солотвино. Закінчив середню школу. До пенсійного віку працював шахтарем у місцевому солеруднику. З жінкою Вірою мають сина Юрка і двох онуків.

Студеняк О.Ю. – Михайло Чербаник один із самих здібних моїх учнів-шашкістів. Починали ще з 70-х років, згодом набираючи досвіду в змаганнях місцевого, районного та обласного рівнів, ввійшов у когорту сильніших шашкістів Тячівщини. Лише в чемпіонатах області, кубку області – був заявлений більше 20-ти разів. Норматив кандидата в майстри

спорту виконав у 1985 р. При його активній участі були проведені шашкові змагання в Солотвині: різдв'яний турнір «Солотвино – 2005», турнір з нагоди 60-річчя О. Студеняка та М. Чербаника.

Крім практичної гри Чербаник М. любить шашкову композицію, охоче розв'язує комбінації, етюди. У свій час приймав участь у різних конкурсах по розв'язуванню шашкових композицій, зокрема, в газетах «Прапор перемоги», «Панорама», «Срібна земля», журналах «Шашки» і «Dambrete». Тому й не дивно, що М. Чербаник в своїх партіях нерідко проводить комбінації, демонструє точну гру в закінченнях. Ось деякі приклади.

Нижченаведене закінчення трапилось в його партії, де він грав білими, з В. Семеновим, тодішнім чемпіоном області, на турнірі пам'яті В. Ватамана (2001 р.).

Білі: дамка-h8, прості-a5, d4, f4; чорні: дамка-d2, прості-c7, d6. Хід білих. Здається, що нічия, адже білі втрачають свою просту. Але... Послідувало неочікуване: **1. fe5! D:f4 2. he5!! f:d6 3. dc5 d:b4 4. a:el** і опозиція на користь білих.

Прекрасне творче досягнення М. Чербаника, яке зробило би честь шашкісту любого рівня.

Рішко М.М. – Михайло Юрійович володіє пізнаннями шашкової теорії, відчувається добротна школа Олександра Студеняка. Будучи оригінальним шашкістом, охоче йде на ускладнення. В його активі красиві перемоги над В. Семеновим, М. Кичерою, В. Тіводаром та іншими лідерами районів Срібної Землі.

Завдяки тонкому розумінні шашкової гри, є дуже незручним спаринг-партнером. В грі поєднує позиційні і комбінаційні стилі гри. Досконало володіє дебютами міської та зворотньоміської партій.

У кожного з ведучих шашкістів області є щось притаманне лише його манері гри. Михайла Чербаника з поміж інших виділяє така цікава риса, як аристократичність. Вже від того, як він бережно бере шашку та із якою повагою ставиться до своїх соратників, прослідковується певна шляхетність. Під час любительських зустрічей, коли він запалює трубку, то його

зовнішність і манера триматись з почуттям власної гідності, нагадує нам графа Монте Крісто.

Михайло Юрійович маючи спортивне честолубство, в той же час є безконфліктним, поступливим, лояльним спортсменом. Гра в шашки допомагає йому розкрити свої найкращі людські якості.

Ганич Й.Ф. – Про Михайла Чербаника, як про людину щедрої душі, закохану в шашкову гру можна судити з такого прикладу:

– Виносячи ідею покращити сімейний бюджет, він їздить в Чехію на заробітки. Хто скуштував цього хліба, знає, наскільки важко дається «зароблена копійка». Так от Михайло Юрійович день виїзду вибирає в час проведення в Ужгороді шашкового турніру з умовою віддатися любимій грі. Після турніру, коли ужгородці для «розрядки» виставили трохи «жидкої фазы», то він невагаючи дістає спакований на дорогу «закусон» з домашньою пікницею, шовдарьом...

Чемпіонат області (2007 р., м. Виноградово)

В. Туртаєв (кмс) –
м. Ужгород

1. gf4 dc5
2. cb4 ed6
3. ba5 fe7
4. fg3 fe5
5. gh4 exg3
6. hxf4 cd4
7. exc5 bxd4
8. fg5 hxf4
9. de3 fxd2
10. exc5 dxb4
11. axc3 gf6
12. cd4 ab6
13. ab4 ed6
14. gf2 ba7
15. ba5 bc5
16. dxb6 axc5
17. bc3 fe5

М. Чербаник (кмс)
с. Солотвино

18. ab2 hg7
19. fe3 ed4
20. cxe5 bxd2
21. exc3 gf6 x

ТАЛАНОВИТА ЛЮДИНА – ТАЛАНОВИТА У ВСЬОМУ КОШІЛКО Микола Миколайович (кмс)

Чемпіон Магаданської області, 1974 р.

Чемпіон Закарпатської області, 2009 р.

Срібний призер першості м. Магадан, 1974 р.

Переможець турніру до Дня шахтаря в м. Магадан, 1974 р.

Чемпіон Тячівського району, 1977 р.

Чемпіон с. Солотвино. 1984, 2003 рр.

Переможець шашкового турніру в м. Тернополі, 1994 р.

Володар кубку Донбасу, 1995 р.

Переможець турніру пам'яті Ватамана, 1998, 2003, 2006 рр.

Срібний призер першості Донбасу, 2000 р.

Переможець сільських спортивних ігор (с. Петрово), 2001 р.

Переможець XIV міжгалузевої спартакіади профспілок, 2004 р.

Переможець IX обласної спартакіади працівників охорони здоров'я, 2009 р.

За активну участь в спортивному житті країни нагороджений 68 грамотами, дипломами, похвальними листами, свідоцтвами.

Народився 19 травня 1951 р. в с. Теребля Тячівського району. Закінчив Тересвянську середню школу. Відслужив строкову службу в лавах Радянської армії. Працював на різних посадах в міліції. Дослужився до підполковника, заступника начальника Тячівського РВ УМВС України в Закарпатській області. Вийшов на пенсію, продовжує працювати адвокатом.

Витяг із автобіографії Миколи Кошілки

В шашки розпочав грати в дитинстві з друзями брата Михайла, яких вдавалось обігравати. Шашки в той час (50-ті роки ХХ ст.) нарізали з катушок від ниток, а дошку накреслювали (згодом

розмальовуючи у два кольори) самі. В більшості сіл грали по правилах стокліткових шашок на дошці-64. Можна було брати «за фук», якщо противник не хотів бити шашку, а можливо й не бачив бій. Шашки в селах були надзвичайно популярними. В сільських клубах були агітпункти, де можна було пограти в шашки, шахи, доміно.

З правилами та грою в шашки-64 ознайомився в м. Магадані (Росія), де я працював на заводі будівельних матеріалів, після служби в армії. Шашки там були дуже популярними, а привив мені любов до них майстер спорту Магамед, який згодом виїхав у м. Ленінград (нині Санкт-Петербург). За три роки роботи в Магадані домогся певних здобутків: став чемпіоном міста та Магаданської області (1974 р.), виконав норму кандидата в майстри спорту. Отже, комсомольсько-молодіжний романтичний поклик працювати на сході великої країни – не пропав дарма.

В 1975 році одружився, переїхав жити в рідне с. Теремлю (дружина – Ніна Іванівна, вчитель). Згодом познайомився з сильними шашкістами Тячівського району: Олександром Студеняком, Віктором Ватаманом, Василем Стойкою, Василем Даниличем, Василем Приймаком та іншими. В ті часи проводилось багато різних турнірів на першість району, області, тощо. Організовував ці змагання начальник районного відділу спорту Немеш Василь Васильович. Приймаючи в них участь, я постійно займав призові місця. У 90-х роках грав по переписці в різних турнірах. Зокрема, в 1975 р. виграв Кубок Донбасу.

У біографіях наших шашкістів є чимало цікавого. Кожна з них претендувала б на окреме оповідання. Життєпис Миколи Миколайовича – це розповідь про талановиту людину. Посудіть самі. На роботу в органи внутрішніх справ потрапляє після того, як спіймав злодія. Свою професійну пригодність підкріплює спочатку навчанням у Львівській середній спеціальній школі міліції МВД СРСР, а згодом у Київській вищій школі міліції МВД СРСР. Отримує диплом юриста-правознавця. За хорошу службу неодноразово нагороджувався. Зокрема, грамотою від Міністра внутрішніх справ Щолокова М.А. «За відмінну службу по охороні громадського порядку під час проведення XX-х Олімпійських ігор в Москві (1980 р.).

Його високій професійній майстерності сприяла належна фізично-спортивна підготовка. Він чемпіон обласного товариства «Динамо» по рукопашному бою і самозахисту без зброї (1991 р.). Переможець в змаганні самбістів і дзюдоїстів (1988–1990 рр.). Щодо шашкових здобутків, то чого варті його звання чемпіонів Магаданської і Закарпатської областей. Миколу Кошілко можна віднести до п'ятірки найкращих шашкістів краю. Ось як відзивається про його шашкову гру голова обласної шашкової федерації Рішко М.М., який знає і дружить з ним з 1978 року.

– Гравець класичного стилю, вміє розігравати центрові позиції. Коли спіймає свою гру, то безпомилково штурмує противника, аж до перемоги. Шашкіст універсального плану з високою технікою гри, для багатьох шашкістів області є самим незручним суперником. Досконало знає дебют Бодяньського, міську та зворотньо-міську партії, сповідує атакуючий стиль гри, непогано володіє ендшпілем. Микола Миколайович лідер шашкового руху.

В народі кажуть, що цінність людини лежить в практичній площині. Дійсно, наша русинська земля виростила чимало талановитих шашкістів, але не кожному дано бути ще й організатором змагань. Микола Кошілко разом з Олександром Студеняком організували найбільш масовий і самий популярний турнір пам'яті Ватамана. В активі нашого героя чимало й інших прекрасних практичних шашкових починань. Зокрема, він любить працювати з молоддю.. Його учениця-шашкістка Наталія Єршова неодноразово виступала за команду Тячівського району і є бронзовим призером області в командному заліку. Здобутки Микола Миколайовича стали можливими завдяки таким його рисам характеру, як

комунікабельність, цілеспрямованість, високій культурі, вмінні працювати з людьми. Будучи фахівцем високої проби, маючи широкі ділові зв'язки, вміє залучати до проведення змагань спонсорів. Є зразковим спортивним менеджером.

Багатогранність обдарування Миколи Миколайовича були б неповними, не згадавши його гарну родину. З жіночкою Ніною прожили 35 років. Виростили, виховали і вивели в люди трьох дітей: сина Едуарда – лікаря, дочку Любов – вчительку, Надію – юриста. Вся його сім'я не заважає шашковому хоббі чоловіка і батька, а навпаки, стимулює його захоплення.

Особистий чемпіонат
області, 2004 р.

м. Ужгород

кмс М. Кошілко – кмс М. Рішко
М. Тячево м. Ужгород

Фінал відкритого чемпіонату
Донбасу по переписці 1999–2000 рр.

«Зворотній тичок»

Кандауров – Кошілко
Донецька обл. м. Тячево

1. cd4	dc5
2. dc3	fg5
3. gf4	ed6
4. cb4	gf6
5. ba5	gh4
6. fg3	hxf2
7. exg3	fg5
8. gh4	fe7
9. hxf6	exg5
10. bc3	de7
11. cb4	ef6
12. gf2	gh4
13. cb2!	fe5!
14. dxf6	de5
15. bxd6	exe1
16. de7	hg5
17. ed8	gxe7
18. dxf6	hg3
19. hxf4	eh4
20. fg5	cd6
21. axe5	hg7
22. fxh8	hxf2 =

1. cb4	fe5
2. bc3	ef4
3. gxe5	dxsf4
4. exg5	hxf4
5. cb2	bc5
6. bxd6	exc5
7. cb4	cd6
8. bc3	dc7
9. ba5	gf6
10. cb4	hg7
11. fe3	fg5
12. ab2	gh6
13. ef2	gh4
14. exg5	hxf6
15. hg3	fe5
16. gh4	ef4
17. gh2	de5
18. bxd6	hg5
19. hxd4	cxh4x

СІЛЬСЬКИЙ ГОЛОВА ГРАЄ В ШАШКИ ПОПОВИЧ Тарас Іллів (кмс)

*III-е місце в турнірі
пам'яті Ватамана 1998,
1999 рр.*

*V-е місце в турнірі
пам'яті Ватамана 2009 р.*

*I-е місце в командно-
особистій першості області
на третій дошці 2008 р.*

*Срібний призер командно-
особистого кубку
Закарпаття 2010 р.*

Найкращий шашикіст с. Руське Поле, призер районних змагань.

Народився 21.09.1956 р. в с. Руське Поле Тячівського району. Середню школу закінчив у м. Тячево, військову службу відслужив у Збройних силах Радянського Союзу в Естонії. Працював регулювальником радіоапаратури заводу «Зеніт». Згодом їздив на заробітки в Чехію. Одружився у 1988 році. З жінкою Людмилою (лікар) виростили і виховали двох синів: Сергій – майбутній стоматолог, Вадим закінчує Львівську національну академію мистецтв (живопис).

Жителі Руського Поля з повагою відзиваються про родину Тараса Поповича. Його батька, Іллю Поповича, неодноразово вибирали сільським головою, адже не часто знайдеш керівника села, який би пробув на цій посаді 20 років. Пробирав свої сили

на виборній посаді і Тарас, який відслужив односельчанам одну каденцію (2002–2006 рр.). Молодший Попович перейняв від батька не тільки організаторські здібності, але й любов до шашок. Саме батько навчив його грати в цю гру на клітчатому полі. Здібний учень ще в школі стає кращим шашикістом, а згодом і чемпіоном школи.

Особливо успішно виступає на змаганнях в останні роки. Шашикісти області люблять поспілкуватись з Тарасом Поповичем.

Їм імпонують його природні риси: внутрішня культура, виваженість, грамотність. В розмові його слова завжди аргументовані. Ці риси характеру передались і на гру в шашки. З ним люблять зустрічатись шашкісти і залюбки беруть виступати за команду Тячівщини.

НОСА МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ (кмс) **Залишає суперників у шашки «з носом»**

Посів 9-те місце в чемпіонаті України серед юнаків, виконав норму I розр., 1977 р.

На першості України по товариству «Колос», в складі збірної команди студентів та викладачів Львівської сільськогосподарської академії, зайняв I місце, 1980 р.

Вдало виступивши у фіналі шахово-шашкового клубу «Спартак» (м. Київ), виконав нормативи КМС, 1981 р.

В складі команди Тячівського району, на командно-особистій першості області є чемпіоном області 2008 р.

Володар першого кубку Сотмарі, 2009 р.

Здобув V-е місце в турнірі пам'яті Ватамана, в 1910 р. – почесне друге, що є найвищим особистим досягненням спортсмена.

Беззмінний чемпіон с. Красна, неодноразовий призер чемпіонату Тячівщини.

Народився 22.XI. 1959 р. в с. Красна Тячівського району. Закінчив Сторожинецький лісний технікум, продовжив навчання в Українській сільськогосподарській академії, отримав диплом спеціаліста в 1984 році.

Михайло Носа з юних років умів грати в шахи. Шашками захопився пізніше, під час навчання в м. Сторожинець. Найбільше досвіду, знань шашкової гри отримав під час навчання в Києві, тренуючись в чемпіона СРСР Михайла Рахунова.

Михайло Петрович добре володіє технікою гри, знає дебюти. В шашковому двобої для нього характерна своєрідна цупкість, непоступливість, вмiє вичекати потрібного моменту для атаки.

Як в буденному житті, так і в спорті є інтелігентом. На думку автора, саме про таких людей журналіст Микола Рішко писав:

– Усе в нашому житті тече – міняється. Ніч народжує день. Весна приходить на зміну зимі. Після похмурої дощової пори настають сонячні дні й зоряні ночі. Лише люди, справжні особистості не міняються, точніше – не міняють своїх принципів, переконань, поглядів, не збочують з обраного шляху. У них на першому плані порядність, відданість обраній справі й професії, вірність друзям-однодумцям та рідній землі. Для цього відточують майстерність, поглиблюють світогляд, мудрішають.

ШАШКИ ПОТРІБНО НЕ ТІЛЬКИ ЛЮБИТИ, АЛЕ Й УМІТИ ГРАТИ...

ДЬОРДІЙ Василь Васильович (І розр.)

Бронзовий володар кубка області в складі команди тячівського району 2009 р.

Срібний призер першості Тячівського району 2009, 2010 рр.

Народився 1 травня 1961 р. в с. Угтя Тячівського району. Закінчив середню школу, згодом економічний факультет УжДУ. Має радість від дочок Віточки та Маринки.

В молодості займався класичною боротьбою. Був найсильнішим у районі, посідав 2–3-ті місця в обласних змаганнях.

Шашки грає з дитинства, адже цей вид спорту був дуже популярним не тільки серед дітей, але й серед дорослих. Напрошується така паралель. Якщо серед районів найбільше

шашкістів припадає на Тячівщину, то серед сіл цього району лідирує с. Угля. Зокрема, добре відомі в спортивному середовищі шашкісти цього населеного пункту: Василь Стойка, Василь Країло, Іван Яринич та інші. Тому й не дивно, що першим вчителем гри на клітчатому полі був його батько. Подалі само-вдосконалювався.

З настанням важких часів економічного занепаду, після розпаду Радянського Союзу, Василь Дьордйай, як і десятки тисяч закарпатців подався на заробітки. Об'їздив Брянську область, Перм, Вологду, де працював у складі будівельної бригади. При нагоді грав у шашки.

З 1978 р. проживає в Тячеві. Займається малим бізнесом. З 2005 року став більше уваги приділяти грі в шашки, якою не полишав захоплюватися. Його вчителем можна назвати Миколу Кошілка. Завдяки їх двобоям, він набрав практичного досвіду. По суті, його шашкова кар'єра на старті, бо в його особі маємо здібного, перспективного шашкіста. На солідних змаганнях в м. Мукачеві виграв у кмс Володимира Шопи, в м. Ужгороді, в ендшпілі, – у призаного авторитета Володимира Семенова, в складі команди Тячівського району показав кращий результат на обласному турнірі.

Василь Дьордйай досить самобутній спортсмен, приймає участь в більшості обласних турнірів, грає тактично гостро. В його особі Тячівщина отримала перспективно-сильного шашкіста. Якщо до цього додати, що по природі Василь Васильович має привабливі загальнолюдські риси взаємоповаги, культури, комунікабельності, то побажаєм йому «Хай щастить!».

КВІТОЧКА ТЯЧІВСЬКОЇ ШАШКІВНИЦІ

ЄРШОВА Наталія Володимирівна

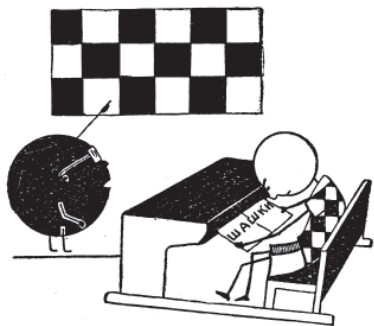

*Найсильніша шашкістка школи
№ 2 м. Тячева 2009, 2010 рр.*

*Володар кубка Закарпаття в
складі команди Тячівського району,
2009 р.*

*В складі команди Тячівського
району срібний призер командного
кубку області 2010 р.*

Народилася 25 серпня 1994 р. в м. Тячеві. Батько – підприємець, мати – медсестра, брат Олександр (25 років). В сім'ї люблять спорт: батько – шахіст, брат – легкоатлет. Окрема розмова про Наталію. Навчаючись у 9-ому класі, вона захищає спортивну честь школи з легкої атлетики, баскетболу, бере участь в танцювальному гуртку. Найбільше її здобутків у шашковій грі. Полюбила цю гру ще в другому класі. Згодом записалась в шашковий гурток, який вів Микола Кошілко. І не дарма. Систематичні заняття, настирливість в досягненні

мети вивели її в лідери серед учнівської молоді, а через певний час і найсильнішою в м. Тячеві. Здобуваючи перші місця на змаганнях, вона тим самим віддячує своєму наставнику за нелегку роботу тренера. А коли постає нагальна потреба, захищає спортивну честь району. Микола Миколайович включає її в склад

команди і тут, на обласних турнірах, молоденька дівчинка вперше зустрічається з уже відомими, досвідченими шашкістами Варварою Альошиною, Надією Кривдик, Галиною Віхніною та іншими. Поступово набираючись досвіду, оволодіваючи

премудростями теоретичної підготовки, Наталія Володимирівна упевнено посідає місце в складі команди Тячівщини – однієї з найсильніших команд області. Ось як писала газета «Спорт тайм» в березні 2009 р. про командний шашковий турнір на кубок Закарпаття.

– Командні змагання завжди проходили цікаво і захоплююче. Не став винятком і цей, який виявився багатообіцяючим і щедрим на сюрпризи.

Уже на старті, після 2-х турів, лідерство захопила сильна команда м. Іршави (Капітан Сільвія Марковці). Іршавчани у першому турі здолали опір ужгородців. У другому турі честолюбна команда м. Мукачева переграла головного фаворита змагань – команду м. Тячева і зробила вагому заявку, щоб претендувати на призові місця.

Цікаві поєдинки, змістовні партії, гостре суперництво і безкомпромісна гра його учасників своєю видовищністю нагадували шашковий спектакль. Здавалося, що питання щодо майбутнього переможця не виникатиме, оскільки за 2 тури до фіналу іршавські спортсмени набрали 6 очок із 6.

Кульмінацією турніру став поєдинок останніх із тячівцями. Напружений поєдинок несподівано завершився перемогою команди м. Тячева. А в останньому турі, спіймавши кураж, проявивши волю і бійцівські якості, тячівські спортсмени виграли в ужгородців і наздогнали лідера. Однак, за додатковими критеріями вони стали переможцями і володарями кубка області.

Дружня команда м. Тячева виступала у такому складі: кмс Олександр Студеняк, кмс Микола Кошілко, кмс Михайло Чербаник, першопрозрядник – талановита дівчина Наталія Єршова.

Наталія Єршова – відмінниця в школі, заповзята спортсменка – чим не приклад для наслідування іншим дівчатам нашого краю!

ТУРНІР ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ВАТАМАНА

Предумови до проведення турніру
(Із спогадів Михайла Рішка)

Десь, приблизно з 1984 р. мене часто запрошували до участі в турнірах, що їх проводили колеги шашкісти, з якими був знайомий раніше по сумісних виступах: Стойка В.Ф., Студеняк О.Ю., Кошілко М.М. Вони були основними пропагандистами та організаторами шашкового руху в Тячівському районі. Спільними зусиллями був налагоджений контакт з начальником районного спортуправління В.В. Немешом (який успішно керує і зараз). Тячівці (район найбільший в області) регулярно проводили різноманітні турніри, у яких приймало участь щонайменше 20–24 чоловік. Ось тоді, можливо, і були закладені перші цеглини, щоб сформувати організаційно шашковий осередок району. Вагомим стимулом для цього був показник масовості і майстерності у всіх видах спорту, які не лише декларувались, але й виконувались у той час. Обопільними зусиллями шашкістів – з одного боку, та місцевого управління з другого – спрямували спортивний інтерес, щоб дати можливість місцевим шашкістам підвищувати свій розряд. З цим завданням вони упорались успішно і ми тепер бачимо, збираючись на меморіалі В. Ватамана, наскільки чисельним є склад шашкістів Тячівщини.

Додати до цього надзвичайно високу організацію проведення змагань. Скажімо, приміром, ще у 1986 р. ми, учасники відкритої першості Тячівського району, грали у приміщенні будинку районної ради, харчувались у висококласних ресторанах за рахунок місцевих спонсорів. Тячівці вже тоді демонстрували своє уміння і менеджерські здібності.

У цих турнірах приймали участь кмс Стойка В.Ф., Студеняк О.Ю., Дикун М.М., Кошілко М.М., Носа М.Д. Цікаво і весело проходили такі зустрічі, у товариській і дружній атмосфері. Я завжди з теплою і вдячністю згадую ті часи.

Кілька штрихів до постаті добропорядної людини В.М. Ватамана

... В.М. Ватаман народився і виріс у с. Костичани Новоселицького району Буковини. Закінчивши в рідному селі середню школу, селянський син поступає на германологічний факультет Чернівецького держуніверситету. Одержавши 1961 року диплом і направлення, потрапляє в Тячівський район, вчителем румунської мови подішорських дітей.

Відтак директорує в цій школі. Доля розпорядилась так, що Віктор Миколайович полюбляв грати в шашки і при чому, небезуспішно, потрапив у край, де місцеві жителі теж захоплювались цим інтелектуальним видом спорту.

Останній життєвий період припадає на секретарювання і просто роботу в Дібрівській сільській раді. Всебічно ерудований, людяний, інтелігентний пішов від нас 9 листопада 1995 року.

На жаль, він скоро пішов з життя, але односельці та колеги-шашкісти пам'ятають його як чудову людину, прекрасного педагога. Він був одним із провідних гравців області, кандидатом у майстри спорту, дуже полюбляв комбінаційну гру.

Шашкісти області про турнір пам'яті В. Ватамана

кмс Михайло Кичера, с. Зарічево Перечинського району

... Відношусь до шашкістів найбільш віддалених від місця проведення турніру. Проте, їду із задоволенням, бо він є самим масовим. Пам'ятаю у 2002 році було 42 учасників. Це – своєрідний рекорд шашкового Закарпаття.

кмс Віктор Туртаєв, м. Ужгород

Кожного разу буваючи на шашковому форумі в с. Нижня Апша, мене милує ця мальовнича місцевина. Гірській обрамок доповнюють новобудови. Трудове населення – румуни, українці, угорці перетворили село у справжній музей архітектури. Тут майже кожний будинок – шедевр...

кмс Василь Тіводар, м. Виноградово

... Це шашковий турнір з обласним рейтингом. Склад учасників настільки сильний, що потрапити до п'ятірки мені не вдавалось...

кмс Надія Кривдик. с. Довге Іршавського району

Думається, що такі солідні турніри можливі завдяки тому, що село очолюють справжні керівники. Пам'ятаю у 2000 році, на третьому році проведення, в ньому взяли участь голови місцевих сільських рад Василь Марина та Юрій Крец. З ентузіазмом відносяться до проведення тепер уже традиційного турніру нинішній голова Іван Негре.

кмс Анатолій Вайда, м. Іршава

Вдячний організаторам турніру за можливість набувати ігрового досвіду юним вихованцям клубу «Вікторія». Такі солідні змагання піднімають рівень майстерності їх учасників, збільшують конкуренцію, змушують шашкістів замислюватися над правильністю проведених партій, працювати над собою, самовдосконалюватись.

кмс Йосип Сотмарі, почесний президент закарпатської федерації шашок, неодноразовий суддя турніру, проживає в Угорщині.

Проведення турніру пам'яті В. Ватамана завдячуємо в першу чергу Олександрю Студеняку, який настирливо і педантично впроваджував ідею в життя. Згодом, на допомогу підключились Микола Кошілко та сільський голова Василь Марина.

Такий почин заслуговує подяки, бо стверджується принцип, що прекрасні діяння прекрасної людини не повинні забуватись. Мало хто знає, що Віктор Ватаман був ще кваліфікованим шахістом...

РОКИ ПРОВЕДЕННЯ ТА ПЕРЕМОЖЦІ
(Інформація О.Ю. Студеняка)

Рік проведення	Переможці
1998	1–2. Кошілко М.М., Студеняк О.Ю. – Тячево, Солотвино
	1–2. Кошілко М.М., Студеняк О.Ю. – Тячево, Солотвино
	3. Попович Т.І. – с. Руське Поле
1999	1. Студеняк О.Ю. – с. Солотвино
	2. Коперльос М.М. – с. Великий Бичків
	3. Попович Т.І. – с. Руське Поле
2000	1. Рішко М.М. – м. Ужгород
	2. Студеняк О.Ю. – с. Солотвино
	3. Сидоряк О.І. – с. Великий Бичків
2001	1. Студеняк О.Ю. – с. Солотвино
	2. Рішко М.М. – м. Ужгород
	3. Кошілко М.М. – м. Тячево
2002	1. Рішко М.М. – м. Ужгород
	2. Студеняк О.Ю. – с. Солотвино
	3. Вайда А.Й. – м. Іршава
2003	1. Кошілко М.М. – м. Тячево
	2. Дикун М.М. – с. Тарасівка
	3. Мадзар Д. – с. Великий Бичків
2004	1. Дикун М.М. – с. Тарасівка
	2. Марина М.І. – с. Нижня Апша
	3. Пасарук І.І. – с. Нижня Апша
2005	1. Коперльос М.М. – с. Великий Бичків
	2. Мадзар Д. – с. Великий Бичків
	3. Кошілко М.М. – м. Тячево
2006	1. Кошілко М.М. – м. Тячево
	2. Дикун М.М. – с. Тарасівка
	3. Вайда А.Й. – м. Іршава
2007	1. Марковці С. – м. Іршава
	2. Студеняк О.Ю. – с. Солотвино
	3. Чербаник М.Ю. – с. Солотвино
2008	1. Коперльос М.М. – с. Великий Бичків
	2. Рішко М.М. – м. Ужгород
	3. Кошілко М.М. – м. Тячево
2009	1. Чижевська Надія – м. Донецьк
	2. Студеняк О.Ю. – с. Солотвино
	3. Рішко М.М. – м. Ужгород
2010	1. Рішко М.М. – м. Ужгород
	2. Носа М.П. – с. Красна
	3. Студеняк О.Ю. – с. Солотвино

*Команда Тячівщини володар кубка Закарпаття (2006р.)
Зліва направо: М.Чербаник, О.Студеняк, Н.Єршова,
М.Кошілко*

*Команда Тячівщини переможець командного
чемпіонату області (2005р.) Зліва направо:
М.Носа, М.Дикун, Н.Єршова, М.Кошілко*

О.Студеняк

М.Кошілко

М.Дикун

В.Дьордай

НЄршова

Ю.Мигалко

М.Носа

Ю.Фуцур

М.Чербаник - Ю.Мигалко

сільський голова

Ю.Мигалко

Незмінний суддя В.Немеш

І.Негре і його команда

*Учасники
меморіалу
Ватамана, 2009
р.*

Н.Апша. Під час змагань.

ВИНОГРАДІВСЬКИЙ РАЙОН

В окружних змаганнях школярів Севлюшського округу по шашках перше місце зайняв учень 7-го класу семирічної школи с. Тростник Козьма. Серед дівчат перше місце виборола учениця 7-го класу Мало-Ком'ятської семирічної школи Ірина Малета, друге місце – учениця цієї ж школи Єлизавета Мудра.

03.1950 р.

Під час зимових канікул в середній школі № 1 м. Виноградова було проведено спортивні змагання серед шашкістів. Перше місце виграв учень В. Чех.

01.1951 р.

Проведено шашковий турнір низового товариства «Колгоспник». Перше місце зайняв Микола Вилюсь (с. В. Копаня), друге – Сергій Зазимко, третє – Микола Міговк (с. Королево).

02.1951 р.

На міжшкільному шашковому турнірі першості округу серед хлопців прийняли участь 25 чоловік. Перше місце взяв Юрій Неймет, учень 10 кл. Виноградівської середньої школи № 1. Друге місце зайняв учень 10 кл. тієї ж школи Петро Магарита. Третє – учень Великоком'ятської середньої школи Іван Онисько.

В групі дівчат взяли участь 6 шашкістів. Найсильнішою виявилась Ірма Малета, учениця Великоком'ятської середньої школи.

Чемпіоном с. Велика Копаня по шашках став керівник шахово-шашкового клубу Сергій Зазимко. Його успіх не випадковий. С. Зазимко був учасником республіканських змагань в Чернігові, де всі зустрічі провів з великим підйомом і зайняв у своїй групі перше місце виконавши норму III-го всесоюзного спортивного розряду.

01.1952 р.

В першості округу серед учнів семирічних шкіл перше місце здобув учень 7 кл. Чернянської школи Іван Рєгецій.

03.1953 р.

На першості шкіл району з шашок взяло участь 47 чоловік. Чемпіоном серед хлопців став учень Великокопанської СШ Петро Рацин. На другому місці Михайло Гречин з Вілоцької СШ № 1, третє за учнем Великокопанської СШ Іваном Нейметом.

Найсильнішою серед дівчат виявилась Ізабелла Качур.

04.1955 р.

Відбулась першість Чорнотисянської середньої школи з шашок. Переміг учень 10-го «Б» класу Михайло Русинко.

02.1967 р.

Турнір на приз газети «Карпаті Ігаз сов» виграв Василь Тіводар.

07.1975 р.

У спортивному комплексі м. Берегово відбулась спартакіада спеціалістів сільського господарства з шашок: друге місце зайняли спортсмени Виноградівського району, які лише у фіналі поступилися мукачівцям.

02.1976 р.

В мукачівському шахово-шашковому клубі закінчилися змагання першості серед ЖЕКів Закарпаття з шашок.

Найкраще підготувалася до цього турніру команда з Виногорова, представлена А. Маркушом, С. Пруницею і О. Кедик. Вони не програли жодної зустрічі і впевнено стали переможцями змагань.

РАЗОМ ІЗ ДРУЖИНОЮ ДО НОВИХ ШАШКОВИХ ПЕРЕМОГ!

ТІВОДАР Василь Антонович (кмс)

*Перше місце на приз газети
«Карпаті і газ сов» 1975 р.*

Чемпіон району 1987 р.

*Восьмиразовий чемпіон області
серед представників житлово-
комунального господарства 1991
р., 2003 – 2009 рр.*

*Чемпіон області серед
ветеранів, 2006 р.*

*Переможець обласного турніру
до Дня Незалежності 2008 р.*

*Чемпіон та срібний призер
обласних сільських спортивних ігор
2004, 2006, 2007 рр.*

*Бронзовий призер чемпіонату
області із швидких шашок 2008 р.*

*Бронзовий призер обласної
спартакіади ветеранів фізичної
культури і спорту 2007 р.*

Народився 6 лютого 1951 р. в м. Виноградіві. Закінчив середню школу. Виступав нападником в складі гравців футбольної команди «Пластмасовик». Володіє українською, російською та угорською мовами, що дало йому змогу відслужити перекладачем у військах Радянської Армії, розташованих в Угорщині. З 1971 р. працює на виноградівській швейній фабриці. В 1972 р. одружився. Має гарну родину. З жінкою Кларою виростили і виховали дочку Анжелу, сина Василя. Тепер у них вже троє онуків, які приносять їм радість.

Василь Тіводар шашки грає з дитинства, з роками не втрачаючи свого захоплення. З середини 80-их років є лідером шашкової гри на Виноградівщині. Підтримувати спортивну

форму йому допомагає тематична література, з якою він не розстається. Друзі навіть жартують, що для кращого запам'ятовування Василь Антонович кладе на ніч під подушку шашкову книжку. Сам він дуже шанобливо відноситься до книг з шашковою тематикою. Говорить, що в кожній з них є корисна інформація для поглиблення знань. Вони немовби кажуть: «Бачите, що уявляють собою шашки! Насолоджуйтесь їх красою, фантастичною мозаїкою задумів, захоплюючим змістом. А ви думали, що це проста гра. Скільки прекрасного ви втратили, не знаючи про шашки!»

Спортивна біографія Василя Тіводара була б не повною не згадавши, що його захоплення шашками перекинулось і на дружину Клару. А разом кажуть і батька легше перемогти. Шашковий родинний дует чоловіка з жінкою є рідкісним на Закарпатті. Причому, гра Клари Олексіївної прогресує. Зараз її можна сміливо віднести до 10-ки найсильніших шашкісток області. На спартакіаді працівників житлово-комунального господарства краю, вона в 2003, 2008 роках займала перші місця, у 2009 р. була другою. У 2008–2009 рр. – срібна призерка обласних сільських ігор.

Родинний шашковий дует сім'ї Василя Тіводара часто відстоює честь міста, галузі, підприємства і небезуспішно. Шашкових здобутків Вам виноградівська родино!

Турнір пам'яті В. Ватамана

Н. Апша, 12 листопада 2010 р.

кмс В. Тіводар – кмс А. Вайда

м. Виноградово

м. Іршава

1. cb4 bc5

2. bc3 fg5

3. gf4 gh4

4. cd4 ef6

5. dxb6 axc5

6. ba5 fe5

7. dc3	exg3
8. hxf4	gf6
9. cd4	ba7
10. dxb6	axc5
11. cd2	fe5
12. dc3	exg3
13. cd4	cb4
14. axe7	fxd6
15. gh2	hg7
16. hxf4	gf6
17. ed2	hg5
18. fxh6	de5
19. dc3	білі виграли

ШАШКИ – МІСТОК ДРУЖБИ

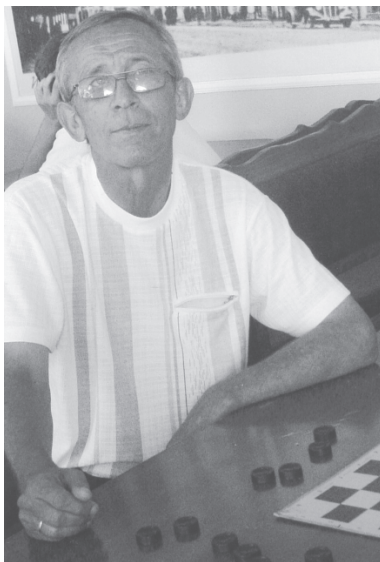
ЛЕСИШИН Ярослав Володимирович (кмс)

Чемпіон області з швидких та блискавичних шашок 2006, 2007 рр.

В складі команди вчителів, чемпіон області в міжгалузевому змаганні профспілок 2009 р.

Переможець обласного турніру присвяченого Дню матері в м. Хусті 2010 р.

За останні 10 років входить в трійку найсильніших шашкістів Виноградівщини.

Народився 31 липня 1960 р. в м. Дрогобич. Закінчив тут середню школу, а згодом Дрогобицький педагогічний інститут. З 1982 р. працює викладачем у Виноградівській загальноосвітній середній школі. Проживає з дружиною таі трьома доньками в м. Виноградіві.

Потрібно визнати, що присутність Ярослава Лесишина на турнірі вносить певне пожвавлення серед шашкістів. Життєрадісний, він з усіма здоровається, трохи балагур, заряджає позитивною енергією присутніх. При перемозі його обличчя та рухи руками виказують радість. Зазнавши поразки, намагається не подавати виду, хоча невдача очевидна.

Ярослав Володимирович є щирим любителем шашкової гри, використовує всяку можливість, щоб позмагатись. Причому, перевагу віддає швидкій та блискавичній грі. Любов до шашок в ньому переплітається з потягом до спілкування, природною людяністю. У нього налагоджені приємні стосунки з багатьма шашкістами краю. Шашки для нього є містком дружби.

Стосовно безпосередньої гри в нього є свої міркування:

– Гру бажано прогнозувати так, щоб хід поєдинку диктувався зміною позицій, які в порівнянні між собою повинні бути якомога більш контрастними. Якщо побудувати гру так, щоб рисунок позиції мінявся, зрозуміло під вашу диктовку, то така «зміна декорацій» може статись дуже незручною для противника.

ВМІННЯ ЗАДАВАТИ РИТМ У ШАШКОВОМУ СПОРТІ **КОЦУР Мирослав Михайлович (кмс)**

На протязі 2006–2010 рр. входить у трійку найсильніших шашкістів Виноградівщини.

Народився 17 червня 1950 р. в с. Делятино Надвірнянського району Ів. Франківської області. В рідному селі закінчив 11 класів. Військову повинність відслужив у Ленінградській області. Вже тут, серед молодих вояків, виявились його природні організаторські здібності, дисциплінованість, порядність. Військову службу закінчив у 1972 році командиром підрозділу. Переїхав жити до сестри Дар'ї у м. Виноградово, де

вона вчителювала. Одружився в 1974 р. із вчителькою Ольгою, з якою пов'язав усе своє життя.

Кожна людина від народження має певний талант. І тільки запровадивши його в життя, виконує своє призначення і є щасливою. Так говорять філософи... Мирослав Михайлович своє подальше життя пов'язав з військовою службою. Пройшовши спецнавчання (1,5 р. в присілку Муліно Ленінградська обл.), він з 1980 по 1987 р. служить у складі радянських військ на території Німеччини. Це були приємні, ще молоді роки, адже проживав тут з сім'єю, знайомився із західною культурою.

З 1987 по 1998 рр. продовжив військову службу у м. Виноградів. Демобілізувався у 1998 р., маючи чимало подяк за сумлінну службу на військовому поприщі. В цьому ж році очолив охорону виноградівського підприємства «Гроно», на якому успішно працює, будучи вже на заслуженому відпочинку.

За своє життя Мирослав Коцур не тільки вмів ставити завдання підлеглим, але й успішно виконував сам накази старших. Йому добре відомі поняття дисципліни і самодисципліни. Звільнившись від щоденної та щогодинної армійської повинності, розкріпостившись, міг свobodно віддатися любимому хоббі – грі в шашки. Поставив собі завдання покращити гру, вийти в еліту шашкового олімпу краю. Досягнути мети не так легко. Адже навколо змагаються такі «шашкові зубри», як О. Студеняк, М. Рішко, А. Вайда, В. Тіводар, М. Кошілко, М. Кичера, В. Туртаєв та інші.

– З шашками познайомився в дитинстві, згадує Мирослав Михайлович. Тоді, я ще не підозрював, що ця обманлива, проста

на перший погляд гра, має свою історію, закони, теорію. Лише пізніше, коли я всерйоз захопився шашками, в повній мірі відкрився мені прекрасний світ яскравих комбінацій і тонких позиційних маневрів.

«Як не сумно, – продовжив п. Коцур, – варіантів, які знає один з гравців, і в яких не може розібратись другий, не так вже багато. У наш вік бурхливого розвитку інформації, в тому числі і спеціальної, не так-то легко навіть «спіймати на варіанті», тобто

отримати перемогу, завдяки своїй теоретичній підготовці. Однак це зовсім і не обов'язково. У кожного шашкіста є свої найбільш проаналізовані побудови. Чим більше знайомий рисунок позиції для одного із гравців і чим менше знайомий для іншого, тим більша ймовірність, що менш компетентний спортсмен допустить помилку. Тому будувати гру слід з врахуванням незручних для партнера позицій... Теоретично це мов би так, але як це впровадити на практиці?

Важко не погодитися...

P.S. З приходом Мирослава Коцура, виноградівський осередок виріс чисельно, став більш мобільним, більш організованим, від чого, зрозуміло, виграли і закарпатські шашки.

Турнір до Дня Незалежності України (м. Виноградів) 27 серпня 2009 р.

кмс С. Марковці – І розр. М. Коцур
Іршава Виноградово

1. cb4	fe5
2. bc5	bx d4
3. exc5	dx b4
4. axc5	gf6
5. bc3	cb6
6. ab2	bx d4
7. gf4	exg3
8. cxg7	hxf6
9. hxf4	bc7
10. bc3	ed6!
11. cd4	dc5
12. dx b6	axc5
13. fe3	fe7
14. dc3	cb6
15. ed2	ed6
16. gf2	ba5
17. fg3	fe5

18. gh4	exg3
19. hxf2	hg5
20. fg3	gh4
21. cd4	hxf2
22. exg1	cxe3
23. dxf4	ab4
24. gf2	bc3!
25. fg3	dc5
26. fe5	cd4
27. ef6	de3
28. fg7	ed2
29. cxe3	cb2
30. gh8	bc1 =

КРАЩЕ ШАШОК МОЖУТЬ БУТИ ЛИШЕ ШАШКИ ТЕГЗА Юрій Васильович (І розряд)

Срібний призер чемпіонату області з шашок серед працівників легкої промисловості, 2009 р.

Входить у п'ятірку найсильніших шашкістів Виноградівщини. У 2009 р. на першості району зайняв III місце.

Народився 4 серпня 1954 р. в с. Березово Хустського району.

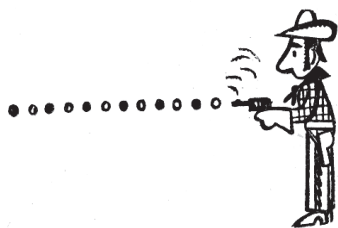

Закінчив тут середню школу. Армійську службу відбув у Польщі. Одружився у 1978 році на виноградівці, і з тих пір проживає в м. Виноградів. Має професію столяра. Виробничий стаж 32 р. на одному підприємстві «Гроно». За добросовісне ставлення до роботи заслужив повагу як від товаришів, так і від керівництва підприємства.

Гру в шашки полюбив ще під час служби в Радянській армії. Продовжив своє захоплення, працюючи на підприємстві «Гроно».

До змагань на обласному рівні залучився з 2006 року. Шашкісти краю зразу підмітили присутність на турнірах гарного чоловіки з приємними рисами характеру. Юрій Васильович завжди ввічливий, культурний, стриманий у вираженні емоцій. У кожному двобої показує свої найкращі, бійцівські якості. За звичай, рідко допускає грубих помилок у грі, ходи робить вдумливо та зважливо.

Юрій Тегза серйозно ставиться до кожної гри, незалежно чи то любительська, чи турнірна. Його любов до шашок показуємо на прикладі з життя.

– Юра, приходи до нас на обід... По дорозі, можеш взяти сардин, таких імпортованих, мароканських... І варення якого-небудь... Якщо витрати ці тобі по кишені...

– Ці витрати мене зовсім не бентежать, тому що я не куплю ні того, ні другого... Я їду грати в шашки! Буває, вони замінюють мені все.

ЯЦКАНИЧ Михайло Степанович

**– В спортивному житті у мене тепер тільки один вихід –
вхід у шашковий клуб**

Входить у п'ятірку найсильніших шашкістів Виноградівщини 2000–2010 рр.

Народився 13 травня 1961 р. у м. Виноградів. Тут закінчив середню школу, у м. Ужгороді – економічний факультет (1987 р.). Отримавши диплом економіста, 20 років працював по спеціальності в центральній районній лікарні. Одружений. З жінкою Магдалиною мають доньку Габрієлу.

Музично обдарована дівчина (грає на сопілці) навчається у Львівському медичному університеті.

Михайло Степанович вільно розмовляє угорською, українською та російською мовами. Любов до шашок і шахів привив йому батько. Посільки успіхи в змаганні серед любителів були кращими у шашках, (відвідував шахово-шашковий гурток в будинку піонерів) він вибирає саме цей вид спорту. Під час військової служби в м. Подольську (під Москвою) удосконалює свою майстерність. Серед солдатів було чимало шашкістів, і в той час шашки, як вид спорту, були дуже популярними. В змаганнях між військовими підрозділами часто виборює призові місця.

У м. Виноградові шашкісти найчастіше збиралися для гри в парку ім. Перені. З 2009 р. запрацював шахово-шашковий клуб.

Михайло Яцканич, як і інші представники найтеплішого району краю, є завжди бажаними на обласних турнірах. З ним цікаво грати. Часом, під час турніру, попадаючи в скрутне становище, вміє знайти контраргументи і успішно завершити партію. На цю тему між шашкістами часто виникають дебати. Програвша сторона запевнює, що під час гри в неї було краще і лише незначна помилка привела до поразки. Можливо це так... а можливо й ні... У всякому випадку, такий словесний пінг-понг між спортсменами має місце, і він до певної міри лише піднімає спортивне напруження.

Михайло Яцканич завжди дружєлюбний, добре розуміється на гуморі, вміє розповідати анекдоти. Ми йому теж відплачуємо тим самим.

– Пам'ятаєте анекдот про людину, яка прийшла на сповідь, оголосивши себе безгрішною? І чоловік він відмінний, і батько турботливий, і всі гроші – жінці, і всю увагу дітям. І ні разу за 25 років не подивився в сторону... І не курить, і не п'є. А коли сповідник був уже готовим при житті зарахувати вірника до образу святих, той раптом згадав: «Між іншим, є у мене один гріх. Можу збрехати»...

Виноградівці в публікаціях газети «РІО»

26 серпня 2006 р.

Бронзово-золотий дубль Виноградова

До Дня Незалежності в ужгородському спорткомплексі «Юність» пройшли змагання з шашок серед чоловіків. Найкраще виступили представники Виноградова, які окупували першу та третю сходинки турніру. Найкращим на змаганні став Василь Тіводар, а його земляк із Виноградова Михайло Коцур посів третю сходинку. Між ними зміг вклинитися ужгородець Йосип Ганич.

29 грудня 2007 р.

Перша перемога Лесишина

Традиційний Новорічний турнір, що відбувся 22 грудня 2007 року в Мукачеві, завершив календарно-спортивний рік шашкових обласних змагань. Переміг тут Ярослав Лесишин (м. Виноградів). Це перша його перемога на подібному турнірі. На другому місці – Володимир Шоп (м. Мукачево), третім став Володимир Гриценко (м. Свалява). Призери, окрім грамот, отримали грошові призи від мукачівського шахово-шашкового клубу.

24 квітня 2009 р.

Команда Виноградова перемогла на обласному шашковому турнірі

В Іршаві відбувся товариський шашковий турнір між командами міст Ужгорода, Виноградова та Іршави. Гра проходила за правилами мікроматчів, склад команд 5 учасників. Перемогу здобули виноградівці, команда яких була укомплектована рівними за майстерністю шашкістами. У вирішальному матчі виноградівець Михайло Яцканич переміг Олександра Горзова з Іршави.

Проведення першого в цьому році обласного турніру стало можливим завдяки старанням відомого шашкіста, дитячого тренера Анатолія Вайди.

Виноградівці в публікаціях газети «Спорт тайм»

У святковому турнірі з нагоди Дня Незалежності перемогла шашкова дружба

Літній сезон у спортивному календарі шашкової федерації, незважаючи на тривалу і виснажливу спеку, виявився досить сприятливим і щедрим. Протягом короткого інтервалу з липня по серпень відбулися 4 турніри досить високого ґатунку, що дало змогу багатьом спортсменам підвищити ігрову майстерність.

Завершальним у літньому раунді шашкових змагань став обласний турнір, присвячений Дню Незалежності, який було проведено 22 серпня в м. Виноградово.

Цей турнір традиційно проходив у Виноградіві вже третій рік підряд, а змагання розгортались у мальовничому місці на території місцевого кафе «Три дуби», в якому неповторна екзотика природного ландшафту органічно поєднувалась зі зручностями і належним комфортом. Змагалися шашкісти на терасі кафе, «у товаристві красенів-дубів – поважних щирих шанувальників гостей» – від аури яких кожний з учасників отримав порцію життєвої енергії.

Що й казати, подбали організатори і врахували все до дрібниць, щоб забезпечити необхідні умови для якісної гри.

Змагання проходили за «швейцаркою» у 7 турів, контроль часу – 30 хвилин на партію.

Головними персонажами шашкового дійства були 15 спортсменів Тячева, Хуста, Іршави. Виноградова, Ужгорода та відповідно Тячівського, Хустського, Іршавського, Виноградівського районів. Серед них: 10 кмс, решта – першорозрядники.

Із перших турів зав'язалась цікава боротьба за лідерство. Героєм старту виявився молодий, але швидко прогресуючий першорозрядник із м. Хуст Олександр Курта, який обіграв фаворита змагань – кмс Василя Тіводара (м. Виноградово) і після двох турів увійшов до лідируючої групи. Результативно стартував

і досвідчений кмс Олександр Горзов (Іршавський р-н), в активі якого було 5 очок після 3-х турів.

Такий несподіваний початок став «холодним душем» для фаворитів, які не на жарт розігрались і почали стрімко набирати очки, щоб надолужити прогаяне. Уже після 4-го туру ігровий сценарій турніру йшов за безперечної переваги та ініціативи головних претендентів на перемогу.

Одноосібним лідером після 3-го туру став кмс М. Рішко (м. Ужгород), який нарощував гру та фінішував із переможним результатом – 12 очків із 14 можливих.

Із результатом 10 очків на другому місці опинився нині діючий чемпіон області кмс Микола Кошілко (м. Тячево). На третьому місці – кмс Мирослав Коцур (м. Виноградово). Його результат – 9 очків. Із таким же результатом фінішував кмс Василь Тіводар (м. Виноградово).

Спортивна фортуна в цей день виявила прихильність до виноградівців – призерів змагань і належно оцінила їх внесок в організацію спортивного свята.

Переможці були нагороджені грамотами, медалями управління у справах молоді та спорту ОДА (начальник Я.В. Свида).

Успішним став дебют на суддівських теренах Олександра Горзова, якому було найважче з-поміж усіх, проте суддівство провів чесно, грамотно і професійно. Це робить йому честь.

Далі в неформальній зустрічі, яка пройшла тепло і щиро, в атмосфері поваги спортивної дружби шашкісти активно спілкувались та обговорили актуальні питання щодо перспектив шашок в області.

Незабутнє враження святковий турнір справив тим, що пройшов безконфліктно, надзвичайно коректно і толерантно з боку його учасників.

Обласна федерація висловлює подяку спонсорам Мирославу Коцуру та Василю Тиводару за активне сприяння і допомогу в організації турніру.

Михайло Рішко

ІЗ ТАБЛИЦЬ ПЕРЕМОЖЦІВ ТУРНІРУ У М. ВІНОГРАДОВІ ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

2008 р. – Василь Тіводар (Виноградово), Йосип Ганич (Ужгород), Мирослав Коцур (Виноградово);

2009 р. – Сільвія Марковці (Іршава), Мирослав Коцур (Виноградово), Анатолій Вайда (Іршава);

2010 р. – Михайло Рішко (Ужгород), Микола Кошілко (Тячево), Мирослав Коцур (Виноградово).

Серпень – збір шашкової дружини у Виноградіві

Витяг із рішення обласної шашкової федерації

м. Мукачево

26 грудня 2010 р.

За останні п'ять років рівень шашкової гри ведучих шашкістів Виноградівщині помітно зріс. Про їх здобутки свідчать підсумкові таблиці змагань, публікації в періодичній пресі, проведення трьома останніми роками обласних турнірів до Дня Незалежності України в м. Виноградіві.

Виходячи з вищенаведеного

Рішили:

Вважати шашковий турнір в останній декаді серпня місяця до Дня Незалежності України в м. Виноградіві, обласним, культовим і проводити його традиційно щорічно.

Відповідальні: Голова обласної федерації

Голова Виноградівського шашкового осередку.

В.Тіводар

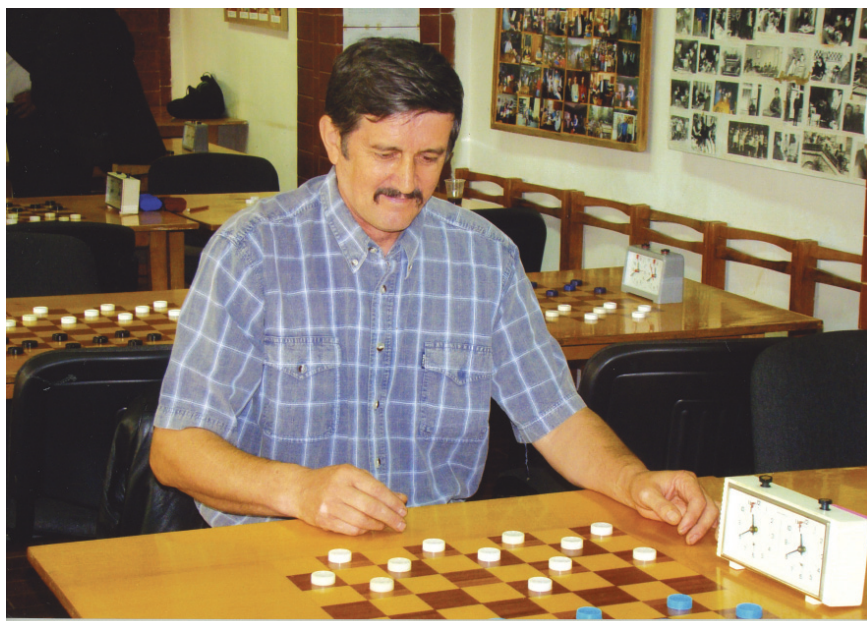

Грає Я.Лесинин

М.Кочур

Ю.Тезза

грають М.Коцур і Ю.Тегза

Під час гри в ресторані "Три дуби"

М.Яцканич

м.Виноградів, фото на згадку, 2009 р.

ПЕРЕЧИНСЬКИЙ РАЙОН

В шахово-шашковому клубі спортивного товариства «Іскра» м. Ужгород закінчився перший обласний шашковий турнір ДСТ «Колгоспник». Переможцем став представник селища Перечин Гундоев.

03.1951 р.

Михайло Симурник з Тур'я Пасіка зайняв III місце в обласному турнірі першості ДСТ «Колос».

03.1953 р.

В Перечинському піонерському таборі міського типу відбувся шашковий турнір. Перемогу отримали брати Петро та Павло Єнковські.

08.1958 р.

Згадує Михайло Гапак, лідер шашкової гри (1950–76 рр.). Змагання по шашках у Перечинському районі проводились уже в 1946–50 рр. Це були змагання між учнями Т. Реметівської і Т. Пасіцької шкіл, між спортсменами хімкомбінату і лісокомбінату та інші. Стосовно шашкістів, пам'ятаю Михайла Симурника з Тур'я-Пасіки, який виступав в Ужгороді на обласних змаганнях. В 1958 р. і в наступуючі роки непогано грав молодий лікар І.В. Цар.

В командній першості облради товариства «Колгоспник» Перечинський район зайняв III-є місце. Вчитель фізкультури С. Скубенич в газеті «Колгоспне життя» писав, що це в порівнянні з двома попередніми роками «середняцький результат» бо команда поміняла «золото на бронзу». Причина в тому, що команда Перечинщини не була укомплектована найсильнішими гравцями.

04.1964 р.

В м. Ужгороді закінчилися змагання командної першості з шашок серед школярів.

Великого успіху добилася команда Перечинської школи-інтернату в складі Івана Юрика та Марії Якимелі. Команда завоювала першість, вигравши всі зустрічі. На особистому рахунку І. Юрика – 5,5 очок з 6 можливих. Перечинські шашкісти увійшли до складу збірної області, яка виступатиме на першість республіки.

04.1964 р.

Цікаво пройшли змагання з шашок в Т. Пасіцькій восьмирічній школі. Серед хлопців перше місце зайняв Василь Гапак (8-ий кл.), друге – Юрій Панькулич (7-ий кл.). Серед дівчат перше місце зайняла учениця 5-го класу Люба Печко.

02.1968 р.

У зональній першості області підприємств лісової промисловості Великоберезнянського, Перечинського районів та м. Ужгорода найкращий результат показав працівник лісохімзаводу Юрій Кепич (с. Перечин).

Х. 1968 р.

Фінішувала спартакіада лісохімкомбінату «За працю та довголіття» присвячену 100-річчю з дня народження В.І. Леніна. Серед шашкістів найсильнішими виявились Ю. Кепич та О. Готра.

Х.1969 р.

В м. Мукачеві відбулись обласні змагання по шашках серед спортсменів райоб'єднань «Сільгосптехніка». Учасники змагань – робітники Г.М. Іванчо, І.І. Канайло, І.Ю. Белеканич (Перечинський район) зайняли відповідно 5–7 місця, що є непоганим успіхом для любителів шашок.

05.1970 р.

В спортзалі Перечинської СШ проведена першість району серед колективів фізкультури. Найкраще підготовленими з цього виду спорту виявились шашкісти райспоживспілки М. Петрище, В. Скрип, Е. Гоєр, які без поразки закінчили змагання і посіли перше місце. На другому місці команда ЛХК.

09.1970.

На першості обкому працівників державної торгівлі і споживчої кооперації успіх випав команді Перечинської райспоживспілки у складі В. Скрип, М. Палетич, М. Гирявець.

03.1973 р.

В Турицькій восьмирічній школі проведена першість з шашок. Місця розподілились в такому порядку: 1-ше місце завоював 5-класник Василь Мегела, друге дісталось його однокласнику Івану Соханичу. Третім задовільнився учень 8-го класу Юрій Цап.

XI.1975 р.

У Перечині відбулась першість району з шашок серед учнів 4–8 класів. Серед хлопців найсильнішим став М. Мешко з Тур'я-Реметівської середньої школи, другим призером – В. Мага з Ракова, третім – М. Пастеляк з Сімерської восьмирічки. Серед дівчат найсильніша – І. Слабослай з Тур'я Ремети. Друге місце виборола Ю. Стегура з Раківської восьмирічки, третє М. Тимко з Сімерської восьмирічки.

IV. 1976 р.

Відбулася традиційна спартакіада працівників обласного управління побутового обслуговування населення.

Відмінно виступила команда шашкістів Перечинського побутокombінату, за яку виступали В. Долинич, І. Іванчо, В. Данко, Н. Мондок. Вона зайняла перше місце, за що нагороджена кубком та дипломом першого ступеня.

04.1977 р.

Проведено зимову спартакіаду споживчої кооперації. У турнірі шашкістів переміг кочегар хлібокомбінату М. Палетич. Серед жінок найсильнішою теж була представниця команди хлібокомбінату – технолог М. Лендел.

09.1977 р.

В зимовій спартакіаді району з шашок взяли участь 12 команд. Перше місце зайняли авангардівці (завод «Стеатит»). Честь колективу захищали М. Манзулич, М. Бабинець, М. Пастеляк.

01.1979 р.

У Раківській восьмирічці проведена першість з шашок. Серед хлопчиків переміг Іван Либак, дівчат – Ольга Нікуліна.

04.1979 р.

Проведена першість району з шашок серед колективів фізкультури колгоспів. Перемогли шашкісти колгоспу «Зоря комунізму» (с. Тур'я Ремета).

06.1982 р.

Працівники райспоживспілки району провели першість з шашок в рахунок спартакіади. Серед шашкістів найкраще виступив директор майстерської дільниці Василь Турицький.

05.1983 р.

Районний комітет профспілки працівників освіти організував змагання з шашок. У них взяли участь представники всіх шкіл району, райвідділу народної освіти та районного Будинку піонерів.

Серед чоловіків у змаганнях переміг учитель Раківської восьмирічної школи І.Ю. Білець. Друге призове місце завоював

М.М. Ганусич з Сімерківської восьмирічки, третє – В.І. Бодак з Дубриницької СШ.

Чемпіонський титул серед жінок-шашкістів завоювали С.І. Бобела з Сімерської восьмирічки. Друге і третє місця зайняли І.І. Штимак та Г.Г. Стрига з Тур'я-Бистрянської восьмирічки і Будинку піонерів.

ХІІ.1983 р.

Проведено районну спартакіаду райспоживспілки. В командному заліку найбільше очків набрала команда коопунівермагу.

04.1986 р.

В гострій боротьбі проходили поєдинки спартакіади райспоживтовариства. Найсильнішим виявився продавець магазину меблі В.Ф. Скрип.

08.1987 р.

В с. Петрово Виноградівського району відбувся обласний шашковий турнір. Друге місце виборола представниця Перечинщини Надія Тучкова.

09. 1999 р.

Про здобутки шашкістів Перечинщини у 2000 році районна газета «Радянське село» писала:

- на змаганні серед сільських спортсменів у с. Петрово – 4-е місце;
- першість області серед ветеранів спорту – 3-е місце;
- товаришська зустріч шашкістів Великого Березного і Перечина (проводилась у обох районних центрах) закінчилась перемогою перечинців.

Проведена прешість району з шашок. Конкуренцію лідерам на цей раз склали школярі Тур'я Реметівської ЗОШ Ігор Оглашений та Віталій Горіна, перечинець Володимир Мадяр.

02.2001 р.

ШУКАТИ НЕ ПРИЧИНИ, А МОЖЛИВОСТІ

Нещодавно чи не всі обласні газети писали про кубок області з шашок пам'яті В. Ватамана, який проводиться вже п'ятий рік підряд в с. Діброва Тячівського району.

Шашки, зрозуміло, не футбол, і не потребують багато затрат, не збирають стільки болівальників. Проте в шашки, так само як і в футбол, грають малі й великі. Полюбляють «бавитися» в них і жінки. Так що популярності їм не позичати.

По роботі мені часто доводиться зустрічатися з сільськими головами, які скаржаться на відсутність коштів для проведення масових заходів. Але, на мою думку, тут діє відомий принцип: «Хто не хоче робити, шукає тисячу причин, а хто хоче – шукає стільки ж можливостей».

Та повернемося до змагань із шашок. У цьому році непогано пройшов фінал першості шкіл району з шахів, який проводився в Перечині. А шашки? Змагання не відбулися, бо не було вказівки з області. На змаганнях у Діброві керівник секції з Іршави Анатолій Вайда привів 5 своїх вихованців. У зустрічі з молодими даруваннями дорослі втратили чимало очок. Задумуєшся, що потрібно зробити в нашому районі, щоб види інтелектуальної гри в шахи і шашки набули ширшого розвитку. Адже, знов-таки, матеріальних затрат – мінімум. Потрібне лише бажання вчителів фізкультури.

У 70–80 роки в Т.-Реметі проживав кращий шашкіст району й області, кандидат у майстри Олексій Белей. Про нього згадували елітні шашкісти на змаганнях в Діброві. Турнір пам'яті О. Белея був започаткований в Т.-Реметі з ініціативи шахово-шашкової федерації на святкуванні 550-річчя села. Сільський голова обіцяв

зробити його щорічним, традиційним. Це було б дуже доречно, адже Т.-Ремета село велике і має своїх вмілих гравців. Та й не вірю, що серед «бізнесових» реметян нема патріотів, які б не допомогли в його організації. Про престиж села не тільки говорити треба, а й діяти...

Газета «Народне слово». XI. 2002 р.

Йосип ГАНИЧ,
директор райцентру
соціальної служби для молоді

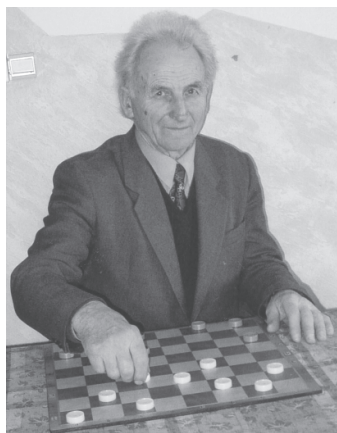
Користується популярністю гра в шашки серед учнів Перечинського ліцею. Заохочують всіх любителів до гри майстри виробничого навчання Дудаш П.П. та Мешко В.О., які мають кваліфікацію шашкістів I спортивного розряду.

Найчастіше виграють учні, що прийшли на навчання з місцевої школи-інтернату. Ймовірно, що їх привчали до гри ще з молодших класів.

03.2004 р.

ПАТРІАРХ ЗАКАРПАТСЬКИХ ШАШОК ГАПАК Михайло Степанович (кмс)

1950–1976 рр. – найсильніший шашикіст Перечинського району;

1954–1958 рр. – Чемпіон УжДУ з шашок;

1955–1969 рр. – найсильніший шашикіст області;

1963 р. – здобув сьоме місце в чемпіонаті України по товариству «Колос» (шашки);

1969 р. – срібний призер чемпіонату області з шашок;

1976–1990 рр. – чемпіон Ужгорода серед вчителів;

1990–2010 рр. – чемпіон Ужгородського району серед вчителів.

Народився 21.07.1935 р. у с. Тур'я Пасіка Перечинського району, в селянській родині. Батько був інвалід Великої Вітчизняної війни, працював у Перечинському лісокомбінаті, мав урядові нагороди, помер 1995 року. Мати була домогосподаркою, померла в 1974 році.

Михайло Гапак навчався в Тур'я-Пасіцькій семирічній школі, яку закінчив у 1949 р. *1944/1945 рр. навчання не проводилось – йшла війна). З юних літ показав себе здібним, розумним хлопчиком. Особливо мав нахил до природничих наук. Це дало йому змогу успішно закінчити Порошківську середню школу, поступити і закінчити фізико-математичний факультет Ужгородського Державного університету.

Трудову діяльність учителя фізики розпочав у Перечинському районі: один навчальний рік – в Порошківській СШ, 16 років – у Тур'я Реметівській СШ.

Автобіографія Михайла Гапака навірно була б схожа з життєписом інших викладачів, якби не його захоплення шашками і шахами. Говорити про модне слово «хоббі» тут не завжди підходить, бо його потяг до інтелектуальних видів спорту переріс

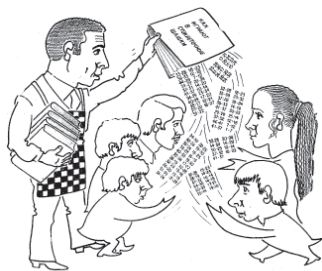
в другу спеціальність. Михайло Степанович згадує, що в шахи і шашки навчився грати в десять років (1945 р.). Запам'яталось, як в шостому класі грав шашки за свою школу проти команди Тур'я-Реметівської СШ. Талановитого хлопця з гірського села помітив голова Перечинського ДССТ «Колгоспник», житель с. Зарічево Федір Яношій. Михайла залучають до районних змагань серед дорослих. Шлях від дебютанта до районного чемпіона промайнув блискавично. Чому не спробувати себе на обласному рівні? Нагода трапилась. Приятеля-односельця М. Симурника саме запросили до обласного центру на турнір сільських шашкістів. Поїхали разом. А в ужгородському клубі ДСТ «Більшовик» (одночасно з шашковим) розпочинався чемпіонат ДССТ «Колгоспник» з шахів. Михайлові поталанило на тренера – інструктора, голову обласної шахово-шашкової секції В. Лендела. У ті часи Василь Іванович багатьом дав путівку в шахове життя. Після перемоги Михайла Гапака над В. Деяком, він став уже знаним гравцем.

Газета «Закарпатська правда» за 14 квітня 1953 писала «Не можна не відзначити великого успіху 18-річного колгоспного шашкіста М. Гапака (Перечинський округ), який втратив у змаганнях лише п'ять очок і посів четверте місце».

Загалом, Михайло Степанович протягом 60 років брав участь у всіляких змаганнях різних рівнів: з 14 років учасник районних, з 18-ти – обласних, а з 27-ми – республіканських змагань. Виконав нормативи кандидата в майстри спорту з шахів і шашок. Він – патріарх закарпатських шашок.

Захоплювався композицією з шахів і шашок – автор багатьох задач, що публікувалися в пресі, вів шашковий куток в газеті «Советское Закарпатье». Є одним з перших пропагандистів гри в шашки-100.

Для любителів цієї древньої гри, особистість Михайла Степановича є шанобливою поскільки шашки і шахи стали для нього другою педагогічною професійною роботою. Так, з 1959 по 1976 рр. він за сумісництвом працював керівником шахово-шашкового гуртка Перечинського

районного Будинку піонерів. З 1976 по 1990 рр. – в Ужгородському міському Палаці піонерів керівником шахово-шашкового гуртка і за сумісництвом з 1983 по 1990 рр. педагогом-організатором спортивно-масової роботи за місцем проживання. З 1990 р. працює вихователем в Часлівецькій загальноосвітній спеціальній школі-інтернаті для дітей сиріт Ужгородського району. З 2004 р. – за сумісництвом в Ужгородському районному центрі дитячої творчості керівником шахово-шашкового гуртків на базі Кам'яницької ЗОШ І–ІІІ ступенів.

Михайло Степанович педагогічній роботі присвятив усі останні 50 років. Він перший викладач шахів і шашок на професійній основі, є першопроходцем в цій благородній справі. І не без успішно. Його учні були призерами і переможцями районних, обласних змагань. Брали участь в республіканських змаганнях. Зокрема, в 1982 р. – у II всесоюзному шаховому фестивалі «Союз» (м. Оренбург. Росія). В 1990 р. юні шашкісти – учасники Всесоюзного дитячого шашкового фестивалю «Юрмала-90» (Латвія).

Михайло Гапак за час роботи на освітянській ниві керував секцією вчителів фізики. Був головою шахово-шашкового осередку Перечинського, згодом Ужгородського районів, товариства «Колос». Шашкісти і шахісти поважають свого вчителя – пропагандиста і популяризатора гри на клітчатому полі за професіоналізм, витримку, толерантність. Виховавши не одне покоління учнів, він і нині працює, за що неодноразово (більше сто разів) нагороджувався почесними грамотами, медалями, дипломами, кубками, подяками, подарунками, медаллю «Ветеран праці».

*...Сині гори кучеряві димка огорта,
Між горами, як в колисці Тур'я-Ремета
В. Стус*

ТУРНІР ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСИ БЕЛЕЯ

Передумови до проведення турніру

Ідею провести турнір пам'яті О. Белея першим подав Михайло Кичера. Це було в 2001 році. Потрібно зазначити, що на той час у Перечині вже діяв шахово-шашковий клуб, організований в приміщенні районного центру соціальних служб для молоді. Приміщення знаходилося на першому поверсі бувшої контори Перечинського лісозаготівельної дільниці, а ще точніше її торгівельної точки. За допомогою Ю.Ф. Келемена (директора ЛЗД) переобладнання під районну службу, якої я був директором, пройшло успішно. В естетично оформленому залі (30 м²) прекрасно себе почували як шахісти, так і шашкісти. У 2001 р. вже можна було говорити про шашковий осередок, активними учасниками якого були: Михайло Кичера, Мирослав Бодак, Ярослав Волошин. Володимир Мадяр, Михайло Манзулич, Ярослав Дуран, Михайло Поворозник, Федір Ходанич, Іван Рал та інші. Було започатковано проведення змагань до урочистих подій Незалежної України, першості Перечина та району. Приємно було бачити на змаганнях учнів Тур'я-Реметівської СШ Ігоря Оглашеного та Віталія Горіну. Вже відчувалось, що шашкісти мають свою організацію. Змагання проходились згідно Положення, переможці нагороджувались моральними, а інколи і матеріальними стимулами.

У 2002 р. жителі с. Тур'я-Ремети святкували 550-річчя письмової згадки про село. Тоді вперше був проведений турнір пам'яті О. Белея. Було це в приміщенні школи. Виграв його Михайло Кичера. Проведення цього турніру ми назвали пробним, бо крім позитивних моментів, мав чимало упущень. Перед районним шашковим осередком постало питання серйозної підготовки до подібних турнірів. Із-за економії коштів рішили кубок вважати перехідним. Закупив його нам місцевий підприємець Ярослав Горіна. З 2004 р. турнір пам'яті Олексі Белея став традиційним і культовим.

Грудень 2009.

Мар'яна Белей. «Ремітська новинка»

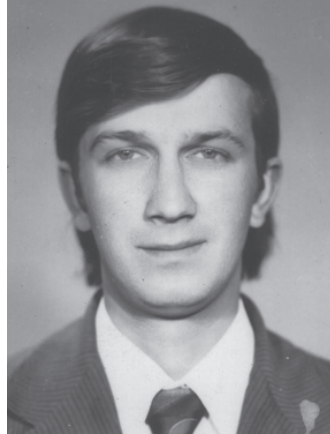
СЛАВНИЙ ШАШКІСТ ІЗ ТУР'Я-РЕМЕТІ

Уже 6-ий рік підряд у Тур'я-Реметі проводиться обласний турнір із шашок, присвячений пам'яті нашого односельчанина Олексі Белей. На Закарпатті це другий іменний турнір обласного рівня, що проводиться з метою ушанування славного земляка і залучення молоді до спортивних ігор.

Хоча вишосте проходить шашковий турнір, проте реметяни майже не знають, чому він присвячений Олексі Белей.

Неодноразово можна переконатись у житті, що гроші і влада не є необхідними для досягнення мети, коли людина має розум і бажання перемагати.

Олекса Олексійович Белей народився 7 липня 1954 року у звичайній робітничій родині. Мав ще брата Івана та сестер Марію і Ганну. Жили надзвичайно дружно і в злагоді. Спогадами про брата діляться сестри

Гайдучок Марія та Головей Ганна. «... Олекса був надзвичайно спокійним і слухняним. Поважав батьків. У школі вчився гарно. Особливо захоплювався математикою. Шашки стали його улюбленим заняттям майже з п'яти років. Куди б Олекса не йшов (чи то за худобою доглядав, чи у ліс по гриби), усюди брав із собою шашки. Під час навчання у школі брав участь у різних змаганнях. Крім шашок, хлопець захоплювався футболом. Але все-таки шашкам надавав перевагу. На змаганнях районного та обласного рівнів помітили здібного гравця. Так познайомився із видатними шашкістами краю, зав'язалося листування і поступово

розширилося по багатьох містах колишнього Радянського Союзу. Визначні майстри спорту і просто любителі присилали Олексі різноманітні шашкові комбінації, а той їх розв'язував, надсилав свої варіанти і задачі. Так вони тренувалися й обмінювалися досвідом.

Після школи відслужив армію (там же відзначився як сильний суперник з шашок). Повернувся у рідне село і пішов працювати у сувенірний цех тодішнього колгоспу «Зоря комунізму». Виконував складну операцію: вирізьблював квіти із пластики. До праці ставився сумлінно, був передовиком виробництва. Грати шашки ніколи не покидав, займався постійно, їздив на різні змагання. Побував на Міжнародних змаганнях з шашок у Ризі (туди з ним їздив племінник Михайло). Олекса був кандидатом у майстри спорту. Мріяв стати майстром спорту і до цієї мети йшов наполегливо і завзято. І неодмінно досяг би її, якби не трагічна випадковість, що в 31 рік відібрала молоде життя».

Сестра Ганна зберігає як дорогу реліквію Олексині шашки, що були незамінним його супутником. Сестра Марія раз по раз переглядає старі альбоми і поживклі від часу фотографії. Розповідає онукові Арсену про те, як важливо прагнути у житті якоїсь мети. У спогадах рідних Олекса Белей залишився як чуйний, сердечний, найкращий у світі брат.

Пам'ять про ремітського шашкіста зберігають його напарники по шашках, яким доводилося грати із ним на різних турнірах.

Згадує **Плавайко Георгій Дмитрович**, кандидат у майстри спорту із шашок, професійний гравець, неодноразовий чемпіон області:

«Олекса Белей постійно приїжджав на турніри у Мукачево (там була шашкова федерація). Він брав участь у чемпіонатах області, у шашкових фестивалях профспілок в Ужгороді. У турнірах Олекса завжди був спокійний, урівноважений, у якійсь мірі замкнутий, виважено аналізував позиції. Серед шашкістів вважався за сильного і непередбачуваного суперника. У турнірі з ним кожен розумів, що треба грати на повну силу. Із Белеєм грали визначні шашкісти: багаторазовий чемпіон Студеняк Олександр, провідні шашкісти Гриценко Володимир із Сваляви, Федір Мишанич із Воловця, Іжак Олександр із Мукачівщини.

У клубі всі були у полоні шашкової атмосфери, розглядали і вирішували складні шашкові комбінації, аналізували партії, що були розіграні. Кожен учасник відстоював свою точку зору, висловлював свої думки, ділився враженнями. З Олексом приємно було спілкуватися: він був небагатослівний, але переконливий у своїй правоті. Шашкове життя на Закарпатті на початку 80-х років, якраз коли грав О. Белей, було дуже активне і насичене. Закарпаття представляли на чемпіонатах України всього Радянського Союзу. На одному з таких чемпіонатів у Ризі побував і О. Белей».

Рішко Михайло Михайлович, голова шашкової Федерації у Закарпатській області: «Олексу знав із 80-х років. Белей був пристрасним гравцем. Як шашкіст, входив до числа найсильніших шашкістів області».

Степан Савка. З Олексом Белеєм я дружив. Він був душевно щедрим, толерантним, ділився набутими знаннями. Часто їздив на змагання в Ригу, Одесу. Там купував тематичну шашкову літературу. Якщо хтось просив у нього книжку, міг дати на довге користування.

Ми з ним грали на першість України по переписці. Якось зустрів його в Ужгороді і кажу йому:

– Олексо, у нашій партії ти вислав мені хід, після якого, я через два ходи виграю дві шашки.

– Ти запиши свій хід, а там побачимо?

І дійсно, згодом я виграв дві шашки, але гра закінчилась мирно. Він міг глибоко прораховувати варіанти.

Ганич Йосип Федорович. Олекса Белей – чемпіон області з блискавичної гри, 1984 р., чемпіон району 1975–1985 рр., срібний призер відкритого чемпіонату Мукачева (12 кандидатів у майстри) 1985 р. Граючи в заочних чемпіонатах Радянського Союзу, завжди виборював місця у верхній частині таблиці.

Олекса Белей ніколи не нав'язував свою думку. Мав високу душевну культуру. Його життя було коротким, але яскравим.

Таке високе визнання свого таланту Олекса Олексійович Белей не купив за гроші, а заслужив своїм розумом і впевненістю у досягненні поставленої мети. Його життя і досягнення без перебільшення можна вважати прикладом для наслідування.

Переможці турнірів пам'яті О. Белея

- I 2004 р. Михайло Кичера (Зарічево)
- II 2005 р. Мирослав Бодак (Зарічево)
- III 2006 р. Володимир Мадяр (Перечин)
- IV 2007 р. Йосип Ганич (Перечин)
- V 2008 р. Галина Віхніна (Ужгород)
- VI 2009 р. Михайло Рішко (Ужгород)
- VII 2010 р. Віктор Туртаєв (Ужгород)

Авторські акценти

1. с. Тур'я-Ремета розташоване в центрі району, шашкістам сусідніх сіл зручно (бо недалеко) брати участь в турнірі.

2. В середньому турнір збирає 25 дорослих учасників, з них 10 – місцеві; школярів – 12, серед яких змагання проводяться окремо. Ріст місцевих уболівальників гри є позитивною тенденцією турніру.

3. Основним організатором і спонсором турніру є сільський голова. Тепла і доброзичлива атмосфера змагань теж, як правило, залежать від нього. Тому шашкісти щиро вдячні сільським головам: 2004, 2005 рр. – Юрію Вороничу, 2006–2010 рр. – Михайлу Бігану!

*Переможець турніру
2008 р. Г.Віхніна.
Нагородження
проводив сільський
голова Михайло Біган*

І.Шун

С.Головей

М. Коряк

Грає В.Мешко (зліва)

Змагання серед школярів

Учасники турніру, 2007 р.

ШАШКОВИЙ «ФАРАОН» СРІБНОЇ ЗЕМЛІ КИЧЕРА Михайло Михайлович (кмс)

*Десятикратний чемпіон
Перечинського району 1995, 1996,
1998, 2000, 2001, 2002, 2004, 2005,
2006, 2007 рр.*

*Чемпіон відкритої першості
Перечина 1994 р.*

*В першості області з
блискавичних шашок:*

- чемпіон 2008 р.
- срібний призер 1998 р.
- бронзовий призер 2006, 2010 рр.

В першості області з швидких шашок:

- чемпіон 2010 р.
- бронзовий призер 2006 р.

Особистий чемпіонат області:

- срібний призер 2002 р.
- бронзовий призер 2001, 2002, 2008 рр.

Особистий кубок області:

- володар кубка області 2010 р.
- бронзовий призер 2006, 2007, 2008 рр.

Володар кубка Федерації 2009 р.

Володар кубка Ужгорода 2010 р., чемпіон Ужгорода 2011 р.

*В складі команди переможець особисто-командного кубка
Закарпаття 2007, 2008, 2010, 2011 рр.*

*В складі команди переможець командного чемпіонату області
(серед районів)*

Перечинський 2007, 2010 рр.

Народився 20 вересня 1959 р. в с. Зарічево Перечинського району. Закінчив 8 класів у місцевій школі, Ужгородський електронний технікум (1979 р.). Служив у Туркменістані, Грузії (війська ВВС). З 1982 по 2003 рр. працював на заводі «Стеатит» (м. Перечин). Це було найбільше в районі сучасне підприємство радіоелектронної промисловості з високою культурою виробництва (директор Щерба О.С.). На підприємстві діяла єдина в області азотно-воднева станція. Її обслуговування вимагало кваліфікованих кадрів. Михайло Кичера, пройшовши спеціальні курси, працював на інженерній посаді змінним майстром.

В с. Зарічево, як правило, сімейне життя пов'язують на місцевому рівні. Михайло одружився із зарічівкою Віркою. Має двох синів Артура і Сергія, внучку

Грати в шашки навчив його ще в дитинстві дід Юрій. З того часу «захворів» ними і очевидно на все життя. Михайло не просто грає «суваючи кружечки», він постійно аналізує проведені партії, шукає ходи з якими можна було покращити шашкову позицію, поглиблює свої знання тематичною літературою. До прогресу в грі, його зобов'язує і саме прізвище «Кичера». Павло Чучка в книзі «Прізвища Закарпатських українців» дає місцеве тлумачення: «Кичера – гора, гориста місцевість, вкрита лісом». Переводимо Михайлове прізвище на шашкову термінологію – «Як гора височить над рівниною, так і його гра має бути більш результативною».

Не випадкова і назва статті про ведучого шашкіста області. В Перечинському районі за роки радянської влади, деякі села мали свій характерний статус. Зокрема, в с. Сімер проживає найбільше любителів торгувати. В с. Ворочеві – найбільше службовців, а зарічівців називають «фаріонами». І була на то причина. Перечинський район дуже бідний на орні землі. Порівняно, зарічівці мають кращі землі, тому й отримали, очевидно із зазисті, таке прозвище.

Дивлячись на значну кількість перемог Михайла Михайловича, складається враження, що між ним і шашками є потаємний зговір. Шашки «даються йому вигравати», а він за то виплачує спонсорськими послугами. Дійсно любителям гри в

шашки повезло, що в колективі є скромна, неамбітна особистість, яка демонструє високу культуру гри, а якщо треба може надати матеріальну допомогу в організації турніру.

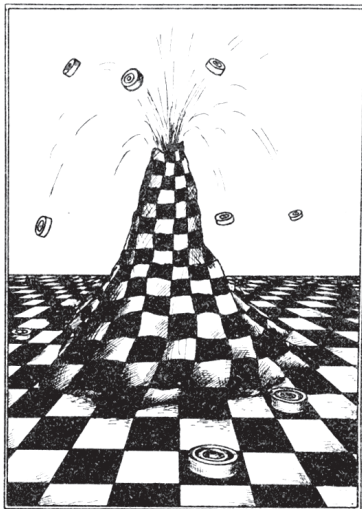
Про добротну гру зарічовця неодноразово повідомляли як місцеві, так і області видання. Особливо успішним в ігровому плані був для нього 2010 рік. Перечинська районка «Народне слово» 22.01.2011 р. помістила статтю «Гра – як пошук істини»:

Рішенням обласної шашкової федерації зарічовця **Михайла Кичеру** включено в трійку найсильніших шашкістів Закарпаття. Протягом року він демонстрував високу ігрову майстерність, творчий ентузіазм, особливий настрій на перемогу, карколомні комбінації та витончені ендшпілі... Він – чеміон області і володар кубка краю в командному заліку, володар кубка Ужгорода, посів третє місце на одному з найпрестижніших турнірів у Мукачеві. Вперше в житті здобув особистий кубок області, що є його найвищим досягненням у шашковому спорті.

Згадується Спіноза з його вірою в істину і розум. Гра Михайла Михайловича – це пошук істини. Але не сухого, голого математичного розрахунку, а тієї краси, без якої бідна і неповна найдосконаліша логіка. Він вірить в торжество істини на шашковій дошці, в турнірній боротьбі, в житті.

Михайло Кичера володіє дивним умінням під час гри розгледіти тонкощі ендшпілю, безпомилково аналізувати велике число варіантів. Це він неодноразово демонстрував за дошкою.

Легендарного героя Тесея, який потрапив у лабіринт, врятувала нитка прекрасної Аріадни. Такою ниткою для Михайла Михайловича служить його неповторне уміння бачити далеко і глибоко.

**Особистий чемпіонат
області, 2001 р.**

м. Ужгород

кмс М. Рішко – кмс М. Кичера

**Відкрита першість
Мукачева, 2008 р.**

кмс М. Кичера – кмс В. Бочкар

с. Зарічево с. Чинадієво

1. cd4	dc5	17. fxd4	fe7
2. bc 3	fg5	18. ab4	ba5
3. cb4	gh4	19. gf2	hg5
4. bxd6	exc5	20. fg3	hxf2
5. gf4	cd6	21. exg3	ed6
6. dc3	gf6	22. cxe7	fxd8
7. cb4	ba5	23. ba3	de7
8. dxb6	axc7	24. de5	gf4
9. ab2	fg5	24. ed6	нічия
10. bc3	hg7		
11. cb2	ab6		
12. ba5	de5		
13. fxd6	cxe5		
14. axc7	dxb6		
15. ef4	exg3		
16. hxf4	gxe3		

1. cb4	ba5	17. bxd2	f6
2. bc5	dx b4	18. dc3	fe5
3. axc5	fg5	19. cb2	bc5
4. gf4	gf6	20. ba3	ab6
5. bc3	ed6	21. cb4	ed4
6. cxe7	fxd6	22. gh2	dc3
7. cb4	axc3	23. bxd2	cd4
8. dxb4	gh4	24. exe7	gxc1
9. ab2	hg7	25. ed8	hg5
10. ba3	fg5	26. de7	cd2
11. hg3	gf6	27. ef8	gf4
12. ed2	de7	28. gxe5	dc3
13. ba5	ab6	29. fd6	cx f6
14. de3	fe5	30. dxb8	bc5
15. ab4	ba7	31. ba7	x
16. cd4	exc3		

ЖИТТЯ – ЯК ВИСТАВА. ГРАЙ ЯСКРАВО!

ГАНІЧ Йосип Федорович (кмс)

Чемпіон району 1997, 2003 рр.

Чемпіон Перечина 1993, 1997, 2000 рр.

Першим серед перечинців виконав норму кандидата в майстри 2003 р.

Чемпіон Ужгорода 2008 р.

Переможець відкритого міського турніру присвяченого всеукраїнському Дню фізичної культури і спорту 2009 р.

В складі команди Перечинського району переможець особисто-командного кубка Закарпаття 2010, 2011 рр.

В складі команди переможець командного чемпіонату області 2010 р.

В складі команди Перечинського району володар кубка Закарпатської області серед державних службовців 2010 р.

Срібний призер престижного новорічного турніру в м. Мукачеві 2010 р.

Автобіографія

Чогось взяв для заголовка вислів, який близький мені після шістьдесяти. Більше моїй натурі притаманна сутність цілеспрямованого трудоголіка. Вже в школі очолював юнацьку садівничу бригаду. Прищеплені нами деревця служили за основу для розведення садів у Перечині, Сімерках і Ворочеві. На зароблені трудовні (окуліровку дерев проводили літом), отримали карбованці. Але самим дорогим для мене був значок «Юннат Закарпаття», якого я довго зберігав.

З самих малих років був закоханий у футбол. Віддавався грі повністю, часом після тренувань був знесиленим. Щоб грати за головну команду району, треба було витримати конкуренцію. З першим спортивним розрядом потрапив у футбольну команду військової частини м. Риги, згодом грав за збірну університету

та перечинський «Хімік», який у 1967 році виграв чемпіонат області.

У школі вчився без трійок, але для вступу до ВУЗу цього було недостатньо. Тому трудоголік мусив засісти за підручники. Настирливість не пропала марно.

Я не тільки поступив, але й на першому курсі закохався в свою майбутню дружину.

П'ять років упадував за нею, поки не погодилась вийти заміж.

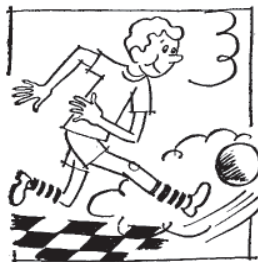
Перші три роки після закінчення хімічного факультету працював на двох роботах: інженером по охороні праці на заводі «Стеатит» та вчителем Тур'я-Реметівської вечірньої школи. В ті часи молодим спеціалістам платили мало, а треба було відремонтувати батьківську хату в Перечині, де я народився 18.03.1944 р. і тут жив.

У 1975 р. мене обирають на заводі звільненим головою профспілкового комітету. Щодо виборної посади, то у мене своєрідний рекорд, навіть по обласних мірках: 17 років на заводі «Стеатит», плюс 6 років міським головою у Перечині.

Стосовно трудоголіка, то в нього і дітей має бути більше. У мене з жіночкою Варєю три хлопці і 6-ро внуків. Поскільки двоє синів з онуками живуть в Ужгороді, то і ми перебралися у 2005р. з райцентру в обласний центр.

Не мислю повноцінного життя без друзів. Між іншим, двоє з них, Юрій Геваза та Юрій Янкович так само народились як і я, в присілку Перечина – Яслищі. В житті вони домоглись чималих висот як в науці, так і в управлінні виробництвом. Обидва з дитинства були привчені до роботи і люблять спорт.

Продовжуючи тему спорту, на думку приходять крилаті фрази: «Спорт – посол миру», «Спорт – місток дружби» і т.п. Без сумніву, він єднає людей. Завдяки йому маю чимало друзів серед футболістів. А тепер і серед шашкістів. Для мене далеке Солотвино стало ближчим завдяки Олександру Студеняку, Свалява – Володимирі Гриценку, Тячево – завдяки Миколі Кошілко, с. Ізки – Василю Сеньку. Перелік можна ще довго продовжувати.

В Перечині шахісти та шашкісти згадують період моєї роботи в адміністрації директором районної служби соціальної роботи з молоддю (1999–2004 рр.). Адже при цій службі систематично працював шахово-шашковий клуб. Працюючи в адміністрації, зумів знайти спільну мову з Т.Реметівським сільським головою Юрієм Вороничем і організував турнір пам'яті Олекси Белея. Як показують останні 7 турнірів, цьому почину «приказано долго жить».

2005 рік був для мене пам'ятним не лише переїздом на постійне проживання у м. Ужгород, але й тим, що місцеві шашкісти обрали мене головою шашкового осередку. Через чотири роки в 2009 переобирають на новий термін. Шашкове життя набрало системності, осередок по праву є одним з кращих в області. Але «судьба-злодейка» постукала у двері: «Не забувайте товаришу-трудоголіку, що Вам писати книгу про шашки». Добре, що маю тут соратника, розумну людину, якій за своїми природними даними місце в парламенті, Михайла Рішка. Він прискореними шляхами навчив мене грати в шашки і як може допомагає в роботі над книгою «Шашки на Закарпатті». До речі, це моя сьома книга...

Невже в житті є лише робота... Знаю, що це не так. Протягом життя постійно треба було вирішувати нагально необхідні питання роботи, житла, дітей. Тепер, коли світ помінявся і стало чимало заможних людей, дітей мало привчають до праці...

Хочеться згадати одну з важливих і цікавих ділянок моєї роботи. На заводі «Стеатит» діяв ансамбль пісні й танцю «Зорянка» (90 учасників) один з кращих самодіяльних народних колективів у області. Дивитись їх виступи було приємно. Та скільки праці вкладено у це прекрасне дійство, знали лише керівники: заслужений артист України Петро Михайлович Рак та балетмейстер Золтан Золтанович Падко. До речі, танцюристи ансамблю на запрошення іспанців представляли нашу країну на міжнародному фестивалі в м. Оренсо. Мені теж довелося разом з ними побувати на цьому святі і «мачати ноги» в Атлантичному океані... Значить, є ще інше прекрасне життя. Юні шашкісти тренера Анатолія Вайди також їздять на змагання «по Європах».

Несе свої води прадавній Уж, як присілком Яслище, так і Ужгородом. Не спинити їх, як і плин років. Особливо після 60-ти став цінувати час. Марнотратити його це «non sens». Тепер одне бажання, як би віддалити сказане в рядках класика «Окончен бал... погасли свечи».

Товариська зустріч
Ужгород – Стрий (2007 р.)

кмс Й. Ганич кмс І. Ганяк
м. Ужгород м. Стрий

1. cb4	fe5
2. bc5	bxd4
3. exc5	dxh4
4. axc5	ef4
5. gxe5	cb6
6. cd6	exc5
7. fe3	cb4
8. bc3	ba5
9. hg3	fe7
10. ef4	bc7
11. de3	bxd2
12. exc3	gf6
13. exg7	hxf6
14. cb4	axc3
15. ed4	cxe5
16. fxb8x	

Тітурнір пам'яті
О. Белея, 2009 р.
кмс М. Кізера кмс Ганич

1. ab4	bc5
2. ba3	fe5
3. ed4	cxe3
4. dxh4	gf6
5. fe3	tg5
6. gh4	exg3
7. hxf2	gf4
8. exg5	hxf4
9. bc5	dxh2
10. cxg5	ab6
11. gh6	hg7
12. ab2	gf6
13. bc3	fe5
14. fe3	bc5
15. cb4	ed6
16. hg3	de7
17. gh4	ef6
18. gh2	ed4
19. ef2	ba7
20. ef4	fe5
21. tg3	abbx

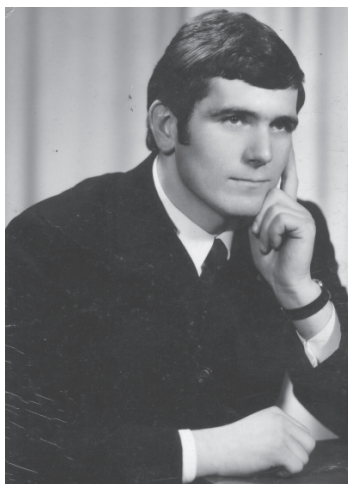
ЗДІБНИЙ, АЗАРТНИЙ, ВІДДАНИЙ СПОРТУ

МАНЗУЛИЧ Михайло Михайлович (І розр.)

Чемпіон району 1992, 1999, 2005 рр.

Чемпіон Перечина 1992, 1994, 2001, 2002, 2006 рр.

В складі команди неодноразовий призер обласних галузевих профспілкових змагань працівників лісохімічної та деревообробної промисловості.

Народився 6 вересня 1949 р. в присілку Перечина – Яслищі. Це чудовий закуточок нашого краю. З північно-західної частини його обрамляють гори, із східної частини притиснутий до річки Уж. Житлові будинки (якщо дивитись зверху) розміщені наче в гнізді. Цікавим є факт, що першими поселенцями цієї неповторної по красі місцевині були чотири брати Манзуличі, один з них і був предком Михайла Михайловича.

З дитинства у Михайла проглядалися обриси майбутнього спортсмена. Його фізичні дані сприяли розвитку, як футболіста. Він виступає за юнацьку, а згодом і дорослу команду Перечинського «Хіміка». У 70–80-их роках Перечинська команда була одною з найсильніших в області. Його гру замітили і він навіть пробував свої сили в складі найголовнішої команди краю.

Треба сказати, що Михайло Манзулич фанатично любить футбол, грав азартно, по ходу гри навіть устигав коментувати гру своїх одноклубників. Його спортивна пристрасть передавалась і на інші види спорту, в яких він непогано орієнтувався. Зокрема, непогано грав у настільний теніс. Але найбільше спортивних досягнень, звичайно після футболу, в інтелектуальній грі – шашках. У травні 2001 р. районна газета «Народне слово» повідомляла:

– В приміщенні районного Центру соціальних служб для молоді відбувся турнір першості селища з шашок. З поміж

любителів, місця в турнірній таблиці розмітились в такій послідовності: Михайло Манзулич, Йосип Ганич, Василь Скрип.

Постійний суперник Михайла, Михайло Кичера, так відзивається про свого товариша: «Добре бачить поле, в грі цупкий, має домашні заготовки, непогано орієнтується в ендшпілі, не розслаблюючись завжди грає до кінця. На жаль, в

останні роки по ряду причин не бере участі в шашкових змаганнях».

НЕ ХЛІБОМ ЄДИНИМ...

МАДЯР Володимир Іванович (І розр.)

*Чемпіон Перечина 2005 р.
Володар кубка Беля 2006 р.
Входить у п'ятірку найсильніших
шашкістів Перечинщини 2005-
2007 рр.*

Народився 14 травня 1971 р. в смт. Перечині.

В шашковій дружині Перечина Володимир – наймолодший. Його гра подавала надію, що кольори нашого невеликого району в найближньому майбутньому захищатиме саме він. Дійсно, Володя, на відміну від багатьох любителів інтелектуальної гри, читає шашкову літературу. Непогано грає міську та зворотньо міську партії, кіл. Любить вступати в дискусію стосовно проведеної партії, визнаючи сильні та слабкі сторони гри. Емоційний, часом занадто. Але він завжди бажаний на змаганнях, бо вносить певне пожвавлення.

Про його сильну гру районка в серпні 2001 р. писала:

– До 10-ї річниці Незалежності України проведено шашковий турнір. Перше місце зайняв В. Мадяр.

Шашкісти знають жартувати: «Статус нашого змагання вищий, бо на ньому присутній іноземець». Сам Володимир Мадяр розуміє, що свій рівень гри може підвищити запис і аналіз партії, систематична участь в турнірах і т.д. Погоджується він із словами Анатолія Вайди, що треба 100 разів програти, щоб в майбутньому вигравати. Та в нього є своя думка:

– Поки ще молодий, мушу закінчити будівництво хати, ще не одружений, люблю малювати. Крім того, є ще інші цікаві моменти в житті. Тому, поки що не намірений повністю віддаватися шашкам.

Ну що ж, кожний обирає свою дорогу...

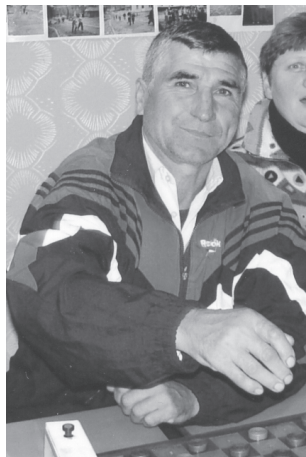
ШАШКОВІ ЗИГЗАГИ БОДАКА Мирослава Михайловича (І розр.)

Чемпіон району 1993, 1996, 2008 рр.

*Переможець відкритого чемпіону
Перечина 1996 р.*

*Неодноразовий учасник обласного
змагання ДСТ «Колос», у 1996 –
бронзовий, 2008 – срібний призер.*

*Разом з жінкою Надією, виступаючи
за команду Перечинського району займав
місця у верхній частині таблиці.*

Народився 19 березня 1955 р. в с. Зарічєво Перечинського району. Прізвище «Бодак» досить популярне в районі, особливо в Зарічєві. Із історії відомий факт коли на зарічівському мості було зроблено замовне вбивство перечинського комуніста Бодака. Слід сказати, що наш шашкіст теж має неспокійний характер. Він хоче, щоб усе на світі відбувалось по справедливості. І тому, коли наша Батьківщина

стала незалежною, утворилось багато партій, перед ним постало питання, яка з них сама правильна. Промайнули роки. А з ними прийшло розчарування. Невже за 20-ть років не знайшлося патріота, в якого матеріальне збагачення уступає служінню народу, який його обрав... «Скільки треба нерадивим керівникам оплатити, щоб покинули країну, люди б скинулися?!» Краще грати в шашки, вони не зраджують. Але виявилось, що в шашки теж потрібно вкладати енергію, час, знання, щоб на виході отримати позитивний результат... Мирослав Михайлович користується в

грі лише набутим досвідом практичної гри. Він з шашковою літературою не знайомий. Тому з одного боку з ним легко грати, а з другого – важко, бо в грі бувають дуже неочікувані ходи.

За останні 20 років шашковий світ нашого краю знає лише дві подружні пари, які виступають на обласних змаганнях. Це Тіводар Василь з Кларою (Виноградово) та Бодак Мирослав з Надією (Зарічево). Так що зарічівці потрапили в своєрідну закарпатську шашкову мозаїку. І, взагалі – це спортивна сім'я. Якщо потрібно виступати за район грати шашки – будь ласка, брати участь в легкоатлетичних змаганнях теж непроти...

Сам Мирослав Михайлович вболіває за стан справ у рідному селі, за сільську футбольну команду і, зрозуміло, за шашкові справи не тільки в районі, але й в області. Як шашкіст-любитель, він може виграти солідний турнір пам'яті О. Белея, або першість району, а програти звичайний. Може виграти двобій у Михайла Дикуну і залишитись «з бубликом» з слабшим. Такі у Мирослава Бодака шашкові зигзаги, як і в багатьох із нас.

ДЕ У СВІТІ Я НЕ БУДУ, А ШАШКИ НЕ ЗАБУДУ ДУРАН Ярослав Юрійович (І розр.)

Чемпіон Перечина 2008 р.

*Входить у п'ятірку найсильніших
шашкістів району 1985–2010 рр.*

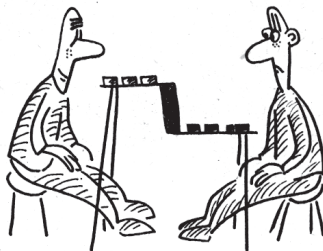
Народився 20 березня 1958 р. в присілку Яслище (60 хат) Перечина. Як уже згадувалось, цей невеликий закуточок дав Перечинському району такі особистості, як Олександр Готра, Юрій Геваза, Юрій Янкович, Михайло Манзулич, Михайло Ганич. Односельчани чи не щодня зустрічаються з Ярославом. Але мало хто знає, що це один з найсильніших шашкістів Перечина. Він довгий час працював на найстарішому підприємстві району – лісохімкомбінаті. Це підприємство багате на спортивні традиції. Сильно грав шашки начальник деревоскладу Ю.Ю. Кепич. Ярослав був для нього частим спаринг-партнером. Бували випадки, коли вже обідній час підходить до кінця, а Юрій Юрійович знав казати:

– Давай, Славку, зіграємо ще одну!

Ярослав Юрійович – дисциплінований гравець. Шашкісти поважають його за спокійний, урівноважений характер.

Мальовничий присілок Яслище розташоване близько від залізної дороги. За радянської влади майже кожні 10 хв. рухались потяги в одну чи протилежну сторону. Батько Славка працював машиністом. І ми, діти, спостерігали чи не видно в паровозі чи тепловозі його батька. Адже професія машиніста була рідкісною.

Ярослав має ще дві старші сестри. Проте, після смерті батька, з мамою

залишився жити син. Мама прожила довге життя, завдячуючи гарному обходженню дітей, особливо старшої Марії, яка все життя проробила в м. Ужгороді медсестрою і є кваліфікованим спецілістом.

І ще, наш шашкіст любить природу, має домашнє господарство, своїх синів також навчив грати в шахи і шашки. Про нього можна сказати що Ярослав Дуран любить шашки, а не себе в шашках.

**ГРАЮЧИ В ШАШКИ, МОЖУ СУПЕРНИКУ
«ПОПОРТИТИ ЗАЧІСКУ» – ЛЮБИТЬ ГОВОРИТИ
ВОЛОШИН Ярослав Васильович (І розр.)**

*Чемпіон Перечина 2003,
2007 рр.*

*В складі команди Перечинського лісохімкомбінату
займав призові місця на
галузових профспілкових
змаганнях.*

*Входить у трійку най-
сильніших шашкістів Перечина
1990–2011 рр.*

Народився 4 червня 1949 р. Шашки грав з дитинства. Маючи непогану пам'ять, запам'ятовував найкращі ходи у відповідь на хід противника. В грі цупкий. За звичай не пропускає помилок противника. Добре орієнтується в міттельшпілі. Є хорошим спаринг-партнером. І дійсно може виграти, або як висловлюється сам шашкіст «попортити зачіску» сильному шашкісту.

Особисто знайомий з Ярославом 20 років. З ним найбільше набув практичних навиків шашкової гри. Це були 1995–2005 рр. В ті часи, я вже підчитував шашкову літературу, проте в любительських партіях частіше вигравав Ярослав. В офіційних – результат близький до нічийного. Якщо враховувати, що Ярослав Волошин зовсім не знайомий з шашковою літературою, то його гра визиває повагу. Якби не закінчувалися наші двобої, але ми отримували задоволення, навіть кафе в якому найчастіше практикували називається «Едем». Це були зустрічі, проведені в основному під час обідньої перерви. Грали під символічний алкоголь і чашечку кофе.

Ярослав від природи має ще одну жилку – підприємництво. Вона очевидно тягнеться ще з часів, коли він працював завідуючим господарством у профтехучилищі. Як правило, на роботу зав.магазином, зав.складом, завгосподарством, назначали досвідчених спеціалістів. Цікавим у його біографії є той факт, що і на шашки він переносить елемент «вигідності». Коли запрошують на змагання, то він обов’язково поцікавиться про умови турніру, чи оплачують командировку, призи і т.п. Така поведінка не засуджується, вона притаманна і Володимиру Шопі, найсильнішому шашкісту Мукачівщини.

Чемпіони району

1992	Манзулич Михайло м.	Перечин
1993	Бодак Мирослав	с. Зарічево
1994	Кичера Михайло	с. Зарічево
1995	Кичера Михайло	с. Зарічево
1996	Бодак Мирослав	с. Зарічево
1997	Ганич Йосип	м. Перечин
1998	Кичера Михайло	с. Зарічево
1999	Манзулич Михайло	м. Перечин
2000	Кичера Михайло	с. Зарічево
2001	Кичера Михайло	с. Зарічево
2002	Кичера Михайло	с. Зарічево
2003	Ганич Йосип	м. Перечин
2004	Кичера Михайло	с. Зарічево
2005	Манзулич Михайло	м. Перечин
2006	Кичера Михайло	с. Зарічево
2007	Кичера Михайло	с. Зарічево
2008	Бодак Мирослав	с. Зарічево

Відкрита першість Перечина

1992	Манзулич Михайло	м. Перечин
1993	Ганич Йосип	м. Перечин
1994	Кичера Михайло	с. Зарічево
1995	Манзулич Михайло	м. Перечин
1996	Бодак Мирослав	с. Зарічево
1997	Ганич Йосип	м. Перечин
1998	Белеканич Іван	м. Перечин
1999	Скрип Василь	м. Перечин
2000	Ганич Йосип	м. Перечин
2001	Манзулич Михайло	м. Перечин
2002	Манзулич Михайло	м. Перечин
2003	Волошин Ярослав	м. Перечин
2004	Поворозник Михайло	с. Дубринич
2005	Мадяр Володимир	м. Перечин
2006	Манзулич Михайло	м. Перечин
2007	Волошин Ярослав	м. Перечин
2008	Дуран Ярослав	м. Перечин

ФОРТУНА УСМІХНУЛАСЬ ПЕРЕЧИНЦЯМ

Новорічний турнір 2010 р., після 7-ми турів

Место	Ном.	Имя	Очки	КБ	ЗБ	КП	Рейт.	ТИР	Р-ро
1.	4	Шопа Володимир кмс	5.5	29.5	22.50	23.0	2360	2548	+1.61
	7	Ганич Йосип кмс	5.5	23.0	17.50	19.5	2340	2406	+0.63
3.	6	Кичера Михайло кмс	5.0	29.5	20.50	20.0	22350	2474	+1.18
	19	Кошілко Микола кмс	5.0	29.0	18.50	19.5	2240	2418	+1.42
5.	2	Студеняк Олександр кмс	4.5	31.0	18.25	21.5	2380	2417	+0.38
	1	Марковці Сільвія кмс	4.5	28.5	17.25	19.0	2400	2361	-0.26
	14	Бедь Михайло кмс	4.5	28.0	16.25	18.0	2290	22372	+0.87
	8	Вайда Анатолій кмс	4.5	27.5	16.25	18.5	2335	2342	+0.18
	3	Рішко Михайло кмс	4.5	24.5	14.25	19.0	2370	2356	-0.01
10.	28	Данашевський Василь 2	4.0	30.5	16.50	18.5	2000	22368	+3.06
	17	Лисишин Ярослав кмс	4.0	25.5	12.25	15.0	2260	2287	+0.31
	13	Туртаев Віктор кмс	4.0	25.0	11.25	19.0	22300	2240	-0.42
	12	Повх Віктор кмс	4.0	23.5	11.00	14.0	2300	2203	-0.71
	9	Бойко віктор кмс	4.0	22.5	10.75	17.0	2330	2201	-0.71
	16	Тиводар Василь кмс	4.0	22.5	9.50	14.0	2270	2177	-0.68
	11	Дьордай Іван кмс	4.0	21.0	11.50	13.0	2310	2167	-1.12
17.	10	Віхніна Галина кмс	3.5	28.0	12.50	18.0	2320	2258	-0.49
	29	Курта Олександр 1	3.5	24.0	11.00	12.0	2000	2251	+2.10
	27	Горзов Олександр 1	3.5	20.5	8.00	10.0	2050	2144	+0.80
	5	Гриценко Володимир кмс	3.5	18.5	8.00	15.0	2350	2217	-1.24
21.	24	Антосяк Ірина 1	3.0	28.5	13.00	15.0	2160	2251	+0.83
	21	Федорчук Григорій кмс	3.0	28.0	9.00	13.0	2220	2195	-0.26
	20	Тегза Юрій кмс	3.0	26.5	9.50	13.0	2230	2195	-0.26
	32	Голубець Василь 2	3.0	25.5	9.75	13.5	1950	2194	+1.87
	15	Павляк Ольга кмс	3.0	24.5	8.75	12.0	2290	2120	-1.50
	25	Якімаха Віталій 1	3.0	22.0	5.75	10.0	2130	2125	-0.09
27.	18	Коцур Мирослав кмс	2.5	23.0	4.25	11.5	2250	2092	-1.39
	23	Пилипченко Олена	2.5	22.5	6.75	9.5	200	2025	-1.62
	26	Фазекаш Мигаль 1	2.5	20.0	3.50	8.0	2120	2020	-0.77
	22	Яцканич Михайло кмс	2.5	19.0	2.25	7.5	2220	1907	-0.31
	30	Воробканич Наталія 1	2.5	18.0	3.00	6.5	1970	1940	-0.31
32.	31	Молнар Володимир 2	2.0	18.0	3.00	6.5	1970	1954	-0.08
33.	33	Якіма Мирослав 3	1.0	18.5	0.25	6.0	1870	1427	-0.99

Перечинці Й. Ганич та М. Кичера організатори товариських зустрічей шашкістів міст

2000 р. Перечин – Березний, Березний – Перечин

2001 р. с. Зарічево – Ужгород

2002 р. Перечин – Ужгород

2004 р. Перечин – Іршава

2007 р. збірна (Ужгород–Перечин) – Стрий

Стрий – (зб. Ужгород – Перечин)

2009 р. Іршава – (зб. Ужгород–Перечин) – Виноградово

Збірна Ужгорода по дорозі в м.Стрий

Шашкові дружини Стрия і Ужгорода в спорткомплексі "Юність" (2007 р.)

Фото на згадку після матчової зустрічі в Стрию (2007р.)

Перечинці отримують шашкові уроки від ужгородців. м.Перечин, 2002 р. Кафе "Берізка"

Й.Ганич

*Під час занять в шахово-шашковому клубі
Зліва направо: Л. Спічаков, Й.Ганич, І.Білець, І. Белеканич, В.Белей*

М.Поворозник

Зарічівці: Мирослав і Наталія Бодак, Михайло Кичера

МІЖГІРСЬКИЙ РАЙОН

Читач можливо догадується, що в основному матеріал про шашки автор почерпнув переглядаючи підшивки районних газет, які зберігаються в обласному архіві. Бувало переглянеш товсту підшивку за рік, дві, три і жодного повідомлення. Наступало розчарування...

Але найбільше отримав негативу, коли працівники архіву відмовили у видачі підшивок газет Міжгірського району. Одне з двох; 14 районів мають підшивки, а Міжгір'я – ні, або працівники не змогли їх знайти. Так чи інакше виникла проблема, яка підсилювалась ще одним фактором... Обласна федерація з шашок щорічно проводить не менше 10-ти солідних обласних турнірів. Серед них: чемпіонат та кубок області, турніри до Дня Незалежності (м. Виноградово), до Дня Конституції (м. Мукачево), до Дня Матері (м. Хуст), меморіал пам'яті Ватамана (с. Н. Апша) та інші. Проте, серед учасників змагань міжгірців немає, або майже немає. Що робити? Намітив собі відвідати туристичну Міжгірщину. Кажуть, якщо перед кимось бог закриває двері, то обов'язково відкриває вікно. За кілька днів до поїздки фортуна посміхнулась. На змаганнях держслужбовців області познайомився із заступником голови Міжгірської районної ради Голодняком Володимиром Петровичем, який пообіцяв допомогти. На думку чомусь прийшла популярна за радянських часів «Літературна газета», як її ще любовно називали «Літературка». В ній періодично друкувалась рубрика «Пообещал, но выполнил»... Мої сумніви скоро розвіялись. Володимир Петрович, як патріот свого краю, оперативно допоміг мені з матеріалами для книги.

В березні 1947 р. «Закарпатська правда» опублікувала таке повідомлення:

– «2 березня у Воловому (нині Міжгір'я), в приміщенні окрфінвідділу відбулись збори шахістів. З доповіддю про значення і організацію шахового спорту виступив товариш Шурчилов. Обрано комітет, секції». Зібраний по крихтах матеріал про організацію перших змагань по шашках, розмови із старійшинами, які були присутніми при організації перших

шахових клубів на території нашого краю, дають право говорити про те, що в цих клубах збиралися і змагалися в однаковій мірі як шахісти, так і шашкісти.

В розмові із ветеранами шашкового спорту Міжгірщини, знову виникло питання: «Чи були відомі русинам підкарпатської Русі шашки до 1945 року?» Зійшлися на думці, що хоч повідомлень у пресі тих часів не знайдено, але під час першої світової війни і трохи пізніше, російські військовополонені могли ознайомити наших предків з цією чудовою грою. Зрозуміло, що в ці роки нашим дідам, батькам було не до шашок...

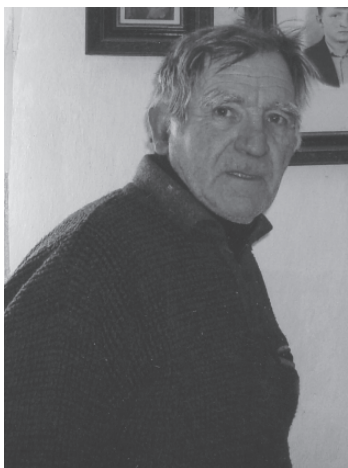
Пам'ятною датою в історії шашок Міжгірщини є приїзд у районний центр міжнародного майстра М.М. Когана, який дав місцевим любителям сеанс одночасної гри. Це був 1968 рік. Такою повагою до шашкістів Закарпаття (приїзд шашкових авторитетів) можуть похвалитись лише декілька районів області.

В актив інтелектуального виду спорту цього мальовничого куточка Срібної Землі можна записати і 1988 рік. В травні цього року «Закарпатська правда» писала

– В Мукачеві відбулися фінальні змагання командної першості Закарпаття на приз ЦК ВЛКСМ «Чудо-шашки». Найрезультативнішу гру продемонстрували хлопчики і дівчата з Міжгірщини, які виграли всі командні зустрічі і здобули кубок обкому комсомолу.

ВЕКТОР ЩАСТЯ СЕНЬКА Василя Михайловича

*Входить у 3-ку найсильніших
шашкістів Міжгірщини 1970–2010 рр.*

Із автобіографії

Я не пам'ятаю, коли вперше почав грати в шашки. Колись у моєму дитинстві не було радіо, телевізора, комп'ютера, тому час треба було чимось заповнити. Мої брати, особливо старший Іван, його ровесники, проводили різні ігри: грали в карти (шустера), але найчастіше – в шашки. Дошку самі креслили на картоні чи на папері, а шашками служили різнокольорові квасолі. То вже потім, я нарізав з палиці ліщини шашки, пофарбував їх чорнилом.

Батько вмів стригти, торгував у магазині, тому часто до нас заходили люди. Вони також інколи пробували зіграти в шашки. Я часто вигравав у них і поступово ставав непереможним.

Пам'ятаю, батько приймав картоплю від селян, і до нас заїхав заготувач з Мукачева. Я грав з односільчанином, а заготувач спостерігав за поєдинком. В один момент підказав мені: «Жень пасульку на дамку». Я й погнав і виграв партію. Тоді він захотів зіграти зі мною. Замість шашок розставив монети: одному білі, а другому мідяки. Так ми зіграли декілька партій і я виграв у нього. Монети він залишив. Я радів заробіткові. Бо можна було в кіно піти і цукерок купити.

Школа була недалеко від читальні, яка знаходилася в приміщенні сільради, і я часто забігав туди пограти в шашки з дорослими. Я вигравав, але й мене «били».

Під час служби в Армії ми часто проводили турніри. Сильним був осетин капітан Танделов, казах Касімов та ще ряд хлопців. На одному з турнірів я зайняв I місце і був нагороджений фотоальбомом.

В районі було багато сильних шашкістів: Мишанич Федір (в 70-их роках працював у Міжгір'ї лікарем), Іваницький Федір, Янчик Олекса. Голодняк Михайло, Бундзяк Василь. Відділ спорту очолював Кость Іван. Змагання з шашок проводились серед колгоспників, вчителів, працівників різних установ. У 1970–80 рр. мені вдавалось сім разів виграти звання чемпіона району. На обласних змаганнях за шашковою дошкою зустрічався з Олександром Студеняком та Василем Стойкою з Тячівщини, Віктором Ватаманом з Рахівщини, Зазимком з Онока Виноградівського району та іншими. Брав участь в турнірах, які проводились в містах Тячеві, Мукачеві. Займав місця 3, 4, 6. Жаль, що не вів запис партій – це б значно додало в моїй грі. Проте, для мене найважливішим є сама гра, від неї отримую задоволення. Не можна забувати мої зустрічі за шашковою дошкою з Олексою Янчиком, Василем Бундзяком, Федором Іваницьким, директором вечірньої, заочної школи Михайлом Голодняком. Від гри з ними я отримував насолоду.

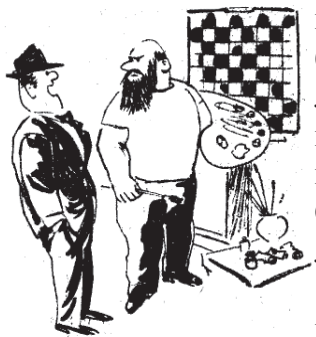
Та інколи не треба думати, що ти дуже сильний, бо на сильного завжди знаходиться ще сильніший. Так у мене був випадок, коли в Івано-Франківську, у парку, зустрівся з шашкістом, який на вигляд був дуже неуходженим, як бомж. Він виграв у мене 10 партій і не дав жодного шансу «розмочити» рахунок.

І ще, пробував навчати дітей у школі грати в шашки, але завзяття я не виявив.

Від автора. Василь Михайлович Сенько народився 22 листопада 1941 р. в с. Келечин Міжгірського району. 69 років проживає на утцюзнині. Невдовзі відмітить свою сімдесятку. В цьому селі народився і перший Президент Карпатської України Августин Волошин. Мій теперішній земляк літературознавець Іван Сенько, брат Василя, також тут народився. Виходить, Я, працюючи над книгою про шашки, ступив на благодатну Верховинську землю. На кого подібний мій колега по спорту: на типічного русина, гуцула, лемківця, бойка? Не знаю, але однозначно – наш закарпатець. У свої роки має ще гарну пам'ять, жвавий, енергійний, має міцну статуру. А ще виявилось, що брата

Івана син навчався з моїм сином на одному курсі історичного факультету. Світ тісний...

Василь Сенько закінчив УжДУ. Працював учителем, згодом директором місцевої школи. Трудитися мусай – адже шашки не прокормлять. Та ще й гени зобов'язують до творчості. Його батьки – Марія і Михайло Сеньки – були талановитими носіями народної творчості. Брат Іван фольклорист і літературознавець записав у них понад 150 казок. Натура Василя Михайловича пронизана нетерпимістю до несправедливості, прагненням особистої свободи – це його вектор життя. Вийшовши на пенсію, він не залишився працювати. Бо не хоче бути від когось залежним. Чи не про таких людей класик світової літератури написав, що понад усе цінує любов, але і любов віддає за свободу. До речі, з жінкою Оленою Михайлівною живе у злагоді та любові 41 рік.

Василь Михайлович має нахил до малювання. В його двох кімнатах розміщено не менше 100 картин, основною тематикою яких є чудова верховинська природа. Впевнений, що якби любителі прекрасного знали про них, вони б їх давно розкупили. Серед шашкістів є чимало людей різних професій, та Василь Сенько – перший шашкіст-художник.

Із написаного Іваном Сеньком

Один верховинець питає у другого:

– Як думаєш, де холодніше, у Волівці чи у Виноградіві?

– Та всі знають, що у Волівці.

– Неправда. У Волівці Ленін без шапки стоїть, а у Виноградіві – шапці.

Любительська партія В. Сенько – Й. Ганич,
зіграна в лютому 2011 р., с. Ізки

1. gf4	dc5
2. cd4	fg5
3. bc3	gf6
4. cb4	hg7
5. bxd6	cxc3
6. dxb4	ba5
7. cb2	axc3
8. bxd4	gh4
9. ab4	fg5
10. ab2	ed6
11. ba5	dc7
12. ba3	ab6
13. dc5	bxd4
14. exe7	fxd6
15. hg3	gxe3
16. fxd4	hxf2
17. gxe3	ba7
18. ef2	gf6
19. fg3	ab6
20. gf4	dc5
21. fe5	fg5
22. ef4	cxe3
23. fxd2	bc5
24. dc3	cd4
25. cb4	dxsf6
26. bc5	cd6
27. cxe7	fxd8 нічия

НІЧІЯ БУНДЗЯКА Василя Михайловича РІВНОСИЛЬНА ПЕРЕМОЗІ!

За період 1960–1980 рр. входить у трійку найсильніших шашкістів Міжгірщини.

Зайняв п'яте місце в обласному турнірі ДСТ «Колос» 1970 р.

Неодноразовий призер районних змагань/

Народився 16 листопада 1939 р. Має вищу освіту. Є ветераном шашкової гри на Міжгірщині. Шашкісти із стажем пам'ятають його потужну гру в 70–80-их роках. Особливо згадують, як в 1968 році, під час сеансу одноразової гри з міжнародним майстром М.М. Коганом, йому вдалося зробити нічию.

Сам Василь Михайлович на цю тему висловлює свою думку:

– Для мене нічия була рівносильна перемозі. В наступні роки, моя вдала гра з шашковим авторитетом, при згадці, була як «бальзам на душу». Між іншим, за сильну гру отримав від знаного гостя бібліотеку з російських шашок. Взагалі Радянська влада заохочувала виїзди лідерів спорту в міста і села з лекціями на спортивну тематику, а по можливості і демонструванням своїх неабияких здібностей. Пам'ятаю, спортивна преса повідомляла про виступ гросмейстера Б. Симоняна з сеансом одночасної гри на Свалявському заводі «Електрон». Для сеансерів – це приємні спогади на все життя.

За роки Незалежності України, читав у газеті «Спорт тайм» про участь майстра спорту із Донецька Чижевської в турнірі пам'яті Ватамана в Нижній Апші. Змагання відома шашистка виграла, а для наших спортсменів, з якими вона зустрічалась, буде доброю школою.

Де кілька разів відвідувала мукачівський шахово-шашковий клуб триразова чемпіонка світу з шашок Дар'я Ткаченко... На жаль, дикий капіталізм нашої країни комерціалізував спорт. І на

Закарпаття, за гроші, звичайно приїхали б відомі шашкісти. Із-за відсутності коштів, не проводяться рейтингові турніри. Хоча є в нас шашкісти, які грають в силу майстрів.

Важко не погодитись...

ПРОГРАЄ НЕ ТОЙ, ХТО СТОМИВСЯ, А ТОЙ, ХТО ЗУПИНИВСЯ

ПЛЕЦЬ Михайло Михайлович

*Входить у 5-у найсильніших шашкістів
Міжгірщини 1970–2011 рр.*

Із автобіографії

Народився 24 грудня 1954 року в с. Синевир Міжгірського району. З 1958 року сім'я переїхала на постійне місце проживання в смт. Міжгір'я.

В 1970 р. закінчив на відмінно 8-й клас загальноосвітньої школи і пішов працювати робітником деревообробного заводу Міжгірського ліскокомбінату, одночасно продовжував навчання у вечірній школі, яку закінчив у 1973 році.

З 1973 до 1978 року навчався на інженерно-економічному факультеті Львівського лісотехнічного інституту.

В Міжгірському ліскокомбінаті пройшов шлях від робітника до заступника директора з економічних питань.

В 1981 та 1984 роках обирався депутатом Міжгірської районної ради народних депутатів.

З 1980 до 1987 року працював на посаді заступника голови райвиконкому, голови райплану. Постійно продовжував навчання та підвищував кваліфікацію.

В 1995 році присвоєна кваліфікація сертифікованого аудитора, з 1998 року присвоєна кваліфікація експерта-оцінювача всіх видів майна та майнових прав, з 2000 року – набув кваліфікації арбітражного керуючого.

На даний час працюю провідним спеціалістом в районному центрі зайнятості.

Мої перші зустрічі із грою в 64 кліткові шашки відбулися в п'ятирічному віці, коли батько виготовив вперше комплект шашок із використаних дерев'яних шпульок для швейних ниток, половина з яких фарбувалася для цього учнівським чорнилом, а за дошку служив шматок фанери із відповідно розкресленими клітками.

Перші уроки гри в шашки дістав від свого батька Плеця Михайла Михайловича. Надалі шліфував свою майстерність гри в шашки у гуртках при будинках піонерів в смт. Міжгір'я.

Під час навчання у м. Львові був членом шахово-шашкового клубу цього міста.

Після закінчення ЛЛТІ працював у Міжгірському лісокомбінаті та приймав участь у обласних галузевих спартакіадах працівників лісової галузі із шашок. Найбільше запам'яталися змагання у м. Сваляві та смт. Буштино в 1976–1979 роках, де команда Міжгірського лісокомбінату зайняла перше місце. Мені запам'ятався сеанс одночасної гри в шашки на 20-ти дошках, яку проводив після завершення змагань у смт. Буштино майстер спорту СРСР Плевако і мені пощастило цей поєдинок на одній із двадцяти дошок виграти.

Михайло Плець – гравець позиційного плану. Добре бачить шашкове поле. Грубих помилок майже не допускає. Непогано почувається в міттельшпілі. Шашки любить і грає ще з дитинства, проте характер роботи не давав йому змоги самовдосконалюватися у цьому виді спорту. «Щоб навчитися добре грати, оволодіти секретами майстерності – говорить він – потрібно частіше грати на обласних турнірах, записувати свої партії з послідуочим аналізом, вивчати творчість сильніших. У нас до гри більше любительський підхід, адже хто може похвалитися знаннями дебютів, премудростями міттельшпілю, вмінням проводити кінцівки? Гра в шашки нагадує саме життя, хто зупинився у своєму розвитку, той і відстає...»

ПРО ЩО ГЛАГОЛИТЬ ІСТИНА ГОЛОДНЯК Володимир Петрович

*Срібний призер чемпіонату області
серед державних службовців 2010 р.*

*Входить у трійку найсильніших
шашикістів Міжгірщини 1990–2010 рр.*

Із автобіографії

Народився 28 липня 1958 року в Міжгір'ї. Тут закінчив місцеву десятирічку. В 1975–1980 роках навчався на філологічному факультеті Ужгородського державного університету.

Працював учителем у Міжгірській середній школі.

Із 1984 по 1988 роки очолював Міжгірську районну комсомольську організацію, працюючи першим секретарем райкому ЛКСМ України.

Із 1989 по 1991 рік навчався в Київському інституті політології і соціального управління, де здобув спеціальність політолога, викладача суспільно-політичних дисциплін.

По закінченню навчання працював завідувачим організаційним відділом Міжгірського райвиконкому, завідувачим відділом культури молоді та спорту Міжгірської районної державної адміністрації.

Із 1997 по 2001 рік працював у підприємницьких структурах.

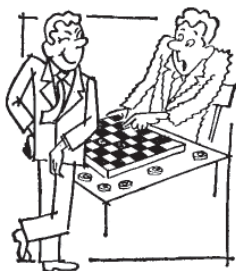
Із 2002 по 2010 рік обирався заступником голови Міжгірської районної ради. На даний час працює начальником відділу організаційного забезпечення діяльності виконавчого апарату Міжгірської районної ради.

Обирався депутатом Міжгірської районної ради протягом чотирьох скликань.

Одружений, дружина Ольга працює вчителем у Міжгірській ЗОШ 1–3 ступенів. Діти – дочка Марина проживає в Ужгороді, син Андрій проживає і працює у Міжгір'ї.

Серед захоплень – шашки посідають особливе місце. Ще в дитинстві захоплювався цією грою. Майже щодня. В центрі Міжгір'я, у районному будинку культури. десятки моїх земляків та гості верховинського краю влаштовували баталії із гри у шашки. Це Бундзяк Василь Михайлович із Міжгір'я, Свинець Валерій із Міжгір'я, Плещ Михайло Михайлович теж із райцентру, Куриця Іван Іванович із Вучкового, Сенько Василь

Михайлович із Ізок, мій батько – Голодняк Петро Михайлович та його брат Михайло Голодняк теж добивалися хороших результатів. Я, ще учень місцевої школи, переймав досвід гри у шашки в них.

Треба додати, що традиційно на Міжгірщині ті чи інші заходи, які проводяться, не обходяться без спортивних змагань. І обов'язково до них включаються шашки та шахи. Великою заслугою в цьому є робота голови райспорткомітету Кость Івана Дмитровича, який очолював цю ділянку роботи в районі більше 30 років. Призові місця на таких заходах отримував і я. Про що свідчать грамоти.

Доброю традицією стало проведення обласних спартакіад серед державних службовців. Я теж постійно приймаю в них участь. Добиваюся непоганих результатів на змаганнях по російських шашках. Так, у 2010 році посів друге місце.

Від автора. З Володимиром Петровичем зустрічався три рази, за шашковою дошкою – один раз, в 2010 р. Тоді я програв, що вплинуло на розстановку місць; він – другий, я третій. Мій візаві грав зосереджено, зробив перші вісім ходів згідно рекомендацій теорії, помітив і не пішов на розставлену пастку, скористався помилкою противника і виграв партію. Після турніру повели розмову щодо ризику в шашковій грі. Чи оправдана крилата фраза: «Хто не ризикує, той не п'є шампанського!» Чи варто свідомо йти на ризик? Думка шашкових авторитетів розділилась. Гросмейстер З. Цирик в своїй книзі «Четвертина віку за шашковою дошкою» заявляє: «Я, як правило, уникаю понадміру

рискованих продовжень. Часто мене за це критикували. Погодитись з ними важко. Серйозно підходячи до кожної партії, і до кожного противника, я не бачу сенсу недооцінювати свого напарника. Якщо бачу, що якесь продовження помітно ризиковане і веде до погіршення ситуації, як же можна думати. Що, цього не бачить мій противник?» Правильність цих поглядів підтверджує і практика – за останні 20 років Цирик програв дві партії, неодноразово завоював звання чемпіона СРСР. Правда, далі в тій же самій книзі гротмейстер уточнює, що немає правил без винятків...

Найбільш переконаним прихильником «понадміру рискованих продовжень» є тульський гротмейстер В. Абаулін. Який майже в кожній партії намагається створити гострі, заплутані позиції. Досягнення Абауліна теж значні – він двічі чемпіон СРСР, неодноразовий переможець солідних турнірів.

Стосовно теми розмови. Володимир Голодняк замітив, що «гени авантюризму», які підштовхують до ризикованих пригод у представників різних континентів неоднакові.

15% європейців є носіями «генів авантюризму»

70% жителів Південної Америки є носіями «генів авантюризму»

2% китайців і японців є носіями «генів авантюризму»

Виходить, що ризикована гра також може приносити високі результати: Так, практика показує, що ризик може повністю оправдати себе. Зрозуміло, зовсім не обов'язково в кожній партії вибирати продовження, які ставлять на грань поразки. Не в кожній партії і не з кожним противником можна дозволити собі піти на сумнівне, хоч і не відоме в теорії продовження. В кінцевому підсумку успіх приносить саме розуміння гри, її техніки, знання її теорії – тобто компоненти, із яких саме і формується справжня майстерність.

Першість області серед державних службовців
С. Петрово, 2010 р.

Й. Ганич — В. Голодняк

1. gf4 dc5
2. cb4 ed6
3. ba5 fe7
4. fg3 fe5
5. gh4 exg3
6. hxf4 cd4
7. exc5 bxd4
8. fg5 hxf4
9. de3 fxd2
10. cxc5 dxb4
11. axc3 gf6
12. cd4 ab6
13. ab4 ed6
14. gf2 ba7
15. ba5 bc5
16. dxb6 axc5
17. bc3 fe5
18. ab2 hg7
19. fe3 ed4
20. cxe5 bxd2
21. exc3 gf6x

Василь та Іван Сеньки

Василь Сенько

Володимир Голодняк

РАХІВСЬКИЙ РАЙОН

Відбулось змагання на першість з шашок між учнями Солотвинської та Білоцерківської семирічних шкіл. З рахунком 12:7 перемогли учні Білоцерківської семирічної школи.

02.1953 р.

Шашкові змагання між учнями Розтіцької і Відричанської восьмирічок закінчились з рахунком 8:8.

03.1959

У Річанській восьмирічній школі проведена першість серед учнів V–VIII-их класів з шашок. Переможцями вийшли Іван Тернущак, Микола Блинтя, Ганна Тернущак.

02.1961 р.

В змаганні працівників сільського господарства Рахівщини найсильнішим став Василь Слюсарчук. У командному заліку перемогли шашкісти райспоживспілки.

10.1966 р.

В десятку переможців на краще розв'язання шашкових закінчень ввійшов Ю. Ретізнюк із с. Ростоки Рахівського району (7-ме місце із 23 учасників). Нагороджений дипломом газети «Прапор перемоги».

06.1979 р.

В новорічному конкурсі по розв'язуванні шашкових задач друге місце зайняли М. Коперльос, М. Ковач, О. Сидоряк (с. Великий Бичків Рахівського району)

01.1987 р.

Чемпіонат області з блискавичної гри проведено в м. Мукачеві. Третій результат показав шашкіст з Великого Бичкова Микола Коперльос. Нагороджений дипломом та бронзовою медаллю.

03.1987 р.

Завершилися фінальні змагання особистої першості Закарпаття з російських шашок. В десятку найсильніших шашкістів області ввійшли і представники Рахівського району: М. Коперльос набрав 7 очок (6 місце), Д. Мадзара – 6,5 очок (9 місце).

02.1988 р.

В чемпіонаті Срібної Землі 1989 року непоганий результат показали шашкісти Олексій Сидоряк та Микола Коперльос, які посіли відповідно третє та четверте місця. Безумовно – це успіх спортсменів Великого Бичкова.

03.1989 р.

В спортивному плані вдалим виявився чемпіонат області 1990 р. для Олексія Сидоряка з Великого Бичкова. Він став срібним призером блискавичної гри і здобув п'яте місце в класичній грі.

03.1990 р.

Кубок Закарпаття 1990 року виграв Микола Коперльос з Великого Бичкова!

10.1990 р.

Запам'ятався шашкістам фінал чемпіонату області 1991 року. Лише в останньому турі, Олександр Студеняк перемігши Миколу Коперльоса вийшов на перше місце. Срібло дісталось представнику Рахівського району.

Цікаво склалась боротьба за титул чемпіона у блискавичній грі. Тут все вийшло навпаки: М. Коперльос – перший, О. Студеняк задовільнився другим місцем.

03.1991 р.

У шахово-шашковому клубі Мукачева проведено шашковий турнір на кубок Закарпаття за участі кращих шашкістів області, а також Львова.

Кореспондент газети «Прапор перемоги» Йосип Ревай у звіті про черговий форум любителів інтелектуальної гри, відзначає

добру гру молодого рахівського шашкіста Івана Тодора, який виконав норму кандидата в майстри.

10.1991 р.

В престижному турнірі на кубок Срібної Землі друге місце здобув Іван Тодер з Рахова, тим самим підтвердив звання кандидата в майстри спорту.

06.1993 р.

Стаття Михайла Рішка «Шашкові меридіани» надрукована в газеті «Спорт тайм» 23.05.2006 р.

Шостого травня 2006 року стартував новий спортивний сезон для любителів шашок області. У цей день в області відбувся особисто-командний Кубок з шашок-64.

Знаменним він виявився ще й тому, що уперше ці змагання пройшли на Рахівщині, у смт В. Бичків, який славиться відомими шашистами (Микола Коперльос, Іван Тодер, Олесь Сидоряк, Іван Мадзар) та їх успішними виступами.

Місцем проведення турніру став кафе-мотель «Зустріч», директор якого – Піцур Іван Васильович – створив належні умови та забезпечив високий менеджерський рівень, що сприяло творчості учасників гри.

Турнір привернув до себе увагу з боку широкої громадськості селища і району в цілому. Кафе «Зустріч» на якусь мить поставив в епіцентрі культурно-спортивного життя району.

У змаганні взяло участь 6 команд (Тячівський, Перечинський р-ни, м. Іршава, Ужгород, а В. Бичків репрезентував аж 2-і команди). За команду виступали по 2 шашкісти; була запроваджена колова система за регламентом 40 хв. на партію. Склад учасників – 12 кмс.

Після ознайомлення учасників з умовами положення головний суддя оголосив початок змагань. Коротка дистанція турніру та офіційний статус сприяли особливому настрою, налаштовували на спортивну боротьбу.

З перших турів суперники повели гру активно, у наступальному пориві, не боячись поразок демонстрували свої найкращі ігрові якості. Партії були видовищні, відрізнялись оригінальними ідеями і задумами. Як і очікувалося, лідерство захопили шашкісти В. Бичкова, які грали натхненно, з великим піднесенням. Вони утримували позиції аж до останнього туру.

Врешті-решт усе вирішив останній тур, коли сильна і досвідчена команда тячівського району у складі кмс Олександра Студеняка і кмс Михайла Дикуна, подолавши опір своїх конкурентів, фінішувала з результатом 7,5 очок. Ця позначка виявилась недосяжною для решти учасників змагання.

На другому місці опинилась дружна команда В. Бичкова (кмс Микола Кошілко і кмс Юрій Станіслав) – 6,5 очок. Третє місце посіла команда м. Ужгород, за яку виступали кмс Михайло Рішко і кмс Віктор Туртаєв – 5 очок.

В особистому заліку переміг Михайло Дикун – 9 очок із 10 можливих, на другому – Михайло Рішко – 7 очок, третє місце з 7 очками завоювали Олександр Студеняк і Микола Кошілко.

Приємним сюрпризом став успішний виступ юної Сільвії Марковці (Іршава), яка у представницькому і сильному турнірі зайняла 4 місце. Підтвердивши свій високий клас гри.

Переможці турніру були нагороджені кубком, медалями і грамотами управління у справах молоді і спорту облдержадміністрації.

Обласна федерація висловлює шану і вдячність Великобичківському спонсору Миколі Коперльосу за сприяння та фінансову допомогу в організації та проведенні турніру.

СЕРПАНТИНИ ШАШКОВИХ ЗДОБУТКІВ КОПЕРЛЬОСА Миколи Михайловича (кмс)

Срібний призер обласного новорічного конкурсу «Розв'язання шашкових задач». 1987 р.

Бронзовий призер чемпіонату області з блискавичної гри 1987 р.

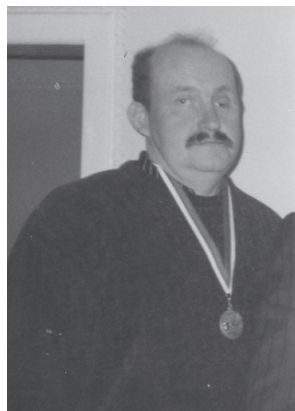
В чемпіонаті області 1988 р. (27 учасників) зайняв 6 місце, в чемпіонаті 1989 р. – 4-те місце.

Володар кубка Закарпаття 1990 р.

Срібний призер чемпіонату області 1991 р.

Чемпіон області з блискавичної гри 1991 р.

Переможець турніру пам'яті В. Ватамана 2005, 2008 рр.

Народився 4 квітня 1956 р. в с. Великий Бичків Рахівського району. Для пересічного закарпатця це село асоціюється з населеним пунктом у якому багаті революційні традиції, роботою лісохімзаводу, неодноразовими публікаціями в обласній пресі про славетних людей нашого краю, відомою футбольною командою. Для громадян, які цікавляться спортом, цікаво буде знати, що тут проживали і проживають сильні шашкісти: М. Ковач, О. Сидоряк, Д. Мадзар, М. Коперльос. Останній з них Микола Михайлович Коперльос є найбільш титулованим.

Ось як відзивалась мукачівська газета «Прапор перемоги» про здобутки Миколи Коперльоса.

Стаття від 27.X.1990 р. «Кубок Закарпаття вручено»

В міському шахово-шашковому клубі завершився турнір на кубок області з російських шашок. У ньому брали участь 14 кандидатів в майстри спорту, 11 першо- і 15 – другорозрядників. Змагання проводилися за швейцарською системою в дев'ять турів. До останніх матчів на перемогу претендували шестеро шашкістів. А серед них найреальніше – електрик заводу

будівельної індустрії Михайло Ігнатоля, якому для перемоги в останньому турі досить було набрати півочка. Але він потерпів поразку від працівника виробничо-навчального підприємства УТОСу Василя Зварича і з шістьма очками зайняв тільки п'яте місце.

Четверо учасників турніру набрали по 6 з половиною очка і за коефіцієнтом Бухгольца перемогу присуджено Миколі Каперльосу з Великого Бичкова.

Стаття івід 30.III.1991 р. «Чемпіон фінішував»

Як уже повідомлялося раніше, в міському шахово-шашковому клубі тривав особистий чемпіонат області з російських шашок серед чолвоіків. Турнір проходив за круговою системою в 17 турів. Лікар Солотвинської алергологічної лікарні Олександр Студеняк та художник Микола Коперльос з Великого Бичкова до 15 туру йшли порівну і передбачалося, що доля титулу чемпіона області вирішиться в партії між ними. У цьому поєдинку М. Коперльос грав білим кольором. Однак багаторазовий чемпіон області О. Студеняк швидко взяв ініціативу і, вигравши партію, захистив чемпіонське звання.

Відмінний результат показав і М. Коперльос. Він набрав 14 очок, випередивши третє місце на два очка.

Гра Миколи Михайловича визиває повагу у шашкістів краю, до певної міри є окрасою турніру. Адже під час двобою спортсмен ставить ґрунтовні позиції, глибоко рахує, добре знає такі дебюти як кіл, зворотній кіл, міську партію... Відчувається, що перші шашкові університети пройшов у Олександра Студеняка. Під час гри цупкий, вміє вивертатися з складних для нього позицій. Стосовно слова «вивертатися», навіть анекдот розказав.

– Ой, уяви собі, що ти повернувся додому і в тебе на спині губна помада. Як ти виправдаєшся перед дружиною?

– Я скажу: «Люба, ти ж бачиш, я вивертався, як тільки міг!»

І ще, якщо в спорті Микола Коперльос кандидат в майстри по шашках, то по професії він майстер, художник по дереву. До тонкості знає столярну справу. Про це знають не тільки на місцевому рівні, але й за межами неньки України. Хай щастить!

Турнір пам'яті В. Ватамана, 2008 р.

Кмс М. Коперльос — кмс А. Вайда
с. Великий Бичків м. Іршава

1. cb4	ba5
2. bc5	dxb4
3. axc5	fg5
4. bc3	gh4
5. gf4	gf6
6. fg5	hxf4
7. exg5	cd6
8. cb4	axc3
9. dxb4	fe5
10. gh6	hg7
11. ab2	bc7
12. cd2	gf6
13. ba3	cb6
14. de3	bxd4
15. exc5	dc7
16. ba5	dxb4
17. axc3	ab6
18. cb4	cd6
19. bc5	xd4
20. fg3	hxf2
21. gxe5	dxb4
22. axc5	ef4
23. ef2	fe5
24. fg3	ed6
25. cxe7	fxd6
26. hg7	fe3
27. gf8 x	

**ВІДДАЛЕНИЙ ВІД УЖГОРОДА,
АЛЕ «БЛИЗЬКИЙ» ДО МОСКВИ СИЛЬНИЙ
ШАШКІСТ**

ТОДЕР Іван Іванович

Чемпіон Закарпаття 1993 р.

*Бронзовий призер заочного турніру
«Смілянські вечори» 1993 р.*

*Другий в розигравші кубка Срібної Землі
1993 р.*

*Срібний призер заочного турніру
Чеховського клубу Московської області
1992–94 рр.*

*Перше місце в заочному турнірі
«Смілянські вечори» 1994 р.*

*Сьоме місце в III-ому заочному турнірі меморіалу А.П. Чехова
(29 учасників) 1994–95 рр.*

*Бронзовий призер міжгалузевої профспілкової спартакиади
присвяченої 50-ій річниці Перемоги над фашистською
Німеччиною 1995 р.*

Бронзовий призер чемпіонату області 1995 р.

Срібний призер чемпіонату світу по переписці 1994–1995 рр.

*Срібний призер заочного чемпіонату Дніпропетровської
області (16 учасників) 2002 р.*

*Перше місце в півфіналі чемпіонату СЛШИ по переписці,
група «Україна», 18 чол. 2003–2004 рр.*

*СЛШИ – Московський (російський) «Союз Любителів
Шашечной Игры».*

*Друге місце у відкритому заочному чемпіонаті
Дніпропетровської області (13 чол.) 2005 р.*

*Шосте місце в півфіналі чемпіонату СЛШИ, група «Україна»
2005–2006 рр.*

*П'яте місце в півфіналі заочного чемпіонату СЛШИ, група
«Україна» 2006–2007 рр.*

*Вісімнадцяте місце в чемпіонаті МКСО «Профспорт», клас
чемпіонів (25 чол.) 2006–2007 рр.*

*Народився 16 серпня 1966 р. в с. Костилівка Рахівського
району. Тут постійно проживає. Закінчив Тересвянське*

професійно-технічне училище. Його професія, робота в м. Рахові пов'язана з обробкою деревини, столярством.

Стосовно шашкової гри, то важко собі уявити, як зміг простий сільський робітник досягнути вершин шашкової гри. Природа наділила його неабиякими здібностями: умінням математичного рахунку, кмітливостю, заповзятістю, честолюбством, силою волі в досягненні мети. Адже серед шашкістів Закарпаття немає титулованих особистостей:

Майстер СЛШИ, Міжнародний майстер СЛШИ, окрім Тодера Івана Івановича.

Довідка: Після розпаду Радянського Союзу, розпалися налагоджені спортивні зв'язки між спортсменами могутньої багатонаціональної держави. Шашкісти Москви та Московської області організували «Союз любителів шашкової гри», заснували своє видання «Шашечный вестник», яке друкується в м. Балашиха Московської області. Тут знаходиться організаційний центр Союзу, навколо якого групуються спортсмени – шашкісти не тільки Російської Федерації, але й більшості країн бувших союзних республік. Любителі гри по переписці України теж утворюють свою групу, в якій виявляють сильнішого з послідуочим фіналом в Центрі (СЛШИ).

СОЮЗ ЛЮБИТЕЛЕЙ ШАШЕЧНОЙ ИГРЫ

СОЮЗ ЛЮБИТЕЛЕЙ ШАШЕЧНОЙ ИГРЫ

МАСТЕР СЛШИ ПО ШАШКАМ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ МАСТЕР
СЛШИ ПО ШАШКАМ

Тодер
Иван Иванович

Тодер
Иван Иванович

Удостоверение № 167

Удостоверение № 108

Звание мастера присвоено
Бюро СЛШИ 21 марта 2005 г.

Звание международного мастера присвоено
Бюро СЛШИ 27 марта 2006 г.

Потанов

Потанов А.П.

Потанов

Потанов А.П.

Шашкова Федерація Закарпаття гордиться спортивними досягненнями Івана Тодера, адже він гідно представляє наш регіон на змаганнях по переписці як на республіканському так і на міжнародному рівнях.

Любов до шашок привив йому вчитель ще у першому класі Костилівської восьмирічки. З того часу він не розстається з грою, яка вже в 50-их роках стала народною. В 1993 р. Іван виборює звання чемпіона Закарпаття. Газета «Прапор перемоги» про цей турнір писала:

– До останнього туру точилася вперта боротьба, у якому робітнику Рахівського лісокомбінату Івану Тодеру потрібно було набрати всього півочка, щоб стати чемпіоном. Він цього добився. І, набравши 8 очок з 11 можливих, вперше став чемпіоном області.

Додамо: йому тоді сповнилось всього 27 років. У цьому ж році. він був за крок до завоювання кубка Срібної Землі. Його перемоги не були випадковими. Адже в 1995 році – він бронзовий призер чемпіонату області.

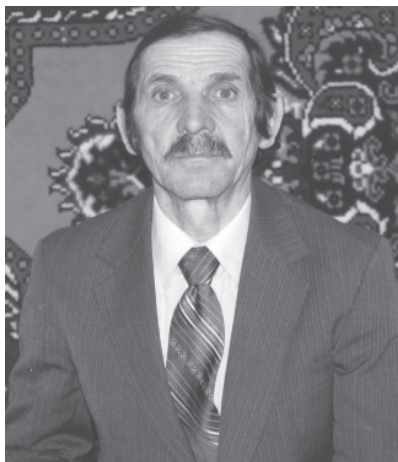
На жаль. в останні 10 років Іван Іванович, по ряду причин, не бере участі в обласних змаганнях. Хоча зрозуміло, що шашкісти краю були б йому раді.

P.S. Як повідомив Іван Тодер, в м. Рахові проживає сильний шашкіст Мирон Михайло Іванович. В даний час із-за хвороби з ним важко спілкуватись. Він так само брав участь в шашковому змаганні по переписці СЛШИ, є майстром і міжнародним майстром СЛШИ.

СЕРЦЕ ШАШКІСТА СТАРОСТІ НЕ ЗНАЄ ЙОСИПЧУК Іван Іванович

В складі команди Рахівського району неодноразовий чемпіон області серед працівників лісової та деревообробної промисловості 1975–1990 рр.

Входить у п'ятірку найсильніших шашкістів району 1970–1995 рр.

Народився 21 грудня 1946 року в гірському селі Богдан Рахівського району, Закарпатської області в сім'ї лісоруба. В 1976 році закінчив Рахівську вечірню середню школу робітничої молоді. Після закінчення школи працював на різних лісогосподарських роботах в Рахівському лісокомбінаті. В 1965–1968 роках проходив військову службу в рядах Радянської Армії. Після закінчення військової служби потрібні були гроші для будівництва своєї хати. А заробити такі гроші в гірській Рахівщині було проблематично, тому Іван Іванович декілька разів їздив на заробітки в Прибалтику, Казахстан, Сибір, на Урал тощо. Це була типова доля більшості чоловіків-горян того часу. Збудувавши свою хату, Йосипчук І.І. з 1977 по 2005 роки працював водієм, лісорубом в Рахівському лісокомбінаті, в даний час пенсіонер, проживає в рідному селі Богдан. Разом з дружиною Тетяною Павлівною, Іван Іванович виховав і виростив двох дочок – Марину і Лесю. Марина разом із чоловіком живе в Києві і до батьків приїздить в гості, а Леся проживає разом з батьками в гірському Богдані.

В шашки Іван Іванович почав грати ще під час навчання в Богданській школі, в старших класах він декілька років вигравав у всіх школярів і практично не мав рівних суперників в даній грі. Після закінчення 7-го класу, під час літніх канікул, юнак разом із своїм батьком пішов працювати в ліс на так звані допоміжні лісові роботи. Працювали далеченько від рідної домівки в околицях села Богдан в урочищі Маслокрут. Жили в лісових будинках-

гуртожитках цілий тиждень і тільки на вихідні дні приїзджали додому. На роботу працівників лісокомбінату привозили вузькоколійною залізницею. В цих робітничих гуртожитках Іван Іванович пройшов не тільки серйозну життєву і робітничу школу, але і вдосконалював свій рівень ігри в шашки. В той час для лісорубів було встановлено 8-ми годинний робочий день і робітники та службовці після роботи в гуртожитках не тільки займались різними господарськими справами, но і мали достатньо вільного часу, в який любили пограти в шашки, доміно тощо.

Працюючи в Рахівському лісокомбінаті після служби в рядах Радянської Армії і виїздів на сезонні заробітки, у вільний час Йосипчук Іван Іванович продовжує грати в шашки, приймає участь в різних районних змаганнях, успішно виступає, займаючи не раз 1, 2, 3 місця. Він в 1980-х роках постійно і результативно виступає на обласних змаганнях працівників лісової та деревообробної промисловості. На цих змаганнях даної галузі команда працівників лісової галузі Рахівського району із шашок не раз займала 1-ше місце.

Іван Іванович із сумом пригадує 1980-ті роки, коли в місті Рахів в районному будинку культури у вихідні дні збирались любителі ігри в шашки, організовувались різні змагання, товариські зустрічі тощо. Тоді в місті Рахові було багато серйозних гравців в шашки. На жаль зараз вже немає в живих Андрія Васильовича Божа, Івана Івановича Обшитоша, Василя Юрійовича Греблича. Із шашкістів того часу, які зараз проживають в місті Рахів п. Йосипчук пригадує тих, хто зараз по різних причинах не мають можливості приділяти уваги цій цікавій грі. Це Іван Васильович Ворохта, Василь Іванович Чубіка, Петро Петрович Бешота, Василь Васильович Волощук та інші. Із Рахова виїхав Василь Петрович Орос.

Йосипчук І.І. в даний час в шашки грає мало і то в основному із старими колегами, коли приїжджає в місто Рахів. На жаль, в рідному Богдані немає і зараз гравців його рівня, але грою в шашки цікавиться постійно і любить поспілкуватись із колегами та любителями даної гри. Хоча не часто, але їздить до колишніх шашкістів в гості навіть за межі району на дні народження, свята або просто поспілкуватись, ну і, звичайно, зіграти декілька партій в шашки.

АЗ ВОЗДАСТЬСЯ ВАМ ЗА ДІЯННЯ ВАШІ... ВОЛОЩУК Василь Васильович

На обласних змаганнях державних службовців займає місце у верхній частині таблиці 2008–2011 рр.

Входить у трійку найсильніших шашикістів м. Рахова 2000–2011 рр.

Народився 8 листопада 1951 року в снт. Кобилецька Поляна Рахівського району, Закарпатської області. Школу відвідував в снт. Кобилецька Поляна та снт. Великий Бичків. Останню закінчив у 1969 р. і поступив на навчання у Воронежський лісотехнічний інститут.

В 1970–1972 роках проходив дійсну військову службу в рядах Радянської армії. Після закінчення служби в армії, поступив на історичний факультет Ужгородського державного університету, який закінчив у 1978 році. Їздив будівельником на сезонні роботи в Комі АРСР, Алтайський край, на Урал. Любов до рідного краю, чарівних Карпат привела його на посаду спочатку інструктора-методиста на гірських пішохідних, гірських лижних та водних маршрутах, екскурсоводом, старшим інструктором-методистом, а згодом головним спеціалістом по туризму та рекреації Рахівської районної державної адміністрації, вибирався депутатом Рахівської районної ради. Цікавиться туризмом, фотографією, садівництвом і бджільництвом. Живе і працює в місті Рахів.

Василь Волощук грає в шахи із шкільних років. Приймав участь у районних, обласних змаганнях працівників туристичної галузі і державних службовців. В 1980-их роках часто відвідував районний будинок культури в м. Рахів, де збирались любителі гри в шахи.

Василь Васильович сподівається, що незважаючи на проблемні питання соціально-економічного характеру нашої країни, коли

дуже багато наших земляків вимушені виїхати за кордон в пошуках роботи і кращої долі, повернуться додому і відновлять не тільки економічне і політичне життя, але й спортивні традиції краю.

А на моє запитання, що ще крім соціально-економічних проблем ускладнює наше життя. Василь Волощук відповів по філософськи:

– ... Та, всяке буває в нашому житті. Є в ньому багато причин, які псують нам настрій, але ще більше – які покращують: це може бути і палка взаємна любов і дружня сім'я, і багато, багато іншого. Але я, ймовірно, не помилюсь якщо скажу, що найчастіше покращує чи погіршує нам настрій – це слово. Добре слово радує, лікує, покращує самопочуття. А сердите, грубе діє зворотньо, може навіть вбити. І звичайно, зовсім не випадково багато років назад поет сказав про те, що «злые языки – страшнее пистолета». Тому не грубіть один одному, не кидайтесь злими словами. Куди краще обмінюватись компліментами. Це в повній мірі стосується і учасників нашої шашкової дружини.

Від автора:

– Що стосується доброго слова та компліментів, то їх висловлюємо в першу чергу Вам, Василю Васильовичу! Адже завдяки Вашої старанності, любові до рідної Рахівщини, книга поповнилась рисунками про шашкістів І. Йосипчука, Г. Чупака, В. Тушера. Бажаємо Вам довгих років гарного життя!

ШАШКИ – ВНЕСОК У НАСОЛОДУ ЖИТТЯ ЧУПАК Галина Зіновіївна

Лідер шашкової гри серед жінок Рахівщини 2000–2011 рр.

Народилася 10 березня 1958 року в селі Новоукраїнка, Сокальського району, Львівської області в сім'ї вчителів. В 1975 році закінчила середню школу в Червонограді, Червоноградську спортивну школу – секція з волейболу з 1-м дорослим розрядом. В 1976 році поступила, а в 1980

закінчила факультет фізичної культури Тернопільського педагогічного інституту. Під час навчання з 1-го по останній курс виступала в збірній команді інституту з волейболу.

Після закінчення інституту Галина Зіновіївна 2 роки працювала вчителем фізкультури в м. Чортків Тернопільської області. В 1982 році сім'я Чупаків переїздить в м. Рахів, Закарпатської області. В м. Рахів пані Галина спочатку працювала в дитячому садочку, тренером по плаванню в басейні Рахівської картонної фабрики, а з 1996 року по даний час працює вчителем фізичної культури і здоров'я в Рахівській ЗОШ 1–3 ступенів № 1. Разом із чоловіком Михайлом Михайловичем Чупаком, який також закінчив факультет фізичної культури Тернопільського педагогічного інституту виховали сина Віталія.

Галина Зіновіївна почала грати в шашки в зрілому віці, працюючи вчителем фізичної культури в Рахівській ЗОШ 1–3 ступенів № 1. Працюючи поряд з колегами-любителями гри в шашки за досить короткий період досягла відповідного рівня майстерності.

Чупак Г.З. декілька разів успішно виступила на обласних змаганнях і 4-ри рази зайняла 1–3 місця по шашках серед жінок. П. Галина у вільний час, особливо під час переривів між уроками

грає в шашки з колегами-вчителями і гостями. Працюючи в основному в чоловічому колективі вчителів-фізкультурників, приймає участь в турнірах серед колег і успішно виступає в спільних турнірах з колегами-чоловіками.

Трудова діяльність Галини Зіновіївни пов'язана зі спортом і нам було цікаво почути думки професіонала:

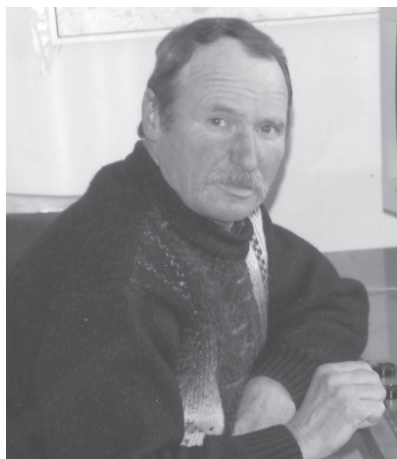
– В шашках саме важче побороти перший психологічний бар'єр, коли сідаєш за клітчасту дошку. Інші емоції згодом вже стають пройденим етапом. Не даремно говорять, що «за одного битого двох небитих дають». Буває, під час змагання тур за туром радості й печалі міняються як морські хвилі. Можливо, тим і приваблюють шашки, бо в кожного спортсмена живе «альпініст». Тобто, кожний хоче піднятися вище і заглянути за горизонт.

Шашки – це творча гра. Що тільки не заважає часом повноцінній творчості: нездужання і горезвіста «текучка», нескінчені проблеми і проблемки... Росіяни знають говорити «служення муз не терпит суеты». А турнірів, в яких шашкісти мають можливість творити повністю розкуто не так багато...

І останнє, шашки вносять насолоду в наше життя. Особливо це помітно, коли спарингпартнери посміхаються нам. Не даремно у відомій пісні є такі слова: «Отчего, отчего, отчего так хорошо? Оттого, что ты мне просто улыбнулась». І герой фільму «Тот самый Мюнхгаузен» у виконанні чарівного Олега Янковського говорив: «Улыбайтесь, господа. Улыбайтесь».

ДЖОКЕР У КОЛОДІ ЗВ'ЯЗКІВЦІВ ТУШЕР Василь Тіборович

Народився 22 серпня 1955 року в місті Рахів Закарпатської області в сім'ї робітників. В 1972 році закінчив Рахівську середню школу і пішов працювати в Закарпатську геологічну еспедицію. В 1973–1975 роках проходив військову службу в рядах Радянської Армії. Під час служби в армії закінчив сержантську школу в м. Чернівці і продовжив службу в Львівській області.

З 1975 по 1990 роки Василь Тіборович працював акумуляторщиком в транспортному цеху Рахівської картонної фабрики, пізніше продовжив трудову діяльність лісником Рахівського лісгоспу пропрацювавши біля 8 років. З 2001 по 2009 роки працював завгоспом в Рахівському районному відділенні зв'язку, в даний час пенсіонер. Як активна людина, що проживає в чудовій гірській місцевості, п. Василь веде різносторонній образ життя – і багато уваги приділяє рибалці, полюванню, катається на лижах і працює в домашньому господарстві, тримає мисливських собак в яких знає толк. Разом з дружиною Марією Василівною виховали двох синів – Олександра і Василя, які отримали вищу освіту, мають свої сім'ї і живуть окремо.

В шашки Василь Тіборович грав з дитячих років, але серйозно зацікавився грою під час роботи на Рахівській картонній фабриці. У вільні від роботи хвилини або під час обідньої перерви гра в шашки була дуже популярна. В той час фабрика працювала в 3 зміни і в нічну зміну робітники нерідко коротали час грою в шашки, а інколи з цікавими колегами залишались грати і після роботи. На фабриці в той час був великий колектив – працювало біля 1700 чоловік, серед яких було чимало добрих гравців у шашки. Це – Іван Обшитош, Микола Дутчук, Микола Григірчак, Юрій Калинчук, Ваиль Луценко та інші. В ті роки проводились

змагання між цехами картонної фабрики і транспортний цех, в якому працював Василь Тіборович часто виборював перше місце. П. Тушер грав на першість району, один раз зайняв третє місце. Тоді в районі було багато серйозних гравців в шашки, на змаганнях дуже сильно виступали шашкісти із селища Великий Бичків.

Працюючи в Рахівському районному вузлі зв'язку, Василь Тіборович продовжував грати в шашки, їздив на обласні змагання серед працівників зв'язку на яких в 2008, 2009 роках 2 рази зайняв перше місце. В 2008 році їздив на змагання в Крим, де проходила Всеукраїнська спартакіада по шашках серед працівників пошти та зв'язку і зайняв четверте місце. Зараз вдома, не часто грає з товаришами і звичайно привчає до гри в шашки внуків. Старший внук, третьокласник Тарас проявляє до гри в шашки серйозну зацікавленість і дід радіє його успіхам і передає свій багатий досвід.

І.Йосипчук

На п'єдсталі пошани Г.Чупак (справа)

В.Волощук

Переможця меморіалу М.Коперльоса вітає сільський голова І.Негре, 2008 р.

Вміло грають в шашки рахівчани Ф.Плиска та В.Романюк

БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН

Уже зимою 1944–1945 років у Берегові відкрився окружний Будинок культури, в якому для шахістів та шашкістів обладнано окреме приміщення. Незабаром у Берегові виникли районні організації спортивних товариств «Спартак», «Червона зірка», «Більшовик». Усі вони мали свої спортивні клуби, в яких, крім настільного тенісу, можна було пограти в шахи і шашки. Подібні клуби відкривалися і при заводах і фабриках Берегова, а також в багатьох селах району.

Газета «Червоний прапор».

В першості області з шашок прийняли участь робітник з Берегова М. Михайлов, колгоспниця села Іванівка С. Пасіко.

03.1952 р.

В м. Берегові проведені фінальні ігри на першість області з шахів і шашок.

I місце по шашках здобув Б. Кудрявський (м. Хуст)

II місце – В. Божанов (м. Ужгород)

05.1954 р.

У м. Берегові змагалися шашкісти харчової промисловості області в залік галузевої спартакіади. Перше місце зайняла команда Берегівського консервного заводу.

02.1971 р.

Серед працівників харчової промисловості проведено змагання в залік спартакіади присвяченої XV з'їзду профспілок Країни (м. Берегово). Перемогу здобули шашкісти Кальницького винсадрадгсопу.

03.1972 р.

У спортивному комплексі м. Берегова відбулась спартакіада спеціалістів сільського господарства області з шашок. Перемогу отримали мукачівські шашкісти.

02.1976 р.

На берегівській навчально-спортивній базі «Закарпаття» два тижні тривав турнір особистої першості центральної ради ДСТ «Колос». Зрозуміло, що в районний центр приїхали шашкові авторитети.

Згадує суддя Б. Литовський

В одному з готельних номерів поселився багаторазовий чемпіон СРСР, гросмейстер В. Габрієлян і кандидат в майстри із маленького містечка в Запорізькій області М. Железнов. Останній з великим захопленням сприймав свого сусіда. Проте Віталій вів себе так, що захоплення кандидата змінилось на повагу і до знаменитого шашкіста, і до себе, тому що в результаті цього спілкування, він став більше знати і краще розуміти шашки. Терпеливо з повагою Габрієлян пояснював своєму сусіду позиції, де для нього уже не було секретів. Так може поступати лише мудрий чемпіон.

При радянській владі було заведено, що приїзд лідерів спортивного життя країни в містечко чи інший населений пункт відзначався їх виступом в трудових колективах. Товариство «Колос», крім В. Габрієляна, в 1976 р. в Берегові представляв також гросмейстер Б. Симонян. Саме він давав сеанс одночасної гри на сваявському заводі «Електрон», про що згадують немолоді сваявські любителі шашок.

XI.1976 р.

В с. Іванівці Берегівського району було проведено першість обласної ради добровільного спортивного товариства «Колос» з шашок. Серед жінок в особистому заліку переможцями стали Марія Добош, Ольга Світлик та Людмила Кустяєва.

03.1977 р.

Відрадно, що 22 квітня в честь 113-ої річниці з дня народження В.І. Леніна, в м. Берегові відкрито шахово-шашковий клуб. Він працює під керівництвом районного Палацу культури. Клуб розміщено по вул. Леніна, 4, на другому поверсі міської лазні.

04.1983 р.

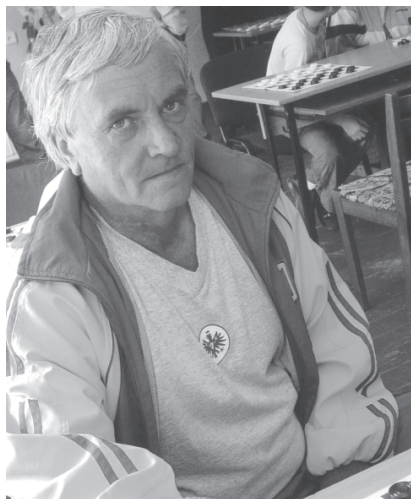

Так сталося, що цінні документальні відомості про надзвичайно багаті, майже столітнього віку фізкультурні традиції Берегівщини – одного з історичних спортивних центрів Закарпаття – довгий час залишався незатребуваним, припадаючи архівним пилом.

В Берегові, приміщенні місцевого спорткомплексу урочисто відкрився музей історії розвитку фізкультурного руху Берегівщини.

06.1991 р.

БЕЦА МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ

Входить у п'ятірку найкращих шашкістів Берегова 2005–2011 рр.

Народився 6 червня 1958 р. в м. Берегові. Закінчив середню школу і тут постійно проживає. Військову службу ніс у Москві. Одружений. З жінкою Світланою мають двох дівчат – Альону і Оксану. Радуються двом онукам.

Шашки навчився грати у батька ще з дитинства. Має велику практичну підготовку, бо не полишав змагатися на клітчатому полі і в школі, і в армії, і тепер, працюючи водієм швидкої допомоги, Михайло Михайлович, граючи на любительському рівні приводить ігровий приклад – три проти одної.

– Зрозуміло. Що в партіях кваліфікованих шашкістів, Ви не зустрічаєтесь з подібним фіналом, як правило слабша сторона припиняє опір значно раніше. Коли в противника ще немає трьох дамок, але поява їх цілком реальна.

Чому проходить, так сказати дострокова капітуляція? Справа в тому, що ні один поважаючий себе спортсмен ніколи не змусить свого противника демонструвати знання прописних істин. Взагалі по правилам гри подальша гра не забороняється. Хоча правилами

моралі, етичними нормами поведінки шашкіста вважається це просто-напросто недопустими. Як повинен поступити спортсмен, який попав у безнадійну ситуацію? В нашому прикладі, коли три дамки і одна з них знаходиться на великій дорозі, проти одної дамки. Зрозуміло. Здатись, подякувати за партію, потиснувши руку противнику.

БЕРДАР Василь Васильович

Входить у п'ятірку найсильніших шашкістів Берегова 2005–2011 рр.

Народився 25 квітня 1964 р. в Берегові. Біографія Василя Васильовича не відрізняється від життєписів інших закарпатців: школа, захоплення спортом, служба в армії, робота, женитьба. Жінка Віра, діти Василь та Аттіла, внук.

Василь Бердар любить свою роботу шофера швидкої допомоги, а також інтелектуальний вид спорту – шашки.

Монолог Василя Бердара

Гра в шашки часом нагадує наше життя. Буває, граєш за медичну установу на районних чи обласних змаганнях: вже ось-ось декілька ходів і ти виграєш партію. Не тут-то було... Самовпевненість – ворог № 1 у шашках. Так і в житті. У вас успішно йдуть чи намічаються до реалізації якісь справи. наприклад, підвищення доходів, поліпшення житлових умов чи покупка машини, весілля і багато чого іншого. Ви радієте і голосно вголос розповідаєте своїм родичам, знайомим чи товаришам по службі на роботі про ваш успіх. Минає день-два, і ви дізнаєтеся, що через незрозумілі причини ваша справа

зупинилася чи її вирішення відсунулося на невизначений термін. І винуватцем такого розвитку подій були ви самі.

Навколо кожної людини увесь час товчється чимало всіляких агресивних і недружніх сутностей. Вони здатні уловлювати ваші слова про удачі. Якщо подія уже відбулася, їм залишається лише змиритися з цим. Але якщо ні, вони починають докладати надзвичайних зусиль, щоб зруйнувати ваші плани. У народі така подія називається «пристріт».

Треба намагатися не говорити вголос про майбутні плани в стверджувальній формі! Краще взагалі нічого не говорити про подію до того, як вона здійсниться, а лише думкою будувати моделі бажаного, тим самим спілкуючись зі своїм егрегором і отримуючи від нього допомогу. Але вголос нікому нічого! Якщо це через різні обставини неможливо – вам потрібно радитися з іншими людьми чи там проводити переговори, то в дію вступає наступне правило: говорить про подію як про можливу. Доти, звичайно, поки вона не відбудеться. Поки ваше бажання не здійсниться з вашою допомогою. А що, з грою в шашки хіба не так?

ПОГАР Ганна-Марія Гейзівна

Входить у трійку найсильніших шашісток Берегівщини 1990–2011 рр.

Щороку бере участь в шашкових змаганнях ветеранів області.

Народилася в 1944 р. у м. Берегові. Закінчила Львівський інститут фізкультури. Викладала в середній школі фізичне виховання, пізніше перейшла на роботу в школу-інтернат. Гру в шашки полюбила давно. Часто грала з учнями та старшими любителями цього виду спорту. Зокрема, приводить приклад прекрасної гри директорки Косинської школи, берегівчанки Олександри Пітерської. Серед молодих спортсменок рівної немає шашістці, працівниці Берегівської ЦРЛ Сегеді Тетяні Юрївні. Остання, крім гри в шашки обдарована гарним голосом, захоплюється кондитерством.

Основною заслугою Ганни-Марії Погар, зрозуміло, є її робота з любителями інтелектуальної гри в шкільних закладах. Вчені давно примітили, що шашки (шахи) розвивають логічне мислення та інтелект, допомагають корегувати соціальні привички, понижують агресію, розвивають увагу, підвищують самооцінку та успішність в школі. Пані Погар замітила, що учнів притягують шашки ще по одній причині. Незважаючи на спортивну кваліфікацію і вік суперника, визначати результати майбутнього двобою неможливо. Ця невизначеність має притягальну енергетику, яка надає боротьбі особливого звучання... Виходить, як в російській пісні

Ну что сказать. Ну что сказать:

Устроены так люди.

Желают знать, желают знать,

Желают знать, что будет...

ВЕЛИКОБЕРЕЗНЯНСЬКИЙ РАЙОН

У Смереківській семирічній школі проведено шашковий турнір. Переможцями вийшли Василь Ходанич та Юлія Куртанич.
XI.1952 р.

В Ставенській середній школі проведений турнір з шашок на першість школи, присвячений 300-річчю возз'єднання України з Росією.

В змаганнях брали участь 94 учні. Першість по школі завоювали серед хлопців дев'ятикласник Юрій Ісайський, а серед дівчат Мелана Заяць.

III.1954 р.

Кваліфікований шашковий турнір проведено у Великому Березному. Переможцям М. Шараничу і І. Білканичу присвоєно шашкову кваліфікацію.

V.1963 р.

Учні Великоберезнянської школи-інтернат люблять грати в шашки. Зокрема, проведена першість серед любителів цієї гри 5-го «Б» класу. Найсильнішими виявились Григорій Костик та Василь Цап.

06.1966 р.

На першості району з шашок переміг представник с. Тихого Циганин, який набрав 8 очок з 9 можливих.

IV. 1972 р.

Згідно домовленості між шашкістами В. Березного та Перечина проведено товариські зустрічі (склад команд по 5 чол.), почергово, в районних центрах. Перемогу отримали перечинці. Задоволеними залишились шашкісти обох команд, адже ніщо не може замінити відчуття гостроти двобоїв, теплоти спілкування між сусідськими спортсменами. Почастіше б знаходились організатори таких змагань!

2000 р.

Витяг з газети «Карпатська зірка»

... Що з 1950 р. шахи і шашки стали невід'ємною складовою повсякденного життя сільчан. У трудових колективах організовувались секції, в яких службовці і робітники удосконалювали майстерність шахово-шашкової гри. При Будинку піонерів та Будинку культури діяли секції, котрими керували Андрій Бурдило та Михайло Коман. Проводились товариські зустрічі та турніри між учнями шкіл і спортивними товариствами, трудовими колективами. У них активну участь брали представники школи-інтернату, середньої школи, СПТУ, райспоживспілки, райвиконкому, меблевого комбінату, медичних установ. Високих результатів домагалися Богдан Стойка, Ігор Носальський, Валерій Коман, Василь Кеопанич, Богдан Шелепець.

... У 2004 р. вдалося провести шашковий турнір серед жінок. В ньому взяли участь Елла Попадинець, Катерина Блюда, Ганна Гелетич, Ірина Стойка, Ганна Білканич, Марія Шкурко, Меланія Цар. Всі вони завзято боролись за перемогу. Та це був, на жаль, одинокий приклад. Їй понині жодної молодой людини не вдалося залучити до подібних змагань.

Витяг з газети «Спорт-тайм» від 12 червня 2007 р.

30–31 травня 2007 р. у шахово-шашковому клубі м. Ужгород відбувся чемпіонат області серед юнаків і дівчат старшої вікової групи (1990 р.н. і молодше). Змагання проходили в особистому заліку.

Справжнім відкриттям чемпіонату став потужний виступ маловіомої шашкістки Сніжанни Баран з с. Тихе Великоберезнянського району. Грала вона зі спортивним ентузіазмом та великим бажанням перемогти. Їй вдалось подолати опір своїх конкурентів: Д. Легезу (бронзовий призер минулорічної першості), В. Головчак (переможницю аналогічного турніру), сильного юнака М. Миговича з Ужгородського району. Фінішувала з відмінним результатом – 13 очок з 14 можливих.

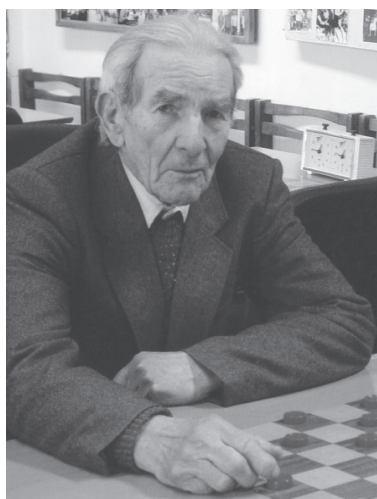

Успішний виступ 15-річної Сніжанни став окрасою і головною сенсацією обласного турніру.

На другому місці ще одна вихованка тренера М. Топольницького – Галина Куклишин. Її результат – 11 очок. Вона єдина з учасниць, яка зіграла уніцію з чемпіонкою. Третє місце посів серйозний і перспективний шашкіст Михайло Мигович (Ужгородський р-н). Він набрав 10 очок.

СТАРІЙШИНА ЗАКАРПАТСЬКИХ ШАШОК

КЛИН Станіслав Іванович (І розр.)

Кращий шашкіст сфери громадського харчування м. Ужгород 1970–90 рр.

В міських турнірах посідає місце у верхній частині таблиці.

Народився 24 березня 1924 р. в с. Соль В. Березнянського району. В 1944–45 рр. під час Другої Світової війни, денно і нічно працював на примусових роботах по вириттю траншей, будівництві дзотів від Будапешту до німецького кордону. В 50-ті роки із-за відсутності роботи по місцю проживання, працевлаштувався в м. Ужгороді: спочатку робив на бетонзаводі, згодом у сфері громадського харчування.

Одружився у 40 років, має сина Ярослава, доньку Тетяну, внучку Катерину.

Шашкісти обласного центру з повагою відносяться до найстарішого спаринг-партнера. Два типові висловлювання, які побутують в м. Ужгороді притаманні і Станіславу Івановичу.

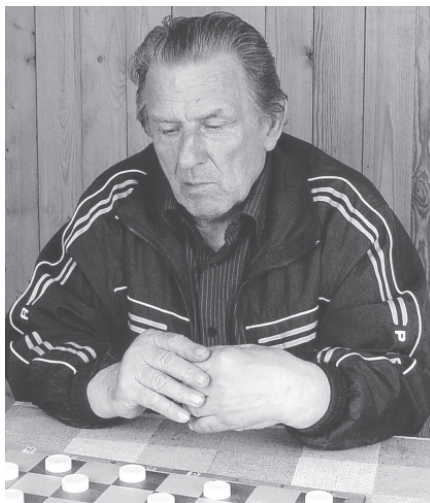
– ... Можеш залишити гру в шашки, але вони не залишать тебе»... З певних причин, він 10 років не грав у шашки, але вони (шашки) повернули його і тепер, не дивлячись на похилий вік, Станіслав Клин рідко пропускає змагання.

– «Голими руками його не візьмеш»... Дійсно з старійшиною потрібно грати в повну силу, не розслабляючись, бо в противному разі послідує відплата. Правда, Станіслав Іванович знає казати: «Батарейки уже сідають...»

Ну що ж, зичимо Вам, Станіслав Іванович, здоров'я!

ШЛЯХОМ МАЛИХ ПЕРЕМОГ ФЕДОРКА Василь Ілліч (І розр.)

У кінці 80-их та в 90-ті роки входить в двійку найсильніших шашкістів Ужгородського автотранспортного підприємства. Разом з В. Семеновим тримають І місце по Закарпатському автотранспортному підприємству.

Народився 21 квітня 1939 р.в с.Завосино Великоберезнянського району. В 1956 р. закінчив Великоберезнянську середню

школу. Продовжив навчання у Берегівському училищі механізації. Брав участь в освоєнні цілинних земель. За хорошу працю нагороджений відповідною медаллю. Військову службу ніс у Воронежській області. Тут закінчив Борисоглебське авіаційне училище ім. Чкалова. Сумлінна служба, військові знання, навчання в Саратовському політехнічному – все це готувало підґрунтя для постійного проживання в Російській Федерації.

Проте, сталося не так, обставини виявились сильнішими, а також рідні Карпатські гори манили закарпатського хлопця додому. Сільському господарству Березнянщини потрібні були вмілі руки механізатора. В колгоспі треба було працювати важко і за копійки... Виписатись із села було майже не можливо... Василь Федорка приймає рішення і ще на 4-ри роки пов'язує

своє життя з надстроковою військовою службою. З 1968 р. він житель і військовослужбовець Ужгорода.

Згодом, любов до техніки, зокрема до автотранспорту, дались взнаки. Він переходить на роботу в АТП-12107. Працює інженером по безпеці руху. З рідною Березнянщиною не пориває зв'язків. Тут проживають його близькі. В 1977 р. одружується на односельці Ганні, яка вивчилась на філолога, закінчивши УжДУ. Звивши сімейне гніздечко в м. Ужгороді, мають дочку Ольгу та сина Василя.

Після розпаду Радянського Союзу, будучи дитям свого часу, Василь Федорка пробує свої сили у власному бізнесі, відкрив майстерню по ремонту автотранспорту. Пізніше переходить працювати таксистом.

Серед уподобань Василя Ілліча на першому місці гра в шашки. Захопившись нею ще в шкільні роки, проніс цю любов через все життя. Останній десяток років найчастіше його можна бачити за шашковою дошкою в «підвалі». Тут на любительському рівні «сражається» з Бейлою, В. Мінцем, В. Семеновим... Інколи накали боротьби такі високі, що навіть «переливають за край».

Василь Федорка цікавий спаринг-партнер. Він добре володіє дебютами «Кіл», «Тичок». Це його фішки в грі. Емоційний, комунікабельний, добре розуміється на гуморі. Одного разу, коли програв Галині Віхніній (ексчемпіонці області серед жінок), шашкісти спостерігали такий монолог:

... «Я програв?... То не може бути... Бо не справедливо. Вчені науково-дослідного інституту Копенгагена встановили, що мозок чоловіка на 16% більший ніж жіночий. Він має 23 міліарди кліток, жіночий біля 19 міліардів. То як то я міг програти? Правда, доведено. Що лишні міліарди кліток у чоловіків відповідають за «відмазки» типу:

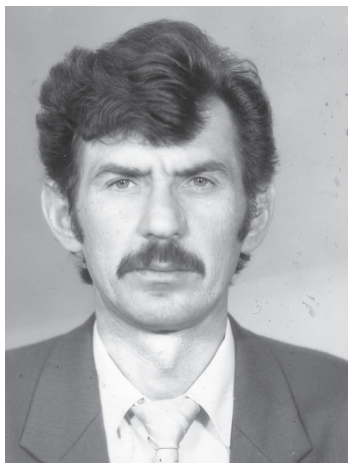
- пізно прийшов, бо всю ніч проспоровив з агрономшою Анкою про глибину м'якої борозни;
- пізно прийшов бо лектор заїкався;
- коняком пахну, бо грав у шашки.

«ПОМАТРОСИМ, И БРОСИМ?»
ШЕЛЕПЕЦЬ Богдан Миколайович (І розр.)

Протягом останніх десятиліть найкращий шашкіст Малого Березного, входить в трійку сильніших шашкістів Березнянщини.

У 2008 р. виборов перше місце серед вчителів Великоберезнянщини.

В 2010 р., на спартакіаді працівників освіти області, зайняв п'яте місце.

Народився 31 березня 1945 р. в с. Малий Березний. Має вищу освіту, закінчив факультет іноземних мов Ужгородського Національного університету. Постійно на вчительській роботі, зокрема вчителював у Волосянській, Ставненській, Великоберезнянській середніх школах. З 2005 р., будучи на пенсії, має неповне навантаження у Великоберезнянській школі-інтернат.

Батько Микола Шелепець, знаний шахіст Великоберезнянщини. Навчив свого Богданчика як грі в шахи, так і шашки. В хлопчика краще прижилась любов до шашок, яку проніс через все життя. В розмові з автором книги, Богдан Миколайович поділився своїми думками стосовно свого захоплення:

— Шашки припали до душі ще з дитинства і не полишають до сих пір. Мені здається, що хто полюбив їх — то на все життя. Скільки раз бувало так що програвав і думав: «Більше грати не буду!» Я хотів їх кинути, а дзуськи, вони мене не хотіли полишити. Знаю приклади, коли уродженці нашого району на якийсь час переставали змагатись за шашковою дошкою, а згодом повертались до улюбленої гри. Це відноситься і до Станка Клина (тепер проживає в м. Ужгороді), до речі, найстаріший шашкіст області не грав років п'ятнадцять, тепер знову активний член ужгородського осередку. Так само можна сказати і про нашого земляка Василя Федорку...

Важко не погодитися з думками висказаними Богданом Шелепцем...

В. Березний, 1999 р.

Б. Шелепець (І розр.) – В. Кеопанич (І розр.)

1. gf4	fe5	14. bc3	dc5
2. hg3	gf6	15. de3	cd6
3. cb4	ed4	16. axe5	fxb2
4. exc5	bxd4	17. cxa3	gf6
5. de3	cb6	18. gh4	hg7
6. exc5	bxd4	19. hg5	fxh4
7. ba5	fg5	20. fe5	hg3
8. ed2	gxe3	21. fxh4	bc7
9. dxf4	ef6	22. gf2	cb6
10. cd2	dc7	23. fg3	gf6
11. bc3	dxh2	24. exg7	hxf4
12. axc1	fg7	25. gf4	ba7
13. ab2	ab6	26. fe5	нічия

ЗНОВУ В БІЙ, СПОКІЙ НАМ ЛИШЕ СНИТЬСЯ ТОПОЛЬНИЦЬКИЙ Микола Михайлович

Входить у трійку найсильніших шашкістів Великоберезнянщини 2005–2010 рр.

Народився 4 вересня 1972 р. в с. Верхня Яблунька Турківського району Львівської області. Закінчив середню школу, згодом Івано-Франківський фізкультурний коледж. В 2001 р. отримав диплом вищої освіти у Львівському інституті фізкультури.

На Березнянщину Микола Михайлович потрапив у 1994 р. після закінчення коледжу. В школі с. Тихого молодого вчителя учні зустріли з радістю, а позитивний результат скоро відчули і в

районному відділу освіти. Його завідувач Микола Дмитрович Попович та методист Марія Іванівна Ганич завжди сприяють командировці учнів цієї школи на районні та області змагання, бо знають, що учні підготовлені і знаходяться під надійним контролем.

З повагою до Миколи Топольницького відноситься і голова обласної шашкової Федерації Михайло Рішко. Він певний, що фізкерівник з Тихівської школи не підведе і його учні будуть на шашкових змаганнях. По-друге, не так вже багато в школах області є вчителів, які розвивають цей вид спорту: А. Вайда – в Іршаві, М. Гапак – на Ужгородщині, М. Кошілко займався в Тячеві...

Про якість роботи Миколи Михайловича свідчать такі показники його підопічних на обласних учнівських змаганнях:

– У 2005 р. треті; 2007 р. – перше місце здобула Сніжанна Баран, друге і третє відповідно Галина Куклишин і Павло Шеверя; 2008 р. – Галина Куклишин друге, Васирина Головчак третя; 2009 р. – Сніжана Баран третя. У 2010 р. прекрасно виступили дівчата Мар'яна Васько та Марина Васько. Вони посіли відповідно І-ше і ІІ-є місця.

Успішно виступали юні шашкістки і на інших обласних змаганнях. Зокрема, на турнірі «Надії Карпат» у 2009 р. не було рівних Васишині Головчак, котра набрала 19 очок із 20 можливих і стала недосяжною.

Поряд з цим, перед старшим вчителем фізкультури (Миколі Михайловичу в 2007 р. присвоєна вища категорія) часом постають і проблемні питання. Вони стосуються не лише матеріальної бази, але й пов'язані з віком молодих спортсменів. Навчиш підопічного майстерності, а він з часом закінчує школу...

Ну що ж, знову в бій, спокій нам лише сниться.

ГІРСЬКА КВІТОЧКА БЕРЕЗНЯНСЬКОЇ ШАШКІВНИЦІ

ПЕТРУНЬ Васи́лина Васи́лівна

Срібна призерка чемпіонату області з шашок серед шкільної та студентської молоді 2010 р.

Народилася (1992 р.) у віддаленому Великоберезнянському селі Тихому. Тут закінчила ЗОШ І–ІІ ст. Після 9-го класу поступила вчитися на бібліотечний відділ Ужгородського коледжу культури і мистецтва.

Василинка з дитинства має потяг до занять спортом.

Пробувала свої сили у волейболі, але найбільше до душі припали інтелектуальні види спорту шахи і шашки. Зокрема, газета «Карпатська зірка» від 12 травня 2006 р. повідомляла про здобутки юних представників Березнянщини в шахах:

– Як відомо, у березні проходив обласний шкільний шаховий турнір «Біла тура–2006». Представники Великоберезнянщини змагалися в зоні з командами Чопа, Ужгорода та Перечина і стали переможцями. В кінці квітня пройшли фінальні змагання школярів. У шахових поєдинках зустрілися переможці чотирьох зон Мукачева, Іршави, Тячівщини та Великоберезнянщини. Наші юні спортсмени посіли почесне третє місце. Чималу долю в командну скарбницю внесла Васи́лина Петрунь.

Не менший здобуток в спортивному плані отримала Васи́лина Петрунь і в обласному шашковому турнірі серед шкільної і студентської молоді в 2010 р. Адже серед конкуренток були неодноразові учасники масових змагань найсильніших представників області і в тому числі юні іршавчанки. Тут вона виборола друге місце, відставши від чемпіонки області Ольги Павляк лише на одне очко.

Своїм досягненням Васирина Петрунь завдячує бабці, мамі, татові, які знаходили часу позмагатись з нею, але основну любов і розкрив деякі премудрості гри на клітчатій дошці вчитель фізкультури Микола Топольницький. І як мале відерце повернуте вверх дном може втриматися на великих хвилях, так і наша юна дівчинка з гірського села може досягти чималих успіхів у спортивному житті!

ІРШАВСЬКИЙ РАЙОН

В районному Будинку культури відбувся розиграш першості району з шашок. В ньому брали участь 16 чоловік – любителів гри в шашки.

Перше місце в розиграші зайняв І.Д. Лобань (с. Іршава), друге – В.С. Федотов (с. Іршава).

ХІІ. 1955 р.

Проведена першість району з шашок. Перше місце посів представник ДСТ «Буревісник» І.Д. Лобань.

01.1956 р.

В клубі с. Задне проходив турнір на першість села з шашок. Перше місце завойував Є.А. Павлуцький – технік-контролер вапняного заводу.

07.1958 р.

Хірург із Іршави, Сокіл Юрій Іванович в складі команди, прийняв участь в республіканських змаганнях медичних працівників з російських шашок, які проводились у м. Харкові. Команда Закарпаття посіла загальне шосте місце.

06.1972 р.

У спортивному комплексі м. Берегово відбулась спартакіада спеціалістів сільського господарства області з шашок. Шашкісти Іршавщини посіли почесне третє місце.

02.1976 р.

В Хусті проводились шашкові змагання за програмою «Здоров'я» товариства «Трудові резерви» серед працівників профтехучилищ. Серед дівчат перемогу отримала іршавчанка С. Бровді.

09.1979 р.

Учасники чемпіонатів України з шашок-64 і шашок-100 – представники іршавського клубу «Вікторія» за період (2000–2010 рр.). Інформація Анатолія Вайди.

Василь Медулич
Олександра Буркуш
Вероніка Буркуш
Сільвія Марковці
Любов Лендел
Олександр Галас
Ірина Антосяк
Маргарета Брич
Наталка Воробканич
Ольга Павляк

Анатолій ВАЙДА про лідерів шашкової гри Іршавщини 70–90-их років

Легендарний Сокол

Нема такого населеного пункту на Іршавщині, в якому б не грали в шашки. Це можна стверджувати впевнено і не буду мати серйозних опонентів. Особливо популярні шашки серед малечі. Простота правил і доступність придбання дає змогу навчити діточок гри в шашки в досить юному віці. У свій час в цю гру навчали дітей в дитсадку № 2 м. Іршави. Гра в шашки позитивно впливає на розвиток тих якостей, які потрібні для успішного оволодіння шкільною програмою, на становлення психологічної рівноваги особистості.

Значну роль саме в пропаганді шашок зіграв житель міста Іршави Степан Сокол. Він працював ведучим лікарем в районній лікарні, яка розташовувалась в самому центрі міста. Виділивши кілька хвилин зі свого щільного графіку роботи, лікар пропонував пацієнтам зіграти партію в шашки. Суперники Степана Сокола дивувалися силі думки й майстерності лікаря, адже він знімав з дошки одну свою шашку і грав 11-тьми проти 12-ти і... вигравав.

Скромна, вихована, ввічлива людина, чудовий фахівець Степан Сокол використовував гру в шашки як ефективний засіб

позитивного впливу на відновлення психологічної рівноваги важко хворих пацієнтів.

Вдячні люди після одужання розповідали своїм рідним і знайомим про лікаря, який поставив їх в прямому змісті слова на ноги, а також про цікаву гру в шашки, яка, як і лікар, роблять з людиною чудеса.

Командний гравець

Першого із іршавчан, хто до гри в шашки почав ставитися, як до виду спорту, потрібно визнати Івана Васильця. Він один із перших почав виписувати і вивчати спеціальну літературу з шашок, яку друкували аж у Латвії.

Професія педагога, життєва мудрість, навчили Івана Васильця до всякої справи ставитися відповідально, творчо, по науці. Він тренував молодь с. Великий Раковець з різних видів спорту: футболу, волейболу, гандболу, настільного тенісу, легкої атлетики. Зайнятість не давала можливості йому брати участь в особистих обласних змаганнях, хоча незмінним чемпіоном району з шашок був добрий десяток літ.

Доброї душі людина. Він не відмовлявся від запрошень взяти участь у командних змаганнях, захистити честь району на обласних змаганнях. В складі збірної району вигравав перші місця на обласних, сільських іграх, на спартакіадах серед педагогічних працівників, серед ветеранів. Захищав честь Закарпатської області на республіканській арені.

За шашковою дошкою Іван Василець (в науку молодим!) викладався, як ніхто інший. Його спортивний девіз: «Все – заради перемоги!»

Самородок із Приборжавського

Будучи студентом, Ярослав Панько (на той час просто Славік), мав можливість відвідувати Мукачівський шахово-шашковий клуб «Локомотив». Сам він захоплювався шахами. Виявилось, що в клубі грали не тільки шахісти, в шашки теж грали досвідчені спортсмени. Іскрометні комбінаційні удари так захопили юного

Славіка, що він сам захотів освоїти секрети майстерності гри в шашки. І не без успіху.

Зумів виконати норматив кандидата в майстри спорту, два рази Ярослав Панько ставав чемпіоном Закарпаття з шашок-100. В складі районної команди виборів перемогу на обласних сільських іграх. Представляв Закарпаття на республіканській арені.

Життєва доля склалася так, що Ярослав Панько не мав змоги розвинути свій незвичайний талант до більш високих вершин.

ДУША КОМПАНІЇ ПЕТРИЩЕ Михайло Йосипович (І розр.)

Найчастіше брав участь в любительських партіях, на яких показував результат вищий середнього

Народився 21 липня 1942 р. в с. Ворочево Перечинського району. В дитинстві захоплювався футболом, любив грати в шашки. Від природи мав організаторські задатки, а також потяг до торгівельної справи.

Навчаючись в Мукачівському кооперативному технікумі, познайомився з іршавчанкою Мартою Лендел. 1970 рік був для нього особливим, адже закінчення технікуму співпало з одруженням. Переїхав на постійне проживання в м. Іршаву. Цей благородний край став йому близьким. Сімейне гніздечко поповнилось донькою Алою, сином Михайлом. Згодом закінчив Львівську сільськогосподарську академію, отримав диплом по спеціальності «агрономія».

Михайло Петрище працював на різних керівних посадах району. Людина відома й шанована. Маючи хороші фізичні дані, в юності займався (і досить успішно!) багатьма видами спорту, але любов до шашкової гри не залишала його все життя. Комплект шашок, як обов'язковий атрибут, завжди був в нього «під рукою».

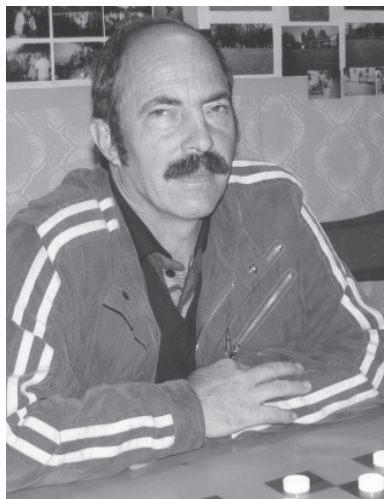
Випадала вільна хвилина і вже звучала пропозиція зіграти партію-дві в шашки.

З-поміж інших спортсменів району Михайла Петрище виділяла миттєва реакція. Не встигали інші розіграти початок партії, як лунав дзвінкий, веселий голос про закінчення гри. На подив багатьох вигравав він досить часто. На змаганнях із шашок спортсмени дотримуються тиші, щоб не відволікати інших від розмірковування над черговим хитромудрим планом чи ходом, але до витівок Михайла ставилися поблажливо. Від його слів-жартів спортсмени ставали веселіші, розкутіші. Для Михайла важливим був сам процес боротьби, а не результат гри, а коли йому вдавалося провести красиву, цікаву комбінацію, про це миттєво дізнавалися й інші. Емоції радості лилися через край.

Із слів Михайла Йосиповича:

– У мене навколо голови, під час гри, завжди крутиться чортеня і ангелочок. Крутяться і нашіптують в ухо кожний своє. Чортеня, як і положено, підбиває учинити якусь паскудь (лівий хід), а ангел у відповідь на це заламує руки і надривним голосом попереджає (чогось по російськи): «Будет жопа...»

ІЗ ІНФОРМАЦІЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

**про особисті досягнення
Анатолія Йосиповича Вайди,
керівника шахово-шашкового
клубу «Вікторія» Іршавського
районного Будинку дитячої
творчості, представленого на
відзнаку премією Верховної Ради
України**

Анатолій Йосипович Вайда народився 05 вересня 1953 року в селі Нова Каховка Херсонської області. Загальну середню освіту здобув в місті Іршава. З 1978 по 1981

роки навчався в Івано-Франківському технікумі фізичної культури, а з 1987 по 1989 – у народному університеті шашкової культури в місті Рига (заочно).

Кращі особисті досягнення Анатолія Йосиповича Вайди, кандидата в майстри спорту з шашок:

- чотириразовий чемпіон області з шашок-100 (1989, 1994, 2001, 2003 рр.);

- багаторазовий призер чемпіонатів області з шашок-64;

- 8-ме місце в перших республіканських командних сільських Іграх з шашок-64 (1993 р.);

- 6-те місце в республіканських сільських Іграх з шашок-64 (2005 р.);

- переможець обласної міжгалузевої спартакіади обкомів працівників освіти і науки з шашок-64 (2001 р.);

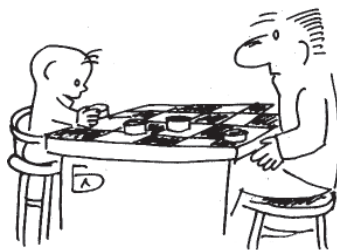
- багаторазовий призер в командних змаганнях обласної міжгалузевої спартакіади обкомів працівників освіти і науки з шашок-64;

- призер чемпіонатів Закарпатської області з шашок-100 (1995, 1999, 2000, 2002, 2003 рр.);

- переможець обласної спартакіади ветеранів з шашок-64 (2004 р.).

З 1994 року по теперішній час Анатолій Йосипович Вайда працює керівником шахово-шашкового клубу «Вікторія» Іршавського районного Будинку дитячої творчості. За період роботи зарекомендував себе здібним, творчим керівником дитячого колективу. Умілий організатор, майстер своєї справи, друг і поради́ник дітей. Завдяки своїй ерудиції, неповторності, будує методику своєї роботи з урахуванням вікових особливостей і психологічного стану дітей. Анатолій Йосипович людина неординарна й непересічна, закоханий до безтями у свою справу, у шахи і шашки. Феномен Анатолія Йосиповича не тільки в його особистості, але й в умілому підході до юних дитячих сердець.

Кращі результати його вихованців за період педагогічної діяльності:

1. Василь Медулич, Юрій Примич, Вікторія Ковальова, Володимир Вайда, Олександра Буркуш, Вероніка Буркуш, Любов Лендел, Ірина Антосяк, Олександр Галас, Маргарита Брич, Ольга Павляк – учасники фінальних змагань першості України в різні роки, а Сільвія Марковці у такого роду змаганнях брала участь 12 разів.

2. Василь Медулич – кандидат у майстри спорту, призер чемпіонату Закарпатської області серед чоловіків з шашок-64 (2001 р.).

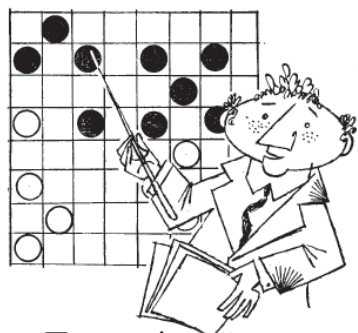
3. Юрій Примич – 2-ге місце в чемпіонаті Закарпатської області серед молоді з шахів (2000 р.).

4. Володимир Мигалець – кандидат у майстри спорту, призер чемпіонату Закарпатської області серед чоловіків з шашок-100 (1992 р.).

5. Сільвія Марковці – кандидат у майстри спорту, десятиразова чемпіонка України серед молоді з шашок, віце-чемпіонка світу з шашок-64 (2006 р.), віце-чемпіонка Європи з шашок-100 (2006 р.), переможець обласного туру з шахів пам'яті Тиграна Петросяна (2007 р.), переможець обласних змагань з шашок серед школярів, серед жінок (2003 р.).

6. Петро Боршош – кандидат у майстри спорту, чемпіон Закарпатської області серед школярів з шашок-64 (2006 р.), чемпіон області серед чоловіків з шашок-100 (2006 р.).

7. Олександр Галас – чемпіон Закарпатської області серед школярів з шашок-64 (2007 р.).

8. Ольга Павляк – поділила 2–4 місця в чемпіонаті України серед молоді з шашок-64, 5-те місце з шашок-100 (2007 р.).

9. Команда шахово-шашкового клубу «Вікторія» – срібні призери обласних змагань з шахів на призи клубу «Біла тура» (2005, 2006 рр.).

Педагогічний талант Анатолія Вайди полягає в постійних пошуках юних самородків. Він зумів копіткою багаторічною тренерською роботою відшліфувати талант юної Сільвії

Марковці, яка наразі є гордістю не лише нашого позашкільного закладу, Іршавського району, а й усієї області й України.

Педагог відзначається стійкими моральними якостями, що служать прикладом для наслідування. Працює на кінцевий результат. Користується великим авторитетом і повагою серед вихованців, батьків та колег по роботі. За свою роботу неодноразово відзначений грамотами і подяками Іршавської РДА і райради, Почесними грамотами Управління освіти ОДА, Дипломами Міністерства у справах сім'ї, молоді і спорту та Державного комітету України з питань фізичної культури та спорту, Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

Тренер, який вирощує чемпіонів. Шашковий посол Закарпаття.

Тренер, який знайомить дитину чи підлітка із привабливим світом шашкової гри, мусить задумуватися над тим опасним інструментом впливу на ще не сформовану психіку, який знаходиться в його руках.

Відмінність шашок (і шахів) від інших видів спорту – по-перше, в тому, що це розумова праця, а по-друге, в тому, що період активних виступів продовжується і за останнім рубіжем молодості. Ця народна гра скоріше всього не мистецтво і не наука,

а чудова спортивна гра, яка сприяє цікавому і насиченому проведенню вільного часу, виховує такі важливі якості, як воля, настирливість, цілеспрямованість, реакція, винахідливість.

Діти думають абсолютними категоріями. Гра захоплює їх, а виступи їх в турнірах, ріст результатів, суперництво викликають

все більший азарт і... все більшу загрозу підміни шашками багатьох важливих сторін життя. Перемоги за дошкою можуть видатися юнакові утвердженням себе як людини, специфічна шашкова творчість – справжнім мистецтвом – і тільки зрілі роки, коли згасне минулий закал, прийде гірке відчуття чогось упущеного.

На щастя, цей варіант далеко не завжди справджується! Але не можна прирікати дітей на шлях проб і помилок. Обов'язок тренера – направляти не тільки шашкові, але й духовно-моральний ріст своїх вихованців. Адже, одна із головних причин появи нечесності уже в юному віці – деформація цінностей, абсолютизація спортивного результату в поєднанні з недостатньою культурою. Ось такими думками обмінялись автор книги з поки що єдиним на Закарпатті професіональним дитячим шашковим тренером Анатолієм Вайдою.

Для Анатолія Йосиповича учень – це не чаша, яку потрібно заповнити, а факел, який

треба запалити. Будучи людиною широко ерудованою і в той же час душевно щедрою, він завжди робить так, щоб дітям на заняттях було цікаво. А як дохідливо він вміє пояснювати новачкам ази гри!... Він твердо вірить: не сьогодні, так завтра вони обов'язково відчують всю привабливість боротьби. І десятками, сотнями хитромудрих комбінацій заповняться їх учнівські зошити.

З особливою повагою відзивається про Анатолія Вайду голова обласної шашкової федерації Михайло Рішко.

– Анатолій Йосипович унікальний шашкіст і тренер, яскравий лідер іршавських шашкістів. Важко переоцінити його роль у вихованні молодих спортсменів. Завдяки йому закарпатські шашкісти стають відомими не тільки в Срібній Землі, але й на Україні, і далеко за її межами. Серед них Сільвія Марковці, Ольга Павляк, Петро Боршош та інші.

Не дивлячись на те, що шашки не входять в програму ДЮСШ (Закарпатської області) по цій причині відсутні тренери-професіонали, Анатолій Йосипович розбирається на тонкощах дитячої психології, вміє зацепити у діток любов до народної гри, передати їм свій професіональний досвід. Очолюючи клуб «Вікторія», він постійно цікавиться побутовими умовами підопічних, дбайливо ставиться до їх запитів, є хорошим наставником. Посіяні зерна знань, порядності дають гарні сходи. Сам тренер любить повторювати. Що серед шашкістів поганих людей не буває.

Анатолій Йосипович не тільки тонкий знавець і особливий любитель шашок, але й здібний організатор. Закарпатська обласна шашкова федерація неодноразово доручала йому проводити в рідному місті турніри обласного кшалту. Під час їх підготовки і проведення він показав себе як спортивний менеджер і кваліфікований суддя, що сприяло успішному проведенню змагань.

Плідна робота дитячим тренером дає основу для висновку про те, що Закарпаття в особі п. Вайди має свою шашкову школу. Його багаторазові виступи з учнями різних вікових груп на змаганнях самих різних рівнів дають право говорити, що він є послом наших шашок не тільки в регіонах України, але й в країнах ближнього і дального зарубіжжя.

Анатолій Йосипович про своїх юних вихованок

Весняні, літні, вересневі...
Їм не прожити без чудес!
Прекрасні вийдуть королеви
З наших вередливих принцес.
Закоханим у шашки без тями
Їм нема коли скучати.
Оволодівають знаннями
Милі, чарівні дівчата.
Якщо товариш не так сказав –
Біль душевний невеличкий, –
Лиш тоді непрохана сльоза
Вибіжить на біле личко
Важко стримати емоцій вир
Манять далекі дороги!
Майстерність, схвильованість, нерви –
Все на алтар перемоги!
Принцеси бажають визнання
Не дивлячись на вік малий.
Не має такого завдання,
Щоб впоратись з ним не змогли
Характеру не позичати,
Принцеси рвуться до бою.
Кінець, середина, початок –
Виконують все з любов'ю.
Даремно чекати овацій,
Відсутні глядачі в залі!
Нагороди за їхню працю
Кубки, грамоти, медалі.
Знають і малесенькі діти:
Без кірки хліба не спекти.
Без віри й дружби не створити
Монолітний колектив.
Загадкове плетуть і нове
Мереживо комбінацій.
Нехай милується світ увесь
Величчю іршавських грацій.

1994 р.

Всеукраїнська першість товариства «Колос» з шашок-64
Між збірними командами областей
М. Скадовськ – квітень 1993 року
Желєзов (Запоріжжя) – А. Вайда (Закарпатська обл.).

1. cb4	de5
2. ba5	bc5
3. gh4	ef4
4. exg5	hxf4
5. bc3	gh6
6. cb4	hg7
7. bxd6	exc5
8. fg3	fe7
9. gxe5	fxd4
10. hg3	gf6
11. gf4	de3
12. fe5	fxd41
3. dxf4	dc3
14. gf2	ef6
15. fg3	cb6
16. axc7	dxh6
17. cd2	cd4
18. dxb4	ba5
19. fe5	axc3
20. exg7	hxf8
21. gf4	bc7
22. hg5	ab6
23. gf6	bc5
24. fg5	de3
25. gh6	ed2
26. hg7	fxh6
27. fe7	dc1 x

Чемпіонат м. Мукачева
Грудень 1991 року
О. Їжак – А. Вайда

1. gf4	fg5
2. cb4	gf6
3. hg3	gh4
4. bc5	bx d4
5. exc5	dx b4
6. axc5	fe5
7. fxd6	cxe5
8. dc3	ed6
9. cxe7	fx d6
10. cd4	exc3
11. bx d4	hg5
12. ab2	ab6
13. ed2	hg7
14. de3	gf6
15. dc5	dx b4
16. gf4	bc5
17. fxh6	bc7
18. ef4	cd6
19. fe3	dc7
20. fg5	cb6
21. gxe7	d x f8
22. cd2	ba3
223. bc3	ba5
24. gf2	ab4!
25. cxa5	hg3!
26. fxh4	ab2 x

ДИВІТЬСЯ, ХТО ПРИЙШОВ? ГОРЗОВ Олександр Олександрович (кмс)

*Найсильніший шашкіст с.
Білки 1990–2010 рр.*

*Під час навчання в м. Єлгава
(Латвія) виборов перше місце
серед спеціальних навчальних
закладів 1988 р.*

*Чемпіон Іршавського району
1986, 1987, 2002, 2003 рр.*

*Переможець мукачівської зони
першості області 1998 р.*

Горзов - Кичера

*Перше місце в змаганні серед державних службовців
Закарпатської області 2007, 2008, 2009 рр.*

*В республіканських змаганнях серед держслужбовців виборов
у 2008 р. 6 місце, 2009 – 3 місце.*

*Входить в трійку найсильніших шашкістів Іршавщини 1985–
2010 рр.*

Народився 14 квітня 1964 р. в с. Білки Іршавського району. Закінчив учбові заклади: вісім класів у середній школі с. Білки, сільськогосподарський технікум у м. Єлгава (Латвія), Українську с/г Академію в м. Києві. Цікавою була військова служба в лавах Радянської армії. Служив у батальйоні охорони Київського штабу округу. Зокрема, охороняв маєток генерал-лейтенанта Петрова (двічі героя Радянського Союзу), розміщеного в Пущі-Водиці. Таким чином спостерігав життя вищих посадовців із середини.

Олександр Горзов 25 років працює державним службовцем, займаючи посаду головного державного інспектора захисту рослин Іршавського району.

Де Горзов? З таким запитанням звертаються на обласних змаганнях до представників Іршавщини. Справді представник знаменитого села Білки, Олександр Горзов на обласні змагання приходить рідко. Причини різні, але про одну з них знають всі спортсмени. Це – загострене почуття несправедливості,

непорядності. Але, якщо вже Олександр Горзов бере участь у змаганні, то веде боротьбу «не на життя, а на смерть».

Грізний, амбітний суперник для всіх, особливо «небезпечний» для тих, хто мітить бути в призерах. Кандидат у майстри спорту.

Чемпіон району, переможець обласної спартакіади райдержадміністрацій, обласних сільських Ігор, обласного командного чемпіонату.

Найвище досягнення: шосте місце на республіканських змаганнях серед держслужбовців в 2008 році.

Михайло Рішко про Олександра Горзова:

– Олександра Горзова знаю більше 30 років: товариський, інтелігентний, комунікабельний. У спілкуванні не замикається на шашках, його не можна віднести до завзятих прихильників шашкової гри, тобто він на певній дистанції від шашок; у мене таке враження, що у нього спрацьовує інстинкт самозахисту, щоб не бути повністю поглинутим чарами цієї магічної гри.

Так, чи інакше, але у 80-ті роки Олександр Олександрович виступав частіше і домагався певних успіхів. Зараз, на жаль, він у наших турнірах – рідкісний гість і це вже стало нормою, але цей особливий статус дає йому деякі привілеї. Усе це зрозуміло, але якщо Олександра це влаштовує, то нас, – тим більше. Я не прихильник, щоб когось примусово-добровільно втягувати у товариство активних шашкістів і вважаю, що кожний має право на свій вибір.

Гру п. Горзова можна охарактеризувати так: «грає рідко, але мітко». Відсутність турнірної практики він компенсує надзвичайною працелюбністю і самовіддачею. Під час гри часто ставить перед суперником серйозні проблеми. Гадаю, що Олександр – самий незручний суперник для будь-якого шашкіста. Він мислить за дошкою нестандартно, знаходить несподівані рішення, уміло розіграє позиції. Нерідко попадає в цейтнот, якимось невловимим, лише йому зрозумілим чином, витягує майже безнадійні ендшпілі. В цьому весь Горзов – з багатьма невідомими.

Мені імponує його вдумливий, зважений підхід до шашок, принцип справедливості і спортивної етики, які він відстоює в житті та уміло послуговується ними під час турнірних виступів.

Потенціал спортивний і творчий Горзов ще не реалізував сповна. Це додає оптимізму, але при його деякій інертності це залишається благим наміром чи побажанням. Адже готовий і серйозний суперник, у нас ветеранів шашок, є час, проти якого у нас нема ні аргументів а ні серйозних доводів, щоб гідно змагатись. Горзов Олександр тут не виняток.

ДАМКА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ШАШКІВНИЦІ КРИВДИК Надія Василівна (кмс)

Чемпіонка Закарпаття серед жінок 1988, 1990, 1991, 1992, 1995, 1996, 1997, 2004 рр.

Бронзова призерка чемпіонату області 1985 р.

Володар кубку області серед жінок 1999 р.

Народилася 15 червня 1963 р. в с. Довге Іршавського району. В біографії Надійки особливо пам'ятним є 1984 рік: закінчила

Хустське медичне училище, прийнята на роботу лаборантом у Довжанську дільничну лікарню, вийшла заміж. Спливли роки... Тепер уже Надія Василівна є ведучим спеціалістом цієї ж лікарні, виростила з чоловіком двох дітей, радується двом онукам. Не змінює вона й дитячому захопленню. Ще в дитинстві брати навчили її грати в шашки. Згодом практикувалась з дорослими. Будучи студенткою купляє журнали «Шашки», розв'язує тематичні завдання, поступово стає ведучою шашкісткою учбового закладу. У 80-ті роки шашкові композиції друкувались в різних закарпатських виданнях. Лідирували мукачівські газети

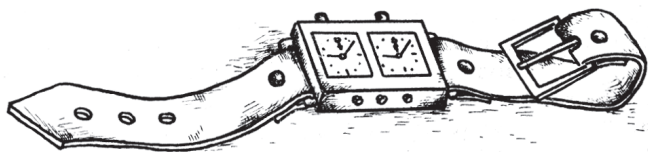
«Прапор перемоги» та «Панорама». Надія Кривдик неодноразово стає переможцею цих конкурсів.

В сучасному суспільстві фізична сила уже давно зрівнялась з силою особистості. Жінки-політики сильніші любого олімпійського атлета, а більшість світових міністрів оборони навряд чи зможуть видати пристойний хук лівою, а можливо і взагалі не знають що це таке. Такий парадокс цілком закономірний, тому що наше суспільство поступово переходить до моделі співвідношення рівних індивідуумів. Надія Кривдик за шашковою дошкою неодноразово перемагала чоловіків. Дух боротьби, який носить в собі кожен спортсмен, уміє переключити на повсякденні життєйські проблеми, прості відношення з людьми, на книги, на роботу, на домашній затишок. Вона вхожа в еліту шашкового бомонду.

За останні 20 років Надія Кривдик та Галина Віхніна є справжніми лідерами шашкової гри на Закарпатті. Ось як відзивається остання про свою конкурентку, з якою неодноразово зустрічалась на клітчатому полі:

– Під час кожного двобою відчувала, що «легкої прогулянки» не буде, прийдешня гра буде безкомпромісною. Її бійцівський характер, вольове налаштування на перемогу в кожній партії, бажання грати і не повторювати уже відоме – є кращими рисами Надії Кривдик.

Краще не скажеш, так тримати, Надіє Василівно! Адже так проситься восьми разове звання чемпіонки заокруглити до 10-ти кратного! І тим самим примножити спортивні досягнення рідного села Довге.

**ШАШКОВА КОРОЛЕВА ЗАКАРПАТТЯ.
ШАШКОВА КОРОЛЕВА БОЙКІВСЬКИХ ФЕСТИН
МАРКОВЦІ Сільвія Михайлівна (кмс)**

*За 2003–2010 роки на
чемпіонатах України серед
молоді Сільвія виборола:*

22 золоті

5 срібні

3 бронзові медалі.

*На чемпіонатах Європи
серед молоді:*

4 срібні

7 бронзові медалі

*На світових першостях
серед молоді:*

2 срібні

На чемпіонатах Закарпаття

2 золоті медалі серед учнівської молоді

Чемпіонка області серед жінок 2003 р.

2 срібні медалі в чемпіонаті області серед чоловіків

2 бронзові медалі в чемпіонаті області серед чоловіків

Переможець турніру пам'яті Ватамана 2007 р.

Народилася 1 жовтня 1993 року. Закінчила іршавську гімназію в 2010 р.

Поступила на філологічний факультет УжНУ в 2010 р.

Тренер Анатолій Вайда про свою першу «шашкову» ластівку:

Під кінець 2002 року на заняття в шахово-шашковий клуб «Вікторія» Іршавського районного Будинку дитячої творчості прийшла групка дітей. Серед новачків виділялася Сільвія Марковці. Її бажання до занять радувало тренера, а сміливість і рішучість вселяли надію, що з неї вийде справжній спортсмен.

Запам'ятався перший публічний виступ Сільвії. Разом із іншими вихованцями клубу вона взяла участь у змаганні на кубок

Віктора Ватамана. Учасники й організатори неоднозначно сприйняли появу діточок в такому шанованому й поважному товаристві. Лише через п'ять років Сільвія з'явилася в Нижній Апші (Тячівський район) вдруге. Її відкрита, азартна й результативна гра підкорила серця багатьох учасників, глядачів і організаторів. 14-річна дівчинка набрала найбільшу кількість очок і посіла серед найкращих і найсильніших шашкістів-чоловіків чисте перше місце.

Систематичні, системні й напружені заняття підвищували майстерність, вселяли впевненість, загартовували характер. В дев'ять років Сільвія стає чемпіонкою Закарпатської області серед жінок, перегравши основну конкурентку в останньому, вирішальному турі. Настав час виходу на республіканські змагання. Вихід на чемпіонати України дався непросто. Юній спортсменці поталанило на чуйних, добрих, порядних, відповідальних людей, які повірили в її незаурядний талант і допомогли в організації поїздки.

Сільвія Марковці та її наставник виражають безмежну, щирю вдячність завідуючому районним відділом освіти Івану Степановичу Поповичу, журналістам м. Ужгорода Степану Селменському, Олені Рушак, завідуючому навчально-тренувального відділу обласного управління молоді, сім'ї та спорту Анатолію Плеханову.

Спортивне життя Сільвії Марковці набирало обертів. Не буду втомлювати читача розповідями про всі турніри, хоча, якщо відверто, то кожний виступ в турнірі – ціла історія з цікавим й не передбачуваним сюжетом, з приємними й не дуже бажаними сюрпризами. В кожному окремо взятому турнірі йде боротьба особистостей, ідей, характерів, систем підготовки.

На IV Всесвітніх Бойківських фестинах наша «ластівка» виборола звання шашкової королеви.

Потрібно відзначити різнобічний дар Сільвії. Вона успішно виступає в різних видах шашок. Шашки-64, шашки-100, бразильські, класична програма, швидкі шашки, блискавична гра – все їй до вподоби і під силу.

Виступи нашої юної спортсменки на міжнародній арені дали змогу привідкрити «завісу» входження у великий спорт. Висновок

маловтішний. Для боротьби на рівних з грандами в світовому спорті таланту спортсмена й голого ентузіазму тренера замало. Нашим спортсменам залишається тільки мріяти про серйозну моральну й фінансову підтримку.

Хто сказав, що шашки – це не круто?

Вихованка тренера Анатолія Вайди Сільвія Марковці з
Іршави
вже стала 20-разовою чемпіонкою України

Чомусь так повелося, що шашки в нас не вельми популярні. Себто сприймаються як заняття «аби вбити час на лавичці».

І враховуючи, що шашки – не олімпійський вид, уваги чиновників йому таки бракує. Втім виникають запитання: що ліпше – систематично осоромлюватися, приміром, у футболі, чи все ж тріумфувати в шашках? І друге: чому шашки, які є дешевими, доступними й простими на першому етапі навчання, втрачають що не рік масовості? На ці два запитання і ще багато інших я спробував знайти відповідь у розмові з Анатолієм Вайдою – наставником неодноразової чемпіонки України, призерки Європи та світу Сільвії Марковці.

– Пане Анатолію, розкажіть передовсім, як ви зацікавилися шашками і чому присвятили цьому спорту так багато років?

– Як і більшість радянських хлопчаків, навчився шахам і шашкам вже у класі 3–4-му. Але задумуватися над премудростями саме шашок почав досить пізно – аж у 34 роки, коли змагався на обласних турнірах. Невдовзі мене запросили до будинку дитячої творчості й запропонували вести шахову секцію. Пропрацювавши там зо пів року зрозумів, що в дітей є інтерес і до шашок. Тому запропонував створити, крім шахів, і таку секцію.

– Це і стало початком клубу «Вікторія»?

– Не зовсім. Шахово-шашковий клуб організувався вже після реорганізації будинку творчості 1996 року. Саме тоді створили клуб і секцію з двох видів: шашок-64 та шашок-100. Назвали «Вікторією» на честь дуже талановитої дівчини Вікторії Ковальнової, котра мала успіхи в обох видах.

– Коли до клубу прийшла зірочка – Сільвія Марковці?

– Її історія – ілюстрація приказки *від долі не втечеш*. Вперше дівчинка відвідала клуб, коли їй було 7 років. Дуже тиха, скромна, котра, здавалося б, нічим не вирізняється. Цей прогноз спершу ніби справдився: після кількох тижнів вона «зникла»... Десь через рік до клубу з'явилась якась дівчина і після 2–3 занять стало зрозуміло, що з неї можуть бути люди. Парадокс, але це і була Сільвія! Можливо, ми б і не здогадалися, що вона вже була у нас, але дівчина вже згодом, посміхаючись, «ошелешила», мовляв, я у вас уже торік займалася! Ми ж і не впізнали її, бо в 7 років вона приходила лиш кілька разів, та й на рік старшою відтоді стала... А перестала ходити не тому, що махнула рукою на шашки, а просто змінила місце проживання!

– Як ви зрозуміли, що в Сільвії це всерйоз і надовго, і можна розвивати талант?

– По-перше, Марковці систематично ходила на заняття. По-друге, дуже серйозно ставилася до всіх настанов і неозброєним оком проглядався прогрес. Остаточо переконався, що вона може досягти значних висот, коли ми почали відвідувати обласні змагання. Виступала тоді між досвідченими чоловіками (жіночих змагань окремо не проводили) і проявляла неабиякий характер і фантазію. Не маючи ще серйозних теоретичних знань, перемагала сильних шашкістів.

– А коли почалося підкорення України?

– 2003 року завдяки старанням тодішнього райво шашкістки Іршави дістали змогу представити область на чемпіонаті України (далі – ЧУ. – Авт.). Тоді я готував трьох дівчат – сестер Вероніку та Олександру Буркош і Сільвію. Всі виступили гідно: Олександра в швидких шашка-64 посіла 5 сходинку, Сільва в класичній програмі – 8-му. Після приїзду додому поставили мету: тренуватися, аби здобути медаль наступного ЧУ в одній з програм. Тоді було багато песимістів, котрі казали, що це неможливо, мовляв, нащо марно сподіватися. Але ми таки зуміли досягти свого! Щоправда, через фінансові питання мусили вибрати серед трійки дівчат, лише одну. Виставили на ЧУ-2004 Сільву: її прогрес давав найбільше надій на нагороди. І «ставка» зіграла: в класичній програмі Марковці виборола своє перше

чемпіонство! Але що там я буду багато говорити – вона вам сама ліпше розповість! (до розмови долучається Сільвія).

– Сільвіє, пам’ятаєш свій перший тріумф на першості України?

– Звичайно! Загалом хоч і у багатьох турнірах брала участь, але про кожен щось та й згадаю. Щодо першого виграшу – це було в Дніпропетровську. Я ще тоді фавориткою не вважалася. Грала розкуто. Все вдавалося. І неочікувано навіть для себе вийшла на перше місце...

– Кому маємо дякувати за те, що вибрала шашки?

– Завдячую насамперед тренерові, який прищепив мені любов до гри. Батьки ставилися нейтрально. А от бабуся моя всіляко підтримувала й наполягала, аби я ходила до гуртка!

– Ти вже 20 разів вигравала Україну. Не набридло?

– Щодо кількості перемог. Це не така вже й гігантська цифра, адже за рік проводяться по 2 чемпіонати з двох видів шашок, в кожному виді по 2–3 програми (класичні, швидкі, блискавичні), тож теоретично з сезон можна 112–15 нагород назбирати! Нині, після срібла на Європі й світі мрію таки виграти ці турніри. І потім хоча б раз захистити титул.

– Який вид шашок тобі більше по душі?

– Шашки-100. Просто у версії шашок-64 всі тонкоші розписано в книгах і залишається менше можливостей для творчості. А от у шашках-100 є більше нагод для маневру.

(побажавши успіхів спортсменці, продовжили розмову з тренером).

– Сільвіє вже 16. Конкуренція росте? І чи довго вона ще захоплюватиметься шашками. Адже фінансово цей вид не вигідний...

– Щодо конкуренції, то ще кілька років тому з Сільвією грали лише КМСи, а нині й майстри, навіть гросмейстери. Втім ми випереджаємо свою вікову групу: давно вже у категорії 16–19. Щодо фінансової непривабливості, то призові для дітей навіть на комерційних турнірах – мікроскопічні. Але виступати на міжнародній арені слід багато, аби виконати норматив майстра спорту. А це фінансово затратно. У дорослих значно легше: можна компенсувати дорожні витрати ще й копійчину заробити в разі

вдалого виступу. От ми в Польщі були на турнірі, то перший дорослий приз – еквівалент десь 4000 грн. Втім, аби вийти на дорослий рівень і витримувати конкуренцію, ще багато слід працювати.

– І ви, і Сільвія захоплено говорите про шашки. Але загал вважає цей вид спорту не вартим особливої уваги...

– Кожен гравець, який зрозумів принцип і красу шашок, дуже б обурився через такі слова, одразу розвіяв би цей міф. Була ситуація, коли в клуб заглянула методистка й сказала «бавтєся-бавтєся, не буду заважати». Я ж розповів їй трохи про те, чому шашки не поступаються інтелектуальністю шахам, чому вони складні й захопливі. Показав на дошці, скільки є видів шашок, дебютів (більше 30!), красивих комбінацій, етюдів, як гравці продумують маневр на 6–10 ходів наперед. «Якщо так вдало роз'яснювати всюди. – резюмувала вона, – то шашки можуть стати одним із наймасовіших видів!».

– Цього року і Сільвія, і ви були відзначені як одні з кращих спортсменів і тренерів у неолімпійських видах. Це лише почесно, чи щось зашелестіло і в кишені?

– До честі спортивного управління ОДА (яке намагається всіляко сприяти), цього року вперше нам перепали й премії. Тож трохи відрадініше. Але бувають ситуації, коли ми просто зі сльозами на очах «пролітаємо» повз світові чемпіонати лише через те, що вони проходять на значній відстані від України. От, приміром, кілька років тому в Німеччині. Була попередня згода на фінансування, форму Сільва набрала бойову, і медаль могла брати. Та за три дні до виїзду нам сказали «ні». Тож Україну представляла дівчина, яка посідає... 5 місце в національному рейтингу – просто самотужки змогла знайти кошти...

– Що змушує після таких прикрощів вже понад 15 років залишатися вірним справі й далі виховувати чемпіонку?

– Такий характер: почав справу – треба перти воза. Надто коли бачу перспективу. Як то кажуть, навчив на свою голову! І тепер не маю морального права сказати щось на кшталт: «вибачте дівчата, не буде шашок, ідіть гуси пасти».

Ростислав РОГОЖА

Від шашкової обласної федерації. Сільвія Марковці «шашкова королева» Закарпаття. Їй у цьому році виповнилось 17 років, а за плечима чималий досвід у різноманітних шашкових турнірах всеукраїнського, європейського та світового рівня.

... А починалося знайомство з серйозними шашками у 2000 році, в дорослому турнірі на меморіалі Віктора Ватамана, – і перші дівочі сльози від прикрих поразок. Михайло Рішко був свідком, коли дівчинка у розпачі, а тренер підбирав потрібні слова, щоб хоч трохи потішити вразливу дівочу душу». Цей випадок показовий, адже в ньому сфокусувались любов до шашок, спортивний характер і здорове честолюбство, без яких майже немислимі успіхи взагалі.

... Звичайно, найбільша заслуга тренера А. Вайди, який допоміг розкритися талановитій дівчині і дав путівку в професійний спорт.

Зараз ми бачимо зрілу, досвідчену (у 17 років!!!) шашкістку, яка вже грає в силу майстра спорту. Формальне підтвердження, як правило приходить пізніше.

Сільвія Марковці – унікальне явище в Закарпатських шашках. Вражають її глибокі дебютні пізнання. Здатність швидко орієнтуватись в незнайомих позиціях і приймати правильне рішення. Майже безпомилковий розрахунок. Їй властивий оригінальний стиль гри, де гармонійно поєднуються дебютні знання та уміле розігрування стандартних позицій, надзвичайна ігрова інтуїція, гостре тактичне мислення.

Вона ісповідує у своїй грі комбінаційний підхід, далеко рахує, і є неперевершеною в шашковій імпровізації. Тут їй рівних майже немає. Із закарпатських шашкістів такий почерк гри, дещо видозмінений у Михайла Кичери. Думається, що найбільш яскраві і гучні перемоги «шашкової королеви Закарпаття» попереду, адже вона перебуває у розквіті інтелектуальних і творчих можливостей.

ЧЕМПІОНАТ ЄВРОПИ
СЕРЕД ЮНАКІВ ТА ДІВЧАТ

БРЕСТ 2009

МАРКОВЦІ Сільвія (Україна) –

ТЮРІНА Маша (Росія)

4ВСЕСВІТНІ БОЙКІВСЬКІ
ФЕСТИНИ

ЧИЖЕВСЬКА Надія (Донецьк) –

МАРКОВЦІ Сільвія (Іршава)

ТУРКА (Львівська обл.)

1. ab4	ba5	1. cb4	fg5
2. ba3	ab6	2. bc5	dx b4
3. ed4	dc5	3. axc5	bxd4
4. bxd6	exe3	4. exc5	gf4
5. dxf4	fg5	5. gxe5	cb6
6. fe3	gh4	6. cd6	exc5
7. gf2	cd6	7. fe3	cb4
8. cd2	fe7	8. ef4	fe7
9. fe5	dx f4	9. bc3	ba5
10. gxe5	gf6	10. hg3	ab6
11. exg7	hxf6	11. gh4	bc7
12. cd4	ba7	12. cd4	ba3
13. ab2	dc7	13. ab2	ab4
14. bc3	cd6	14. bc3	gf6
15. ef4	fg5	15. cxa5	ab2x
16. fe5	dx f4		
17. fg3	hxf2		
18. exe5	ef6		
19. exg7	hxf8		
20. hg3	bc5		
21. dx b6	axc5		
22. de3	gh4		
23. gf4	fe7		
24. cd4	ed6		
25. dx b6	axc7		
26. ed4	cb6		
27. de5	hg3		
28. exa5	gxe5 =		

КРУТО, ЯКА МОЛОДЧИНА! АНТОСЯК Ірина Іванівна (1 роз.)

Чемпіонка Закарпатської області 2007, 2009 рр.

Учасниця чемпіонатів України з шашок-100 і шашок-64 (Запоріжжя, Херсон, Кам'янець-Подільський, кращий результат – 10 місце в 2010 році, швидкі шашки-64).

Народилася 29 листопада 1996 р. в м. Іршаві. Вчиться у Іршавській ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1. З семи років відвідує шахово-шашковий клуб «Вікторія» районного Будинку дитячої творчості. Перше захоплення – шахи – не забуває й досі. Спортивний характер гартувала на систематичних заняттях. На чемпіонаті України виконала І розряд.

В одинадцять років стала чемпіонкою Закарпаття серед жінок, погодьмося, що це – круто. Тут потрібні не тільки знання, а й відповідна психологічна підготовка. Адже серед учасниць чемпіонату області є досвідчені бійці. Тому, вміння зосередитись на кожній грі, незважаючи на авторитет суперниці, характерно для Іринки.

– Бути дворазовою чемпіонкою краю – це привід стати гордячкою? – звертаємося до юної спортсменки.

– Своїм досягненням завдячую тренеру Анатолію Йосиповичу. Також, є в нас з кого брати приклад. Сільвія Марковці – наш маяк. Класно грає в шашки Ольга Павляк...

– А як щодо заздрощів?..

– Знаю, що це закарпатська риса характеру. Заздрять у всьому – одним в красі, іншим в багатстві, інколи навіть гарному настрою.

Що стосується мене, то мало хто задумується, скільки праці
потрібно вкласти в свою перемогу...

Чемпіонат України серед кадетів 2010 р.
Кам'янець-Подільський Хмельницька обл.
Ірина АНТОСЯК – Яна СІРЕНКО

1. cb4	fe5
2. gf4	ex3
3. hxf4	dc5
4. bxd6	cxg3
5. fxh4	gf6
6. bc3	fe5
7. ef4	exg3
8. hxf2	hg7
9. cd4	gf6
10. ab2	ed6
11. bc3	hg5
12. de3	gh4
13. ef4	dc5
14. fe5	cxe3
15. exg7	fxh6
16. fxd4	bc5
17. dxb6	axc5
18. cd2	hg5
19. de3	gf4
20. exg5	hxf6
21. ef2	fe5
22. cb4	cd4
23. fe3	dxh2
24. gxe3	ba7
25. bc5	de7
26. ab4	ef6
27. ba5	fg5
28. ed4	exc3
29. ab6 =	

Чемпіонат Закарпатської області серед чоловіків
м. Іршава 2010 р.
АНТОСЯК Ірина – ГОРЗОВ Олександр

1. gh4	fe5
2. cd4	exc3
3. bxd4	ba5
4. hg5	hxf4
5. exg5	gf6
6. gh6	ab6
7. hg3	dc5
8. ab2	cxe3
9. dxf4	bc5
10. bc3	cd6
11. fe3	fg5
12. gh4	cb4
13. axc5	dx d2
14. hxf6	exg5
15. exc3	dc7
16. fe5	gh4
17. ef6	ba7
18. hg7	fxh6
19. fe7	cd6
20. exc5	hg7
21. ef4	gf6
22. cd2	hg5
23. fxh6	hg3
24. cd4	ab6
25. cxa7	ab4
26. dc5	bxd6
27. ab8x	

**ШАШКОВА ПРИНЦЕСА ВСЕСВІТНІХ
БОЙКІВСЬКИХ ФЕСТИН
ПАВЛЯК Ольга Миколаївна (І р.)**

*Переможець IV Всесвітніх
Бойківських фестин в категорії до
13-ти років 2007 р.*

*Четверте місце на чемпіонаті
Європи з шашок серед молоді 2007
р.*

*Перемога на міжнародному
турнірі з шашок-100 в Польщі
(категорія до 13 р.) 2008 р.*

*Чемпіонка України з шашок-100
(Запоріжжя, 2008 р.)*

*Бронзова призерка чемпіонату
України з шашок-100, в своїй
віковій групі 2008, 2009, 2010 рр.*

*Перше місце в обласному командному чемпіонаті
Закарпатської області серед дорослих 2008 р.*

Чемпіонка області серед жінок 2010 р.

Народилася 8 квітня 1997 р. в с. Лоза Іршавського району, учениця Іршавської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1.

Довго розмірковувала Ольга Павляк над розповідями своїх однокласників про заняття в клубі «Вікторія». А говорили багато, цікаво й натхненно. І все-таки не витримала і прийшла особисто познайомитися з вусатим тренером. Мала тоді 10 років. Гра в шашки Ользі сподобалася. Без вагань включилася в тренувальний процес. За короткий термін досягла певних вершин майстерності, перший розряд їй присвоєно за успіхи на чемпіонатах України, а характер спортивного бійця показує в кожному турнірі.

На запитання звідки вона черпає любов до шашок, юна дівчина відповіла по дорослому:

— Я вчитала, що інколи нас охоплюють хвилини безпричинної радості, які можна пояснити виробленим в організмі гормоном ендорфіном. Однак виробітку тих самих ендорфінів можливо і посприяти, якщо правильно підійти до вирішення даної

проблеми, то цілком реально спіймати за хвіст ту саму птаху щастя, яка сидить в кожному з нас.

Для мене ця птаха, виявляється, як не дивно... шашки.

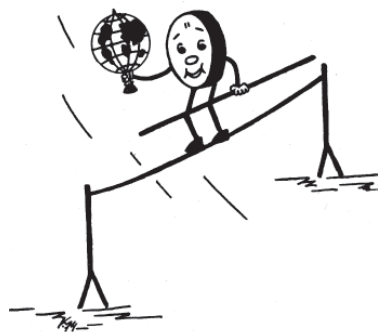
Турнір пам'яті Віктора Ватамана (с. Нижня Апша 2008 рік)

Василь Тіводар – Ольга Павляк

КМС

I розряд

1. cd4	bc5
2. dxb6	ahc5
3. bc3	fe5
4. ef4	gf6
5. cb4	cb6
6. ba5	ba7
7. axc7	dxb6
8. gh4	exg3
9. hxf4	ba5
10. fe3	cb4
11. axc5	dxb4
12. ab2	ba3
13. bc3	ab6
14. gh2	bc5
15. fg5	hxf4
16. exg5	hg7
17. de3	gh6
18. ed2	hxf4
19. exg5	fe5
20. gf6	exg7
21. hg3	ef6
22. de3	fe7
23. gf4	gh6
24. cd2	ed6
25. fg5	hxf4
26. exe7	dxg8
27. hg5	cb4
28. gf6	ab2
29. cxa1	bc3 x

Чемпіонат України з шашок-64 серед молодших кадетів
(м. Біла Церква 2010 рік)

Мілана ЮРЧЕНКО – Ольга ПАВЛЯК

(Луганська обл.)

(Закарпатська обл.)

1. cd4	dc5
2. bc3	cd6
3. cb4	ba5
4. dxb6	axc7
5. ab2	fe5
6. ef4	ab6
7. bc3	gf6
8. fe3	fg5
9. gh4	exg3
10. hxf2	hg7
11. hg3	gf6
12. ed4	ba5
13. fe3	gh4
14. ef2	fg5
15. dc5	gf4
16. gxe5	dxg4
17. exg5	hxf4
18. de3	fxd2
19. cxe3	ed6
20. cxe7	fxd6
21. gh2	cb6
22. ed4	bc5
23. dxb6	axc7
24. hg3	e5
25. bc5	cd6
26. cxe7	dxg6
27. ab4	fg5
28. bc5	ba7
29. cb4	gf4 x

М.Петрище з сестрою Оленою

А. Вайда

О.Горзов

Н.Кривдик

О.Павляк

С.Марковці

І.Антосяк

СВАЛЯВСЬКИЙ РАЙОН

В укрупненому колгоспі ім. Щорса відбувся шашковий турнір на першість колгоспу. Найкращих результатів домогся комсомолец Юрій Вишак, який не програв жодної партії і вийшов на перше місце.

04.1952 р.

На першості району серед школярів перше місце здобув учень селища Сваляви Т. Лях.

04.1955 р.

На районних спортивних іграх сільської молоді (с. Голубинне) серед шашок переможницею стала команда колгоспу ім. XXIII з'їзду КПРС, на другому місці спортсмени санаторію «Човен», на третьому – санаторію «Квітка полонини».

03.1970 р.

У Мукачеві проведені шашкові змагання першості спортивного товариства «Авангард». Перше і третє місце вибороли свалявчани Володимир Гриценко та Ярослав Халявка.

05.1975 р.

На четвертих обласних сільських спортивних іграх (м. Тячів) команда свалявського «Колоса» в складі Ф.П. Готька, В.М. Горвата, О.І. Ливч взяла 2-е місце. В останньому заліку серед чоловіків Ф.П. Готько був другим, серед жінок О.І. Ливч – першою.

IX. 1975 р.

У Сваляві проходили змагання по програмі районної спартакіади вчителів. Перше місце з шашок здобули Дусинські вчителі.

X.1976 р.

У Сваляві проходили змагання колективів обкому профспілок працівників лісової і деревообробної промисловості. В підсумку:

Мукачівський меблевий комбінат – I місце

Свалявський лісокомбінат – II місце

Ужгородський фанерно-меблевий комбінат – III місце

XI. 1976 р.

В одному з приміщень по вул. Леніна в Сваляві нещодавно відкрито дитячий шахово-шашковий клуб «Гамбіт».

05.1984 р.

В Мукачеві відбулись фінальні змагання командної першості Закарпаття на приз ЦК ВЛКСМ «Чудо-шашка». Почесне друге місце здобули хлопчики і дівчата Свалявського району.

05.1988 р.

ВМІЛИЙ ОРГАНІЗАТОР СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ НА СВАЛЯВЩИНІ

МОЛНАР Андрій Іванович (1924 р.н.)

Гарні сторінки життя Андрія Івановича навіюють на деякі філософські роздуми. Зокрема: «В чому полягає цінність людини?» На небі, скоріше за все, прийматимуться позитивні практичні справи, а не солодкі теребеньки. (До речі, на Землі мало би бути так само). А щоб зробити потрібну людям справу, часом треба вказівку адміністрації, фінансове підтвердження, виконавця, який має хист і бажання. Можливо,

третій пункт попереднього речення є найважливішим. Свалявчани, в особі Андрія Молнара знайшли достойного кандидата на посаду відповідального за розвиток фізкультури і спорту (1947 р.). На той час, він мав освіту. В 1937 р. закінчив Мукачівську реальну гімназію. Володів іноземними мовами, викладав їх у школі. Був обдарованим природою спортсменом. На першому місці – футбол. Як говорять в народі, футбол любити – це «одна річ», класно грати в команді – це зовсім «друга річ». Перебуваючи в складі окупаційних радянських військ у Німеччині (1945–46 рр.) – Андрій Молнар, основний гравець збірної. Пригадує незабутню зустріч наших футболістів і

футболістів збірної команди окупаційних військ США та Франції. На футбольний матч зібрався повний стадіон вояків трьох держав. Ажіотаж – чималий. Виграли радянські футболісти, в їх числі і наш сваяльчанин. Радість була великою...

З приходом Радянської влади, на Закарпатті, особливо в перше десятиріччя, відчувався підйом духовних сил. Організовувалось навчання в школах, поступово налагоджувалась робота медичних закладів. Пропагувалось заняття фізкультурою і спортом. У 1947 р. Андрій Молнар очолює районний відділ фізкультури і спорту. На той час він класний футболіст, грає за головну команду Свалявського району. Старші жителі райцентру ще до сих пір згадують його виняткове вміння володіти м'ячем, бачення поля, точні паси. В той же час відмічають високу культуру поведінки футболіста на полі, повагу до суперника. Всі ці гарні якості стали йому в пригоді, коли уже пізніше, перейшов на тренерську роботу.

В 1948 р. Андрій Іванович організовує перший шаховий турнір на Свалявщині. Сам він – прекрасний шахіст, і цю любов зберігає на протязі всього життя.

Ветерани шашкового спорту з великою повагою відзиваються про нього, як про першого організатора шашкової гри в районі. Вони завдячують йому за те, що він зумів виділити шашки як окремий вид інтелектуального спорту. Організовуючи шашкові турніри, сам брав участь у них. Особистим прикладом показував культуру як судійства, так і культуру спортивного поєдинку за шашковою дошкою.

В 60-их роках виявилась ще одна грань таланту Андрія Молнара, як журналіста. З 1958 по 1962 рр. очолює відділ газети «Ленінський шлях», а згодом працює заступником редактора районної газети. Його публікації завжди конкретні, влучні, написані професійно.

У 2010 р. Андрію Івановичу виповнилось 88 років. Народився він у сім'ї, де було 8 дітей. Батько був малоземельним і щоб прогодувати дітей, поневірявся тимчасовими заробітками. В нинішні часи, коли наше суспільство, як і в 30-их роках минулого століття, розкололось на багатих і бідних, біографія Андрія Молнара наводить на думку, що в демократичному суспільстві

цілеспрямована людина може багато чого домогтись. Адже життя нашого героя – приклад, як людина може сама себе зробити...

КНЯЗЬ МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ – ШАШКОВИЙ ДОВГОЖИТЕЛЬ

Бронзовий призер першості Закарпатського обкому профспілки працівників «Лісгоспдревпрому» 1967 р.

Постійний учасник шашкових змагань серед працівників лісової галузі Свалявщини та області.

Народився 6 жовтня 1924 р. в с. Підгоряни на Мукачівщині. В юнацькі роки вчився слюсарній справі. Його молоді роки припали на початок другої світової війни. У 1944 році Михайла забирають у мадярське військо. Після недовгих роздумів, він тікає з гонведської армії. Доля привела його в партизанський загін Русина В.П., де він як місцевий житель, виконує розвідницьку службу. В жовтні 1944 р., двадцятирічний закарпатець записується добровольцем до Радянської Армії. Бере участь у боях за визволення Польщі, Чехословаччини. Під час жорстоких боїв за звільнення Праги, був пораненим у голову. День Перемоги зустрів у військовому шпиталі. В 1946 р. демобілізувався. Спочатку працював у мукачівському паровозному депо, а в 1950 р. переїхав на постійне проживання у м. Сваляву. Працював у ліспромгоспі, згодом, до виходу на заслужений відпочинок – в районному Торгмаші.

Грати в шашки навчився під час перебування у військовому шпиталі, адже до Радянської влади їх на Закарпатті не практикували. З роками, цікавість до народної гри в нього не пропала. Михайло Васильович грає влюбиму гру з робітниками Свалявського лісокомбінату. Тут було чимало бажаючих помірятись силами на шашковій дошці. Слід відмітити, що в 50–60-ті роки найбільше робітників працювало саме в лісовій промисловості. Профспілки цієї галузі часто організовували змагання як на місцевому, так і на обласному рівні. Як правило, ці змагання проходили масово і безкомпромісно. Їх результати

Україні. З 1971 по 2004 рр. очолював відділ автоматизованої системи управління виробництвом. Єдиний запис про роботу в трудовій книжці, при виході на заслужений відпочинок, робить йому честь.

Володимир Федорович з перших днів роботи включається в спортивне життя лісокомбінату. Маючи з дитинства нахил до інтелектуальної гри в шашки, він знаходить однодумців, ініціює, організовує і проводить різноманітні турніри. Безпосередня участь в змаганнях посилює його практичний багаж. Теоретичні знання черпає в журналі «Шашки», різноманітній шашковій літературі. Забігаючи вперед, слід обумовити, що через десяток років, він матиме одну з самих багатих домашніх бібліотек шашкової тематики в області.

З приходом Володимира Гриценка на роботу в Свалявський лісокомбінат шашкові турніри тут стали нормою. Безумовний лідер на підприємстві, а згодом в місті та районі, він бере на себе нелегку ношу – тренувати учнів школи. Шашковий гурток під його керівництвом працює в будинку піонерів. У 1984 р. районна газета «Ленінським шляхом» повідомляє про відкриття в Сваляві шахово-шашкового клубу «Гамбіт».

1988 рік був знаковим для сваявчан.

Місцевий лісокомбінат зробив чудовий подарунок для жителів міста

та району. Державна комісія прийняла в експлуатацію районний будинок культури. Ця архітектурна споруда не тільки прикрасила м. Сваляву, але й дала поштовх для розвитку духовного життя жителів містечка. В прекрасно оформеному фойє культурного центру знайшли своє місце і любителі шашок. Тут зустрічається зі своїми вихованцями Володимир Федорович. Це учні Свалявського політехнікуму Сергій Гешур, Карло Улман та інші. По вихідних днях шліфують свою майстерність більш досвідчені шашкісти Ярослав Халявка, Лойош Баляк, Василь Мелеш...

Без сумніву, Володимир Гриценко чимало зробив для розвитку шашкової гри на Свалявщині. Сорок років (1970–2010 рр.) пройшли під егідою цього талановитого шашкіста. Безумовно, шашкові досягнення не даються просто так. Їм передують: чималий труд в оволодінні теорією гри, часта практика двобоїв, уміння налагоджувати спортивні, товариські контакти з кращими шашкістами міста, району, області, республіки. Зокрема, він бачився і спілкувався з такими шашковими авторитетами як Леонід Слободський, Михайло Корхов, Микола Міщанський, Борис Бліндер, Михайло Коган. У 1976 році, будучи на змаганні в м. Одесі, потрапив у цейтнот з місцевим майстром. Закінчення

партії визвало зацікавленість ведучих шашкістів. Перемігши, Володимир Федорович отримав схвальну оцінку присутніх.

Велике значення в підготовці класного спортсмена має його мобільність, участь в турнірах за межами рідного краю. Так, звання кандидата в майстри він отримав на 5-ому відкритому чемпіонаті Латвійської РСР по розв'язуванні шашкових позицій в очному змаганні, де здобув бронзову медаль. Володимир Гриценко в складі команди Закарпаття – чотириразовий учасник республіканських фестивалів у м. Одесі. Якщо обласні профспілкові фестивалі проходились за 4-и дні (четвер, п'ятниця, субота, неділя), то республіканські – на протязі двох тижнів. Причому, щоденно шашкіст проводив лише одну партію. Одна година давалась на перші двадцять ходів і ще година на завершення партії. Участь в таких змаганнях, які повністю фінансувались радянською владою, були для шашкістів справжнім святом.

Володимир Федорович різносторонній шашкіст. З 1972 по 1975 рр. займався шашковою композицією. Його композиції друкувались не тільки в місцевих, але й республіканських газетах: «Радянська Україна», «Спортивна газета». Ці публікації сприяли знайомству автора з гросмейстром В. Каплан.

Чимало його майстерності додала участь в чотирьох турнірах за листуванням. В них він посідав 1, 2, 3, 4 місця.

1970–1980 роки були плідними для шашкіста Володимира Гриценко. Це і участь в республіканських фестивалях, чемпіонат області, гра в турнірах за листуванням, вклад у розвиток шашкової композиції. На думку автора, у ці роки він по стабільності гри уступав лише Олександрю Студеняку.

Двобій: В.Туртаєв - В.Гриценко

В особі Володимира Федоровича маємо приклад спортсмена з 40-ка річним стажем, який з роками не втрачає позицій найкращого шашкіста Свалявщини, входить в 10-ку найсильніших шашкістів області. Є класичним прикладом гравця тактичного плану. Добре орієнтується в складних теоретичних позиціях. Його також можна віднести і до шашкістів, які проповідують комбінаційний стиль. Пригадаймо його двобій на шашковому турнірі з кмс Федором Мишаничем, в якому провів п'ятиходовку. Володимир Гриценко – шашковий романтик, добре імпровізує. Якщо попадає в складну ситуацію, то краще знаходить вихід із неї. Йому притаманна спортивна принциповість і чесність. Якщо виникають спірні питання, він завжди опирається на шашковий кодекс.

Володимир Федорович є гарним прикладом для наслідування. Це і довголітнє спортивне життя, висока культура та інтелігентність. Побудував сучасний будинок, має гарну сім'ю. Привітна жінка Магдалина разом з господарем завжди раді гостям. Мають втіху в синові Олександрі, доньці Наталії та внучці Діані.

Життя завжди ставить перед нами проблеми, які треба вирішувати. Володимир Гриценко це вдається на відмінно.

Четверть фіналу XX-го заочного чемпіонату Російської СФСР

РЧ – 20/4 1980–1981 р. I–II місце

В. Гриценко	–	В. Чернов	
1. ef4	fg5	15. axc7	dx6b
2. cb4	gxe3	16. bc3	dx6b
3. dxf4	gf6	17. axc1	bc7
4. cd2	fg5	18. cb2	ba5
5. fe3	gh4	19. fe5	hg5
6. gf2	hg7	20. gf4	gh6
7. bc3	dc5	21. ba3	cd6
8. bxd6	exc5	22. exc7	cd4
9. cb4	cd4	23. exc5	gxcg1
10. exc5	bxd4	24. cd8	gxb6
11. ab2	fe7	25. hg3	hxf2
12. ba5	ed6	26. de3	f.d4
13. de3	dc5	27. ab4	axc3
14. ed2	cb6	28. dxd2	нічия

В. Гриценко – Є. Захаров
 Свалява Красноярьськ
 Чвертьфінал 20-го заочного чемпіонату РСФСР
 1980–1981 рр.

1. cd4	bc5
2. dx6b	axc5
3. bc3	fg5
4. cb4	gh4
5. gf4	gf6
6. dc3	hg7
7. ab2	fe5
8. cd2	exc3
9. hxf4	ef6
10. fg5	hxf4
11. exe7	dxf6
12. de3	fe7
13. ef4	fe5
14. fe3	exc3
15. cd4 x	

ХОЛЯВКА ЯРОСЛАВ АНДРІЙОВИЧ (КМС), ДИТЯ СВОГО ЧАСУ

Срібний призер чемпіонату Закарпаття 1979р.

Бронзовий призер відкритого чемпіонату Мукачева 1984 р.

Неодноразовий чемпіон району та м. Сваляви (1976–2010 рр.), входить у трійку найсильніших шашикістів Свалявщини.

С.Гешур - Я.Холявко

Народився 2 вересня 1947 р. на Львівщині. Після закінчення середньої школи, з 1969 по 1974 рр. навчався у Львівському політехнічному інституті. Згідно направлення, працевлаштувався на Свалявський завод «Електрон». Тут, на посаді начальника центральної заводської лабораторії, промайнули основні роки трудових буднів. Зараз Ярослав Андрійович – викладач Свалявського технічного коледжу.

На прикладі життєдіяльності Ярослава Холявки до певної міри прослідковується творчий ріст частини Закарпатської інтелігенції. Наш край завжди терпів від недостатку роботи. Згадаймо сумну статистику пошуків роботи в кінці XIX і на початку XX ст. не тільки в Західній Європі, але й за океаном... В перші десятиліття радянської влади поступово відкриваються нові робочі місця. Особливо це простежується з кінця 70-их, коли на Закарпатті стають до ладу 22 підприємства радіоелектронної промисловості. В кожному районному центрі облаштовуються сучасні підприємства: в Перечині «Стеатит», у Великому Березному «Ерстед», в Сваляві «Електрон»... Велике значення надається формуванню в цих колективах кваліфікованих інженерно-технічних працівників. Ярослава Холявку призначають на молодому свалявському підприємстві начальником центральної заводської лабораторії. Радянською системою заохочувались

працівники, які окрім професійної кваліфікації займались громадською роботою. Ярослав Андрійович, який з дитинства любляв грати в шашки, мав чималі спортивні успіхи в школі та інституті, стає лідером і серед заводських любителів гри на клітчатому полі. Організовує заводські турніри. Кращий шашкіст заводу «Електрон», бере активну участь в міських, районних та обласних турнірах. Приводимо статтю газети «Закарпатська правда» від 20 жовтня 1974 року.

– Облрада ДСТ «Авангард» провела в Мукачеві змагання на першість з російських шашок. 46 найсильніших шашкістів товариства з 17 колективів фізкультури протягом двох днів виясняли свої відносини за 64-клітковими дошками.

В особистому заліку після гострої боротьби перемогу здобув інженер Свалівського лісокомбінату Володимир Гриценко. Всього на пів-очка поступився йому інженер Тересвянського ДОКу майстер спорту Орест Дацко. Третім призером став обдарований шашкіст із Свалівського ВТО «Електрон» Ярослав Холявко.

З далекого 1974 року пройшло чимало років, а наш ветеран шашкової гри не втрачає спортивної форми. Так, на першості Свалівського району 22 серпня 2010 р., він знову перший. Пане Ярослав, так тримати!

Чемпіонат області, 1982 рік

Михайло РІШКО – Ярослав ХОЛЯВКО

1. ed4	dc5	14. de3	ed6
2. de3	cd6	15. cxe7	fxd6
3. cb4	ba5	16. dc5	dxh4
4. dxh6	axc7	17. axc3	ba5
5. bc5	dxh4	18. gf4	cd6
6. axc5	fg5	19. cd4	fe5
7. bc3	gf6	20. dxh6	gxe7
8. ab2	gh4	21. ed2	dc5
9. ba3	fg5	22. fe5	hg5
10. cd2	hg7	23. ed6	gf4
11. cb4	gf6	24. dxh8	fg3
12. ed4	cb6	25. hxf4	ab6
13. ba5	bc7	26. hxb4	axe5 x

**Володимир Гриценко про лідерів шашкової гри на
Свалявщині
УЛМАН Карло Карлович (І розр.)**

Народився 6 квітня 1957 р. в Сваляві. В 1976 р. закінчив Свалявський політехнікум. В 1990 р. – Львівський політехнічний інститут. Працював начальником бюро інструментального господарства свалявського заводу «Електрон». Зараз займається ковальською справою.

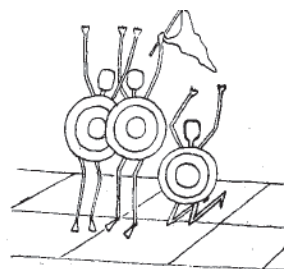

Шашки грав з юних років. Є неодноразовим призером і переможцем першості м. Сваляви та Свалявського району. Стиль гри агресивний, тим сами є небезпечним для противника, хоча з другої сторони може легко і «підзалетіти». Його гостра гра робить двобої цікавими. Карло Улман завжди є бажаним на змаганнях. Виступаючи в обласних турнірах, показував непогані результати.

Першість району, 2006 р.

К. Улман (І р.) – Л. Баляк (І р.)

1. cd4	dc5
2. dc3	cd6
3. cb4	ba5
4. dxb6	axc7
5. bc5	dxh4
6. axc5	fg5
7. ed4	gh4
8. gf4	gf6
9. fe3	fg5
10. cd2	ed6
11. cxe7	fxd6

12. hg3	hxf2
13. exg3	ab6
14. bc3	ba5
15. ab2	gh4
16. ba3	hxf2
17. fe5	dx4
18. exg5	hxf4
19. gxx5	de7
20. dc5	ba7
21. de3	cb6
22. ed4	hg7
23. cb4	axe5
24. gh6	bxd4
25. hxe3x	

БАЛЯК Лойош Георгійович (І розр.)

Народився 24 лютого 1943 р. в Сваляві. В 1969 р. закінчив Львівський лісотехнічний інститут, отримав спеціальність інженер-економіст. Свою трудову діяльність пов'язав з Свалявським лісокомбінатом. Спочатку начальником цеху струганого шпону, а згодом заступником нач. цеху по виготовленню м'яких меблів.

Все життя Лойоша Георгійовича приваблювала інтелектуальна гра в шашки. Будучи студентом Львівського лісотехнічного, він у складі команди з Володимиром Гриценко вибороли перше місце серед ВУЗів Львівської області. В 1977–78 рр. взяв участь в командній першості України за листуванням. Виступаючи за нашу область, граючи на 2-ій дошці, він зайняв друге місце. До здобутків Лойоша Баляка слід додати систематичну гру в першості області серед лісокомбінатів краю. Як в складі команди, так і в особистому заліку, він показував гарні результати.

Тепер Лойош Баляк на заслуженому відпочинку, проте не перестає цікавитись шашками.

МЕЛЕШ Василь Степанович (І розр.).

Народився 11 січня 1947 р. на Мукачівщині.

Трудова біографія зв'язана з підприємством радіоелектронної промисловості «Електрон». Працював слюсарем-інструментальником. Його цінили за високу професійну майстерність. Неодноразово нагороджувався дипломами: «Відмінник якості», «Майстер золоті руки».

Василь Степанович брав участь у всіх шашкових змаганнях, які проводились на підприємстві. Входив у трійку найсильніших шашкістів заводу. Брав активну участь в міських та районних турнірах. Його знали і обласні шашкісти, адже неодноразово змагались на різноманітних спортивних заходах. У 2008 році його не стало. В пам'яті шашкістів Василь Мелеш залишився веселим, толерантним, балагуром, який вмів розвеселити компанію...

СЕМАК Олександр.

Народився 28 серпня 1948 р. Закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу. Посідав різні керівні посади на Свалявському лісохімкомбінаті. Його хоббі – гра в шашки. Захищав честь району на обласних змаганнях. У 2008 р. зайняв перше місце в чемпіонаті району.

БІГАР Юрій Юрійович (І розр.).

Народився 5 серпня 1941 р. в Сваляві. Працював пілоточем на сваялівському лісокомбінаті. Тут, завдяки вмілому спорторганізатору, добре була налагоджена спортивно-масова робота, в тому числі регулярно проводились шашкові турніри. Як згадують учасники, «температура» двобоїв піднімалася високо, на шашкових дошках йшла справжня «рубка». Можливо, цьому сприяв заохочуваний призовий фонд. Юрій Бігар часто був призером місцевих змагань, а також захищав честь лісокомбінату на обласних змаганнях.

ГОТЬКО Федір Петрович (І розр.).

Першого директора школи с. Стройне, Федора Готька шашкісти згадують, як вмілого спортивного організатора. Він був одним з перших представників Свалявщини, який вже в 50–60 рр. грав на рівні І-го спортивного розряду. Входив у трійку найсильніших шашкістів району. З роками намагався не втрачати спортивної форми. Так, обласна газета «Советское Закарпатье» повідомляла, що на IV обласних сільських іграх (1975 р.), в особистому заліку, Федір Петрович посів друге місце.

З вводом районного палацу культури (1988 р.) помітно оживилось і шашкове життя स्वाлявчан. Завдяки організаційному таланту Федір Готько задає тон серед любителів шашок. Навколо нього гуртуються любителі цієї народної гри. Зокрема, його вихованцями можна назвати Олександра Семака, Іллю Пугу.

ТУРЯНИЦЯ Дмитро Дмитрович.

Народився в 1958 р., स्वाлявчанин. Працював на заводі «Електрон» регулювальником радіоапаратури. Після розвалу Радянського Союзу, постійно на заробітках. В шашки грає з дитинства, вважає себе учнем Володимира Гриценко. У 80-х роках займав призові місця в чемпіонаті району та м. Сваляви. Часто виходив переможцем в шашкових двобоях на рідному підприємстві «Електрон».

ВОЛОВЕЦЬКИЙ РАЙОН

1. П. Токаревич пише, що в Гукливському клубі щовечора буває людно. Особливо люблять грати в шашки.

02.1948 р.

2. В березні 1951 р. проведено перший обласний шашковий турнір ДСТ «Колгоспник» (м. Ужгород). Почесне друге місце зайняв т. Алексеєв (с. Воловець).

3. Н. Короленко, бухгалтер Воловецького колгоспу, виборов перше місце товариства «Колгоспник».

03.1953 р.

4. В с. Воловець проведено першість районного центру з шашок. Найсильнішим виявився В. Беца, працівник артілі «Бескід». Друге місце зайняв І. Худанич, третє – М. Баганич.

XII.1956 р.

5. В святковому турнірі, присвяченому Дню Перемоги, найкраще виступив хірург районної лікарні Станіслав Юрій Іванович.

05.1968 р.

6. На змаганні з шашок Воловецької середньої школи перше місце вирішувалось у двобої Віктора Конепуда та Сергія Гешура. Переміг Віктор Конепуд.

02.1970 р.

7. Газета «Молодь Закарпаття» відкрила «Куточок шашкіста» під редакцією Сергія Гешура, проблеміста, першорозрядника з шашкової композиції.

04.1974 р.

8. В командній першості Воловеччини взяли участь 145 учасників. Перемогу здобули шашкісти Воловецького виробничого об'єднання «Електрон».

02.1977 р.

ПЕРШИЙ СЕРЕД ВОЛОВЕЦЬКИХ ШАШКІСТІВ МИШАНИЧ Федір Федорович

Чемпіон області 1981 р.

Чемпіон ДСТ «Колос» 1981 р.

*Чемпіон області по шашках-100
1982 р.*

*Бронзовий призер відкритої
першості м. Мукачева 1984 р.*

*В складі команди Воловецьких
медиків – неодноразовий призер
першості області серед медичних
працівників.*

*Найсильніший шашкіст
Воловеччини 1980–2010 рр.*

Призер шашкових фестивалів.

Народився 8 липня 1947 р. в с. Ізки Міжгірського району. Після закінчення восьмирічки, навчався з 1961 по 1966 рр. у Виноградівському медучилищі. Військову службу ніс за полярним кругом у м. Воркуті. Тут удосконалював свою медичну практику в якості санбрата. Демобілізувавшись, поступив у Львівський медичний інститут, який закінчив у 1975 р. Першу практику лікаря отримав у м. Хусті, де працював з 1976 по 1978 рр. З 1979 р. постійно проживає і працює лікарем у с. Волівці. Жінка Федора Федоровича Лариса працевлаштувалась по спеціальності – адвокатом, син Ігор – юристом, син Володя – економістом.

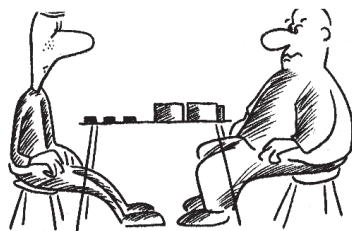
Федір Мишанич від природи наділений спортивними задатками. Спорт полюбив ще з дитинства. В молодості мав спортивну статуру, стометрівку пробігав за 11,2 сек., по настільного тенісу мав перший спортивний розряд. Шашки грає з шкільної парти, продовжував підвищувати свою майстерність в медучилищі, Львівському медінституті. Звичайно, велике місто надає більше можливості для самовдосконалення. Так, у Львові, відвідуючи шахово-шашковий клуб, зустрічався з такими шашковими авторитетами як Коган, Тімонін...

Життя хороше і тим, що у кожного віку є свої переваги. Якщо в молодості Федір Федорович брав верх над противником (а були

випадкі, що вигравав навіть в Студеняка) за рахунок азарту, вміння створювати напругу на шашковій дошці, гарним комбінаційним баченням, то тепер домагається перемоги за рахунок знань, високої шашкової культури, досвіду.

На запитання чим стали шашки для нього тепер: хобі чи може чимось більшим? Отримуємо відповідь:

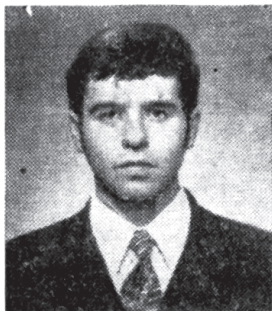

– В останні роки через зайнятість, я рідко беру участь у змаганнях обласного кшалту. Звичайно, хобі – це добре. Як лікар можу сказати, що воно допомагає «перезавантажувати» мозок. Улюблене заняття, забава, потіхи (в нашому випадку шашки) обов’язково повинні бути в житті будь-якої людини, вважають учені. Хобі – це не просто проведення часу, а лікувальна процедура. Улюблене захоплення допомагає зосередитися, ясно мислити і підвищувати творчі здібності. Таким чином, з точки зору науки, мозок людини природним чином впадає в стан «потoku свідомості», і це його відновлює.

Об’єктивно можна сказати, що бездіяльність для мозку смерті подібна, втім, як і перенапруження, особливо в старшому віці. Отож, як радять спеціалісти. Слід орієнтуватися на свої відчуття, на показники артеріального тиску і не переборювати відчуття стомленості за будь-яку ціну. Необхідно визначити свій «коридор енергетичної безпеки», дозувати навантаження на мозок, однак тренувати його слід обов’язково.

НЕПЕРЕВЕРШЕНИЙ МАЙСТЕР ШАШКОВОЇ КОМПОЗИЦІЇ

ГЕШУР Сергій Олексійович

*1970–1982 рр. – лідер шашкової гри на
Воловеччині.*

Народився 1954 року в с. Воловець. З 1972 по 1975 рр. навчався у Свалявському політехнікумі. Проживав у гуртожитку. Був закоханим в шашки, особливо цікавився складанням шашкових кінцівок.

«Удар, удар, еще удар...» Такий рядок із пісні В. Висоцького приходить на пам'ять, коли знаходиш рішення композиції, шашкових кінцівок.

Після знайомства з Володимиром Гриценко, який вів шашковий гурток у Сваляві, його захоплення отримало підтримку старшого, досвідченого уже визнаного шашкіста-наставника. З ним Сергій Гешур ділився своїми задумками, а одного разу приніс композицію, яка називалась «Чортове колесо».

С.Гешур - В.Гриценко

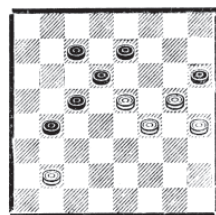

Про свого колишнього учня згадує Володимир Гриценко.

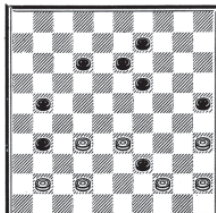
– Сергій Гешур був одним із самих активних відвідувачів шашкового гуртка. Отримавши схвальну оцінку своїх перших робіт, він більш настирливо працює над удосконаленням своїх задумок. Веде активну переписку з друкованими виданнями. Його композиції (а їх зафіксовано біля 90) друкують журнали «Шашки», «Дамбрете», газета «Шашки-64», республіканські та всесоюзні видання. У 80-их роках проводяться всесоюзні шашкові тематичні конкурси. Сергій Олексійович їх активний учасник. Особливо пам'ятним для нього виявився XV-ий, в якому йому присудили IV місце, а одна з композицій отримала відмінну оцінку (8 очок). Якщо врахувати той факт, що такі «шашкові зубри» як Б. Шкіткін, В. Матус, С. Юшкевич залишилися позаду, то наш закарпатець заслужив доброї слави.

Щоденна, кропітка робота над шашковими композиціями позитивно відобразилась на якості гри Сергія Гешура. Він бере участь в обласних змаганнях, фестивалях, посідаючи високі місця. Шашкові здобутки не є перепорою для повного духовного життя. Будучи людиною різносторонньою, цікавиться поезією. Сам пише вірші, які публікуються у Воловецькій районці. Після закінчення Свалявського політехнікуму, продовжує навчання в Ужгородському Державному (тепер Національному) університеті. На запитання, чи важко вчитись, відповідає, що для нього шашки – робота, а навчання лише хоббі. І дійсно, коли життєва ситуація склалась так, що потрібно було здати один із предметів, то він за ніч оволодів книгою, чим дуже здивував викладача. Це говорить про його прекрасну пам'ять.

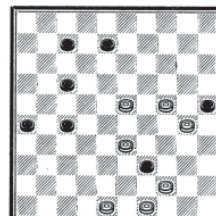
В 1982 році радянський народ відзначав 60-річчя утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік. З цієї нагоди у м. Ризі Латвійської РСР був організований конкурс

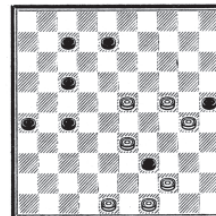
С. ГЕШУР
Закарпатская обл.

3882 С. ГЕШУР
Закарпатская обл.

3882 С. ГЕШУР
Закарпатская обл.

на кращий шашковий етюд(кінцівку). Кожна республіка (а їх було 16) представляла по одній роботі. Приємно відзначити, що Україну презентував закарпатець Сергій Гешур з своєю шашковою композицією.

Неабиякі здібності Сергія Гешура примітила редколегія газети «Молодь Закарпаття». Йому доручають вести спортивний відділ.

Проте, великі навантаження на молодий ще організм дались взнаки. Він помер, не доживши до 30 років.

ЧЕРЕЗ ПЕРЕВАГУ – ДО ПЕРЕМОГИ! РЯШКО Михайло Михайлович

Входить у трійку найсильніших шашкістів Воловеччини 1990–2010рр.

В складі команди захищає кольори району на обласних змаганнях 1990–2010 рр.

Народився 8 березня 1956 р. в с. Воловець. Закінчив середню школу, у 1979 р. Київський технічний ВУЗ. Працював учителем фізкультури. Останні 25 років (з 1985 р.) – тренер дитячої юнацької спортивної школи.

У 1981 р. – одружився. З жінкою Ярославою мають доньку Віталію, сина Миколу.

Трудове життя Михайла Ряшка пов'язане із спортом. Сам футболіст, тренер. У 2008 р. захищав прапор нашого краю на змаганнях ветеранів у м. Маріуполі. Добре знаючись на тонкощах спортивної боротьби, ділиться своїми думками.

– Коли заходить розмова про ігрові види спорту на думку спадає Суворовський трактат «Наука перемагати». Тут неважко провести паралель між військовими діями і спортивними змаганнями. Для прикладу беремо футбол. Створення чисельної переваги на одній з ділянок поля веде до ініціативи. Перемогу

можна отримати і за рахунок техніки, швидкості, маневрування... Схожу практику гри можна перенести на любі ігрові види спорту.

Стосовно шашок, то практично в ендшпілі виграш досягається або за рахунок матеріальної переваги однієї із сторін двобою, або за рахунок кращої позиції. До прикладів позиційної переваги можна віднести і позиції із звязкою, самообмеженням, заставою. Отримати матеріальну допомогу у вигляді хоча б одної шашки не так легко. Для того існують різні шляхи. Зокрема, оточення ізольованої шашки, яка проникла в тил противника, створення ударних колон в результаті нападу і т.п. Проте, в шашках є чимало різних несподіваних тактичних «прийомчиків»... Також, серед шашкістів побутує вираз «потрібно грати до кінця...» Можливо, він викликаний тим, що і в шахістів і в шашкістів (навіть відомих) інколи трапляється так звана «куряча сліпота»... Це коли сеансор може провести складну комбінацію, а очевидний хід (удар) пропустити... Тут уже в гру підключається непередбачена «Фортуна...».

ВИКУЙ ПЕРЕМОГУ ВЛАСНОРУЧ ШУСТА Леонід Федорович

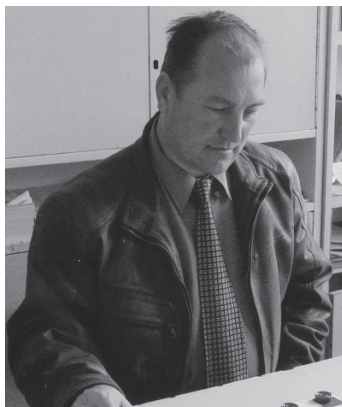
Входить в п'ятірку найсильніших шашкістів Воловеччини 1990–2010 рр.

Неодноразовий призер першості Воловеччини 1990–2010 рр.

Призер першості області серед державних службовців 2008 р.

Народився 19 листопада 1963 р. в с. Верхні Ворота. Вищу освіту здобув закінчивши в 1986 р. Івано-Франківський інститут ім. Стефаника, отримав спеціальність історика.

У кожної людини на життєвому шляху трапляється всяке: перемоги і поразки, досягнення і невдачі, радість і розчарування. І тільки вольові люди та справжні таланти, попри всі негаразди, досягають своєї мети. До такої категорії людей відносимо і

Леоніда Федоровича. Попри здобутків у шашковій грі, він так само вміло грає і в шахи. Окрім інтелектуальної гри ще займається спортивною боротьбою. В 1985 р. виборов призове місце в спартакіаді України з самбо. І це ще не все. У 2009 р., в обласній спартакіаді освітян став чемпіоном по стрільбі.

Леонід Шуста має не тільки спортивні задатки, але й неабиякі організаторські здібності. Три роки (з 1988 по 1991 рр.) очолював районну комсомольську організацію Воловеччини. Згодом

працює в професійно-технічному училищі, а з 1999 р. очолює відділ райдержадміністрації.

По спортивній стежі батька крокують і його діти. Син Микола навчається в Прикарпатському університеті на факультеті фізичної культури і спорту. Донька Іринка полюбила шахи. На міжнародному турнірі «Кубок Мера Ужгорода – 2009» здобула перше місце.

Шашкісти Воловеччини поважають Леоніда Федоровича за його спроби підняти рівень цікавої народної гри. Викликають повагу шахово-шашкові турніри Воловецького та Міжгірського районів, які проводяться на межі двох районів в мальовничій місцевості, змагання до знаменних дат нашої Батьківщини.

ХАЙ У СЕРЦІ БРУНЬКУЄ ВЕСНА МОЛОДА

ВОЛОШИН Магдалина Всилівна

Входить в трійку найсильніших шашкісток Воловеччини 2000–2010рр.

Народилася 1 січня 1950 р. в с. Келечин Міжгірського району. Згодом її життя підпадає під ленінське: вчитися, вчитися і ще раз вчитися. Вона закінчила Мукачівське педучилище, Івано-Франківський

педінститут, у 1989 р. – Київський педінститут ім. Горького.

З 1976 р. постійно працює в с. Воловець логопедом відділу освіти райдержадміністрації. Одружена, має сина Олександра, доньку Мирославу.

Серед шашкісток Закарпаття є чимало цікавих особистостей. Магдалина Василівна виділяється серед них своєю поетичною вдачею. Захоплюється поезією і не тільки знає її, але й сама випустила три збірники. Вірші друкують у районці. Очевидно, до творчості її стимулюють прекрасні Воловецькі краєвиди. Сама багато рухається, адже рух – це життя. Не полишає заняття легкою атлетикою, любить їзду на велосипеді, будучи фотолюбителем обожнює «тихе полювання». Комунікабельна, присутніх заряджає позитивною енергією. Мені здалося, що навіть добрими флюїдами... Говорю їй про це...

– Як логопед (стаж 34 р.), по роботі підтримую ділові стосунки з медичною установою райцентру. На мою думку, здоровий потенціал кожної людини криється в психічній сфері. Це відомо ще з давніх джерел лікарської мудрості. Так, з позиції давньокитайської теорії про причини хвороб вважається, що гнів руйнує печінку, страх – нирки, туга – легені і т.ін. Сучасна наука доводить справедливність цих поглядів. Емоції впливають на всі функції організму, наприклад на частоту серцевих скорочень, потогінність, сон, роботу кишечника і навіть на імунну систему. Негативні переживання тримають м'язи в постійній напрузі, провокуючи головну біль, остеохондроз та інші неприємності. Виходить так, що в шашки треба частіше вигравати. Бо коли людина радіє і посміхається, в організмі звільняється «порція» гормонів катехоламінів і ендорфінів. Перші перешкоджають запальним процесам, інші діють заспокійливо, подібно морфину. Хто би міг подумати, що щаслива посмішка впливає навіть на склад крові, знижуючи концентрацію стресових гормонів – кортизона і доламіну. Виходить, що потрібно радіти життю і будемо здорові! Хай у серці брунькує весна молоді!

ШЛЯХЕТНА ШАШКІСТКА ШУМСЬКА Галина Михайлівна

*Входить в трійку найсильніших
шашкісток Воловеччини 2005–2010 рр.*

Народилася 24 лютого 1977 р. в с. Біласовиця Воловецького району. Тут проживає, а працює учителькою англійської мови в середній школі с. Тишів.

Для своїх молодих років Галина Михайлівна чимало встигла. Закінчила Ужгородський Національний університет, ведуча шашкістка, голова шкільного профспілкового комітету, володіє мистецтвом виготовлення вишиваних картин методом хрестика.

Автор цих рядків зустрівся з п. Шумською на шашкових змаганнях у с. Петрово Виноградівського району. Перше, що кинулося у вічі, (зрозуміло, не враховуючи вроди) – це прізвище. Воно асоціюється з прізвищем знатних дворян московських – Шуйських. Додамо, що вона вміє володіти собою, цікава у спілкуванні, елегантна, ерудована. Все це наводить на думку, що сільська дівчина має дворянські корені. Так це чи не так, але її дядько, Калитич Георгій Ілліч, доктор економічних наук, викладач української мови в Київському науково-технічному інституті. У кінці 70-их був одним з ініціаторів будівництва на Закарпатті заводів «Електрон». «Стосовно родини – сказала Галина Шумська – то їй характерна активна життєва позиція. Як говорили древні, що із нічого буде тільки ніщо. Якщо ми не будемо змінювати своє життя до кращого – воно все ж зміниться, але значно пізніше, ніж нам цього хотілось би. Так що між активністю і пасивністю вибираємо перше! Це так само стосується і моєї любимой гри – шашки».

Ф.Мишанич

М.Ряшко

Л.Шуста

Під час змагань: Ф.Мишанич, М.Волошин, М.Ряшко

Команда Воловеччини на змаганні в с.Петрово, 2010 р.

ХУСТСЬКИЙ РАЙОН

Проведена першість області серед школярів та юнаків Срібної Землі. Перше місце зайняв т. Лукач (м. Хуст).

03.1050 р.

В шашковому турнірі культосвітнього технікуму перемогу здобув С. Данко, набравши 9 очок з 10 можливих.

XI.1951 р.

Чемпіонат області 1953 року виграв Б. Кудрявський, представник м. Хуста.

09.1953 р.

На першості серед низових колективів ДСТ «Іскра» з шашок, без поразок закінчили турнір шашкісти-розрядники тт. Погоріляк та Контрош.

X.1954 р.

Проведено чемпіонат м. Хуста.

Місця в турнірній таблиці розмістилися в такій послідовності: Кудрявський, Белов, Погоріляк.

XI.1954 р.

В м. Берегові проведено чемпіонат області з шашок. Свій минулорічний результат повторив Б. Кудрявський, який вдруге став найсильнішим в краї.

XII.1954 р.

В с. В. Добронь пройшли шашкові змагання першості області серед колгоспних спортсменів. У наполегливій боротьбі перше місце зайняла команда Хустського району.

03.1964 р.

На першості с. Вишкова з шашок найсильнішим виявився Д. Кондрат.

01.1970 р.

В Хусті змагалися за програмою «Здоров'я» представники профтехучилищ обласного товариства «Трудові резерви». Найбільш очків і відповідно І місце здобув столяр ужгородського училища № 6 І. Цигика. Серед дівчат – іршавчанка С. Бровді.

09.1979 р.

Із спогадів Михайла Рішка (2010 р.).

В Хусті (70–80 рр.) шашки, як вид спорту, був у зародковому стані, любителів було мало. Запам'ятались хіба що Михайло Бучок та Іван Чепка, які грали тоді в силу першого розряду. Між іншим, останній виступав головним суддею особистого чемпіонату області 2003 р., який було проведено в м. Хусті. Тут, у приватній розмові з Чепкою І.І., зрозумів що він – непересічна особистість, займався і мав І розряд чи КМС з 10 видів спорту таких приміром, як фехтування, волейбол, гімнастика, футбол, гандбол, шашки, шахи. Часто захищав спортивну честь району на обласних змаганнях як з шашок, так із шахів. Сам він викладач фізкультури в культосвітньому училищі. Це надзвичайно ерудована та інтелігентна людина.

КУДРЯВСЬКИЙ Борис Борисович
Один з перших чемпіонів Закарпатської області

*Чемпіон Закарпаття 1953,
1954рр.*

*Виграв турнір на кубок
Мукачівського стадіону 1978 р.*

*Переможець турніру до дня
Перемоги, 1979 р.*

Чемпіон Мукачева 1981 р.

*Переможець конкурсу розв'я-
зування задач 1981 р., 1984 р.*

Народився 17 грудня 1917 р. в місті Гомель у Білорусі. Після семирічки закінчив Гомельський індустріально-педагогічний технікум та інститут заочного навчання іноземним мовам, після яких отримав звання вчителя та перекладача суспільно-політичної літератури. Працював учителем у білоруських селах. Після початку Великої Вітчизняної війни пішов курсантом сімферопольського піхотного училища. Закінчив війну офіцером радянської армії, нагороджений 20 орденами та медалями, направлений на роботу як кадровий офіцер-військовослужбовець у Закарпатську область. З 1945 по 1956 рр. жив та працював у Хусті, згодом у Мукачеві. В чині капітана міліції вийшов у відставку. Будучи на пенсії, працював начальником відділу кадрів Мукачівського міськхарчоторгу. В 1960 р. закінчив заочно філологічний факультет Ужгородського Національного університету (1954–1960).

Був великим любителем спорту. З юності займався вільною боротьбою та важкою атлетикою (штанга). У 50-ті роки захопився на все життя шашками та шахами. Дворазовий чемпіон Срібної Землі. Неодноразово нагороджувався грамотами, дипломами, кубками та іншими призами. Був призером одного з найвідоміших спортивних журналів країни – «Шашки» (м. Рига). Нагороджувався Дипломом та книгою «Незвичне в рамках правил», підписаною заслуженим тренером СРСР Ю. Барським

27 лютого 1979 р. Був призером заочних змагань шашкістів, які організовувалися в Естонії та інших республіках колишнього Союзу. Зокрема, збереглася книга Талінського видавництва «Eesti Raamat», відомих шашкістів Н. Ягі та Е. Цукерника – з шашкової комбінаторики, якою Б. Кудрявський був нагороджений як один із переможців.

В останні роки життя Борис Борисович хворів астмою. Лікувався у лікаря Олександра Студеняка в Солотвині. Часто зустрічалися за шашковою дошкою. Так і хочеться пожартувати: «Чи не заразився Олександр Студеняк у свого хворого чемпіонством?» І ще, завдяки добрій аурі лікаря, його професійному ставленню до хворого, здоров'я дворазового чемпіона області покращилось.

Помер Б.Б. Кудрявський 8.02.1995 р. Похований у м. Мукачеві, де прожив 40 років.

ВАШ ХОД!

См. «Шашки» № 6, 1988 г.

448. 6. 1:36 Х. Главный вариант: 1. 39-33 28:48 2. 30-24 19:39 3. 50-44 39:50 4. 49-44 50:27 5. 32:1 48:31 6. 1:29:36, и белые выигрывают.

449. 7. 33:4 Х. Главный вариант: 1. 32-27 21:41 2. 42-37 41:32 3. 36-31 26:37 4. 47-42 37:48 5. 43-38! 48:28 6. 38:18 12:34 7. 33:4, и белые выигрывают.

450. 9. 25:5 Х. Главный вариант: 1. 16-11 7:16 2. 26-21 16:27 3. 37-31 27:36 4. 38-32 28:48 5. 47-41 36:47 6. 34-30 47:29 7. 30:17 12:21 8. 39-34 48:30 9. 25:5, и белые выигрывают.

После третьего тура конкурса «1988-100» по 18 очков имеют: Г. Бобров (Красноярск), Г. Бумбулис (Лиепая), А. Ворслав (Рига), О. Глазырин (Ижевск), Я. Глушковский (Нестеров), Х. Голц (ГДР), В. Громов (Таллин), В. Дмитриев (Ленинград), А. Емелин (Свердловск), Б. Кудрявский (Мукачево), А. Левашов (Харьков), В. Ломакин (Донецк), Р. Мингалимов (Калининская обл.), Г. Перепелица (Гиссар), А. Роотси (Кохтла-Ярве), В. Селезнев (Кстово), А. Студеняк (Закарпатская обл.), В. Турковский (Киев), М. Хабас (Ташкент), Р. Хрщанович (Даугавпилс), А. Чигирев (Тамбов), Б. Шаравсурэн (Монголия), В. Шестаков (Тульская обл.) и другие.

ІНЖЕНЕР-БУДІВЕЛЬНИК БАНЯС Михайло Юрійович
Вміє не тільки проектувати будинки, але й будувати
виграшні позиції
на шашковому полі

Чемпіон району 2010 р.
Срібний призер району 2009р.
Сьоме місце на турнірі
пам'яті Ватамана (26 учас-
ників) 2009 р.

Шашковий лідер серед
працівників галузевого обкому
профспілки.

Входить у п'ятірку най-
сильніших шашкістів Хуст-
щини, 2000–2010 рр.

Народився 12 листопада 1940 р. в с. Бороняво Хустського району. З 1970 р. постійно проживає в м. Хусті. Тут, в 1958 р. закінчив культосвітнє училище. Вищу освіту здобув у м. Львові, навчаючись в політехнічному інституті. Отримав диплом інженера-будівельника. 25 років працював у Хустському дорожньо-ремонтному будівельному управлінні. Звідси, в 2003 р. пішов на пенсію. З жінкою Ганною (женився в 1966 р.) виростили сина Віталія, який пішов по слідах батька, продовжуючи будівельну справу.

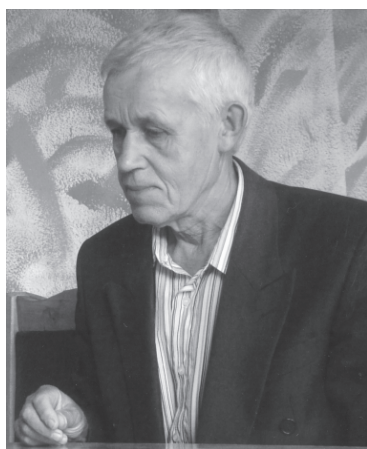
Михайло Баняс відноситься до немолодих шашкістів, які у свій час започатковували цю гру в Срібній Землі. Ще будучи в шестирічному віці, батько виготовив комплект шашок з ліщини, пофарбував половину з них у чорний колір. Так розпочалось його спортивне життя з шашками, а згодом і шахами. Це був 1946 рік. Але, як кажуть в народі, не єдиним хлібом живе людина. Хлопчик Михайло гарно вчився. Закінчив 7 класів з відмінним свідоцтвом, нагороджений грамотою, з якої на нас дивиться батько всіх народів – Сталін.

Є чимало спортсменів інтелектуальної гри. Які грають і в шахи, і в шашки. Проте, на нашу думку, жоден з них не домагався

звання чемпіона району в обох видах. Це вдалося Михайлу Юрійовичу, який у 1985 р. став чемпіоном району з шахів, 2010 – з шашок.

– На жаль – говорить Михайло Баняс – в м. Хусті не було організатора шашкової гри, який би консолідував любителів шашок (хоч їх чимало в районі та місті) створивши осередок. Лише з 2005 р., коли Василь Голубець взявся за цю справу, шашкісти поступово стали збиратися і можна говорити про нас, як організацію. Стосовно шахово-шашкового клубу, то плакаємо надію... А так маємо можливість займатись в будинку культури».

СПОДВИЖНИК ШАШОК НА ХУСТЩИНІ ГОЛУБЕЦЬ Василь Петрович

*Неодноразовий переможець
міських турнірів.*

*Входить у п'ятірку найсильніших
шашкістів Хустщини 2000–2011 рр.*

Народився 23 лютого 1942 р. в с. Велике Старосамбірського району Львівської області. Середню школу закінчив у м. Хусті. З 1962 по 1965 – військова служба в авіації. В 1970 р. закінчив будівельний технікум.

Працював на взуттєвій фабриці, ПТУ-10, ПМК-118, спецшколі-інтернат. Тепер – працюючий пенсіонер. З жінкою мають двох синів Петра і Андрія.

Робота на різних підприємствах і організаціях збагатила життєвий досвід Василя Петровича. Він знає чимало хустян, які в свою чергу з повагою відзиваються про нього. Їх приваблює його врівноваженість, культура, порядність, якщо хочете – шляхетність. Є герої, а є любимці. Є «поціловані богом», везунчики, а є просто справжні душевні хлопці. Вони живуть

поруч кожного із нас. Допомагають переходити дорогу німцям, завжди галантні з жінками, готові підставити плече товаришу в біді. Таким є і наш Василь Голубець. Причому ці гарні риси характеру переніс і на інтелектуальний вид спорту – шашки. Саме за його ініціативи започатковано районний турнір, приурочений до Дня Матері і Дня Перемоги. Зрозуміло, високому посадовцю започаткувати гарну справу значно легше ніж рядовому службовцю.

Проте, Василь Петрович цупкий і настирливий у виконанні задуманого, і як наслідок, організований ним у 2004 р. шашковий турнір з часом набув статусу обласного з рейтинговим обрахуванням. За останні два роки перемогу отримали:

2009 р. – С. Марковці (м. Іршава) поділила перше місце з М. Рішко (м. Ужгород), М. Кошілко (м. Тячево).

2010 р. – Я. Лисишин (м. Виноградово), О. Студеняк (с. Солотвино), В. Тіводар (м. Виноградово).

Заслуга Василя Голубця перед шашками ще й в тому, що він об'єднав навколо себе любителів цієї прекрасної гри. На різноманітних обласних змаганнях можна бачити представників Хустського району: М. Баняса, М. Стайоху, В. Молнара, О. Курту.

Василь Петрович говорить, що умілих шашкістів у районі значно більше, просто їх треба інформувати і залучати в осередок. Обласна шашкова федерація щиро бажає сподвижнику шашкової гри на Хустщині, щоб його задумок якомога скоріше перетворився в життя!

Гра в шашки може розвивати почуття патріотизму Стайоха Михайло Васильович

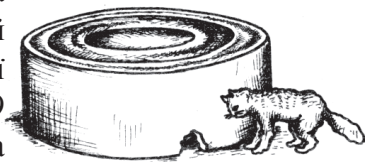
На міських, районних турнірах часто займав призові місця.

Входить у трійку найсильніших шашикістів Хустщини 2000–2011 рр.

Народився 10 жовтня 1941 р. З шкільної парти захопився грою в шашки, продовжив спортивні двобої у вільний час на службі в лавах Радянської Армії, пізніше – по місцю роботи в Ужгородському відділку Львівської залізної дороги. Тепер корінний хустянин на пенсії, намагається не пропускати шашкові турніри і разом з Василем Голубцем є лідером цього інтелектуального виду спорту на Хустщині.

Михайло Стайоха серйозно ставиться до кожного турніру. Добре знає дебюти, цупкий та урівноважений в грі, особливо сильний в ендшпілі. Якщо в закінченні розташування шашок дає шанси на виграш, то він зазвичай не упускає перемоги. Великий стаж шашкових двобоїв (починаючи з кінця 50-их), робить його грізним суперником навіть для шашкових авторитетів.

З Михайлом Васильовичем приємно спілкуватись. В розмові відчувається його переживання за економіку країни, адже її стан прямо відбивається на споживчому кошику пенсіонера. Любить він свій рідний край. Адже Хустщина має багату історію: тут і зруйнований замок, і бувша столиця Підкарпатської Русі, і події на Красному полі, і в 1979 р. створений заповідник «Долина нарцисів». На думку Михайла Стайохи кожен закарпатець, якщо в нього жевріє почуття патріотизму до рідного краю, може зробити щось корисне для суспільства. Хустський шашковий осередок організовує уже третій рік підряд обласний турнір, що

позитивно впливає на імідж, а також розвиває почуття патріотизму.

Від редакції книги: Якщо місто над Ужем – Ужгород – і місто над Латорицею – Мукачево роблять щось для розвитку народної гри, то і місто над Тисою – Хуст не повинно відставати!

ПРАКТИЧНІ СПРАВИ ПОВИННІ БУТИ ВАГОМІШИМИ ЗА ГАРНІ СЛОВА

Молнар Володимир Степанович

*Показав плюсовий результат в
рейтингових турнірах: с. Петрово,
м. Мукачево, м. Виноградovo.*

Народився 5 листопада 1965 року в с. Копашново Хустського району. Закінчив тут середню школу, а згодом, заочно, в 1992 р. Київський Національний університет ім. Т. Г. Шевченка по спеціальності правознавство.

Життєву школу пройшов, знаходячись на військовій службі в лавах Радянської Армії (м. Борислав), на заробітках в Російській Федерації (Брянська, Свердловська, Горьківська, Ярославська, Ростовська області) в якості будівельника, лісоруба. Набутий досвід спілкування з людьми збагатили майстра духовно. Його професійні навички в роботі, комунікабельність оцінили односільчани, з 2006 року обираючи сільським головою.

– Я просто зобов'язаний, – говорить Володимир Степанович – думати про завтрашній день, післязавтрашній. Як тільки людина зупиняється, яких би висот не досягла, вона починає буксувати, а то й здавати назад. Тому треба бити копитом. Працювати, працювати над собою.

Стосовно шашок, то я люблю цю гру, і в нашому Копашневі не я один такий. Сильно

грають педагоги Прилипко Петро, Андрійцьо Василь...

Життєва позиція Володимира Молнара співзвучна з думками журналіста Миколи Рішка висказаними в книзі «Добротворці».

– Ще раз дійшов до висновку: не гроші, не матеріальні блага звеличують людину, хоч без них, ясна річ, не можна обійтися. Справжнє задоволення людина дістає від відчутних результатів своєї праці. Приємно будівельнику за красивий будинок зведений своїми руками. Гордиться трудівник села, що на його полі винограднику чи в саду дозрів щедрий, небувалий урожай. Велике задоволення дістає кожний із нас через те, що вдалося краще, ніж раніше пошити одяг чи взуття, написати книжку, що твої пацієнти стали здоровими. Істина в словах: що людина робить – такою вона є. І не забуваймо заклик мудреця: прилучаймо зусилля до справедливої справи! Адже, наші сусіди – словаки, зустрічаючись, вітаються:

– Честь праці!

НАЙМОЛОДШИЙ УЧАСНИК ШАШКОВИХ ОБЛАСНИХ ЗМАГАНЬ КУРТА Олександр Іванович

У престижному Мукачівському та Виноградівському обласних турнірах набрав більше 50% очків.

Входить у п'ятірку найкращих шашкістів Хустського району 2010 р.

Олександр Курта про себе.

Народився 3 травня 1992 року в с. Липча Хустського району.

Навчаюсь в Закарпатському лісотехнічному коледжі міста Хуста, на 2-ому курсі. З двох видів

інтелектуального спорту (шашки, шахи) більше люблю грати в шашки. Тренуюсь, в основному, використовуючи комп'ютер.

Я зрозумів, якщо тихо сидіти в своїй кімнаті, забившись в куток, нічого у твоєму житті не відбудеться, ніхто тебе не

потривожить. Треба йти назустріч долі. І ще хотів би побачити світ! Зокрема, побувати в Флоренції і потрапити в галерею Уффіці, зібратися в Японії на гору Фудзі, попробувати на смак смертоносної риби фугу. На Закарпатті – підкорити Говерлу, а щодо шашок – виграти в Олександра Студеняка!

ЛІДЕР ХУСТСЬКИХ ШАШКІСТОК ШТЕФУЦА Раїса Петрівна

Перше місце в обласному змаганні товариства «Колос» 1981, 1982 рр.

Шосте місце в республіканському турнірі товариства «Колос» 1992 р.

Починаючи з 90-их є кращою шашкісткою Хустицини.

Народилася 3 січня 1956 р. в Кіровоградській області. Вищу освіту отримала в Київському інституті ім. Богомольця. Тут познайомилася з хустянином Юрком. У 1977 р. вийшла заміж, а в 1979 р., закінчивши ВУЗ молоді спеціалісти переїхали жити і працювати в м. Хуст. Раїса Петрівна – терапевт, лікар вищої категорії, завідує приймальним діагностичним відділенням Хустської районної лікарні. Чоловік Юрій Юрійович – акушер-гінеколог. Доля нагородила їх двома дівчатами. Старша, Мирослава, закінчила Парижську вищу школу політичних наук, здобувши спеціальність «управління міжнародними організаціями і підприємствами». Молодша, Катерина, закінчила Ів. Франківський університет по спеціальності психолог.

Раїса Штефуца в шашки грає з 3-го класу. Досить швидко освоїлась з тонкощами гри. Стала перемагати в школі, згодом – і в дорослих. В інституті так само веде перед в цьому

інтелектуальному виді спорту. Приїхавши на Хустщину, включається у спортивне життя. Бере участь в індивідуальних і командних змаганнях.

Раїса Петрівна – харизматична особистість. Вона прекрасно володіє собою, ерудована, інтелігентна, розумна. Ці риси характеру притягують до себе співрозмовників. З нею хочеться спілкуватись. В роботі – висококваліфікована, тактовна. За радянської влади і в теперішній час виконує чимало громадських доручень. Як легендарний цар Мідас, який мав чарівну паличку з якою до чого б не доторкався все перетворювалося в золото, так і Раїса Штефуца уміла у своїх практичних справах.

Запитую Раїсу Петрівну, як їй вдається підтримувати високу планку в роботі, сім'ї, спорті.

– На мою думку мені допомагає позитивне мислення. Всім відомий старий як світ досвід з стаканом, який оптиміст бачить наполовину повним, а песиміст – наполовину пустим. Нас призивають відмовитися від половинчастості і уявляти собі, що стакан буквально переповнений рідиною. А скільки часу ми витрачаємо попусту «профукуючи» своє життя і втрачаючи можливості, живучи «на чорновик» і не реалізуючи свій потенціал на всі 100%. У 1999 р. після виходу книги «Нова позитивна психологія» Мартіна Селігмана, для мільйонів людей цей твір став біблією способу життя. Селігман витворив теорію, згідно якої думка формує реальність: змінюючи відношення до подій, ми тим самим змінюємо їх роль в своїй долі. Але не все так просто... В шашках все-таки переважають теоретичні знання і практика. Інакше перемоги не буде!

РІШЕННЯ
Закарпатської шашкової федерації

26 грудня 2010 р.
м. Мукачево

1. Враховуючи позитивний досвід хустського місцевого осередку по проведенні турніру до дня Матері в одночасі дня Перемоги, вважати цей турнір обласним, традиційним і культовим.
2. Рекомендувати хустському шашковому осередку включати турнір в щорічний план своєї роботи.
3. Покращити організаційну роботу по формуванню хустської команди для її участі в обласних змаганнях.

Строк виконання: I декада травня
Відповідальний: голова місцевого осередку.

Голова Закарпатської шашкової федерації
Секретар

М. Баняс

В.Голубець

М.Стайоха

В.Молнар

О.Курта

Р.Штефуца

Під час змагань в м.Хусті

ОБЛАСНІ ЗМАГАННЯ

Чемпіони Закарпаття

1951	Караванов	м. Ужгород
1952	Чабіна Людвік	м. Ужгород
1953	Кудрявський Борис	м. Хуст
1954	Кудрявський Борис	м. Хуст
1977	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1978	Ціглер Ернест	м. Мукачево
1979	Гриценко Володимир	м. Свалява
1980	Гриценко Володимир	м. Свалява
1981	Мишанич Федір	м. Воловець
1982	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1983	Рішко Михайло	м. Ужгород
1984	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1985	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1986	Прибега Сергій	м. Ужгород
1987	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1988	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1989	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1990	Їжак О. – Студеняк О.	м.Мукачево–с. Солотвино
1991	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1992	Студеняк Олександр	с. Солотвино
1993	Тодер Іван	м. Рахів
1994	Бочкар Василь	с. Чинадієво
1995	Бочкар Василь	с. Чинадієво
1996	Шопа Володимир	с. Лавки
1997	Рішко Михайло	м. Ужгород

1998	Рішко Михайло	м. Ужгород
1999	Шопа Володимир	с. Лавки
2000	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
2001	Семенов Володимир	м. Ужгород
2002	Рішко Михайло	м. Ужгород
2003	Рішко Михайло	м. Ужгород
2004	Савка Степан	м. Ужгород
2005	Рішко Михайло	м. Ужгород
2006	Студеняк Олександр	м. Солотвино
2007	Дикун Михайло	с. Тарасівка
2008	Рішко Михайло	м. Ужгород
2009	Кошілко Микола	с. Тячево
2010	Студеняк Олександр	с. Солотвино
2011	Рішко Михайло	м. Ужгород

ЧЕМПІОНИ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ З ШАШОК-100

1981	Савка Степан	м. Ужгород
1982	Мишанич Федір	с. Воловець
1983	Плавайко Георгій	с. Синяк
1984	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1987	Плавайко Георгій	с. Синяк
1988	Плаваайко Георгій	с. Синяк
1989	Вайда Анатолій	м. Іршава
1990	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1991	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1992	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево

1993	Плавайко Георгій	с. Синяк
1994	Вайда Анатолій	м. Іршава
1995	Рішко Михайло	м. Ужгород
1996	Панько Ярослав	с. Приборжавське
1997	Скуба Павло	с. Кольчино
1998	Туртаєв Віктор	м. Ужгород
1999	Бочкар Василь	с. Чинадієво
2000	Плавайко Георгій	с. Синяк
2001	Вайда Анатолій	м. Іршава
2002	Панько Ярослав	с. Приборжавське
2003	Вайда Анатолій	м. Іршава
2004	Рішко Михайло	м. Ужгород
2005	Плавайко Георгій	с. Синяк
2006	Боршош Петро	с. Лоза
2007	Бойко Віктор	м. Мукачево
2008	Туртаєв Віктор	м. Ужгород
2009	Туртаєв Віктор	м. Ужгород
2010	Плавайко Георгій	с. Синяк

ЖІНКИ – ЧЕМПІОНИ ОБЛАСТІ

1984	Баглай Оксана	м. Мукачево
1985	Віхніна Галина	м. Ужгород
1986	Віхніна Галина	м. Ужгород
1988	Кривдик Надія	с. Довге
1989	Альошина Варвара	м. Мукачево
1990	Кривдик Надія	с. Довге
1991	Кривдик Надія	с. Довге
1992	Кривдик Надія	с. Довге
1993	Віхніна Галина	м. Ужгород

1994	Віхніна Галина	м. Ужгород
1995	Кривдик Надія	с. Довге
1996	Кривдик Надія	с. Довге
1997	Кривдик Надія	с. Довге
1998	Віхніна Галина	м. Ужгород
1999	Віхніна Галина	м. Ужгород
2000	Віхніна Галина	м. Ужгород
2003	Марковці Сільвія	м. Іршава
2004	Кривдик Надія	с. Довге
2005	Марковці Сільвія	м. Іршава
2007	Антосяк Ірина	м. Іршава
2008	Віхніна Галина	м. Ужгород
2009	Антосяк Ірина	м. Іршава
2010	Павляк Ольга	с. Лоза

ВОЛОДАРИ КУБКА ЗАКАРПАТТЯ

1986	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1987	Ігнатоля Михайло	м. Мукачво
1988	Рішко Михайло	м. Ужгород
1989	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1990	Коперльос Микола	с. Великий Бичків
1991	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1992	Їжак Олександр	м. Мукачево
1993	Їжак Олександр	м. Мукачево
1994	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1995	Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1996	Бочкар Василь	с. Чинадієво
1997	Рішко Михайло	м. Ужгород
1998	Рішко Михайло	м. Ужгород
1999	Дикун Михайло	с. Тарасівка
2000	Рішко Михайло	м. Ужгород
2001	Студеняк Олександр	с. Солотвино
2002	Рішко Михайло	м. Ужгород
2003	Шопа Володимир	с. Лавки
2004	Рішко Михайло	м. Ужгород

2005	Рішко Михайло	м. Ужгород
2006	Рішко Михайло	м. Ужгород
2007	Шопа Володимир	с. Лавки
2008	Рішко Михайло	м. Ужгород
2009	Рішко Михайло	м. Ужгород
2010	Кичера Михайло	с. Зарічево

ВОЛОДАРИ КУБКА ФЕДЕРАЦІЇ

2007	Туртаєв Віктор	м. Ужгород
2008	Рішко Михайло	м. Ужгород
2009	Кичера Михайло	с. Зарічево
2010	Рішко Михайло	м. Ужгород

ПЕРЕМОЖЦІ ОСОБИСТО-КОМАНДНОГО КУБКА ЗАКАРПАТТЯ (райони)

2006	—	Тячівський
2007	—	Перечинський
2008	—	Перечинський
2009	—	Тячівський
2010	—	Перечинський
2011	—	Перечинський

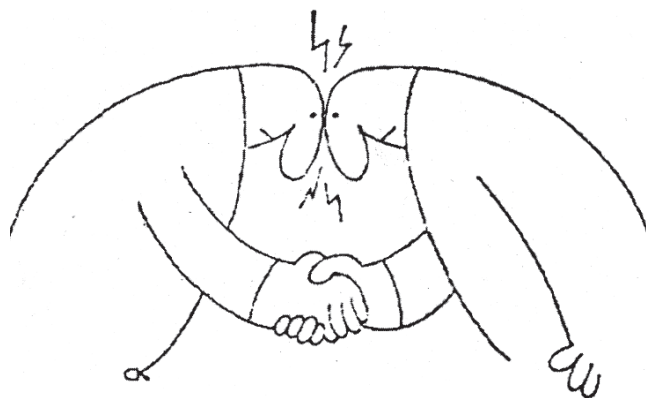
ПЕРЕМОЖЦІ КОМАНДНОГО ЧЕМПІОНАТУ ОБЛАСТІ (райони)

2005	—	Тячівський
2006	—	Тячівський
2007	—	Перечинський
2008	—	Іршавський
2009	—	Мукачівський
2010	—	Перечинський

ЧЕМПІОНИ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ З БЛИСКАВИЧНИХ ШАШОК

1977	– Гриценко Володимир	м. Свалява
1981	– Лоцов Степан	м. Ужгород
1982	– Гриценко Володимир	м. Свалява
1984	– Белей Олексій	с. Тур'я Ремета
1986	– Прибега Станіслав	м. Ужгород
1987	– Ігнатоля Михайло	м. Мукачево
1988	– Король Володимир	м. Ужгород
1989	– Скуба Павло	м. Мукачево
1990	– Вайда Анатолій	м. Іршава
1991	– Коперлюс Микола	с. Великий Бичків
1992	– Їжак Олександр	м. Мукачево
2006	– Дикун Михайло	с. Тарасівка
2007	– Лисишин Ярослав	м. Виноградово
2008	– Кичера Михайло	с. Зарічево
2009	– Шопа Володимир	с. Лавки
2010	– Рішко Михайло	м. Ужгород

ЧЕМПІОНИ ОБЛАСТІ З ШВИДКИХ ШАШОК

2006	– Рішко Михайло	м. Ужгород
2007	– Рішко Михайло	м. Ужгород
2008	– Рішко Михайло	м. Ужгород
2009	– Семенов Володимир	м. Ужгород
2010	– Кичера Михайло	с. Зарічево

СПОРТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКИХ ШАШКІСТІВ НА ВСЕУКРАЇНСЬКИХ І МІЖНАРОДНИХ ТУРНІРАХ

Студеняк Олександр, с.Солотвино – переможець республіканських змагань медичних працівників у м. Харкові 1972 р.; срібний призер республіканського фестивалю профспілок України, м. Одеса 1977 р.; бронзовий призер Всеукраїнської спартакіади працівників охорони здоров'я, м. Коктебель 2004 р.

Кошійко Микола, м. Тячів – чемпіон Магаданської області (Російська Федерація) 1974 р.

Хотін Юрій, м. Ужгород – чемпіон Радянського Союзу в складі збірної України, серед глухих 1991 р.

Рішко Михайло, м. Ужгород – переможець всесоюзного турніру «Харківська весна – 1992 р.»

Срібний призер першості України товариства «Спартак» 2002 р.

Марковці Сільвія, м. Іршава (2004–2011) – на чемпіонатах світу у своїй віковій групі здобула 4 срібні і 2-і бронзові медалі); на чемпіонатах Європи – 3 срібні і 7 бронзових медалей; на чемпіонаті України – 22 золоті, 7 срібних, 4 бронзові медалі; шашкова Королева V Всесвітніх Бойківських фестин.

Павляк Ольга, м. Іршава (2008–2011 рр.) – шашкова принцеса V Всесвітніх Бойківських фестин у своїй віковій групі.

На чемпіонаті світу (2010 р.) – 7 місце; на чемпіонаті України одна золота і 5-ть бронзових медалей; бронзовий призер V юнацьких спортивних ігор України.

в заочних змаганнях

Савка Степан, м. Ужгород – чемпіон України в I, III, IV розиграшах Кубка переможців областей 1988, 1991, 1992 рр.

Кошілко Микола, м. Тячево – володар кубка Донбасу 1995 р.

Тодер Іван, м. Рахів – чемпіон в групі «Україна» турніру МКСО «Профспорт» СЛШИ, 2003 р.

Мирон Михайло, м. Рахів – чемпіон в групі «Україна» турніру МКСО «Профспорт» СЛШИ

ТУРНІРИ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ І СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

2005 р.	I	клуб «Вікторія» Іршава	Галас Олександр, Боршош Петро, Марковці Сільвія, Антосяк Ірина
	II	Тячівський	Іляшко Ярослав, Ключник Артем, Мацола Марина, Єршова Наталія
	III	Великобerezнянський	Моняк Василь, Платко Роман, Тарко Олеся
2006 р.	I	Хустський	2006 р. I Іршавський
травень	II	Іршавський	червень II Ужгородський
	III	Мукачівський	III Тячівський
2007 р.	I	Іршавський	Галас Олександр Марковці Сільвія
	II	Іршавський	Завидняк Ігор Антосяк Ірина
	III	Ужгород	Мигович Михайло
	III	Іршава	Павняк Ольга
2007 р.	I	Березнянський	Баран Сніжана
1990 р.н.	II	Березнянський	Куклишин Галина
	III	Ужгородський	Мигович Михайло
2008 р.	I	Березнянський	Куклишин Галина
	II	Березнянський	Васько Мар'яна
	III	Ужгород	Гурніш Марина
2009	I	Іршава	Антосяк Ірина
	II	Іршава	Павляк Ольга
	III	Іршава	Петрище Аліна
2010	I	Березнянський	Васько Мар'яна
	II	м. Ужгород	Леган Євгенія
	III	Березнянський	Васько Мар'яна

Турніри серед учнівської і студентської молоді

Б.Ковтан

На змаганнях за межами області

ЧЕМПІОНАТ СВІТУ З ШАШОК-64 СЕРЕД ЮНАКІВ ТА ДІВЧАТ
САНКТ - ПЕТЕРБУРГ 2010 РІК

Чемпіонат світу з шашок-64 серед юнаків та дівчат, Санкт-Петербург, 2010 р.

Змагаються працівники охорони здоров'я, 2009 р.

Чемпіонат області серед жінок, 2010 р.

М.Рішко В боротьбі за чемпіонське звання В.Семенов

справа Г.Віхніна

16.05.2009 13:40

Зліва направо: Т.Попович, М.Кошілко, М.Рішко, М.Коперльос, М.Чербаник

Зліва направо: Т.Плавайко, О.Студеняк, М.Кошілко

М.Кичера

В.Гриценко

ЗМАГАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТ

Газета «Спорт тайм» 8.05.2007 р.

«ДИВО-ШАШКИ» УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

21 квітня 2007 р. стартував новий молодіжний турнір «Диво-шашки» серед учнівської молоді (1993 р. народження і молодших). Цей турнір мав неофіційний статус. У ньому брали участь 16 найсильніших юнаків та дівчат даної вікової групи з різних районів та міст області. Склад учасників команд – 4 спортсмени.

Фаворитами турніру по праву вважалася дуже сильна команда клубу «Вікторія» м. Іршава на чолі з її лідером і капітаном кмс Сільвою Марковці. Іршавчани грали легко і невимушено, у наступальному дусі. Відчувалась у їх партіях упевненість і перевага над суперниками. У першому турі вони легко подолали опір команди Виноградівського р-ну 4:0, а потім і команду Ужгородського р-ну 3,5:0,5. Створивши солідний очковий багаж, практично за тур до фінішу юні шашкісти м. Іршава забезпечили собі перше місце. Кінцевий результат команди – 11 очок з 12 можливих. Спортивну честь клубу «Вікторія» захищали Сільвія Марковці, Ірина Антосяк, Іван Завидняк, Ольга Павляк. Тренує юних шашкістів Анатолій Вайда. На другому місці опинилась команда Ужгородського р-ну у складі Віталія Кирика, Михайла Гулая, Жанни Петрище та Діани Легези, яких тренує шахіст-педагог Михайло Гапак. Їх результат – 8 очок. Приємним сюрпризом став успішний виступ команди Виноградівського району, спортивну честь якої відстоювали Василь Чонка, Віктор Бабей, Ірина Філей, Іван Цифра. Юні спортсмени показали характер і в останньому турі перемогли своїх конкурентів та вибороли третє місце з результатом у 4 очки. В останньому заліку серед дівчат перемогла С. Марковці, на другому місці Ірина Антосяк, на третьому – Ольга Павляк. Таким чином, п'єдестал

пошани за юними шашкістами м. Іршава. Серед юнаків перемогу святкував Іван Завидяк (Іршава), на другому – Віталій Кирик (Ужгородський р-н), на третьому – Михайло Чонка (Виноградівський р-н).

Переможці і призери турніру були нагороджені кубком, медалями, грамотами обласного управління з фізичного виховання та спорту МОН України (начальник І.І. Ріляк).

Значну допомогу в організації та проведенні турніру надав працівник обласного управління, великий ентузіаст шашок Михайло Михайлович Мучичка.

Обласна федерація висловлює вдячність начальнику обласного управління І. Ріляку і подяку юним спортсменам, представникам і тренерам команд-учасниць престижного турніру.

М. РІШКО,
головний суддя змагань

Газета «Ужгород» 8.XI.2009 р.

СЕРЕД ПЕРЕМОЖЦІВ **– шашкова молодь Ужгорода**

У шахово-шашковому клубі СК «Юність» відбувся традиційний обласний турнір із шашок-64 «Надії Карпат», в якому взяло участь 20 спортсменів 1991 р.н. й молодші з 4-ох навчальних закладів області та м. Ужгорода.

За відсутності фаворитів – іршавських шашкістів – спортивна конкуренція розгорілася між ужгородськими студентами 2-х коледжів – природничо-гуманітарного та культури і мистецтв.

Турнір проходив за коловою системою, контроль часу – 20 хвилин на партію обом учасникам.

У групі юнаків не було рівних Богдану Котлану. Він обіграв усіх суперників і фінішував першим із результатом 12 очок із 12 можливих. На другому місці зі значним відривом (7 очок) опинився Михайло Сікора, а третє посів Олександр Гаснюк – 7 очок. Усі навчаються у природничо-гуманітарному коледжі.

Напружено й досить цікаво розгорталися шашкові баталії серед дівчат. Поза конкуренцією був успішний виступ Василини

Головчак, яка у підсумку набрала 19 очок із 20 можливих і стала недосяжною. Талановита дівчина вже неодноразово перемагала в обласних турнірах. Вона захищала спортивну честь коледжу культури і мистецтв. Відповідно друге і третє місця зайняли Івета Паллай (коледж культури і мистецтв) та Вікторія Павлич (медичне училище) – в обох по 16 очок.

У командному заліку перемогу святкував колектив природничо-гуманітарного коледжу м. Ужгорода (представник А. Сатмарі), на другому місці команда коледжу культури і мистецтв (Ф. Федьо). Третє місце зайняли студенти медичного училища «Медик» Ужгородської філії ТзОВ (директор М. Грибовський). Переможці були нагороджені грамотами й медалями управління фізичного виховання та спорту МОН (начальник І. Ріляк).

Обласна федерація висловлює подяку заступнику начальника управління Михайлу Мучичці за сприяння й допомогу в проведенні спортивного заходу.

М. РІШКО,
головний суддя змагань

ЗМАГАННЯ ПРОВОДИТЬ ДСТ «КОЛОС»

З приходом радянської влади (1944 р.), у більшості населення Закарпаття відчувався духовний підйом, в т.ч. і до занять фізкультури і спортом. Створювались спортивні товариства «Червона зірка», «Спартак», «Більшовик», «Буревісник» та інші. Кожне з них об'єднувало представників певної галузі. Працівників сільського господарства об'єднувало товариство «Колгоспник», пізніше «Колос». Ради справедливості потрібно замітити, що профспілка працівників с/г постійно включала шашки, як вид, до проводимих змагань. Причому, сільські спортсмени із задоволенням змагалися на прекрасній спортивній базі в селі Петрово Виноградівського району. Хороший почин змагальності, розпочатий галузевим обкомом у 50-их роках, продовжується і по сьогоднішній день.

В особистій першості, неодноразовим чемпіоном ДСТ «Колос» з шашок є Олександр Студеняк, який перший кубок завоював ще в далекому 1971 році. Два рази піднімався на

найвищу сходинку п'єдсталу Михайло Дикун (1977, 1984 рр.), Василь Тіводар – 2004, 2006, 2007 рр. чемпіон та срібний призер сільських спортивних ігор. В різні роки були першими Олександр Горзов, Микола Кошілко, Георгій Плавайко, Федір Мишанич, Раїса Штефуца, Надія Кривдик, Галина Віхніна та інші. А представник Тячівщини Михайло Носа, в складі команди ВУЗу став чемпіоном України по «Колосу».

Також, цікавим є факт, що перший обласний шашковий турнір ДСТ «Колгоспник» проведено в шахово-шашковому клубі спортивного товариства «Іскра» (м. Ужгород) у 1951 році. Переможцем став представник селища Перечин Гундоєв.

Голова облради «Колос» Микола Тимчак подав для книги матеріал стосовно командної першості товариства.

с. Петрово, 29.09.1991 р.
Тячівський, Виноградівський, Мукачівський.

с. Петрово, 12.09.1992 р.
Іршавський, Мукачівський, Ужгородський.

с. Петрово, 16.09.1995 р.
Виноградівський, Рахівський, Мукачівський.

м. Хуст, 5.06.1999 р.
Мукачівський. Іршавський, Перечинський.

с. Петрово, 10.X.1999 р.
Мукачівський, Іршавський, Перечинський.

с. Петрово, 10.X.2004 р.
Іршавський, Ужгородський, Виноградівський.

с. Вишково, 24.09.2005 р.
Іршавський, Виноградівський, Хустський.

ПЕРЕМОЖЦІ МІЖГАЛУЗЕВИХ СПАРТАКІАД ОБЛПРОФРАДИ ПРАЦІВНИКІВ:

- VIII 1998 р. культури
охорони здоров'я
потребкооперації
- IX 1999 р. охорони здоров'я
освіти і науки,
державних установ
- X 2000 р. охорони здоров'я
освіти і науки
державних установ
- XI 2001 р. освіти і науки
ужгородська територіальна профорганізація
Львівської залізниці культури
- XII 2002 р. охорони здоров'я
освіти і науки
культури
- XIII 2003 р. освіти і науки,
охорони здоров'я
державних установ
- XIV 2004 р. охорони здоров'я
освіти і науки
державних установ
- XV 2005 р. охорони здоров'я
освіти і науки
Ужгородська територіальна профорганізація
Львівської залізниці

- XVI 2006 р. Охорони здоров'я державних установ
Ужгородська територіальна профорганізація
Львівської залізниці
- XVII 2007 р. охорони здоров'я освіти і науки
Ужгородська територіальна
профорганізація Львівської залізниці
- XVIII 2008 р. освіти і науки
охорони здоров'я
культури
- XIX 2009 р. освіти і науки
охорони здоров'я
культури
- XX 2010 р. охорони здоров'я легкої і текстильної
промисловості об'єднання профспілкових
організацій працівників шляхового господарства

*Друзья мои, прекрасен наш союз!
Он как душа неразделим и вечен –
Неколебим, свободен и беспечен.
Срастался он под сенью дружных муз.
Куда бы нас ни бросила судьбина,
И счастье куда б ни повело.
Все те же мы:
Нам целый мир чужбина;
Отечество нам Царское Село.
Пушкин*

Михайло Рішко

**ДІЯЛЬНІСТЬ ФЕДЕРАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА
РОЗВИТКУ ШАШКОВОГО СПОРТУ
НА ЗАКАРПАТТІ (2002–2011 рр.)**

Важливу роль у розвитку шашок в області завжди відігравала федерація, яку майже 20 років очолював відомий шахіст, організатор шахового і шашкового руху на Закарпатті – кмс Й.М. Сотмарі. Йому ми, шашкісти, зобов'язані тим, що він зумів грамотно та вміло розпорядитись повноваженнями для формування осередку з числа провідних шашкістів нашого краю, які становили одне спільне ядро Студеняк О.Ю., Гриценко В.Ф., Їжак О.В., Савка С.Ю., авторитет яких у 70–80-ті роки в області був дуже високий. Це, так би мовити, організаційне ядро завжди виступало не тільки успішно в турнірах, але й були активними пропагандистами шашок в області, новаторами та виступали з

пропозиціями та ефективно впроваджували їх у практику життя для федерації, що його важко переоцінити. Позитивні наслідки такої діяльності ми пожинаємо і зараз. Додати до цього особисті якості Й. М. Сотмарі, як комунікабельність природній хист. Розуміння тонкощів організаційної роботи, толерантність і відкритість для діалогу і слухних пропозицій – то це був керівник на своєму місці, а про кращого годі було й думати.

... Так що після переобрання голови федерації у 2002 р., коли Й.М. Сотмарі добровільно склав свої повноваження, шашкова громада виявила довіру і більшістю голосів доручила мені очолити важливу ділянку роботи. Багато напрацьовано, існували певні шашкові традиції. Однак, для справедливості, треба зазначити, що депресивні 90-і роки, негаразди суспільно-економічного життя в Україні, негативно вплинули і на стан шашок в області у цілому. Будемо відверті, що шашки попри свою популярність, були далеко не культовими в області, порівняно з футболом, гандболом, лижним спортом чи волейболом. Адже не секрет, що вищезгадані види спорту входять до I групи елітних видів, що у перекладі на побутову мову означає – більшу увагу та зацікавленість управління у справах молоді та спорту у плані їх матеріально-фінансового забезпечення. Шашки входять до IV групи. Висновки напрашуються самі по собі. Зрозуміло, що олімпійські види спорту для управління завжди були і є більш пріоритетними, ніж шашки. А звідси випливає дуже важливий наслідок, – необхідні були активні дії та неординарні міри, щоб не просто виправити існуюче становище, а принаймні хоча б утриматись «на плаву».

Іншими словами, – потрібно було кардинально виправляти ситуацію, щось робити, а для цього необхідна була ініціатива знизу, від шашкістів нашого краю. В суворих умовах минулого десятиліття визначальною тенденцією постала комерціалізація спорту, активна руйнація позитивних досягнень, що застала зненацька і спортсменів нашого краю. Особливо потерпали від цього федерації з неолімпійських видів спорту, і шашок, – зокрема. Наступила сіро-буденна епоха виживання федерації в умовах жорстокої конкуренції, дискримінації та фінансового дефіциту. Як згодом виявилось (раніше про це лише

здогадувався), шахи і шашки були на спільному бюджеті, а відокремлення не було. Матеріально-фінансове забезпечення і розподіл коштів здійснювався за «совковим залишковим принципом». Сильні і розвинуті шахи в області... і ми, слабкі організаційно і чисельно. У цьому нерівноцінному дуєті шахи завжди домінували. Проте, найгіршим наслідком цього потворного явища стало активне несприйняття інтересів шашкової громади з боку чиновників та функціонерів. Цей кричущий факт принижував нас і з цим змиритись ми не мали морального права. Він вимагав корінної ломки, негайних і рішучих дій. Ми програвали у часі та ініціативі. Три роки моєї роботи на посаді голови виключно були спрямовані на це та підпорядковані головній меті – сформувати організаційно самостійну громадську структуру, як цього вимагає Статут Федерації шашок України. Зробити в одночасі це виявилось непросто, але, як кажуть, «крига скресла» і лише у 2005 р. федерація номінально отримала визнання з боку обласного управління у справах молоді та спорту ОДА, управління фізичного виховання та спорту, МОНУ. Це мало позитивне значення та істотно вплинуло на статус діяльності голови громадської організації. Очевидно, у процесі співпраці прийшло взаємне порозуміння та усвідомлення того реального факту, що шашкісти області заявили про себе всерйоз і надовго. Звичайно, жити і працювати значно легше в умовах спокою і комфорту (це універсальний біосоціальний закон), але задля прогресу і поступального руху уперед нерідко доводиться чимось жертвувати. Я вдячний колегам – управлінцям, які мене підтримали у ті нелегкі часи: серед них Свида Я.В., Плеханов А.М., Ріляк І.І., Нігер С.С., Мучичка М.М., Марків В.В.

... Однак були проблеми набагато складніші, архіважливі за значенням. Шашкові ряди спортсменів за період з 1992 р. по 2003 р. значно поріділи: ми втратили понад 25 провідних гравців шашкової гри, яскравих лідерів і талановитих спортсменів В.Ватаман, О. Їжак, В. Ціглер, М. Ігнатоля, С. Гешур, О. Белей. Ю. Хотін та інші.

Як результат – різко зменшилась масовість шашкових змагань, турнірна активність спортсменів, – що нерідко викликало скепсис

і негативізм спортивних управлінців. Але така сувора реальність об'єктивного характеру, і до цього треба поставитись із розумінням ситуації, адже відомо, щоб підготувати висококласного шашкіста необхідно, як мінімум 10 років. Існує така статистика, за якою досвід професіоналів екстра-класу і тренерів, що підготували десяток чемпіонів України, Європи та світу і з якими я мав честь спілкуватись особисто. Тому коли нам опоненти закидують: «мовляв, хто такі шашкісти і скільки їх там грає»?! – я неодмінно відповідаю: «Шашкісти послуговуються суворовським принципом – вони беруть не числом, а вмінням».

На початку 2000-х років ситуація усе ще була серйозна і тривожна: кількість обласних турнірів становила 4–5 на рік, помітне було відставання ігрової майстерності провідних спортсменів області, матеріально-фінансове забезпечення турнірів не витримувало ніякої критики. Усі ці моменти аж ніяк не сприяли авторитету шашкової федерації в очах громадськості. Основні сили по районах були розпорошені малочисельними, не мали зв'язків і виглядали слабкими, бракувало енергійних і справжніх ентузіастів шашкової гри. Коли спробував переосмислити ці невтішні факти, мою свідомість різонула думка у вигляді запитання: «А чого вартий командир, який втратив контроль над військом?» Звісно, що подібна аналогія дуже приблизна і досить умовна, але проблема ясно прозвучала і постала вимогою часу. А як часто кажуть медики (до речі, з медициною я був «у шлюбі» більш 28 років) – *qui bene diagnoscit, – bene curat*: правильний діагноз є передумовою успішного лікування! Між іншим, стосовно поняття «діагноз», то до медицини раніше не мало жодного відношення, адже в перекладі з грецької мови означає – розпізнавати. Це вже потім історично так склалось, що цей термін увійшов міцно у медичний лексикон.

Таким чином, генеральний курс у стратегії діяльності керівництва федерації на перспективу було зроблено на регіони та формування місцевих осередків. Це був перший крок на посаді голови федерації.

Власне, керуючись цим мотивом, було прийняте рішення уперше провести виїзний чемпіонат області з шашок-64 у лютому 2003 р. у м. Хуст. По ходу цього турніру актив шашкістів на

засіданні президії федерації розглянув актуальні питання по розвитку шашок в області: Президія пройшла досить жваво, у творчій дискусії і досить результативно. Відомі шашкісти Ганич Й., Горзов О., Вайда А., Кривдик Н. висловили багато слушних зауважень і пропозицій (а їх було 12–14), які стали програмними у подальшій роботі голови федерації. На сьогоднішній день по всім пунктам і пропозиціям, які були озвучені членами федерації досягнуто значного прогресу і є непогані результати.

Виїзний чемпіонат області 2003 р., проведений у м. Хуст, виявив чимало недоліків, проблем з інфраструктурою районних осередків: відсутність належної організації змагань, низька масовість, значне відставання у матеріально-фінансовому забезпеченні турнірів у більшості випадків. Ці фактори гальмували популяризацію і розвиток шашок серед населення у регіонах.

Стратегія розвитку шашок як спорту базувалась на трьох пріоритетних напрямках: активізація роботи районних осередків, популяризація шашкової гри через залучення учнівської і студентської молоді (до 2002 р. в області не проведено жодного молодіжного турніру обласного рівня), і, нарешті, третій і досить важливий – надати публічну гласність усього, що проводиться федерацією. Третє завдання могло бути зреалізоване при досить тісному зв'язку з ЗМІ, які могли сприяти інформаційному забезпеченні та популяризації шашок в області узагалі.

Такий системний підхід почав давати позитивні наслідки. Найперше, чого ми домоглися, це зміцнили наші ряди, напружували горизонтальні зв'язки на місцях, посилили ми ділову активність серед відомих та авторитетних шашкістів. Ставку зробили на ентузіазм, авторитет і професіоналізм особистостей, яких затребував час.

... Лише протягом 2005–2010 рр. активно запрацювали слідуючі регіональні осередки: Тячівський, Мукачівський, Хустський, Виноградівський, Іршавський, Ужгородський та Перечинський. Запрацювали у тому розумінні, що організаційно сформовані, вони спроможні самостійно організовувати на високому і сучасному рівні шашкові змагання. На чолі кожного з них виступають неординарні особистості і яскраві постаті:

Микола Кошілко (м. Тячів), Василь Голубець, Володимир Молнар (м. Хуст), Георгій Плавайко (Мукачівський район), Мирослав Коцур (м. Виноградів), Анатолій Вайда (м. Іршава), Йосип Ганич (м. Ужгород).

У кожного з цих організаторів на особистому рахунку багато шашкових турнірів. Особливо вдало пройшли «Меморіал В. Ватамана» (с. Н. Апша, Тячівський район), обласні турніри, присвячені дню Матері (м. Хуст), до дня Незалежності (м. Виноградів), до дня Конституції (м. Мукачево), а також меморіал О. Белея (с. Тур'я-Ремета, Перечинський район).

З метою активізації і популяризації шашок серед учнівської молоді мною було ініційовано проведення у 2002 р. чемпіонату області серед учнівської молоді і ці змагання стали регулярними і проводяться щороку. У 2006 р. стартував неофіційний турнір «Надії Карпат», який користується великою популярністю серед молоді. З 2007 р. у шашкових баталіях послідовно приймає участь студентська молодь. Безперечним лідером і флагманом шашок в області серед учнівської молоді є клуб «Вікторія» РБДТ (м. Іршава) під керівництвом відомого фахівця і тренера Анатолія Вайди. Він підготував цілу плеяду талановитих шашкістів і шашкісток Сільвія Марковці, Ольга Павляк, Ірина Антосяк, Петро Боршош, Олександр Галас та інші.

Протягом 2002–2010 рр. відбулось 40 турнірів для учнівської та студентської молоді. Непогано працюють шашкові секції у с. Кам'яниця (керівник Гапак М.С.), с. Тихе, Березнянський р-н (Топольницький М.М.). Серед студентів частіше домагались успіхів молоді шашкісти природничо-гуманітарного, медичного, а також коледжу культури та мистецтва (м. Ужгород).

До активу обласної федерації можна зарахувати активну і тісну співпрацю з ЗМІ. За звітний період опубліковано понад 300 матеріалів і заміток з проведення турнірів обласного рівня. Матеріали регулярно відображались у таких виданнях: «РІО», «Ужгород», «Спорт-тайм», «Закарпатська правда», «Трибуна», «Новинка». Неодноразово публікації подавались у всеукраїнському щотижневику «Біла тура».

Особливо слід відзначити редактора газети «Спорт-тайм» Степана Степановича Селменського та ведучого спортивного

відділу телеканалу «Тиса» Тарасюка Володимира Юрійовича, активна участь яких найбільш сприяла ефективному співробітництву з федерацією, широкій популяризації шашок серед населення Закарпаття.

Звісна річ, що цей перелік далеко не повний, але дає предметне уявлення того, що зроблено. Керувати федерацією непросто з декількох причин: шашки в області не є культовим видом спорту, оскільки не було традицій, але нами закладено новий фундамент і це змінить ситуацію на краще.

Хотів би застерегти закарпатських любителів шашок від споглядального та поверхового сприйняття вищезгаданих проблем. Адже відомо, що переважна більшість шашкістів, виступаючи на обласному рівні, майже не бере участі у серйозних турнірах всеукраїнського рівня, і тому їм може здатись, що у нашому господарстві все гаразд. Смію заперечити, що це не відповідає істині. Нам вдалось ліквідувати розрив у відставанні від таких авторитетних областей як Львівська, Київська, Дніпропетровська, Волинська і т.д. у шашковому сенсі і дещо виправити ситуацію. Нам просто бракує професіоналів і професіоналізму у роботі.

Мій особистий виступ у півфіналі України 2010 р. та в особисто-командному Кубку 2008 р. ще більше додав інформації до роздумів, розвінчав повністю той легковажний оптимізм і змусив усвідомити той факт, що наша область ще досить відстає і попрацювати нам доведеться ще довго, щоб стрімко вийти на якісний рубіж.

Шашки – специфічний вид інтелектуального спорту, він містить елементи наукового аналізу, асоціативного мислення, і творчої уяви, потребує всебічної спеціальної психологічної та фізичної підготовки спортсменів. Кваліфікований шашкіст мусить постійно вдосконалювати та шліфувати свою майстерність у серйозних турнірах, багато працювати над собою, мати свої розробки, заготовки, бути психологічно стійким, функціонально активним, спортивно успішним у грі з сильними конкурентами.

У сучасних умовах, що склалися, мало просто бути спортсменом у шашках, час подає нові вимоги, тому шашкіст має прагнути, окрім досконалої майстерності, оволодіти

навичками менеджера та організатора, виступати активним пропагандистом та популяризатором цієї мудрої гри, перед якою ми усі разом узяті є вічні боржники.

Тому і закликаю усіх своїх колег і друзів бути активними поборниками та відстоювати високі спортивні принципи шашкової гри, провідниками шашкових ідей, надихати та виховувати молодь, займати наступальну позицію у популяризації шашок не як хоббі, а як серйозного спортивного заняття. Серед шашкістів нашого краю найбільшими популяризаторами зараз є Ганич Й., Плавайко Г., Кичера М., Кошілко М., Вайда А. Щоб досягти високого рівня організації роботи федерації, ігрової майстерності і мати високі здобутки, необхідно усім нам відчувати свою причетність до шашкової гри, бути мислячим і творчим у поступках нових організаційних форм і нестандартних рішень та успішно втілювати їх у спортивну практику шашкового життя громади нашого краю.

Особливої уваги заслуговує активна і плідна співпраця з обласною організацією профспілки працівників охорони здоров'я, яка триває ось уже 20 років. Протягом цього часу команда медиків-шашкістів майже 10 разів ставали чемпіонами у першостях міжгалузевих спартакіад профспілок різних років. Незмінним лише залишається склад команди-переможниці серед шашкістів: кмс Олександр Студеньак, кмс Михайло Рішко, кмс Надія Кривдик.

Конкурентію медикам в організації шашкових змагань складає обком профспілок освіти і науки. Його команда укомплектована такими сильними шашкістами, як Володимир Шопа, Галина Віхніна, Анатолій Вайда, Ярослав Лесишин.

Треба зазначити, що профспілкові організації є професіоналами вищої проби, адже їм належать лідируючі позиції у проведенні щорічних масових і видовищних традиційних спартакіад. У 2009 р. – 1250 спортсменів, приблизно стільки ж у 2010 р. прийняло участь у цих форумах, що наочно продемонструвало високу масовість, спортивний ентузіазм учасників, потужний потенціал організаторів цих змагань. Свято спорту, здорового способу життя, краси і гармонії, – ось девіз і гасло цих спартакіад.

ОСНОВНІ «ЗАПОВІДІ» ГОЛОВИ ОБЛАСНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Не претендую на істину, а ділюсь набутим досвідом

1. Керівник мусить мати життєвий досвід і деякі навички організаційної роботи.

Життєвий хист і здоровий глузд служитимуть вірою і правдою у поєднанні з глибокими знаннями та професіоналізмом.

2. Недбалість і дилетанство недопустимі і суворо протипоказані організатору, їх необхідно позбуватись якнайшвидше.

Шкодять справі також легковажність та поверховий підхід до розв'язання проблем.

3. Глибока інформативність – необхідний і важливий атрибут діяльності сучасного лідера і менеджера.

«Хто володіє інформацією – володіє світом»

4. Здатність самовдосконалюватись, культивувати у собі активний пошук знань, всебічну обізнаність і системність знань – це складові ерудиції; вона виступає фактором компетентності у питаннях проблемного характеру.

5. Бездоганий самоконтроль уміння володіти собою та підтримувати гармонію єдності помислів, слів і вчинків, – це означає бути в гармонії з самим собою.

Безлад в душі чи голові призводить до хаосу в роботі.

Відомий вислів проф. Преображенського «...розруха в голові веде до хаосу і безладу в житті».

6. Бути в курсі того, що робиш – іншими словами, володіти ситуацією, щоб при нагоді її змінити або покращити адекватними рішеннями в оптимальні строки.

7. Оволодіти принципами і методами організаційної діяльності та механізмом їх реалізації у конкретну справу.

8. Уміння реально оцінювати та прораховувати ситуацію; у випадку колізії, суб'єктивних протиріч підтримувати баланс інтересів, виступаючи арбітром істини об'єктивної, а не суб'єктивної (по можливості?!).

9. Шашки – є «ігрова модель життя» у всіх аспектах. Шашки як гра особливо допомагають пізнати науку управління та оволодіти стратегічним мисленням. Це в однаковій мірі важливо як для керівника, – зокрема, так і справи в цілому.

10. Для реалізації задумів, рішень необхідно мати команду однодумців, які виконують роль «соціального амортизатора у класичній схемі: керівник – організація – працівники.

11. Наявність глибоко розвиненої інтуїції дозволить виявити головну тенденцію («вектор часу») і встановити суть проблеми, при нагоді дасть змогу зіграти «на випередження» і розв'язати проблему з ходу.

12. Практичне бачення ситуації, уміння знаходити та виокремлювати магістральний, причинно-слідковий зв'язок.

В цьому допомагає набутий досвід та уміння розпізнавати («diagnoscit»).

13. Висока психологічна і загальна культура працівника дозволить кожному знайти своє місце в організації і бути максимально затребуваним і корисним у досягненні важливих результатів.

14. Керівнику понад усе потрібні:

а) активна життєва позиція, ідейна непохитність, моральна переконаність надійно слугуватимуть у розв'язанні важливих справ;

б) твердість духу, наступальна воля та рішучість прискорять (як каталізatori) досягнення кінцевої мети.

15. Формувати позитивний мікроклімат команди, бути генератором ідей і стимулювати життєвий оптимізм для вирішення актуальних питань: стосунки з колегами базуються в дусі терпимості, взаємоповаги та ділової етики.

16. Авторитет керівника визначається масштабом його діяльності, і є лише засобом чи інструментом у досягненні поставленої мети, виключно підпорядкований інтересам шашкової громади.

Латинське прислів'я «*homo locus ornat – non locum hominem*» – не місце прикрашає людину, а людина місце. Або краще мати «авторитетну владу, чим владу авторитета».

ВИТЯГ
з рішення Закарпатської шашкової федерації

26 грудня 2010 р.

м. Мукачево

п. 3. Ввести в практику роботи федерації визначення трійки найсильніших шашкістів області.

Строк виконання: III –я декада грудня.

Відповідальні: голова та секретар федерації

п. 3а. За підсумками шашкових змагань за 2010 рік визнати найсильнішими шашкістами Срібної Землі

Марковці Сільвія Михайлівна м. Іршава

Студеняк Олександр Юрійович с. Солотвино

Кичера Михайло Михайлович с. Зарічово

п. 4. Вважати за правило, жеребкування учасників змагання проводити через 15 хв. після визначного часу збору шашкістів.

Строк виконання: постійно

Відповідальні: організатори турнірів.

Секретар: Плавайко

РІШЕННЯ Закарпатської шашкової федерації

26 грудня 2010 р.

м. Мукачево

Враховуючи той факт, що ряд шашкових змагань набули авторитету серед їх учасників, стали традиційними;

Рішили:

1) Надати статусу культових і рекомендувати до щорічного проведення турнірів:

– особисто-командний кубок області
I декада лютого, м. Ужгород

– Дня Матері (в одночасі Дня Перемоги)
I декада травня, м. Хуст.

– Дня Конституції України
III декада червня, м. Мукачево

– Дня Незалежності України
III декада серпня, м. Виноградово

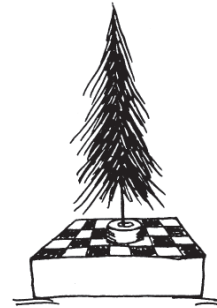
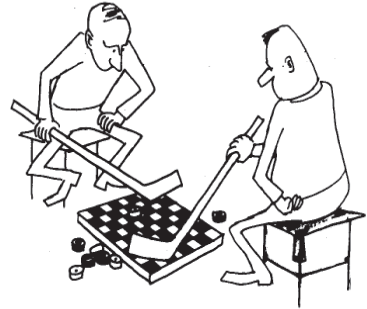
– Кубок Федерації, День м. Тячева
III декада вересня, м. Тячево

– Надія Карпат
II декада жовтня, м. Іршава

– Меморіал пам'яті Ватамана
I декада листопада, с. Нижня Апша

– Пам'яті Белея
I декада грудня, с. Тур'я Ремета

– Передноворічний турнір
III декада грудня, м. Мукачево

2). Головам місцевих осередків докласти зусиль до якісного проведення вище названих турнірів.

Голова шашкової Федерації

Секретар

Із статуту Федерації шашок України

II. Мета, завдання та форми діяльності

2.1. Основною метою діяльності Федерації є сприяння розвитку шашок в Україні, підвищенню ролі фізичної культури та спорту у всебічному гармонійному розвитку особи, зміцненню здоров'я населення, формуванню здорового способу життя та захист законних спільних інтересів своїх членів.

3. Надає організаційну та методичну допомогу своїм місцевим осередкам іншим фізкультурно-спортивним організаціям у роботі по залученню населення до занять шашками.

4. Організує й проводить змагання, збори та інші заходи серед своїх членів.

8. Надає методичну та практичну допомогу своїм місцевим осередкам.

12. Забезпечує правовий і соціальний захист спортсменів, тренерів, інших фахівців з шашок – членів Федерації.

22. Пропагує свої мету і завдання, розповсюджує інформацію про власну діяльність, безкоштовно поширює літературу, проводить безприбуткові конференції, симпозиуми, свята, благодійні виставки, фестивалі, лекції та інші заходи, бере участь у подібних заходах, що проводяться іншими організаціями.

III. Членство у Федерації

3.2. Членом Федерації шашок України може бути кожен громадянин України, який з урахуванням вимог Всесвітньої Федерації шашок, досяг 10 років, визнає і дотримується Статуту Федерації, бере участь у роботі одного з її місцевих осередків.

3.3. Прийом індивідуальних членів здійснюється зборами (конференцією) місцевого осередку, а в період між ними – президією організації, на підставі особистої письмової заяви.

IV. Права та обов'язки членів Федерації

4) Вільно викладати свої погляди і обговорювати будь-які питання життя Федерації.

5) Висувати кандидатури, включаючи власну, обирати й балотуватися в будь-який виборний орган Федерації.

Кожен член Федерації зобов'язаний брати участь у роботі місцевого осередку, регулярно сплачувати членські внески, під час участі в спортивних заходах дотримуватись правил змагань, виконувати вимоги безпеки.

V. Структура та статутні органи Федерації

5.11. Вищим керівним органом територіальної, місцевої Федерації є збори її членів (конференція делегатів).

5.13. У період між зборами (конференціями) діяльністю територіальної, місцевої Федерації керує її президія.

5.14. Президія обирається зборами (конференцією) на термін, не більший ніж чотири роки. До складу президії входять президент Федерації, віцепрезиденти та відповідальний секретар за посадою.

5.15. Засідання Президії скликаються президентом Федерації не рідше, ніж один раз на три місяця.

Позачергове засідання президії територіальних та місцевих Федерацій може бути скликана на вимогу 2/3 членів президії.

Засідання є правоспроможним, якщо на ньому присутні більше половини членів президії.

5.16. Рішення Президії Федерації можуть прийматися на її засіданнях, так і шляхом опитування її членів. Рішення президії, прийняте на її засіданні, є чинним, якщо за нього проголосували більше половини присутніх на засіданні членів президії Федерації. Рішення, прийняте шляхом опитування, є чинним, якщо за нього проголосувало дві третини членів президії Федерації.

На допомогу судді змагань

**ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ЧЕРГОВОСТІ ЗУСТРІЧЕЙ
У ЗМАГАННЯХ ЗА КОЛОВОЮ СИСТЕМОЮ**

Таблиці використовуються для визначення черговості турів у турнірах, а також вказують, якого кольору шашки (білі або чорні) надаються кожному з учасників. Заздалегідь всі учасники турніру шляхом жеребкування одержують номери від першого до останнього – за кількістю учасників. Після цього підбирається відповідна таблиця, з якої видно, що номери зустрічаються один з одним у кожному турі. Учасник, який отримав перший номер, грає білими. Якщо кількість учасників турніру не парна, то цифра, що іде першою у стовпчику поза дужками, вказує, що учасник, що під цим номером, у даному турі вільний.

Примітка: Порядок чергування турів, передбачений у наведених нижче таблицях, може також вирішуватися перед кожним туром. У цьому випадку кожний турнірний день визначається жеребком за 15 хвилин до початку гри встановлюється, номер тура який грається у даний день змагань.

ТАБЛИЦІ ЧЕРГОВОСТІ ГРИ

5 або 6 учасників

1.	1 – (6)	2 – 5	3 – 4
2.	(6) – 4	5 – 3	1 – 2
3.	2 – (6)	3 – 1	4 – 5
4.	(6) – 5	1 – 4	2 – 3
5.	3 – (6)	4 – 2	5 – 1

7 або 8 учасників

1.	1 – (8)	2 – 7	3 – 6	4 – 5
2.	8 – 5	6 – 4	7 – 3	1 – 2
3.	2 – (8)	3 – 1	4 – 7	5 – 6
4.	(8) – 6	7 – 5	1 – 4	2 – 3
5.	3 – (8)	4 – 2	5 – 1	6 – 7
6.	(8) – 7	1 – 6	2 – 5	3 – 4
7.	4 – (8)	5 – 3	6 – 2	7 – 1

9 або 10 учасників

1.	$1 - (10)$	$2 - 9$	$3 - 8$	$4 - 7$	$5 - 6$
2.	$(10) - 6$	$7 - 5$	$8 - 4$	$9 - 3$	$1 - 2$
3.	$2 - (10)$	$3 - 1$	$4 - 9$	$5 - 8$	$6 - 7$
4.	$(10) - 7$	$8 - 6$	$9 - 5$	$1 - 4$	$2 - 3$
5.	$3 - (10)$	$4 - 2$	$5 - 1$	$6 - 9$	$7 - 8$
6.	$(10) - 8$	$9 - 7$	$1 - 6$	$2 - 5$	$3 - 4$
7.	$4 - (10)$	$5 - 3$	$6 - 2$	$7 - 1$	$8 - 9$
8.	$(10) - 9$	$1 - 8$	$2 - 7$	$3 - 6$	$4 - 5$
9.	$5 - (10)$	$6 - 4$	$7 - 3$	$8 - 2$	$9 - 1$

11 або 12 учасників

1.	$1 - (12)$	$2 - 11$	$3 - 10$	$4 - 9$	$5 - 8$	$6 - 7$
2.	$(12) - 7$	$8 - 6$	$9 - 5$	$10 - 4$	$11 - 3$	$1 - 2$
3.	$2 - (12)$	$3 - 1$	$4 - 11$	$5 - 10$	$6 - 9$	$7 - 8$
4.	$(12) - 8$	$9 - 7$	$10 - 6$	$11 - 5$	$1 - 4$	$2 - 3$
5.	$3 - (12)$	$4 - 2$	$5 - 1$	$6 - 11$	$7 - 10$	$8 - 9$
6.	$(12) - 9$	$10 - 8$	$11 - 7$	$1 - 6$	$2 - 5$	$3 - 4$
7.	$4 - (12)$	$5 - 3$	$6 - 2$	$7 - 1$	$8 - 11$	$9 - 10$
8.	$(12) - 10$	$11 - 9$	$1 - 8$	$2 - 7$	$3 - 6$	$4 - 5$
9.	$5 - (12)$	$6 - 4$	$7 - 3$	$8 - 2$	$9 - 1$	$10 - 11$
10.	$(12) - 11$	$1 - 10$	$2 - 9$	$3 - 8$	$4 - 7$	$5 - 6$
11.	$6 - (12)$	$7 - 5$	$8 - 4$	$9 - 3$	$10 - 2$	$11 - 1$

13 або 14 учасників

1.	$1 - (14)$	$2 - 13$	$3 - 12$	$4 - 11$	$5 - 10$	$6 - 9$	$7 - 8$
2.	$(14) - 8$	$9 - 7$	$10 - 6$	$11 - 5$	$12 - 4$	$13 - 3$	$1 - 2$
3.	$2 - (14)$	$3 - 1$	$4 - 13$	$5 - 12$	$6 - 11$	$7 - 10$	$8 - 9$
4.	$(14) - 9$	$10 - 8$	$11 - 7$	$12 - 6$	$13 - 5$	$1 - 4$	$2 - 3$
5.	$3 - (14)$	$4 - 2$	$5 - 1$	$6 - 13$	$7 - 12$	$8 - 11$	$9 - 10$
6.	$(14) - 10$	$11 - 9$	$12 - 8$	$13 - 7$	$1 - 6$	$2 - 5$	$3 - 4$
7.	$4 - (14)$	$5 - 3$	$6 - 2$	$7 - 1$	$8 - 13$	$9 - 12$	$10 - 11$
8.	$(14) - 11$	$12 - 10$	$13 - 9$	$1 - 8$	$2 - 7$	$3 - 6$	$4 - 5$
9.	$5 - (14)$	$6 - 4$	$7 - 3$	$8 - 2$	$9 - 1$	$10 - 13$	$11 - 12$
10.	$(14) - 12$	$13 - 11$	$1 - 10$	$2 - 9$	$3 - 8$	$4 - 7$	$5 - 6$
11.	$6 - (14)$	$7 - 5$	$8 - 4$	$9 - 3$	$10 - 2$	$11 - 1$	$12 - 13$
12.	$(14) - 13$	$1 - 12$	$2 - 11$	$3 - 10$	$4 - 9$	$5 - 8$	$6 - 7$
13.	$7 - (14)$	$8 - 6$	$9 - 5$	$10 - 4$	$11 - 3$	$12 - 2$	$13 - 1$

15 або 16 учасників

1.	1 – (16)	2 – 15	3 – 14	4 – 13	5 – 12	6 – 11	7 – 10	8 – 9
2.	(16) – 9	10 – 8	11 – 7	12 – 6	13 – 5	14 – 4	15 – 3	1 – 2
3.	2 – (16)	3 – 1	4 – 15	5 – 14	6 – 13	7 – 12	8 – 11	9 – 10
4.	(16) – 10	11 – 9	12 – 8	13 – 7	14 – 6	15 – 5	1 – 4	2 – 3
5.	3 – (16)	4 – 2	5 – 1	6 – 15	7 – 14	8 – 13	9 – 12	10 – 11
6.	(16) – 11	12 – 10	13 – 9	14 – 8	15 – 7	1 – 6	2 – 5	3 – 4
7.	4 – (16)	5 – 3	6 – 2	7 – 1	8 – 15	9 – 14	10 – 13	11 – 12
8.	(16) – 12	13 – 11	14 – 10	15 – 9	1 – 8	2 – 7	3 – 6	4 – 5
9.	5 – (16)	6 – 4	7 – 3	8 – 2	9 – 1	10 – 15	11 – 14	12 – 13
10.	(16) – 13	14 – 12	15 – 11	1 – 10	2 – 9	3 – 8	4 – 7	5 – 6
11.	6 – (16)	7 – 5	8 – 4	9 – 3	10 – 2	11 – 1	12 – 15	13 – 14
12.	(16) – 14	15 – 13	1 – 12	2 – 11	3 – 10	4 – 9	5 – 8	6 – 7
13.	7 – (16)	8 – 6	9 – 5	10 – 4	11 – 3	12 – 2	13 – 1	14 – 15
14.	(16) – 15	1 – 14	2 – 13	3 – 12	4 – 11	5 – 10	6 – 9	7 – 8
15.	8 – (16)	9 – 7	10 – 6	11 – 5	12 – 4	13 – 3	14 – 2	15 – 1

ШАШКИ - ГРА НАРОДНА

Що таке дебют і як його розігравати!

Шашкову партію поділяють на три основні стадії: дебют (початок), мітельшпіль (середина) і ендшпіль (закінчення).

Звичайна тривалість дебюту 6—10 ходів, протягом яких проводиться розвиток шашок з вихідного положення для вирішальної боротьби в середині гри. Добре розіграний дебют, що створив хоч невелику позиційну перевагу, дає змогу у мітельшпілі, в якому найчастіше вирішується доля партії, вести боротьбу в кращих умовах, нарошуючи цю перевагу.

Правильно розіграти дебют зовсім не просто, особливо початкуючому шашкісту. Уже після перших двох-трьох ходів на шашечниці виникає багато найрізноманітніших положень. З кожним ходом кількість їх невинно збільшується. Звідси висновок: запам'ятати абсолютно всі побудови, що можуть виникнути в дебюті, практично неможливо.

Як же правильно розігравати дебют? Жодного непередуманого ходу — це правило необхідно за своєї насамперед. Кожний хід повинен бути підпорядкований єдиній меті — швидкому і гармонійному розвитку шашок і водночас якомусь конкретному плану гри.

Ось ще кілька елементарних принципів розігрування початкової стадії партії.

Сама будова шашечниці свідчить, що правий фланг слабший, ніж лівий, тут більша небезпека

прориву. Звідси випливає, що з перших ходів необхідно розвивати свій лівий фланг і атакувати правий фланг суперника.

Якщо є можливість, слід намагатися вже на початку партії вводити в гру білі шашки a1 і h2, так само і чорні a7 і h8, оскільки вони найбільш відсталі й пасивні.

Не треба без особливої необхідності зсовувати на перших порах шашки останньої горизонталі: c1, e1, g1 — у білих і b8, d8, f8 — у чорних.

Намагайтеся з перших ходів оволодіти центром шашечниці, адже багаторічною практикою доведено, що шашки, розміщені в центрі, значно рухливіші й активніші. Це дає більшу перевагу, ніж гра на флангах.

Між центром і флангами, як і між окремими шашками, повинна бути тісна взаємодія.

Позиція вважається доброю, якщо є розміни, здатні в будь-який момент змінити її на ваш розсуд.

Однак у кожному окремому випадку гра має будуватися на конкретному аналізі й розрахунку, оскільки готових рецептів на абсолютно всі випадки шашкової гри немає і бути не може.

Що таке комбінація!

Комбінацію без перебільшення можна назвати «перлиною» шашкової гри, найбільш захоплюючим її моментом. Ніщо так не прикрашає шашкову партію, як ефективна комбінація. Вдало проведений комбінаційний удар приносить однаково велике задоволення як початкуючому шашкісту, так і маститому гросмейстеру.

Тепер спробуємо з'ясувати, що таке комбінація? Шашкова комбінація — це серія ходів з жертвами шашок, мета яких — примусове розставляння шашок суперника таким чином, щоб можна було завершальним ударом проникнути в дамки або зняти більше шашок, ніж було пожертвовано. Часто комбінація використо-

ується для досягнення нічий в гіршій позиції або завоювання позиційної переваги.

Мотивом для проведення комбінації однією з граючих сторін можуть бути такі прорахунки в позиції іншої сторони, як непродуманий напад на шашку, що дає супернику вільний хід, решітчастість у розміщенні шашок, взаємозв'язані позиції в поєднанні з відкритими дамковими полями, обмеженість у виборі ходів, коли залишаються тільки єдині й очевидні ходи.

Що таке пастка!

Пастка — це тактичний прийом, коли один з гравців навмисне створює в своїй позиції будь-яку ваду. Цією уявною вадою може бути: шашка, що легко виграється (див. партію 37), можливість для проведення комбінаційного удару і навіть можливість проходу в дамки (див. партію 142), скориставшись яким суперник «попадається» на попередньо заготовлену комбінацію.

Однак слід пам'ятати, що суперник може помітити пастку і скористатися вашим необачним ходом з користю для себе.

Звідси висновок: кожний пастковий хід повинен бути водночас і добрим позиційним ходом.

Як працювати з книжкою!

Запис кожної партії в нашій книжці переривається після програшного ходу однієї із сторін. На діаграмі зображена позиція, в якій суперник має можливість провести комбінацію.

Розіграйте кожну партію на шашечниці по запису до діаграми і, не дивлячись у книгу, спробуйте самостійно знайти комбінацію, не пересуваючи шашок. Якщо вам це не вдалося — подивіться у відповідь під діаграмою і розіграйте партію до кінця. Потім знову розставте шашки відповідно до діаграми і подумки повторіть розв'язання. Це певною мірою на-

вчить вас розв'язувати комбінації, не пересуваючи шашок на шашечниці, і допоможе виробити «комбінаційний зір».

Хоч яка велика кількість дебютних пасток і комбінацій, знати хоча б основні з них повинен кожний шашкіст.

Водночас необхідно з самого початку привчати себе творчо підходити до вивчення шашкової гри.

Насамперед кожну позицію слід уважно проаналізувати, намагаючись відповісти на такі запитання: що сприяло проведенню комбінації, в чому полягала слабкість позиції сторони, що програла, і перевага сторони, яка виграла; як можна запобігти проведенню комбінаційного удару? Паралельно слід помічати, в яких типових позиціях найчастіше виникають комбінаційні «бурі».

Коротко про основні правила гри в російські шашки

1. Партію починають, тобто роблять перший хід, завжди білі.

2. Взяття (бій) шашки обов'язкове.

3. Якщо є вибір з двох або більше взяття, можна скористатися будь-яким.

4. Шашка (дамка), що б'є, вільне поле за один хід може перетнути кілька разів, а ось шашку, яка стоїть під боєм, може перестрибнути тільки один раз. Тому побиті шашки знімаються лише після завершення бою, тобто після того як шашка, що б'є, займе своє кінцеве положення.

5. Шашка, досягнувши останньої горизонталі під час бою, відразу ж стає далекобійною і продовжує взяття, якщо є така можливість, уже як дамка.

6. Партія вважається виграною в таких випадках: коли в одного з партнерів не залишилося на шашечниці шашок; коли під час чергового ходу однієї із сторін її шашки не мають вільного ходу,

тобто закриті шашками іншої сторони; коли один з гравців, побачивши безперспективність дальшого опору, визнає себе переможеним.

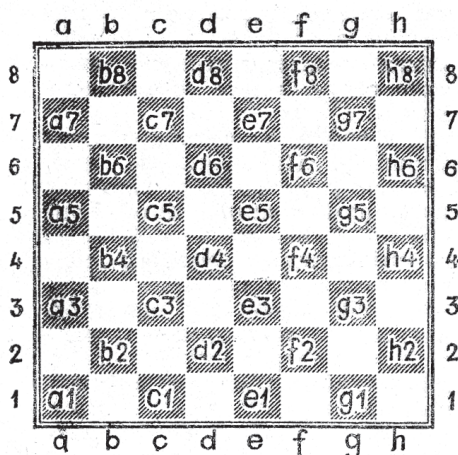
7. Нічия зараховується в таких ситуаціях: при обопільній згоді гравців; якщо позиція повторюється тричі однією і тією самою стороною; коли протягом 30 ходів не змінюється матеріальне співвідношення сил (не буде здійснено розмін шашок або яка-небудь з шашок не стане дамкою); якщо один з партнерів протягом 15 ходів не зміг трьома дамками знешкодити одиноку дамку іншого.

Шашечниця і шашкова нотація

Щоб вільно читати шашкову літературу і вести запис партій, необхідно вивчити шашкову нотацію. Запам'ятовується вона досить легко. Уже після двох-трьох занять будь-який початкуючий шашкіст може вести запис власних партій і переглядати на шашечниці партії майстрів і гротмейстерів, які публікуються в книгах і періодиці.

Шашечниця являє собою 64 чорних і білих клітки. Шашкова гра, на відміну від шахової, ведеться тільки на чорних клітках (див. діаграму).

Кожна клітка (поле) має своє ім'я, номер. Нумерація складається з восьми латинських букв a, b, c, d, e, f, g, h, якими позначаються вертикальні ряди кліток, та арабських цифр 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, якими позначаються горизонтальні ряди кліток, починаючи з нижнього ряду, де, як правило, розміщені білі шашки. Клітки (поля) позначаються буквами і цифрами, що перетинаються на них (рисунок). Наприклад, поле, на якому перетинається вертикальний ряд c і горизонтальний 3, називається c3. Шашка (проста чи дамка), що в даний момент стоїть на цьому

полі, також відповідно називається c3.

Тихий хід шашки записується так: спочатку пишуть порядковий номер ходу, за ним — поле, з якого робиться хід, тире і поле, на яке ставиться шашка. Це має такий вигляд: 1. c3—d4 b6—a5.

Якщо між позначенням полів (шашок) замість тире стоїть двокрапка, це означає, що шашка здійснює взяття (бій) шашки суперника. Продовжимо запис партії: 2. d4—c5 d6:b4 3. a3:c5. Білі провели розмін шашок.

У цій книжці ви зустрінете ще такі загальноприйняті в шашковій літературі умовні позначення: ? — слабкий, програваний хід; ! — сильний, виграваний хід; ?! — несподіваний, ризикований, часом і сумнівний хід, на який суперник не розраховує; X — виграв, перемога.

З ТВОРЧОСТІ ЗАКАРПАТСЬКИХ ШАШКІСТІВ

А.Вайда - О.Студеняк (2005р.)

Тут білі зіграли

1. cd4 Чорні відповіли

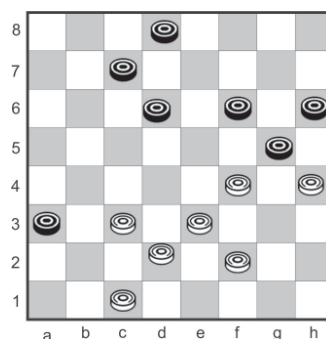
1... cb6

2 dE5 f:d4

3. h:f6 dE5!!

4. f:d6 dc3!

5. d:b4 a:g5x

М.Рішко - В.Шопа (2004р.)

В позиції, що виникла під час гри білі напали

1. fg3! fg7 Чорні розиграли комбінацію,

2. g:E5 fg4! а “завершили її білі ефектним контрударом!

3. g:E3 fE5&

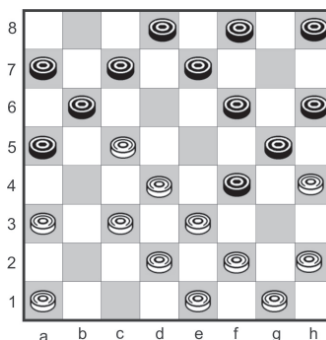
4. d:f6 E:g5

5. h:f6 b:h4

6. Ef2 g:E5

7. cb4 a:g3

8. h:b8x

С.Марковці - В.Тіводар (2011р.)

Несподіваним тактичним маневром білі завершують партію на свою користь:

1. cb4! a:c3

2. b:b6 a:c5&

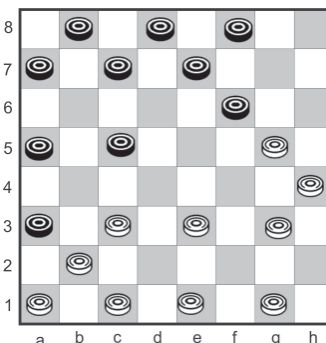
3. ab2 fE5

4. gf6! E:g7

5. Ed4 c:E3

6. gf4 E:g5

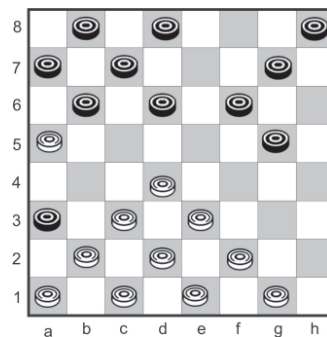
7. h:h8x

М.Кошілко - М.Гапак

Микола Кошілко, граючи білими, провів виграшну комбінацію

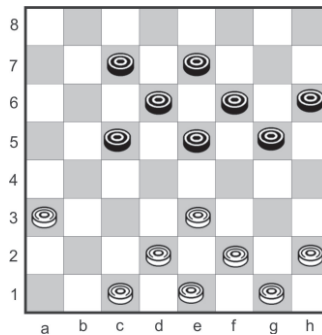
1. dE5! D:f4
2. cb4 a:c5
3. fg3 b:h2
4. Ed4 c:E3
5. d:f8x

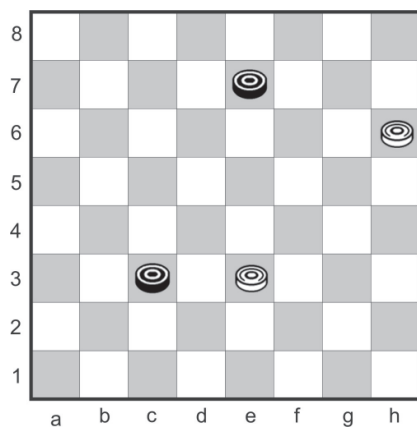
М.Кичера - І.Дьордяй

Нестандартним комбінаційним ударом білі добилися виграшу.

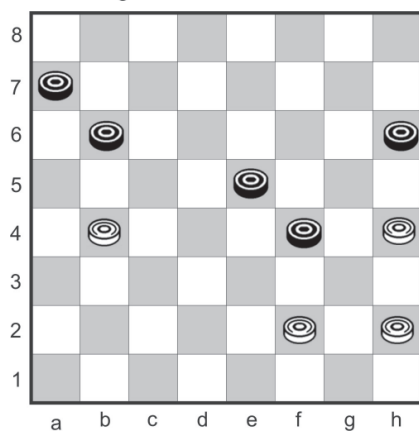
1. Ef4!! E:g3
2. h:f4 g:E3
3. d:f4 fE5
4. fg5! H:f4
5. ab4 c:a3
6. cb2 a:c1
7. Ed2 c:E3
8. F:b6x

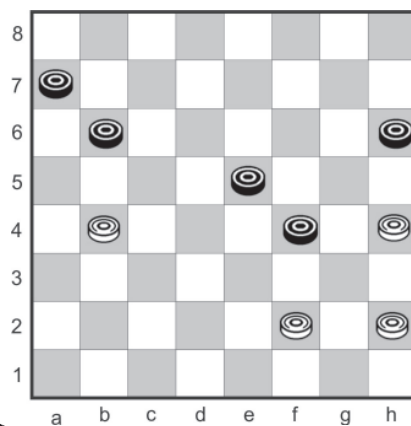
**ШАШКОВИЙ ЕНДШПІЛЬ - ЦЕ СПРАВЖНЯ
ГІМНАСТИКА ДЛЯ ІНТЕЛЕКТУ. - СПРОБУЙТЕ,
- ЦЕ ДОСИТЬ ЦІКАВО?!**

Хід білих

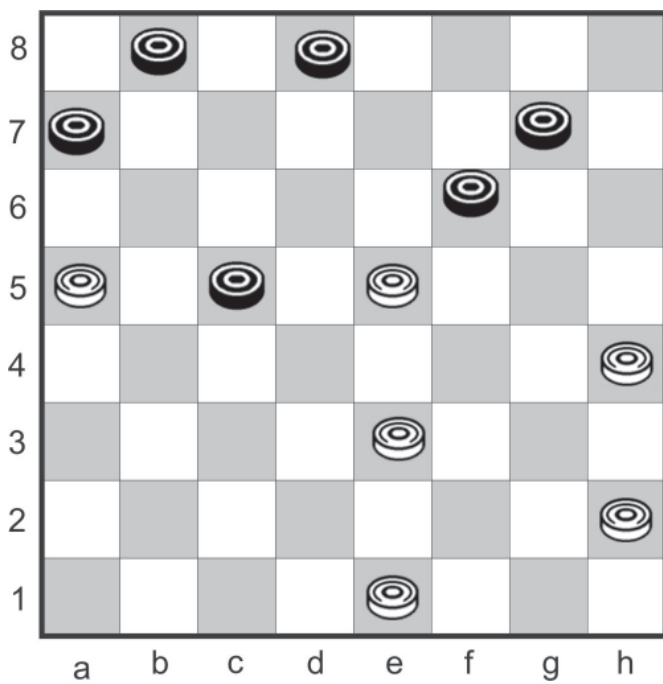
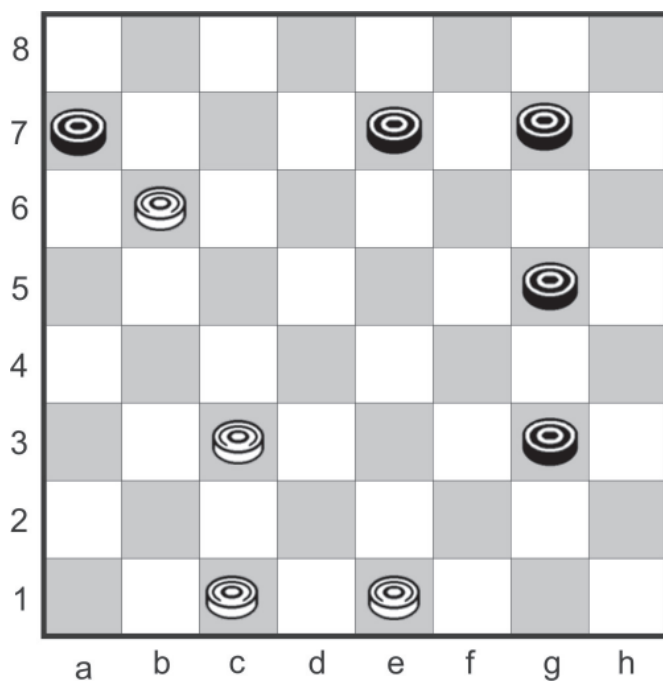
Хід білих

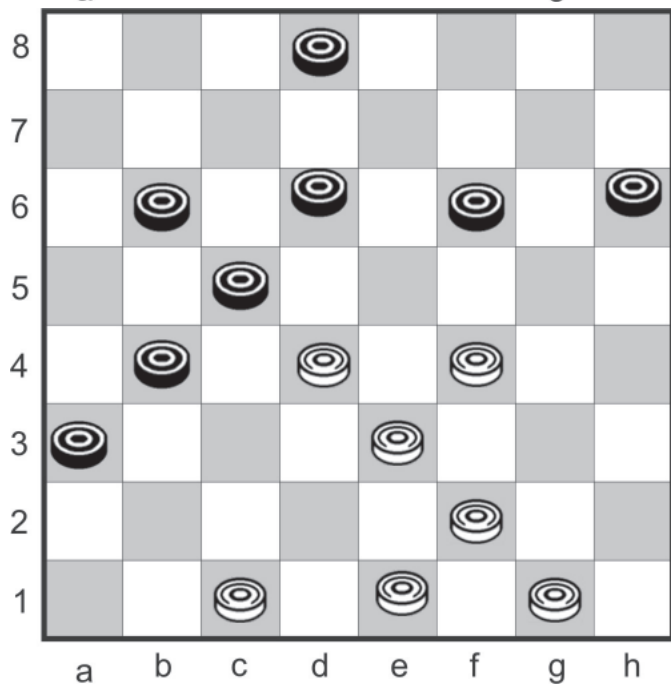
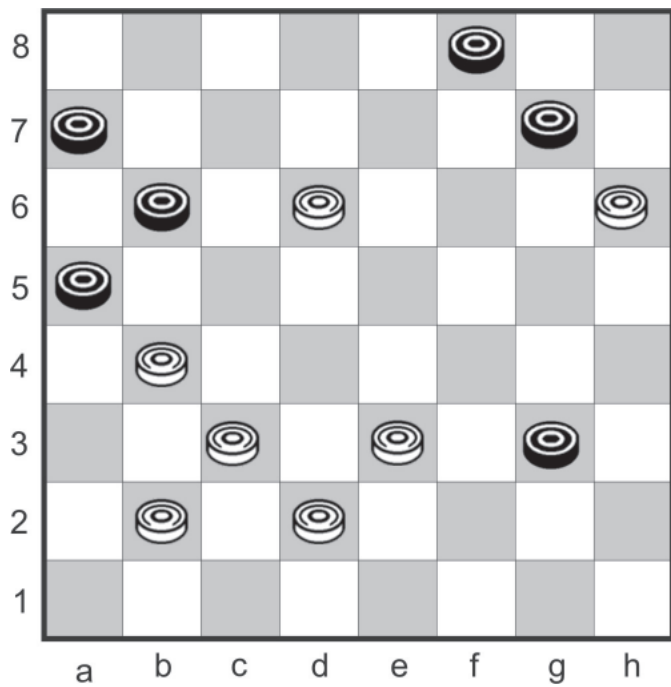

Хід білих

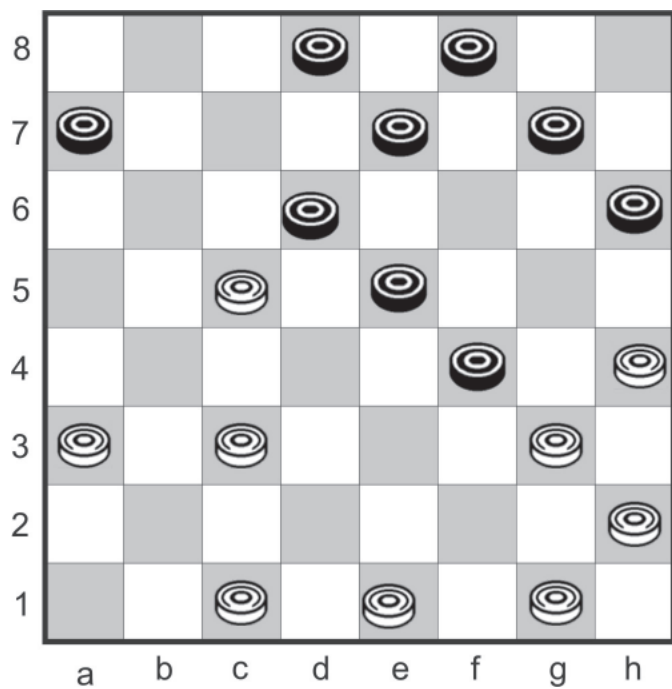
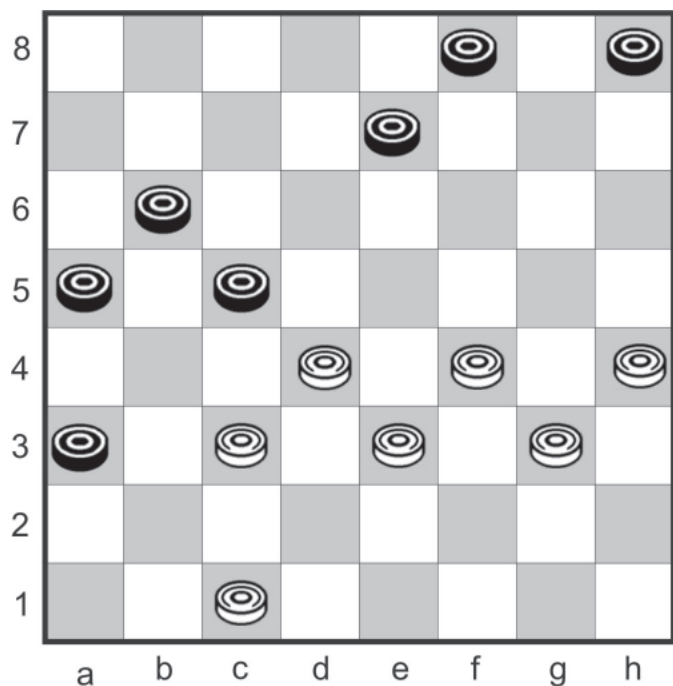

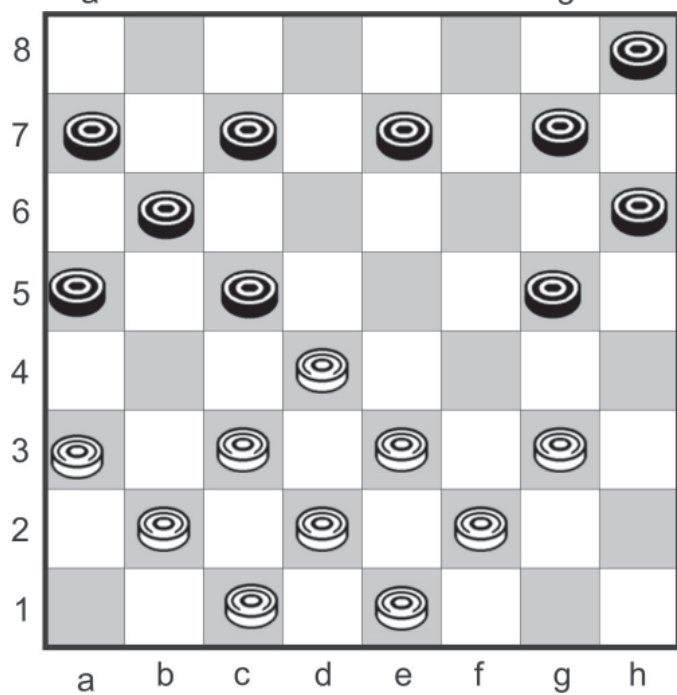
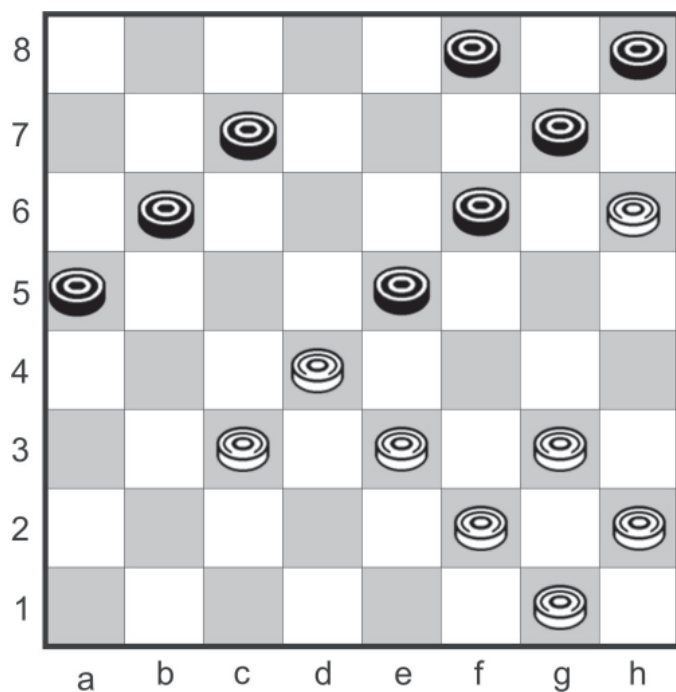
ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ

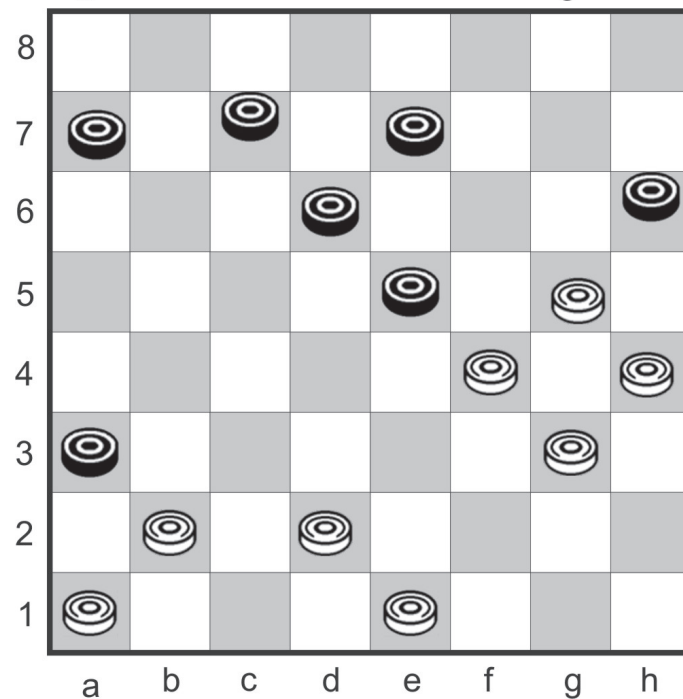
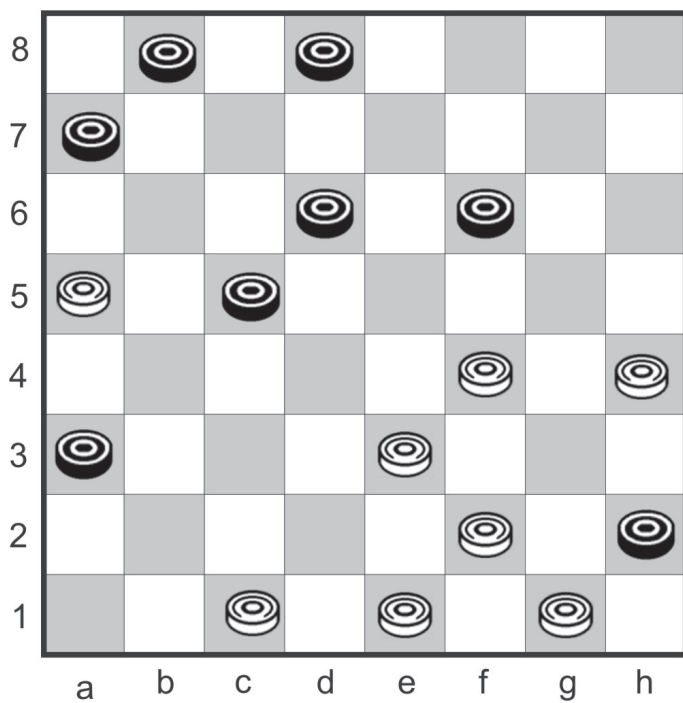

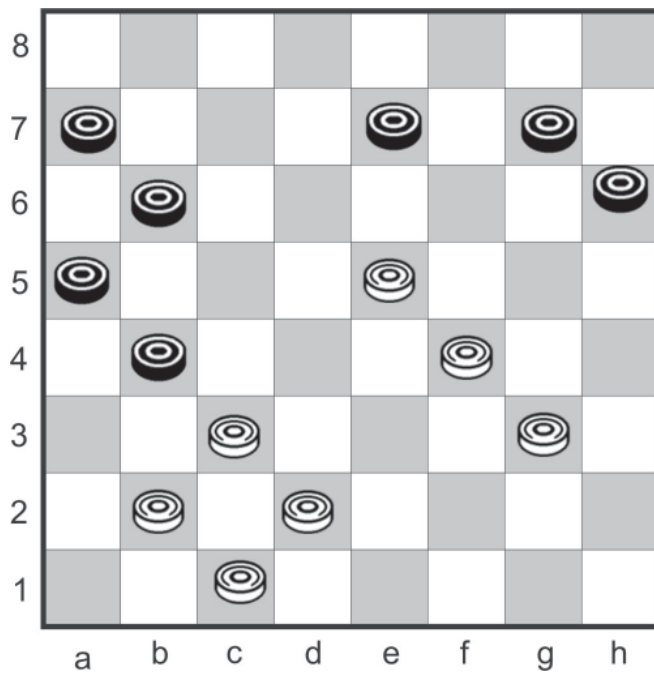

ЯК БИ ВИ ЗІГРАЛИ

ШАШКОВА АЗБУКА

Аналітик – шашкіст, який погано грає свої партії, але чудово орієнтується в чужих!

Аналітик – шашкіст, який займається аналізами.

Аналіз – розбір партії в ході якої з'ясовується, що переможений міг програти, а переможець програти не міг.

Бокс – вид спорту, спорідний шашкам: в обох видах теж бити обов'язково.

Дебют – початок. При невмілому розігруванні швидко перетворюється в кінець.

Екс-чемпіон – звання, яке дається на все життя.

Жертва – шашкіст, який потрапив у пастку

Коротке замикання – останнє місце в короткому турнірі.

Оптиміст – шашкіст, впевнений, що програючи «міську партію», в «зворотній міській» доб'ється зворотнього результату.

Оголошення – втрачені майстром Н. очки рахувати недійсними.

Роздих – нічия після серії поразок.

Сеансор – шашкіст, який думає над ходом «на ходу» і виграє мимохідь.

Самообмеження – дотримання спортивного режиму.

Самозатиск – улюблена поза деяких шашкістів під час гри: охоплення голови руками, зігнувшись над дошкою в «три погібелі».

Тренер – спеціаліст, який сам не досягнув великих висот у спорті, але знає як цього домогтись іншим.

Фраза – щоб знайти свою гру, потрібно її перед тим втратити.

Фраза – успішно лідирує той, хто лідирує останнім.

Фортуна – богиня, яка спеціалізується на спорті. Симпатизує тому, хто грає, як бог.

Чемпіон – єдине звання. Яке не присвоюється на випадок ювілею.

Цейтнот – трагічний стан, коли не вистачає часу навіть на співчуття про втрачений час.

Ха-ха-ха – реакція сторони, яка перемагає, на пропозицію нічиєї.

Шашки – це багатопартійна гра.

ДРІБНИЦІ ЖИТТЯ

Шахи грає той, хто має голову, шашки грає той, хто має в голові.

«Не така я вже проста!» – з гордістю подумала шашка, проходячи в дамки.

Шашкіст, який грав чорними виправдовувався: «Він першим почав...»

Гросмейстер не любив церемоній, крім однієї – нагородження.

Як часто цейтноти – це нервові закінчення...

Один розраховує на декілька ходів уперед, інший – на помилку противника.

Після змагання переможця «качали», після бенкету – «відкачали»...

Якщо від тебе чекають тільки перемоги, значить, твої можливості недооцінюють.

Що наше життя? Сеанс одночасної гри!

Найбільший внесок в успіх переможця вносять переможені.

Малевич помер, так і не встиг дорисувати шашкову дошку...

В шашках, як і в житті. Не повезло по ходу гри – виходи на велику дорогу.

АНЕКДОТИ

В Ужгородському шахово-шашковому клубі «Юність» найстарішими шашкістами є Станіслав Клин (1924 р.н.) і Михайло Гапак (1935 р.н.).

В одному із турнірів, двоє ветеранів зустрілись між собою. Переміг Михайло Гапак. На radoщах спокійний і врівноважений шашкіст сказав:

– Нічого не поробиш, перемогла молодість!

Із розповіді чемпіона області з шашок 1952 року Людвіга Чабіни:

– Запропонували мені поїхати до Виноградова і познайомити з гарною жінкою. Перед від'їздом, в останню хвилину запитав як її звати.

– Роза, – відповів приятель.

– Я без слів здав автобусний квиток до каси і навідріз відмовився їхати. Моїх двох попередніх дружин звали Розами.

В останні роки кмс Федір Мишанич (с. Воловець) не приходить на обласні шашкові змагання, перейшов працювати головним спеціалістом по неврології в районну поліклініку.

На питання, чому він так зробив, отримав відповідь:

– Там менше нервових закінчень.

Грають В. Повх та В. Туртаєв на першість Ужгорода. В Повха позиція зовсім неважнецька, але здаватися не хоче. Він дивиться у вікно і бачить там собаку.

Повх:

– Віктор Іванович, а чия то буде собака?

Туртаєв:

– Нічия.

Повх:

– Згоден.

Коли Володя Путін був маленьким, він часто грав у шашки сам із собою. Володя ніколи не здавався, з честю виходив із самих важких ситуацій, і завжди перемагав. Ось так він виховував у собі психологію переможця.

- Хлопці, у що будемо грати – в шашки чи в шахи?
- В шашки, однозначно!
- Марійка, лапочка, принеси пару ящиків з тротилом!

– Кажуть, твій чоловік став гросмейстром і виграв міжнародний турнір?

– Так він, зануда, все, що завгодно зробить, лиш би сміття з дому не виносити!

Жінка чоловікові:

- Ти де вештався до ночі?
- Так із сусідом в шашки грали.
- А чому від тебе горілкою несе?
- А чим від мене, по твоєму, повинно пахнути?!!
- Шашками?!!

До братків підходять двоє:

- Ми чули, що вам потрібні бувші спортсмени?
- Так, потрібні, а ви хто?
- Я фігурист, а це – чемпіон області по шашках.

Із приходом у Білий дім Барака Обама змінилися правила гри в деяких видах спорту. Тепер при грі в шахи і шашки першими ходять чорні.

Грають Василь Іванович з Петькою в шахи. Петька ставить мат. Василь Іванович говорить винувано:

- Ех, давненько не брав я в руки шашки!
- Та, що ти Василь Іванович, ми ж в шахи граємо!
- Так і я про те саме, Петька. Давненько не брав я в руки шашки та не «рубал ею с плеча!»

Викладач по фізкультурі запитує у студента:

– Який вид спорту шашки: літній чи зимовий?

– Якщо в будинку тепло, то літній, якщо холодно – зимовий.

Як потрібно ходити при грі в шашки, щоб створити морально психологічний дискомфорт противнику?

– Під себе!

Мало того, що вони грають в шашки під час роботи. Так вони ще й обідню перерву прихоплюють!

– Шашкам я зобов'язана найщасливішим годинам у своєму житті – ділиться своїми потаємними думками з подружкою.

– Ти так часто ходиш в шашковий клуб?

– Я-то ні. Але мій чоловік – так.

– Якщо так, то я їду до мами! – у розпалі сварки кричить жінка.

– І привезу її до нас жити! Тоді твоїм нескінченним мукуванням із друзями по телефону: «с3-d4, f6-g5, знову гамбіт Кукуєва» – прийде кінець.

Один чоловік був азартним шашкістом. І хоча грав дуже слабо, ніколи не визнавав себе переможеним. Якось, в черговому турнірі він програв три партії підряд. Хтось із учасників підійшов до нього і запитав:

– Ну що, друже? Невже знову програв?

– Першу партію мій партнер не програв. Другу партію я у нього не виграв. А третю партію я хотів звести на нічию, але він не погодився.

До шашкіста на дачу приїхав друг, а той вирішував цікаву задачу. Ніяк не міг заперти дамку і просту.

– А де твоя жінка? – спитав гість.

– Так вона в дворі дрова коле.

– Нічого собі: значить, поки ти розсівся, жінка махає фейсою?

– Але ж вона до сих пір не навчилась в шашки грати.

Шашкіст застає жінку в ліжкові із своїм кращим другом.

Друг говорить чоловікові:

– Знаєш, ми обидва її любимо. Складна справа, але ми спортсмени. Давай розіграємо її в шашки.

– Згода. Але поклади на кон ще які-небудь гроші. Щоб зацікавленість була.

Молодий, але перспективний майстер по шашках прийшов у департамент культури і спорту з проханням виділити йому гроші для поїздки на чемпіонат Росії.

Чиновник вислухав його, задумався і запитусь:

– А що таке шашки?

Спорт, мистецтво або пуста трата часу. На що майстер відповів:

– Коли граю я – це спорт. Коли грає Соков – це мистецтво. А коли граєте Ви – це пуста трата часу.

– Жіночко! – звертається чоловік до дружини – поскільки у нас йде серйозна підготовка до шашкових змагань, я повернуся додому дуже пізно.

– Як собі знаєш, я за роги Тебе не тримаю... – відповіла жінка.

Наблюдения в шашечном клубе

В анналах Гиннеса его рекорд
отмечен:
Вагон часов им в близе изувечен

* * *

Крот-теоретик, выйди из норы!
Не избегай практической игры!

* * *

Мы ловим в близе миг удачи,
Увы, без права передачи.

* * *

Неужто мастером ты так стремился
стать,
Чтобы в турнирах впредь
не выступать?

* * *

О мастере этом скажет вам всякий,
Что все мастерство его —
 в мастерском знаке.

* * *

Гляжу я смиренно, не пряча тоски, —
Последнюю шашку снимают с доски.

С. Якобсон

ЕЩЕ РАЗ О ЛЮБВИ

Я свой досуг на шашки трачу,
Мне не прожить без них и дня,
Но неудачи, неудачи
За что преследуют меня?

Я мог бы неплохое место
Занять в турнире городском,
Ведь встреча с шашечным маэстро
Закончилась его нулем.

Поможет ли весь юмор мира,
Когда скисает молоко?
Маэстро, выбыв из турнира,
Увел бесценное очко.

Ну как не слать судьбе проклятий?
Удар я точно рассчитал
И... ай! Перед одним из взятий
Флажок предательски упал.

Когда казалось: не сумею
Спасти позицию свою,
Сверкнула молнией идея,
Нашел этюдную ничью.

Не знать бы что это такое:
С небес — в пучину, в темноту.
В горячке я задел рукою
Одну из шашек, но не ту...

То я с досады чуть не плачу,
Прельстившись мнимой красотой,
То дамку я не обозначаю
И ей играю, как простой.

Ремня все большие затяжки.
Не до еды, ночей не сплю.
Да мне бы ненавидеть шашки,
А я их преданно люблю.

Д. Вейц

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

Шановний читачу! Книга, яку тримаєш у руці, є первістком у висвітленні шашкового життя на Закарпатті. На хрестинах, або, заглядаючи у колыску кажуть: «Нівроку...» Навіть тоді, коли вбачали в дитині якісь вади. Так само великим гріхом вважається заздрість, а прокльони – й поготів!

Зрозуміло, що не дивлячись на 109-ть коротких ессе-біографій шашкістів, хтось із умілих прихильників не потрапив до книги. Це могло статися по причині, що шашкіст не «засвітився» на обласних змаганнях, а можливо по причині – «Нельзя объять необъятное»...

Ще в книзі піднято чимало питань, відкритих для дискусії. Автор готовий до такої розмови, якщо вона дасть поштовх до практичного результату. А так, плід 30-ти місячної роботи закінчую на веселій ноті:

– Наше людське дозвілля убоге на розваги: туризм, кінематограф, рок-музика, комп'ютерні ігри, футбол, пиво, фотографії, відпочинок на морі і т.п. – ось і майже все. Приходиться використовувати всі ці можливості максимально ефективно, щоб не померти від нудьги. Але ми допоможемо тобі устояти. У нас є шашки!!!

Й. Ганич

СПИСОК вкористаних першоджерел та літератури

1. Журнал «Шашки» 1959–1990 рр. Видавництво комітету по фізичній культурі і спорту при Раді Міністрів Латвійської РСР і Федерації шашок Латвійської РСР.
2. Городецький Веніамін. Романтика шашок. Мінськ. 1970.
3. Найпавер Каміл. Фігури закарпатської шахівниці. Ужгород, 2003.
4. Головня Іван. Дебютні пастки і комбінації в російських шашках. Київ. 1983.
5. Газети, які видавались у районних центрах Закарпаття, починаючи з 1946 року: «Перемога», «Колгоспне життя», «Радянське село», «Народне слово», «Прапор Перемоги», «Сталінським шляхом», «Червона трибуна», «Ленінський шлях», «Сталінський прапор», «Соціалістична праця», «Вогні комунізму», «Радянська Верховина», «Світло Жовтня», «За нове життя», «Сталінське слово», «Сталінський прапор», «Колгоспна правда», «Червоний прапор».
6. Газети, які видавались в обласному центрі: «Закарпатська правда», «Советское Закарпатье», «Молодь Закарпаття».
7. Збірник «Анекдоти о шашках». Самодрук.
8. Статут Федерації шашок України.

ЩИРО ВДЯЧНИЙ

Спонсорам, без участі яких книга могла б і не побачити світ.

Ярославу Свиді – колишньому начальнику управління у справах молоді та спорту облдержадміністрації

Віталію Ерфану – начальнику управління у справах молоді та спорту облдержадміністрації.

Миколі Колеснику – колишньому голові обкому працівників охорони здоров'я.

Степану Савці – пенсіонеру.

Георгію Плавайко – директору ТзОВ «Святий Рафаел».

Михайлу Кичері – приватному підприємцю.

Івану Гребченко – викладачу ЗакДУ.

Івану Стан – судді Апеляційного суду Закарпатської області

Івану Королю – голові Облпрофради.

за моральну підтримку в реалізації задуму своїм соратникам
М. Рішку, О. Студеняку, В. Гриценко, М. Кошілко, М. Дикуну,
В. Туртаєву, Л. Данко, А. Вайді, М. Коцуру, М. Гапаку, І.
Топольницькому, В. Волощуку, В. Голодняку, Ю. Шейко.

автор, Й. Ганич

ЗМІСТ

	3
Передмова	5
Чим приваблюють нас шашки?	8
Шашки. Історичні витоки.	14
Райони Закарпаття	14
УЖГОРОДСЬКИЙ	18
Романтик	20
Баранчик Василь Дмитрович	21
Савка Степан Юрійович	25
Туртаєв Віктор Іванович	27
Віктор Туртаєв про гру в стокліткові шашки	30
Віктор Туртаєв про Станіслава Прибегу	32
Рішко Михайло Михайлович	48
Семенов Володимир Матвійович	51
Мінець Василь Васильович	53
Повх Віктор Петрович	55
Вайда Юрій Васильович	57
Гребченко Іван Павлович	59
Стан Іван Васильович	63
Грицище Еміл Федорович	65
Хотін Іван Іванович	69
Філіп Адальберт Адальбертович	70
Віхніна Галина Вікторівна	73
Касаткіна Людмила Едуардівна	75
Пилипченко Олена Василівна	77
Леган Євгенія Михайлівна	78
Прокопишин Василь Юлійович	80
Чемпіони Ужгорода. Володарі кубка Ужгорода.	
Місця проведення ужгородцями шашкових	80
поєдинків	
	86
МУКАЧІВСЬКИЙ РАЙОН	89
Сотмарі Йосип Михайлович	93
Їжак Олександр Олексійович	95
Ігнатоля Михайло Михайлович	97

Бойко Віктор Дмитрович	99
Бочкар Василь Іванович	103
Бедь Михайло Юрійович	105
Плавайко Георгій Дмитрович	113
Шопа Володимир Юрійович	117
Скуба Павло Іванович	119
Федорчук Григорій Анатолійович	121
Альошина Варвара Петрівна	122
Мукачівський самий, самий...	124
Федів Олександр Євгенович	125
Відкриті чемпіонати Мукачєва та його переможці	128
ТЯЧІВСЬКИЙ РАЙОН	130
Приймак Михайло Юрійович	131
Стойка Василь Федорович	133
Студеняк Олександр Юрійович	147
Дацко Орест Михайлович	148
Дикун Михайло Миколайович	152
Чербаник Михайло Юрійович	155
Кошілко Микола Миколайович	159
Попович Тарас Ілліч	160
Носа Михайло Петрович	161
Дьордяй Василь Васильович	163
Єршова Наталія Володимирівна	165
Турнір пам'яті Віктора Ватамана	173
ВИНОГРАДІВСЬКИЙ РАЙОН	175
Тіводар Василь Антонович	177
Лесишин Ярослав Володимирович	178
Коцур Мирослав Михайлович	181
Тегза Юрій Васильович	182
Яцканич Михайло Степанович	184
Виноградівці в публікаціях газети «РІО»	185
Виноградівці в публікації газети «Спорт тайм»	
Із таблиць переможців турніру у м. Виноградіві до Дня Незалежності України	187

	191
ПЕРЕЧИНСЬКИЙ РАЙОН	198
Гапак Михайло Степанович	202
Турнір пам'яті Олекси Белея	211
Кичера Михайло Михайлович	215
Ганич Йосип Федорович	219
Манзулич Михайло Михайлович	220
Мадяр Володимир Іванович	221
Бодак Мирослав Михайлович	223
Дуран Ярослав Юрійович	224
Волошин Ярослав Васильович	225
Чемпіони району. Відкрита першість Перечина	227
Фортуна усміхнулась перечинцям	
Перечинці Й. Ганич та М. Кичера – організатори	237
товариських зустрічей шашкістів міст	
	232
МІЖГІРСЬКИЙ РАЙОН	234
Сенько Василь Михайлович	238
Бундзяк Василь Михайлович	239
Плець Михайло Михайлович	241
Голодняк Володимир Петрович	
	247
РАХІВСЬКИЙ РАЙОН	249
Стаття Михайла Рішка «Шашкові меридіани»	251
Коперльос Микола Михайлович	254
Тодер Іван Іванович	257
Йосипчук Іван Іванович	259
Волощук Василь Васильович	261
Чупак Галина Зіновіївна	263
Тушер Василь Тіборович	
	268
БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН	270
Беца Михайло Михайлович	271
Бердар Василь Васильович	273
Погар Ганна-Марія Гейзівна	

	274
ВЕЛИКОБЕРЕЗНЯНСЬКИЙ РАЙОН	276
Клин Станіслав Іванович	277
Федорка Василь Ілліч	279
Шелепець Богдан Миколайович	280
Топольницький Микола Михайлович	282
Петрунь Васирина Василівна	284
ІРШАВСЬКИЙ РАЙОН	285
Легендарний Сокол	286
Командний гравець	286
Самородок із Приборжавського	287
Петрище Михайло Йосипович	288
Вайда Анатолій Йосипович	294
Анатолій Йосипович про своїх юних вихованок	297
Горзов Олександр Олександрович	299
Кривдик Надія Василівна	301
Марковці Сільвія Михайлівна	303
Хто сказав, що шашки – це не круто?	309
Антосяк Ірина Іванівна	312
Павляк Ольга Миколаївна	318
СВАЛЯВСЬКИЙ РАЙОН	319
Молнар Андрій Іванович	321
Князь Михайло Васильович	322
Гриценко Володимир Федорович	327
Холявка Ярослав Андрійович	329
Улман Карло Карлович	330
Баляк Лойош Георгійович	331
Мелеш Василь Степанович	331
Семак Олександр Іванович	331
Бігар Юрій Юрійович	332
Готько Федір Петрович	332
Туряниця Дмитро Дмитрович	

	333
ВОЛОВЕЦЬКИЙ РАЙОН	334
Мишанич Федір Федорович	336
Гешур Сергій Олексійович	338
Ряшко Михайло Михайлович	339
Шуста Леонід Федорович	340
Волошин Магдаліна Василівна	342
Шумська Галина Михайлівна	345
ХУСТСЬКИЙ РАЙОН	347
Кудрявський Борис Борисович	349
Баняс Михайло Юрійович	350
Голубець Василь Петрович	352
Стайоха Михайло Васильович	353
Молнар Володимир Степанович	354
Курта Олександр Іванович	355
Штефуца Раїса Петрівна	362
ОБЛАСНІ ЗМАГАННЯ	362
Чемпіони Закарпаття	363
Чемпіони Срібної Землі з шашок–100	364
Жінки – чемпіони області	365
Володарі кубка Закарпаття	366
Володарі кубка Федерації	366
Переможці особисто-командного кубка Закарпаття	366
Переможці командного чемпіонату області	367
Чемпіони Срібної Землі з блискавичних шашок	367
Чемпіони області з швидких шашок	369
Спортивні досягнення Закарпатських шашкістів на всеукраїнських і міжнародних турнірах	370
Турніри серед учнівської і студентської молоді	378
Змагання учнівської молоді на сторінках газет	380
Змагання проводить ДСТ «Колос»	382
Переможці міжгалузевих спартакіад облпрофради	384
Михайло Рішко. Діяльність Федерації в організації та розвитку шашкового спорту на Закарпатті (2002–2011 рр.)	392

Основні «заповіді» голови обласної Федерації	395
Витяг з рішення Закарпатської шашкової Федерації	396
Рішення Закарпатської шашкової Федерації	397
Із статуту Федерації шашок України	
Порядок визначення черговості зустрічей у змаганнях	399
за коловою системою	402
Шашки - гра народна	405
З творчості Закарпатських шашкістів	
Шашковий ендшпіль - це справжня гімнастика для	407
інтелекту	410
Для початківців	414
Шашкова азбука	415
Дрібниці життя	416
Анекдоти	421
Заключне слово	422
Список використаних першоджерел та літератури	
Спонсори, без участі яких книга могла б і не побачити	423
світ.	

ДЛЯ ЗАМІТОК

Автор ідеї та укладач - Й.Ганич
Літературне редагування -
Верстка та художнє оформлення - Наумченко Н.В.
Коректура за автором

В оформленні книги використано фото
з приватних архівів Й.Ганича та окремих громадян

Підписано до друку 01.07.2011р
Формат 70х100/16, папір офсетний, гарнітура таймс.
Умов. друк. арк. 34,83
тираж 300 екз.

Надруковано ПП Повч Р.М.
м.Ужгород, вул.Великокам'яна, 31

Йосип Ганич

Г - 34 ШАШКИ НА ЗАКАРПАТТІ, документальне
публіцистично-історичне видання. - в-во Карпатська Вежа
Ужгород, 2011 - 432 стор., іл.

*Книга охоплює всю географію (13 районів) шашкового
бомонду Закарпаття, нарисово відстежує 109 біографій палких
шашкістів з цікавими світлинами, малюнками на веселу
шашкову тематику.*

*Адже саме вони - ентузіасти і любителі, фанати і кандидати
в майстри непоміченою на перший погляд діяльністю пишуть і
торуюють шашкову доріжку реальної історії розвитку цього
захоплюючого інтелектуального двобою.*

ISBN 978-966-8269-24-2

ББК Д 829 (4УКР)
УДК 910.4

